Space for Available for Advertising
WWW.PREETNEWS.COM
WWW.PREETNAMA.COM
preetnamausa@gmail.com

ਨਿਊਯਾਰਕ
ਪ੍ਰੀਤਨਾਮਾ
ਮੁੱਖ ਸੰਪਾਦਕ : ਪ੍ਰਿਤਪਾਲ ਕੌਰ ਪ੍ਰੀਤ
ਖਰਾ ਸੱਚ
Online and Print Media +1 201-312-4180 +1 917-328-8436

ਇਸ ਦੁਨੀਆ ਵਿਚ ਜੇਕਰ ਕਿਸੇ ਦਾ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਕਰਨਾ ਹੈ ਤਾਂ ਆਪਣੇ ਮਾਂ ਬਾਪ ਦਾ ਕਰੋ, ਜੋ ਤੁਹਾਨੂੰ ਕਦੇ ਵੀ ਧੋਖਾ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦੇ

ਪ੍ਰਿਤਪਾਲ ਕੌਰ ਪ੍ਰੀਤ
Preetnamausa@gmail.com

ਸਾਲ 4, ਅੰਕ 355, 29 ਮਈ ਤੋਂ 04 ਜੂਨ, 2026 ਵੈਬਸਾਈਟ : www.preetnama.com, www.preetnews.com ਈਮੇਲ preetnamausa@gmail.com

ਕੈਨੇਡੀਅਨ ਪੁਲਿਸ ਨੇ 'ਫਾਰ ਬ੍ਰਦਰਜ਼' ਗੈਂਗ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਪੰਜਾਬੀ ਮੂਲ ਦੇ ਕਈ ਨੌਜਵਾਨ ਫੜੇ, ਗੈਂਗ ਬਾਰੇ ਪੁਲਿਸ ਨੇ ਕੀ ਦੱਸਿਆ

ਕੈਨੇਡਾ ਦੀ ਪੀਲ ਰੀਜਨ ਪੁਲਿਸ ਨੇ 17 ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਨੂੰ ਗ੍ਰਿਫ਼ਤਾਰ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਪੰਜਾਬੀ ਮੂਲ ਦੇ ਹਨ। ਪੁਲਿਸ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਉੱਤੇ ਕੈਨੇਡਾ ਅਤੇ ਅਮਰੀਕਾ ਵਿਚਲੇ ਦੱਖਣੀ ਏਸ਼ੀਆਈ ਭਾਈਚਾਰੇ ਨਾਲ ਸਬੰਧਿਤ ਕਾਰੋਬਾਰੀਆਂ ਅਤੇ ਭਾਈਚਾਰੇ ਦੇ ਹੋਰ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨੂੰ ਨਿਸ਼ਾਨਾ ਬਣਾਉਣ ਦੇ ਇਲਜ਼ਾਮ ਹਨ। ਪੁਲਿਸ ਮੁਤਾਬਕ ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ 'ਫਾਰ ਬ੍ਰਦਰਜ਼' ਨਾਮ ਦੇ ਗੈਂਗ ਨਾਲ ਸਬੰਧਿਤ ਹਨ, ਜੋ ਕਥਿਤ ਤੌਰ ਉੱਤੇ ਇੰਟਰਨੈਸ਼ਨਲ ਐਕਸਟੌਰਸ਼ਨ ਭਾਵ ਫਿਰੌਤੀ ਨੈਟਵਰਕ ਚਲਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਐਕਸਟੌਰਸ਼ਨ ਟਾਸਕ ਫੋਰਸ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਹੇਠ ਹੋਈ ਜਾਂਚ ਮੁਤਾਬਕ ਸਥਾਨਕ ਕਾਰੋਬਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਵਸੂਲੀ ਲਈ ਡਰਾਉਣ, ਧਮਕਾਉਣ ਅਤੇ ਹਿੰਸਾ ਦੇ ਵੱਧਦੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਦਾ ਪਰਦਾਫਾਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

ਕੀ ਹਨ ਇਲਜ਼ਾਮ ਅਤੇ ਜਾਂਚ ਵਿੱਚ ਕੀ-ਕੀ ਪਤਾ ਲੱਗਿਆ ?

ਪੁਲਿਸ ਮੁਤਾਬਕ ਇਹ ਸੰਗਠਿਤ ਅਪਰਾਧਿਕ ਨੈੱਟਵਰਕ ਪੀਲ ਖੇਤਰ ਦੇ ਦੱਖਣੀ ਏਸ਼ੀਆਈ ਭਾਈਚਾਰੇ ਨੂੰ ਨਿਸ਼ਾਨਾ ਬਣਾ ਕੇ ਕੀਤੇ ਗਏ ਕਈ ਹਮਲਿਆਂ ਲਈ ਕਥਿਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਹੈ। ਇਲਜ਼ਾਮ ਹਨ ਕਿ ਮੁਲਜ਼ਮ ਵੱਲੋਂ ਰੈਸਟੋਰੈਂਟਾਂ ਅਤੇ ਟਰੱਕਿੰਗ ਕੰਪਨੀਆਂ ਸਮੇਤ ਕਈ ਕਾਰੋਬਾਰਾਂ ਨੂੰ ਵਸੂਲੀ ਦੀਆਂ ਮੰਗਾਂ ਨਾ ਮੰਨਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਵਾਰ-ਵਾਰ ਨਿਸ਼ਾਨਾ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ। ਜਾਂਚਕਰਤਾਵਾਂ ਮੁਤਾਬਕ ਕਥਿਤ ਤੌਰ ਉੱਤੇ ਦੋ ਮੁਲਜ਼ਮਾਂ ਨੇ ਕੈਲੇਡਨ ਦੇ ਇੱਕ ਰਿਹਾਇਸ਼ 'ਤੇ ਗੋਲੀਬਾਰੀ ਅਤੇ ਅੱਗਜ਼ਨੀ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਇਸ ਤੋਂ ਕੁਝ ਮਿੰਟ ਬਾਅਦ ਬਰੈਂਪਟਨ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਕਾਰੋਬਾਰ ਨੂੰ ਨਿਸ਼ਾਨਾ ਬਣਾਕੇ ਗੋਲੀਬਾਰੀ ਕੀਤੀ ਗਈ।

ਕੁੱਲ ਮਿਲਾਕੇ 17 ਮੁਲਜ਼ਮਾਂ ਉੱਤੇ 24 ਵਾਰਦਾਤਾਂ ਨੂੰ ਅੰਜਾਮ ਦੇਣ ਦੇ ਇਲਜ਼ਾਮ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ 16 ਹਿੰਸਕ ਘਟਨਾਵਾਂ ਨੂੰ ਕਥਿਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਫਾਰ ਬ੍ਰਦਰਜ਼ ਗਰੁੱਪ ਵੱਲੋਂ ਅੰਜਾਮ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਅਗਜ਼ਨੀ ਅਤੇ ਕਈ ਗੋਲੀਬਾਰੀ ਦੀਆਂ ਵਾਰਦਾਤਾਂ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ, ਅਤੇ 324 ਗੋਲੀਆਂ ਚਲਾਉਣ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਹਨ। ਜਾਂਚ ਏਜੰਸੀਆਂ ਦਾ ਮੰਨਣਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਗਰੁੱਪ ਬਰੈਂਪਟਨ, ਮਿਸੀਸਾਗਾ, ਕੈਲੇਡਨ ਅਤੇ ਬ੍ਰਿਟਿਸ਼ ਕੋਲੰਬੀਆ ਵਿੱਚ ਸਰਗਰਮ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਦੇ ਕੈਲੀਫੋਰਨੀਆ ਨਾਲ ਵੀ ਤਾਰ ਜੁੜਦੇ ਹਨ।

ਕੌਣ ਹਨ ਗ੍ਰਿਫ਼ਤਾਰ ਮੁਲਜ਼ਮ ਅਤੇ ਕੀ ਬਰਾਮਦਗੀ ਹੋਈ ?

ਅਪ੍ਰੈਲ 2026 ਵਿੱਚ ਜਾਂਚਕਰਤਾਵਾਂ ਨੇ ਕਈ ਥਾਵਾਂ 'ਤੇ ਸਰਚ ਵਾਰੰਟ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ, ਜਿਸ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ 17 ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਨੂੰ ਗ੍ਰਿਫ਼ਤਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਉੱਤੇ ਕੁੱਲ 106 ਅਪਰਾਧਿਕ ਚਾਰਜ ਲਾਏ ਗਏ ਹਨ।

ਜੋ ਮੁਲਜ਼ਮ ਫੜੇ ਗਏ ਹਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਦੀ ਉਮਰ 20 ਤੋਂ 30 ਸਾਲ ਦੇ ਦਰਮਿਆਨ ਹੈ ਅਤੇ ਵਿੱਚੋਂ 12 ਬਰੈਂਪਟਨ ਦੇ ਰਹਿਣ ਵਾਲੇ ਦੱਸੇ ਗਏ ਹਨ। ਬਰੈਂਪਟਨ ਦੇ 25 ਸਾਲਾ ਇਕਬਾਲ ਬਾਗੜਿਆ, 26 ਸਾਲ ਦੇ ਦਿਲਵਰਪ੍ਰੀਤ ਸਿੰਘ, 22 ਸਾਲ ਦੇ ਪ੍ਰਭਦੀਪ ਸਿੰਘ, 29 ਸਾਲ ਦੇ ਅਜੇਦੀਪ ਸਿੰਘ, 22 ਸਾਲ ਦੇ ਜਸ਼ਨਪ੍ਰੀਤ ਸਿੰਘ, 32 ਸਾਲ ਦੇ ਸੁਖਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ, 21 ਸਾਲ ਦੇ ਮਨਦੀਪ ਸਿੰਘ, 22 ਸਾਲ ਦੇ ਪ੍ਰਤਾਪਬੀਰ ਸਿੰਘ, 24 ਸਾਲ ਦੇ ਨਵਰੂਪ ਸਿੰਘ, 22 ਸਾਲ ਦੇ ਅਮ੍ਰਿਤਜੋਤ ਸਿੰਘ, 27 ਸਾਲ ਦੀ ਗੁਨੀਤ ਅਤੇ 30 ਸਾਲ ਦੇ ਮੋਹਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਹਨ। ਇਸ ਦੇ ਇਲਾਵਾ ਸਰੀ ਦੇ 25 ਸਾਲਾ ਰਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਅਤੇ 21 ਸਾਲਾ ਜਸ਼ਨਬੀਰ ਸਿੰਘ, ਬੈਰੀ ਦੇ 28 ਸਾਲਾ ਰਾਜਨ ਸਿੰਘ, ਨੌਰਵਲ ਦੇ 24 ਸਾਲਾ ਅਕਾਸ਼ਦੀਪ ਸਿਘ ਅਤੇ ਮੈਨਟੀਕਾ ਦੇ 22 ਸਾਲਾ ਗੌਤਮ ਹਨ। ਚਾਰਜਸ਼ੀਟ ਮੁਤਾਬਕ ਫੜੇ ਗਏ ਮੁਲਜ਼ਮਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਉੱਤੇ ਗੈਰ ਅਧਿਕਾਰਿਤ ਤੌਰ ਉੱਤੇ ਹਥਿਆਰ ਰੱਖਣ, ਹਥਿਆਰ ਚਲਾਉਣ, ਫਿਰੌਤੀ ਮੰਗਣ ਅਤੇ ਅਗਜ਼ਨੀ ਵਰਗੀਆਂ ਵਾਰਦਾਤਾਂ ਨੂੰ ਅੰਜਾਮ ਦੇਣ ਦੇ ਇਲਜ਼ਾਮ ਹਨ। ਪੀਲ ਰੀਜਨਲ ਪੁਲਿਸ ਦੇ ਚੀਫ ਨਿਸ਼ਾਨ ਦੁਰਾਈਪਾ ਮੁਤਾਬਕ, ÷ਇਹ ਗਰੁੱਪ ਫਿਰੌਤੀ, ਸ਼ੂਟਿੰਗ, ਅਗਜ਼ਨੀ, ਹਿੰਸਾ ਅਤੇ ਧਮਕਾਉਣ ਵਰਗੇ ਅਪਰਾਧਾਂ ਨਾਲ ਜੁੜਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਇਹ ਵਾਰਦਾਤਾਂ ਗਿਣ ਮਿਥ ਕੇ ਅੰਜਾਮ ਦਿੱਤੀਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਸਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੱਸਿਆ, ÷ਅਸੀਂ 17 ਮੁਲਜ਼ਮਾਂ ਨੂੰ ਫੜਿਆ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਉੱਤੇ 106 ਚਾਰਜ ਲਾਏ ਗਏ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਉੱਤੇ ਕਈ ਸ਼ੂਟਿੰਗ ਅਤੇ ਅਗਜ਼ਨੀ ਦੀਆਂ ਵਾਰਦਾਤਾਂ ਨੂੰ ਅੰਜਾਮ ਦੇਣ ਦੇ ਇਲਜ਼ਾਮ ਹਨ। ਇਹ ਜਾਂਚ ਸਿਰਫ਼ ਪੀਲ ਤੱਕ ਸੀਮਿਤ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਸ ਦਾ ਸਬੰਧ ਬ੍ਰਿਟਿਸ਼ ਕੋਲੰਬੀਆ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਅਮਰੀਕਾ ਅਤੇ ਭਾਰਤ ਨਾਲ ਵੀ ਹਨ। ਨਿਸ਼ਾਨ ਦੁਰਾਈਪਾ ਨੇ ਪ੍ਰੈਸ ਕਾਨਫਰੈਂਸ ਦੌਰਾਨ ਦੱਸਿਆ, ÷ਇੱਕ ਮੁਲਜ਼ਮ ਦਾ ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਕਤਲ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਦੇ ਇੱਕ ਮਾਮਲੇ ਨਾਲ ਵੀ ਕਥਿਤ ਸਬੰਧ ਪਤਾ ਲੱਗਿਆ ਹੈ। 17 ਵਿੱਚੋਂ 6 ਮੁਲਜ਼ਮਾਂ ਨੂੰ ਦੇਸ਼ ਨਿਕਾਲੇ ਭਾਵ ਡਿਪੋਰਟੇਸ਼ਨ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰਨਾ ਪੈ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਮੁਲਜ਼ਮਾਂ ਕੋਲੋਂ 6 ਹਥਿਆਰ, ਗੈਰ ਕਾਨੂੰਨੀ ਡਰੱਗਜ਼, ਮੋਬਾਈਲ ਫੋਨ, ਜਾਅਲੀ ਆਈਡੀਜ਼ ਅਤੇ ਸਿਮ ਬਰਾਮਦ ਹੋਏ ਹਨ।

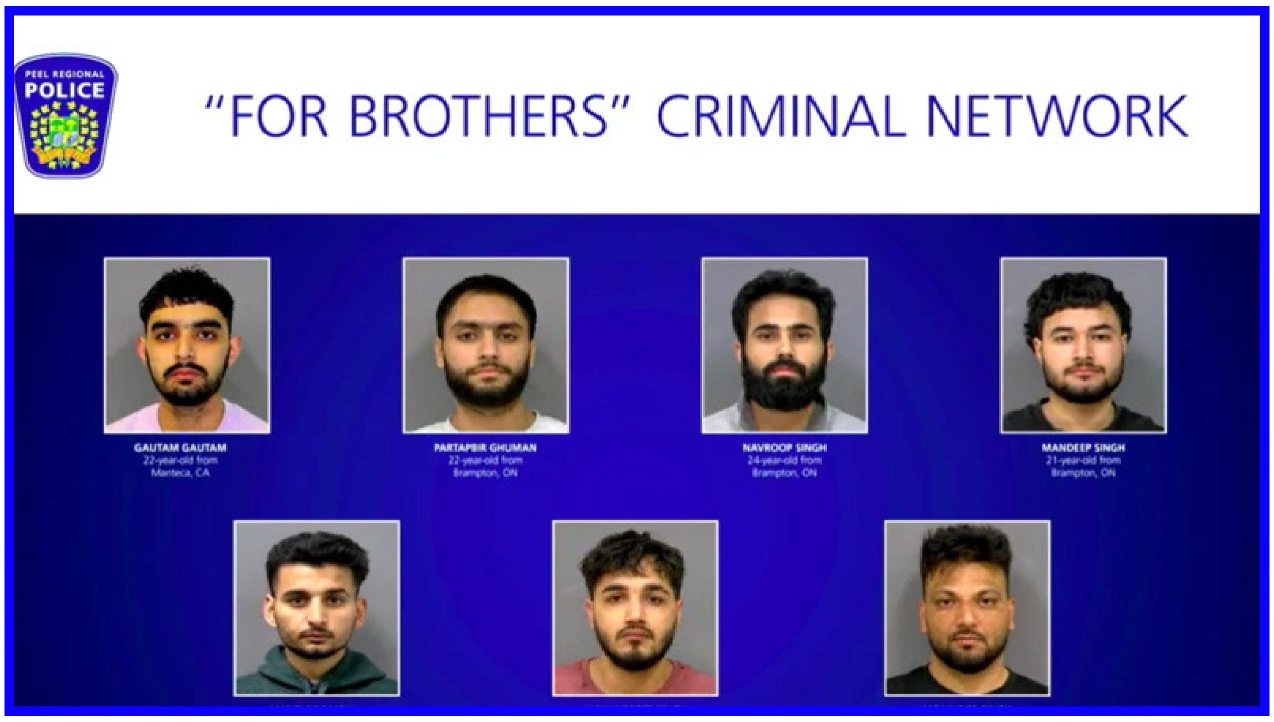

ਜਾਂਚ ਵਿੱਚ ਕਿਹੜੀਆਂ ਏਜੰਸੀਆਂ ਸ਼ਾਮਿਲ ਸਨ

ਪੀਲ ਰੀਜਨਲ ਪੁਲਿਸ ਮੁਤਾਬਕ ਦਸੰਬਰ 2025 ਵਿੱਚ ਪੀਲ ਰੀਜਨਲ ਪੁਲਿਸ ਅਤੇ ਓਨਟਾਰੀਓ ਪ੍ਰੋਵਿੰਸ਼ੀਅਲ ਪੁਲਿਸ (ਓਪੀਪੀ) ਦੇ ਨਾਲ ਕੈਨੇਡਾ ਬਾਰਡਰ ਸਰਵਿਸਿਜ਼ ਏਜੰਸੀ (ਸੀਬੀਐਸਏ), ਫੈਡਰਲ ਬਿਊਰੋ ਆਫ ਇਨਵੈਸਟੀਗੇਸ਼ਨ (ਐਫਬੀਆਈ) ਅਤੇ ਫਾਇਨੈਂਸ਼ਲ ਟ ?ਰਾਂਜ਼ੈਕਸ਼ਨਜ਼ ਐਂਡ ਰਿਪੋਰਟਸ ਐਨਾਲਿਸਿਸ ਸੈਂਟਰ ਆਫ ਕੈਨੇਡਾ (ਫਿਨਟ ?ਰੈਕ) ਨੇ ਮਿਲ ਕੇ ਇੱਕ ਸਾਂਝਾ ਆਪਰੇਸ਼ਨ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਕੈਨੇਡਾ ਬਾਰਡਰ ਸਰਵਿਸਿਜ਼ ਏਜੰਸੀ ਮੁਤਾਬਕ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵੱਲੋਂ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਲਏ ਗਏ 6 ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਤਿੰਨ ਨੂੰ ਦੇਸ਼ ਤੋਂ ਕੱਢਿਆ ਜਾ ਚੁੱਕਾ ਹੈ, ਦੋ ਸੀਬੀਐਸਏ ਦੀ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਹਨ ਅਤੇ ਇਕ ਨੂੰ ਇਮੀਗ੍ਰੇਸ਼ਨ ਐਂਡ ਰਿਫਿਊਜੀ ਬੋਰਡ ਵੱਲੋਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਸਹਿਤ ਰਿਹਾਅ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਏਜੰਸੀ ਦੇ ਪ੍ਰੈਜੀਡੈਂਟ ਈਰੈਨ ਓ ਗੋਰਮੈਨ ਨੇ ਕਿਹਾ,÷ਕੈਨੇਡਾ ਵਰਕ ਅਤੇ ਸਟੂਡੈਂਟ ਵੀਜ਼ਾ ਉੱਤੇ ਆਉਣਾ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਸਹੂਲਤ ਹੈ ਪਰ ਜੋ ਅਜਿਹੀਆਂ ਅਪਰਾਧਿਕ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਿਲ ਪਾਏ ਗਏ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕੈਨੇਡਾ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਕੱਢਿਆ ਜਾਵੇਗਾ।

ਕੈਨੇਡਾ 'ਚ ਫਿਰੌਤੀ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਅਪਰਾਧਾਂ ਬਾਰੇ ਕੀ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਅੰਕੜੇ ?

ਕੈਨੇਡਾ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਫਾਈਨੈਂਸ਼ੀਅਲ ਟਰਾਜ਼ੈਕਸ਼ਨ ਐਂਡ ਰਿਪੋਰਟ ਐਨਾਲਸਿਸ ਸੈਂਟਰ ਆਫ ਕੈਨੇਡਾ ਦੀ ਇੰਟੈਲੀਜੈਂਸ ਰਿਪੋਰਟ ਵਿੱਚ ਖੁਲਾਸਾ ਹੋਇਆ ਸੀ ਕਿ ਕੈਨੇਡਾ ਵਿੱਚ ਦੱਖਣੀ ਏਸ਼ੀਆਈ ਮੂਲ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਤੋਂ ਫਿਰੌਤੀ ਮੰਗਣ ਅਤੇ ਇਸ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਹੋਰ ਅਪਰਾਧਾਂ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਗੈਂਗ ਕਥਿਤ ਤੌਰ ਉੱਤੇ ਸਟੱਡੀ ਪਰਮਿਟ ਉੱਤੇ ਰਹਿ ਰਹੇ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਦਾ ਇਸਤੇਮਾਲ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ। ਬੀਬੀਸੀ ਪੱਤਰਕਾਰ ਜਸਪਾਲ ਸਿੰਘ ਦੇ ਮੁਤਾਬਕ ਕੈਨੇਡਾ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਮੁਤਾਬਕ ਪੂਰੇ ਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਫਿਰੌਤੀ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਅਪਰਾਧਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਕਾਫੀ ਵਧੀ ਹੈ। ਸਾਲ 2013 ਵਿੱਚ ਫਿਰੌਤੀ ਦੇ ਅਪਰਾਧਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਕਰੀਬ 2300 ਸੀ ਜੋ 2023 ਵਿੱਚ ਵੱਧ ਕੇ 14000 ਤੱਕ ਪਹੁੰਚ ਗਈ ਹੈ। ਰਿਪੋਰਟ ਵਿੱਚ ਪੁਲਿਸ ਵੱਲੋਂ ਜਾਰੀ ਅੰਕੜਿਆਂ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦੇ ਕੇ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਦੱਖਣੀ ਏਸ਼ੀਆਈ ਮੂਲ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਖਿਲਾਫ਼ ਫਿਰੌਤੀ ਦੇ ਸੈਂਕੜੇ ਮਾਮਲੇ ਸਾਲ 2024 ਤੇ 2025 ਵਿੱਚ ਬਰੈਂਪਟਨ, ਮਿਸੀਸਾਗਾ ਤੇ ਕੇਲਡਨ ਦੇ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਵੱਲੋਂ ਦਰਜ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ। ਫਿਨਟ ?ਰੈਕ ਦੀ ਇਸ ਰਿਪੋਰਟ ਮੁਤਾਬਕ ਕਈ ਛੋਟੇ-ਵੱਡੇ ਗੈਂਗ ਫਿਰੌਤੀ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਅਪਰਾਧਾਂ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ। ਦੱਖਣੀ ਏਸ਼ੀਆ ਮੂਲ ਦੇ ਕੈਨੇਡਾ ਵਾਸੀਆਂ ਖਿਲਾਫ਼ ਫਿਰੌਤੀ ਦੀ ਸਮੱਸਿਆ ਦੇ ਪੱਧਰ ਨੂੰ ਸਮਝਣ ਬਾਰੇ ਕੁਝ ਹਫਤੇ ਪਹਿਲਾਂ ਬੀਬੀਸੀ ਪੰਜਾਬੀ ਨੇ ਫਿਨਟ ?ਰੈਕ ਨਾਲ ਸੰਪਰਕ ਕੀਤਾ ਸੀ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇਸ ਮਸਲੇ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਕੁਝ ਅਹਿਮ ਸਵਾਲ ਪੁੱਛੇ। ਜਦੋਂ ਫਿਨਟ ?ਰੈਕ ਨੂੰ ਪੁੱਛਿਆ ਗਿਆ ਕਿ ਆਖਿਰ ਦੱਖਣੀ ਏਸ਼ੀਆਈ ਮੂਲ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਖ਼ ?ਲਾਫ਼ ਫਿਰੌਤੀ ਦਾ ਇਹ ਟਰੈਂਡ ਕਿੰਨਾ ਵੱਡਾ ਹੈ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਜਵਾਬ ਦਿੱਤਾ,ਫਿਰੌਤੀ ਇੱਕ ਗੰਭੀਰ ਅਪਰਾਧਿਕ ਗਤੀਵਿਧੀ ਹੈ ਜੋ ਕੈਨੇਡਾ, ਕੈਨੇਡੀਅਨ ਕਾਰੋਬਾਰਾਂ ਅਤੇ ਸਮਾਜ ਲਈ ਵੱਡਾ ਖ਼ਤਰਾ ਬਣਦੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਸਟੈਟਿਸਟਿਕਸ ਕੈਨੇਡਾ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਪਿਛਲੇ ਦਹਾਕੇ ਦੌਰਾਨ ਹਰ ਕਿਸਮ ਦੀ ਫਿਰੌਤੀ ਦੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਵਾਧਾ ਹੋਇਆ ਹੈ। 2014 ਤੋਂ 2024 ਦੇ ਦਰਮਿਆਨ ਇਹ ਦਰ ਚਾਰ ਗੁਣਾ ਵਧ ਗਈ ਹੈ, ਹਰ 1 ਲੱਖ ਲੋਕਾਂ ਵਿੱਚ 8 ਮਾਮਲਿਆਂ ਤੋਂ ਵੱਧ ਕੇ 32 ਮਾਮਲੇ ਹੋ ਗਏ ਹਨ। ਇਸਦੇ ਨਾਲ ਹੀ, ਇਹ ਅੰਕੜੇ ਸਿਰਫ਼ ਅਸਲ ਤਸਵੀਰ ਦਾ ਇੱਕ ਹਿੱਸਾ ਹੀ ਦਰਸਾਉਂਦੇ ਹਨ, ਕਿਉਂਕਿ ਗੈਰ-ਆਧਿਕਾਰਿਕ ਜਾਣਕਾਰੀ ਇਹ ਸੰਕੇਤ ਦਿੰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਕਈ ਪੀੜਤ ਪੁਲਿਸ ਕੋਲ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਦਰਜ ਨਹੀਂ ਕਰਵਾਉਂਦੇ।

ਫਾਰ ਬ੍ਰਦਰਜ਼ ਗੈਂਗ ਬਾਰੇ ਕੀ ਪਤਾ ਲੱਗਿਆ ?

17 ਮੁਲਜ਼ਮਾਂ ਨੂੰ ਜਿਨ੍ਹਾਂ 24 ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਗ੍ਰਿਫ਼ਤਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ 16 ਹਿੰਸਕ ਮਾਮਲੇ ਫਾਰ ਬ੍ਰਦਰਜ਼ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਦੱਸੇ ਗਏ ਹਨ। ਡਿਟੈਕਟਿਵ ਸਰਜੈਂਸ ਬ੍ਰਾਇਨ ਲੌਰੈਟ ਮੁਤਾਬਕ, ÷ਇਸ ਜਾਂਚ ਦੌਰਾਨ ਇੱਕ ਗਰੁੱਪ ਦਾ ਪਤਾ ਲੱਗਿਆ ਹੈ, ਜੋ ਫਾਰ ਬ੍ਰਦਰਜ਼ ਗੈਂਗ ਨਾਮ ਨਾਲ ਜਾਣਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਦੇ ਮੈਂਬਰ ਅਤੇ ਸਹਿਯੋਗੀ ਫਿਰੌਤੀ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਹਿੰਸਕ ਅਪਰਾਧਾਂ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਸ਼ੂਟਿੰਗ ਵੀ ਸ਼ਾਮਿਲ ਹੈ, ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਹੋਏ ਹਨ। ਇਸ ਗੈਂਗ ਦੇ 5 ਮੈਂਬਰ ਗ੍ਰਿਫ਼ਤਾਰ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਉੱਤੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਧਮਕਾਉਣ ਸਣੇ ਹਿੰਸਾ ਦੇ ਇਲਜ਼ਾਮ ਹਨ। ਫਾਰ ਬ੍ਰਦਰਜ਼ ਗੈਂਗ ਜਾਂਚਕਰਤਾਵਾਂ ਦੇ ਫੋਕਸ ਉੱਤੇ ਹੈ।

ਉਨ੍ਹਾਂ ਅੱਗੇ ਕਿਹਾ, ਪੀੜਤਾਂ ਲਈ ਸੁਨੇਹਾ ਸਪਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਜੇਕਰ ਕੋਈ ਤੁਹਾਨੂੰ ਧਮਕਾਉਂਦਾ ਹੈ, ਪੈਸੇ ਮੰਗਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਪੁਲਿਸ ਕੋਲ ਪਹੁੰਚ ਕਰੋ। ਸਾਰੇ ਸਬੂਤ ਸਾਂਭ ਕੇ ਰੱਖੋ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਮੈਸੇਜ, ਕਾਲ ਦੀ ਡਿਟੇਲ, ਫੋਨ ਨੰਬਰ, ਵੀਡੀਓਜ਼ ਜਾਂ ਫਿਰ ਜੋ ਵੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਢੁੱਕਵੀਂ ਹੋਵੇ।

Preetnama
ਪ੍ਰੀਤਨਾਮਾ
ਖ਼ਰਾ ਸੱਚ

Khara Sach

On our English language New Website
WWW.PREETNEWS.COM

Chief Editor
Pritpal Kaur
+1 201-312-4180

Vol 4, Issue 355

Website: www.preetnama.com Email preetnamausa@gmail.com

29 MAY TO 04 JUNE, 2026

Preetnama

ਪ੍ਰੀਤਨਾਮਾ

ਖ਼ਰਾ ਸੱਚ

Khara Sach

On our English language New Website
WWW.PREETNEWS.COM

Chief Editor
Pritpal Kaur
+1 201-312-4180

Vol 4, Issue 355

Website: www.preetnama.com Email preetnamausa@gmail.com

29 MAY TO 04 JUNE, 2026

Preetnama

ਪ੍ਰੀਤਨਾਮਾ

ਖ਼ਰਾ ਸੱਚ

Khara Sach

On our English language New Website
WWW.PREETNEWS.COM

Chief Editor
Pritpal Kaur
+1 201-312-4180

Vol 4, Issue 355

Website: www.preetnama.com Email preetnamausa@gmail.com

29 MAY TO 04 JUNE, 2026

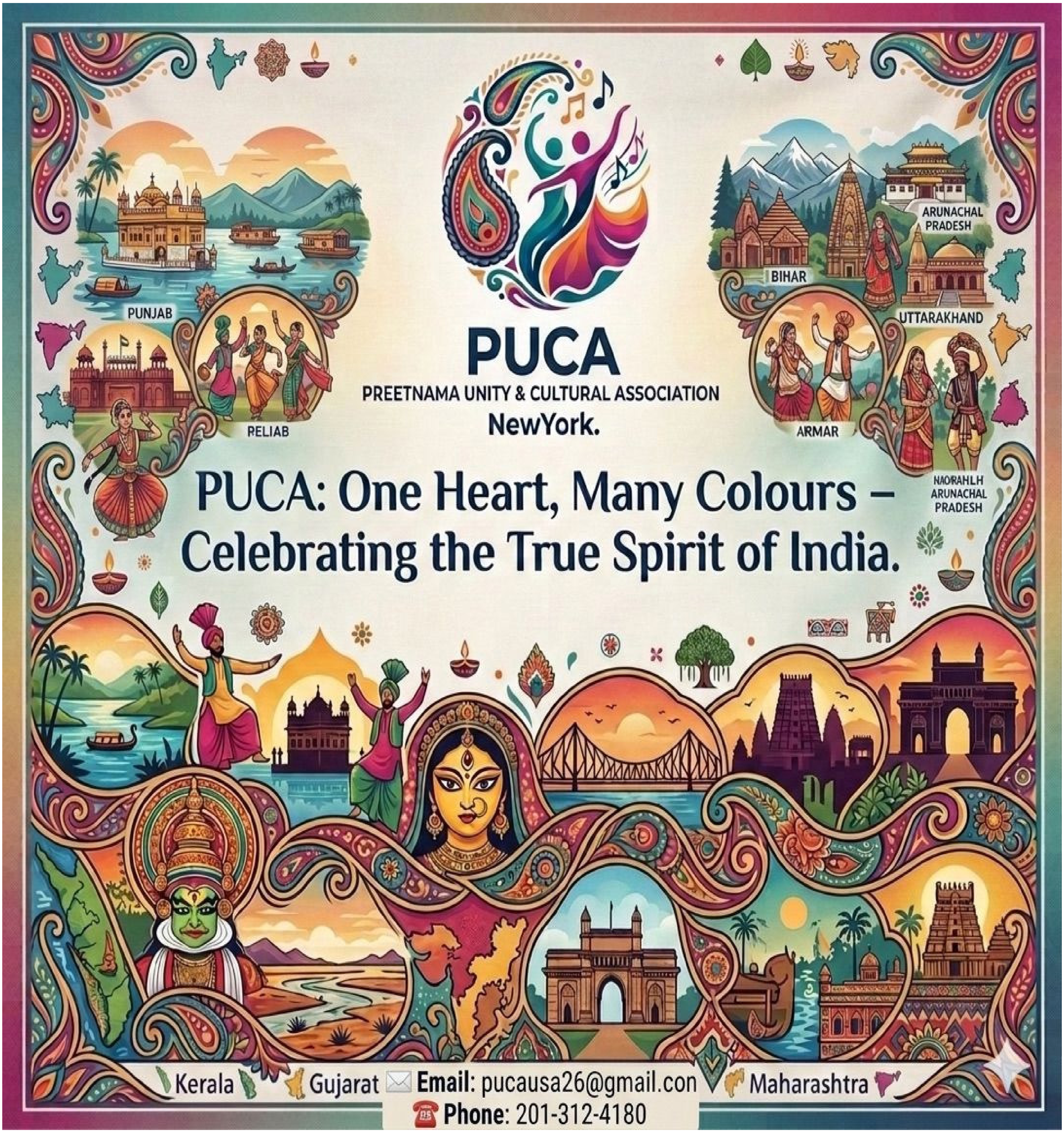

ਹਫ਼ਤਾਵਾਰੀ ਪ੍ਰੀਤਨਾਮਾ

Weekly Preetnama

www.preetnama.com
+1 (201) 312-4180

PRITPAL KAUR
Editor-In-Chief
+1 201-312-4180
+1 917-328-8436

ADVISORY BOARD

Joga Singh
****
Jaswinder Singh New Jersey
****
Mindi Manak
NewYork
****
Jagjit Singh Dasuya
****
Gurmeet Singh Dhalwan
Chicago
****
G. S Singh Punjab
****
Sujan Nag, USA
****
Dr. Jagdeep Dhimaan, India
****
Sarabjit Kaur Punjab
****
Sukhmandar Brar
(Bhagata Bhaika) Vancouver,

****
Sunil Kumar Gund
(Journalist) India
****
Raj Rani
Video editor
****
Jagmeet Kaur
97817-41631
****

ਪ੍ਰੀਤਨਾਮ ਪੰਜਾਬੀ ਮਾਂ ਬੋਲੀ, ਸਭਿਆਚਾਰ ਅਤੇ ਪੰਜਾਂ ਪਾਣੀਆਂ ਦੀ ਧਰਤੀ ਦੀ ਸਲਾਮਤੀ ਨੂੰ ਸਮਰਪਿਤ ਹੈ। ਪ੍ਰੀਤਨਾਮਾ ਵਿਚ ਛਪੀਆਂ ਰਚਨਾਵਾਂ ਨਾਲ ਸੰਪਾਦਕ ਜਾਂ ਅਖ਼ਬਾਰ ਦਾ ਸਹਿਮਤ ਹੋਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਲੇਖਕ ਆਪਣੀਆਂ ਰਚਨਾਵਾਂ ਨੂੰ ਈਮੇਲ ਰਾਹੀਂ ਭੇਜ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਈਮੇਲ ਵਾਲੀਆਂ ਰਚਨਾਵਾਂ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ। ਪ੍ਰੀਤਨਾਮਾ ਨੂੰ ਰਚਨਾਵਾਂ ਵਿਚ ਲੋੜ ਅਨੁਸਾਰ ਕਾਂਟ ਛਾਂਟ ਕਰਨ ਦਾ ਜਾਂ ਬਿਲਕੁਲ ਨਾ ਛਾਪਣ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਹੈ। ਇਸ਼ਤਿਹਾਰ ਵਿਚ ਛਪੀ ਸਮਗਰੀ ਲਈ ਇਸ਼ਤਿਹਾਰਦਾਤਾ ਖੁਦ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਹੋਵੇਗਾ। ਇਸ਼ਤਿਹਾਰਾਂ ਵਿਚ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਜਾਣਕਾਰੀ, ਕੀਮਤ, ਵਰੰਟੀ, ਕੁਆਲਿਟੀ, ਸੁਝਾਵਾਂ ਲਈ ਸਿਰਫ ਇਸਤਿਹਾਰ ਦੇਣ ਵਾਲੀ ਕੰਪਨੀ ਹੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਹੋਵੇਗੀ।

The Preetnama is not responsible or legally lible for any news, article, advertisement or typing mistakes in the news or articles

ਪਿਛਲੇ ਕੁਝ ਹਫਤਿਆਂ ਤੋਂ ਪਾਠਕਾਂ ਵੱਲੋਂ ਲੇਖ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਨਾ ਹੋਣ ਦੇ ਲਗਾਤਾਰ ਫੋਨ ਆ ਰਹੇ ਹਨ, ਜਿਸ ਲਈ ਲਈ ਖਿਮਾ ਦੇ ਜਾਚਕ ਹਾਂ। ਪ੍ਰੀਤਨਾਮਾ ਵੱਲੋਂ ਲੇਖਕਾਂ ਨੂੰ ਬੇਨਤੀ ਹੈ ਕਿ ਇੱਕ ਵਾਰ ਵਿਚ ਇੱਕ ਹੀ ਲੇਖ ਭੇਜਿਆ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਜੋ ਢੁੱਕਵੀਂ ਜਗ੍ਹਾਂ 'ਤੇ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕੇ।

Preetnamausa@gmail.com
www.preetnama.com

ਵੱਧਦੀ ਬੇਰੁਜ਼ਗਾਰੀ ਦਾ ਘਾਤਕ ਦੌਰ

ਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਬੇਰੁਜ਼ਗਾਰੀ ਭਿਆਨਕ ਰੂਪ ਧਾਰਨ ਕਰ ਚੁੱਕੀ ਹੈ। ਅੱਜ ਹਰ ਘਰ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਨਾ ਕੋਈ ਵਿਅਕਤੀ ਰੁਜ਼ਗਾਰ ਤੋਂ ਵਾਂਝਾ ਹੈ। ਵੱਧਦੀ ਹੋਈ ਅਬਾਦੀ ਨਾਲ ਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਬੇਰੁਜ਼ਗਾਰੀ ਦੀ ਦਰ ਵਿੱਚ ਵੀ ਭਿਆਨਕ ਵਾਧਾ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਵੱਧਦੀ ਹੋਈ ਬੇਰੁਜ਼ਗਾਰੀ ਦੇ ਸਿੱਟਿਆਂ 'ਤੇ ਜੇਕਰ ਧਿਆਨ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਇਸਦੇ ਨਤੀਜੇ ਬਹੁਤ ਹੀ ਭਿਆਨਕ ਹਨ। ਸਾਡੇ ਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਕਿਸਾਨ ਹੀ ਨਹੀਂ ਬਲਕਿ ਬੇਰੁਜ਼ਗਾਰ ਵਰਗ ਵੀ ਖੁਦਕੁਸ਼ੀ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ। 2017-18 ਵਿਚ ਕਿਸਾਨਾਂ ਤੋਂ ਵੱਧ ਬੇਰੁਜ਼ਗਾਰਾਂ ਨੇ ਖੁਦਕੁਸ਼ੀ ਕੀਤੀ ਹੈ ਜਿਸਦਾ ਖੁਲਾਸਾ ਨੈਸ਼ਨਲ ਕ੍ਰਾਈਮ ਰਿਕਾਰਡ ਬਿਊਰੋ ਨੇ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਸਾਲ 2017 ਵਿੱਚ 12 ਹਜ਼ਾਰਾਂ 241 ਬੇਰੁਜ਼ਗਾਰਾਂ ਨੌਜਵਾਨ ਨੇ ਖੁਦਕੁਸ਼ੀ ਕੀਤੀ ਜਦੋਂਕਿ ਸਾਲ 2018 ਦੌਰਾਨ 12,936 ਬੇਰੁਜ਼ਗਾਰ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਨੇ ਖੁਦਕੁਸ਼ੀ ਕੀਤੀ। ©3♣2 ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਮੁਤਾਬਕ 2019 ਵਿੱਚ ਖੁਦਕੁਸ਼ੀ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਕਈ ਗੁਣਾ ਵਾਧਾ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਪਹਿਲੀ ਪੰਜ ਸਾਲਾਂ ਯੋਜਨਾ ਅਨੁਸਾਰ 1956 ਈ ਦੇ ਅੰਤ ਵਿਚ 53 ਲੱਖ ਆਦਮੀ ਬੇਕਾਰ ਸਨ। ਪਰ 1998 ਦੇ ਰੁਜ਼ਗਾਰ ਦਫ਼ਤਰਾਂ ਵਿੱਚ ਚਾਰ ਕਰੋੜ ਬੇਰੁਜ਼ਗਾਰਾਂ ਦੇ ਨਾਮ ਦਰਜ ਹਨ। 2002 ਵਿੱਚ ਇਹ ਗਿਣਤੀ 3 ਕਰੋੜ 45 ਲੱਖ ਰਹਿ ਗਈ। ਪਰ ਹੁ ?ਣ ਦੇ ਦੌਰ ਵਿੱਚ ਬੇਰੁਜ਼ਗਾਰ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਬੇਹਿਸਾਬ ਹੈ। 2005 ਦੀ ਇਕ ਰਿਪੋਰਟ ਮੁਤਾਬਕ 18 ਤੋਂ 35 ਸਾਲ ਦੇ ਕੰਮ ਕਰਨ ਯੋਗ ਬੇਰੁਜ਼ਗਾਰਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ 35 ਕਰੋੜ ਸੀ। ਬੇਰੁਜ਼ਗਾਰੀ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਆਖਰੀ ਆਂਕੜੇ ਐੱਨਐੱਸਐੱਸਓ ਨੇ ਸਾਲ 2012 ਵਿਚ ਜਨਤਕ ਕੀਤੇ ਸਨ ਜਿਸ ਅਨੁਸਾਰ ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਬੇਰੁਜ਼ਗਾਰੀ ਦੀ ਦਲਦਲ 27% ਸੀ। 2018 ਵਿਚ ਇਹ ਦਰ ਵੱਧ ਕੇ 37% ਹੋ ਗਈ।

ਪਰ ਅਜੌਕੇ ਸਮੇਂ ਦੌਰਾਨ ਭਾਰਤ ਦੀ ਬੇਰੁਜ਼ਗਾਰੀ 61% 'ਤੇ ਪਹੁੰਚ ਚੁੱਕੀ ਹੈ ਜੋ ਪਿਛਲੇ ਚਾਰ ਦਹਾਕਿਆਂ ਤੋਂ ਕਈ ਗੁਣਾਂ ਵੱਧ ਹੈ। 2016 ਵਿਚ ਹੋਈ ਨੋਟਬੰਧੀ ਤਹਿਤ 35 ਲੱਖ ਲੋਕ ਬੇਰੁਜ਼ਗਾਰ ਹੋਏ ਜਿਸ ਨੇ ਲੇਬਰ ਫੋਰਸ ਵਿਚ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਦੀ ਹਿੱਸੇਦਾਰੀ ਘਟਾਈ। ਬੇਰੁਜ਼ਗਾਰੀ ਤੋਂ ਹਤਾਸ਼ ਹੋਏ ਨੌਜਵਾਨ ਲੁੱਟ-ਖੋਹ ਵਰਗੀਆਂ ਵਾਰਦਾਤਾਂ ਨੂੰ ਅੰਜਾਮ ਦੇਣ ਲੱਗ ਪਏ ਹਨ। ਪਿਛਲੇ ਕੁਝ ਸਾਲਾਂ ਦੌਰਾਨ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਨੌਜਵਾਨ ਪੀੜ੍ਹੀ ਨੂੰ ਰੁਜ਼ਗਾਰ ਉਪਲਬੱਧ ਕਰਾਉਣ ਦੀ ਨੀਤੀ ਤੋਂ ਮੂੰਹ ਫੇਰ ਕੇ ਰੱਖਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਬੇਰੁਜ਼ਗਾਰਾਂ ਦੀ ਵੱਧ ਰਹੀ ਗਿਣਤੀ ਬਾਰੇ ਕੋਈ ਸਰਵੇਖਣ ਵੀ ਜਰੂਰੀ ਨਹੀਂ ਸਮਝਿਆ ਗਿਆ। ਪੰਜਾਬ ਸੂਬੇ ਦੇ ਕਈ ਸਕੂਲ ਹਸਪਤਾਲ ਅਤੇ ਦਫਤਰ ਖਾਲੀ ਅਸਾਮੀਆਂ ਦਰਦ ਹੰਢਾ ਰਹੇ ਹਨ। ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਬੇਰੁਜ਼ਗਾਰ ਨੌਜਵਾਨ ਨਸ਼ਿਆਂ ਅਤੇ ਹੋਰ ਗੈਰ-ਸਮਾਜਿਕ ਕਾਰਜਾਂ ਵੱਲ ਰੁਚਿਤ ਹੋ ਰਹੇ ਹਨ। ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਕਾਰਗੁਜ਼ਾਰੀ ਰੁਜ਼ਗਾਰ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਸ਼ੁਰੂ ਤੋਂ ਹੀ ਢਿੱਲੀ ਰਹੀ ਹੈ। ਜਿੱਥੇ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਰੁਜ਼ਗਾਰ ਵਿਚ ਵਾਧਾ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਓਥੇ ਠੇਕਿਆਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਵਧਾਈ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ ਇਹ ਸਭ ਕਿੱਥੋ ਵਾਜਬ ਹੈ ?ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਜੁਆਨੀ ਦੇ ਨਸ਼ੇੜੀ ਬਨਣ ਪਿੱਛੇ, ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਆਰਥਿਕਤਾ ਵਿਚ ਆਈ ਗਿਰਾਵਟ ਪਿੱਛੇ ਬੇਰੁਜ਼ਗਾਰੀ ਦਾ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡਾ ਹੱਥ ਹੈ। ਗੈਰ ਸਰਕਾਰੀ ਅੰਕੜਿਆਂ ਅਨੁਸਾਰ ਇਸ ਸਮੇਂ ਪੰਜਾਬ ਵਿੱਚ 50 ਲੱਖ ਨੌਜਵਾਨ ਬੇਰੁਜ਼ਗਾਰ ਹਨ। ਇਹਨਾਂ ਬੇਰੁਜ਼ਗਾਰਾਂ ਵਿਚ 60% ਹਿੱਸਾ ਪੜ੍ਹੇ-ਲਿਖੇ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਦਾ ਹੈ। ਪੰਜਾਬ ਵਿੱਚ ਵਿੱਦਿਅਕ ਅਦਾਰਿਆਂ ਦਾ ਵਪਾਰੀਕਰਨ ਵੀ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਨੂੰ ਬੇਰੁਜ਼ਗਾਰੀ ਦੀ ਦਲਦਲ ਵਿੱਚ ਧਕੇਲ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਵੱਧਦੀ ਹੋਈ ਬੇਰੁਜ਼ਗਾਰੀ ਤਹਿਤ ਮਾਨਸਿਕ ਪ੍ਰੇਸ਼ਾਨੀ ਵਿਚ ਵਾਧਾ ਵੇਖਣ ਨੂੰ ਮਿਲ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਬੇਰੁਜ਼ਗਾਰੀ ਇਸ ਸਮੇਂ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਭਿਆਨਕ ਤ੍ਰਾਸਦੀ ਬਣ ਚੁੱਕੀ ਹੈ। ਇਸ ਸਮੱਸਿਆ ਨੂੰ ਖਤਮ ਕਰਨਾ ਅੱਜ ਸਮੇਂ ਦੀ ਲੋੜ ਬਣ ਗਿਆ ਹੈ। ਬੇਰੁਜ਼ਗਾਰਾਂ ਨੂੰ ਰੁਜ਼ਗਾਰ ਦੇਣਾ ਸਰਕਾਰ ਲਈ ਚੁਣੌਤੀ ਬਣ ਗਿਆ ਹੈ। ਬੇਰੁਜ਼ਗਾਰੀ ਵਿਚ ਸਿਰਫ ਪੜ੍ਹੇ-ਲਿਖੇ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਦੀ ਬੇਰੁਜ਼ਗਾਰੀ ਹੀ ਨਹੀਂ ਬਲਕਿ ਚੱਕਰੀ ਬੇਰੁਜ਼ਗਾਰੀ, ਅਲਪ ਬੇਰੁਜ਼ਗਾਰੀ, ਮੌਸਮੀ ਬੇਰੁਜ਼ਗਾਰੀ ਅਤੇ ਛਿਪੀ ਹੋਈ ਬੇਰੁਜ਼ਗਾਰੀ ਵੀ ਸ਼ਾਮਿਲ ਹਨ। ਇਕ ਸਰਵੇਖਣ ਅਨੁਸਾਰ ਪੰਜਾਬ ਵਿੱਚ ਬੇਰੁਜ਼ਗਾਰਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ 45 ਲੱਖ ਤੋਂ ਵੀ ਵੱਧ ਸੀ।ਵੱਧਦੀ ਹੋਈ ਅਬਾਦੀ ਦੇ ਨਾਲ ਨਾਲ ਆਰਥਿਕ ਵਿਕਾਸ ਦੀ ਮੱਧਮ ਦਰ, ਲਘੂ ਤੇ ਕੂਟੀਰ ਉਦਯੋਗਾਂ ਪ੍ਰਤੀ ਅਣਗਹਿਲੀ, ਉਦਯੋਗਿਕ ਵਿਕਾਸ ਦੀ ਨੀਵੀ ਦਰ, ਦੋਸ਼ਪੂਰਨ ਸਿੱਖਿਆ ਪ੍ਰਣਾਲੀ, ਸਰਕਾਰੀ ਅਦਾਰਿਆਂ ਦਾ ਨਿੱਜੀਕਰਨ ਅਤੇ ਭਰਿਸ਼ਟਾਚਾਰ ਵੀ ਬੇਰੁਜ਼ਗਾਰੀ ਦੇ ਮੁੱਖ ਕਾਰਨ ਹਨ। ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਬੇਰੁਜ਼ਗਾਰੀ ਨੂੰ ਦੂਰ ਕਰਨ ਲਈ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਯੋਜਨਾਵਾਂ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਸਾਰਥਕ ਆਰਥਿਕ ਨੀਤੀ ਦੇ ਰੁੱਸ ਹੋ ਕੇ ਰਹਿ ਗਈਆਂ ਹਨ। ਬੇਰੁਜ਼ਗਾਰੀ ਨੂੰ ਖਤਮ ਕਰਨ ਲਈ ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਕਦਮ ਤੇਜ਼ੀ ਨਾਲ ਵੱਧਦੀ ਹੋਈ ਅਬਾਦੀ ਦੀ ਰਫ਼ਤਾਰ ਨੂੰ ਘੱਟ ਕਰਨਾ ਹੈ। ਆਰਥਿਕ ਵਿਕਾਸ ਲਈ ਵੱਧ ਤੋਂ ਵੱਧ ਕਿਰਤ ਪ੍ਰਧਾਨ ਤਕਨੀਕਾਂ ਨੂੰ ਅਪਣਾਉਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਉਦਯੋਗਿਕ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਵਿਕਾਸ ਨੂੰ ਵੀ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ। ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਵਿੱਦਿਆ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਵਿਚ ਸੁਧਾਰ ਕਰ ਕੇ ਇਸ ਨੂੰ ਰੁਜ਼ਗਾਰ ਮੁੱਖੀ ਬਣਾਇਆ ਜਾਵੇ। ਪੇਂਡੂ ਬੇਰੁਜ਼ਗਾਰੀ ਨੂੰ ਖ਼ਤਮ ਕਰਨ ਲਈ ਕਾਰਖਾਨਿਆਂ ਵਿੱਚ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਕੰਮ ਦੇਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਤਕਨੀਕ ਬਾਰੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਗਿਆਨ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇ। ਹਰ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ?ਸਦੀ ਯੋਗਤਾ ਅਨੁਸਾਰ ਰੁਜ਼ਗਾਰ ਉਪਲਬੱਧ ਕਰਵਾਉਣ ਲਈ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਲੋੜੀਂਦੇ ਕਦਮ ਉਠਾਉਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ। ਉਪਰੋਕਤ ਵਿਚਾਰ ਵਟਾਂਦਰੇ ਦਾ ਸਿੱਟਾ ਇਹ ਨਿਕਲਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਇਸ ਸਮੱਸਿਆ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਣ ਦਾ ਯਤਨ ਕਰੇ ਅਤੇ ਕਹਿਣੀ ਤੇ ਕਥਨੀ ਦੇ ਅੰਤਰ ਨੂੰ ਖ਼ਤਮ ਕਰਦਿਆਂ ਹੋਇਆ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਨੂੰ ਰੁਜ਼ਗਾਰ ਮੁਹੱਈਆ ਕਰਵਾਏ। ਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਨਿਕਲਣ ਵਾਲੀਆਂ ਅਸਾਮੀਆਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਲੋੜੀਂਦੀ ਭੀੜ ਦੇ ਮੁਤਾਬਕ ਬਹੁਤ ਘੱਟ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਆਪਣੇ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਨਾਗਰਿਕਾਂ ਨੂੰ ਰੁਜ਼ਗਾਰ ਮੁਹੱਈਆ ਕਰਵਾਉਣਾ ਹਰੇਕ ਸਰਕਾਰ ਦਾ ਨੈਤਿਕ ਫਰਜ਼ ਬਣਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਦ੍ਰਿੜ ਇਰਾਦੇ ਤੇ ਸੰਕਲਪ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਸ੍ਵੈ ਰੁਜ਼ਗਾਰ ਨੂੰ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਬਹੁਪੱਖੀ ਅਤੇ ਤੇਜ਼ ਸਨਅਤੀਕਰਨ ਬਹੁਤ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਜਿਸ ਨਾਲ ਰੁਜ਼ਗਾਰ ਦੇ ਨਵੇਂ ਮੌਕੇ ਖੁਲ੍ਹਣਗੇ। ਜਦੋਂ ਕੋਈ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਕੰਪਨੀ ਫੇਲ ਹੋ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਸਰਕਾਰੀ ਸਹਾਇਤਾ ਦੇ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕੀਤੇ ਜਾਣ। ਰਿਸ਼ਵਤਖੋਰੀ ਨੂੰ ਸਖ਼ਤੀ ਨਾਲ ਕਾਬੂ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ। ਅਕਸਰ ਵੇਖਣ ਵਿੱਚ ਆਇਆ ਹੈ ਕਿ ਕੁਝ ਵਿਅਕਤੀ ਮੋਟੀ ਰਕਮ ਦੇ ਜੋਰ 'ਤੇ ਯੋਗਤਾ ਨਾ ਹੁੰਦੇ ਹੋਏ ਵੀ ਉੱਚ ਪਦਵੀਆਂ ਹਾਸਲ ਕਰ ਲੈਂਦੇ ਹਨ ਜਦੋਂਕਿ ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਯੋਗਤਾ ਵਾਲਾ ਵਿਅਕਤੀ ਰੁਜ਼ਗਾਰ ਰਹਿਤ ਰਹਿ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਸਦੇ ਨਕਾਰਾਤਮਕ ਪ੍ਰਭਾਵਾਂ ਨੂੰ ਗੰਭੀਰਤਾ ਨਾਲ ਲੈਂਦੇ ਹੋਏ ਇਸ ਸਮੱਸਿਆ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਬੇਰੁਜ਼ਗਾਰੀ ਕਾਰਨ ਪਰਿਵਾਰਕ ਰਿਸ਼ਤਿਆਂ ਵਿਚ ਵੀ ਟੁੱਟ-ਭੱਜ ਵੇਖਣ ਨੂੰ ਮਿਲਦੀ ਹੈ। ਰੁਜ਼ਗਾਰ ਰਹਿਤ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਗੈਰ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਦੋਵੇ ਹੀ ਬੋਝ ਸਮਝਣ ਲੱਗ ਪੈਂਦੇ ਹਨ। ਜਿਸ ਨਾਲ ਵਿਅਕਤੀ ਅੰਦਰੋਂ ਟੁੱਟ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਤੇ ਕਈ ਵਾਰ ਆਤਮਹੱਤਿਆ ਵਰਗੇ ਗੁਣਾਹ ਨੂੰ ਅੰਜ਼ਾਮ ਦੇ ਬੈਠਦਾ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਬੇਰੁਜ਼ਗਾਰੀ ਦਾ ਹੱਲ ਨਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਤਾਂ ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਸਮੇਂ ਵਿੱਚ ਹੋਰ ਵੀ ਮੰਦੇ ਹਾਲਾਤ ਪੈਦਾ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ।

ਨੂਰਦੀਪ ਕੋਮਲ
Komalbajaj18526@gmail.com

Preetnama
प्रीतनामा
खरा सच
Khara Sach
On our English language New Website
WWW.PREET NEWS.COM
Chief Editor
Pritpal Kaur
+1 201-312-4180
Vol 4, Issue 355 | Website: www.preetnama.com Email preetnamausa@gmail.com | 29 MAY TO 04 JUNE, 2026

भारत और साइप्रस के बीच हुई रणनीतिक साझेदारी- समझौतों के कूटनीतिक, सामरिक और आर्थिक मायने

भारत और साइप्रस के बीच हाल में हुई रणनीतिक साझेदारी और विभिन्न समझौतों के कई बड़े कूटनीतिक, सामरिक और आर्थिक मायने हैं। देखा जाए तो यह केवल द्विपक्षीय संबंधों का विस्तार नहीं, बल्कि यूरोप, भूमध्यसागर, पश्चिम एशिया और वैश्विक शक्ति-संतुलन से भी जुड़ा कदम माना जा रहा है। चूंकि तुर्की और साइप्रस के बीच गहरी दुश्मनी है, इसलिए भारत उसे तुर्किये के खिलाफ इस्तेमाल कर सकता है, क्योंकि तुर्किये भारत के चिर शत्रु पाकिस्तान का मित्र है। इस प्रकार भारत के रणनीतिकारों ने एक तीर से कई शिकार किये हैं।उल्लेखनीय है कि साइप्रस एक द्वीप है, इसलिए उसकी लैंड बॉर्डर तुर्की के साथ नहीं लगती है। लेकिन समुद्री मार्ग से साइप्रस और तुर्की के बीच की दूरी महज 65 से 70 किलोमीटर है। यही नहीं, साइप्रस तुर्की से 85 गुना छोटा देश है। इसलिए तुर्की ने साइप्रस के उत्तरी हिस्से पर अवैध कब्जा कर रखा है। चूंकि तुर्की तो साइप्रस को एक देश भी नहीं मानता। लिहाजा दोनों देशों के बीच टकराव हमेशा बना रहता है। गत दिनों उसी देश साइप्रस के राष्ट्रपति निकोस क्रिस्टोडौलाइड्स दिल्ली के दौरे पर आए। इस दौरान भारत और साइप्रस के बीच 14 मुद्दों पर ऐतिहासिक डील फाइनल हो गई।

आइए अब हम आपको इन 14 डील्स के बारे में विस्तार से बताते हैं, लेकिन उससे पहले यह समझिए आखिर में ये प्रमुख डील और समझौते क्या हैं? तो यह जान लीजिए कि भारत और साइप्रस ने संबंधों को स्ट्रेटेजिक पार्टनरशिप तक उन्नत किया है। जिससे दोनों देशों के बीच रक्षा सहयोग रोडमैप, आतंकवाद-रोधी संयुक्त कार्यसमूह, साइबर सुरक्षा, समुद्री सुरक्षा, निवेश, शिक्षा, संस्कृति और व्यापार से जुड़े कई समझौते हुए हैं।

लिहाजा, इनके कूटनीतिक मायने बेहद अहम हैं-

पहला, यूरोप में भारत की रणनीतिक पकड़ मजबूत हुई है, क्योंकि साइप्रस यूरोपीय संघ (श्व) का सदस्य है। ऐसे में भारत को यूरोप के भीतर एक भरोसेमंद सहयोगी मिल रहा है। साइप्रस ने भारत-ईयू फ्री ट्रेड अग्रीमेंट को आगे बढ़ाने का समर्थन भी किया है। इसका अर्थ है कि भारत की यूरोप तक आर्थिक पहुँच मजबूत होगी। इससे भारतीय कंपनियों के लिए यूरोपीय बाज़ार के दरवाजे और खुल सकते हैं। वहीं भारत की कूटनीतिक आवाज़ ईयू (श्व) मंचों पर अधिक प्रभावी हो सकती है। दूसरा, तुर्किये-पाकिस्तान समीकरण का संतुलन तोड़ने में अब भारत को मिलेगी सहूलियत, क्योंकि साइप्रस और तुर्किये के बीच लंबे समय से तनाव है। दूसरी ओर तुर्किये कई बार पाकिस्तान के पक्ष में कश्मीर मुद्दे पर बोलता रहा है। ऐसे में भारत-साइप्रस निकटता को एक भू-राजनीतिक संतुलन के रूप में देखा जा रहा है। यही वजह है कि भारत ने साइप्रस की संप्रभुता और क्षेत्रीय अखंडता का समर्थन दोहराया, जबकि साइप्रस भारत के आतंकवाद विरोधी रुख के करीब दिखा। तीसरा, चीन के बढ़ते प्रभाव का जवाब भी माना जा रहा है, क्योंकि भारत, साइप्रस और यूरोप के बीच बढ़ती साझेदारी को चीन की ऋश्रड्डुस्र रणनीति के विकल्प के रूप में भी देखा जा रहा है। विशेषकर समुद्री व्यापार, सप्लाई चेन और इंफ्रास्ट्रक्चर सहयोग के संदर्भ में यह महत्वपूर्ण है। चौथा, आईएमईसी कॉरिडोर को मजबूती मिलेगी, क्योंकि भारत-मध्यपूर्व-यूरोप आर्थिक गलियारा भारत की बड़ी रणनीतिक परियोजनाओं में से एक है। खास बात यह कि साइप्रस पूर्वी भूमध्यसागर में स्थित होने के कारण इस कॉरिडोर का महत्वपूर्ण लॉजिस्टिक और समुद्री केंद्र बन सकता है। इससे भारत का यूरोप तक व्यापार तेज हो सकता है, स्वेज नहर पर निर्भरता कुछ हद तक घट सकती है, और चीन समर्थित समुद्री नेटवर्क का विकल्प तैयार हो सकता है। पांचवां, समुद्री और रक्षा सहयोग बढ़ेगा, क्योंकि दोनों देशों ने रक्षा रोडमैप और समुद्री सुरक्षा सहयोग पर जोर दिया है। इसके मायने हिंद महासागर से लेकर भूमध्यसागर तक भारत की रणनीतिक उपस्थिति बढ़ सकती है। इससे साइबर सुरक्षा और आतंकवाद विरोधी नेटवर्क मजबूत होंगे, जिससे भारतीय नौसैनिक पहुँच को अप्रत्यक्ष लाभ मिल सकता है। छठा, भारत की मल्टी-अलाइनमेंट नीति को मजबूती मिलेगी। चूंकि भारत अब केवल एक ध्रुव पर निर्भर नहीं रहना चाहता। इसलिए रूस, अमेरिका, यूरोप, खाड़ी देशों और भूमध्यसागरीय देशों के साथ समानांतर संबंध बनाकर भारत वैश्विक शक्ति-संतुलन में अपनी स्वतंत्र स्थिति मजबूत कर रहा है। साइप्रस के साथ समझौते इसी नीति का हिस्सा माने जा रहे हैं। इसके आर्थिक मायने महत्वपूर्ण हैं, क्योंकि निवेश दोगुना करने का लक्ष्य रखा गया है। वहीं, शिपिंग, फिनटेक, पर्यटन और स्टार्टअप सेक्टर में सहयोग बढ़ सकता है। साइप्रस भारतीय निवेश के लिए यूरोप का गेटवे बन सकता है। यह डील भारत के लिए बड़ा संदेश भी है, क्योंकि यह डील दिखाती है कि भारत अब केवल दक्षिण एशिया तक सीमित शक्ति नहीं रहना चाहता, बल्कि यूरोप, भूमध्यसागर, पश्चिम एशिया, और वैश्विक व्यापार मार्गों में भी अपनी दीर्घकालिक रणनीतिक भूमिका बढ़ा रहा है। निष्कर्षत- यह कहा जा सकता है कि भारत-साइप्रस समझौते केवल छोटे देश के साथ सामान्य द्विपक्षीय संबंध नहीं हैं, बल्कि यूरोप में रणनीतिक प्रवेश, तुर्किये-पाकिस्तान-चीन समीकरण का संतुलन, ढ्ढरूश्वष्ट कॉरिडोर की मजबूती, और वैश्विक शक्ति राजनीति में भारत की बढ़ती सक्रियता का संकेत हैं।

- कमलेश पांडेय

ट्रंप को समझ आ गया कि चीन का मुकाबला अकेले नहीं, भारत के साथ मिलकर किया जा सकता है

अमेरिका को अब इस बात का भलीभांति एहसास हो चुका है कि चीन जैसी उभरती महाशक्ति को रोक पाना उसके अकेले बूते की बात नहीं रह गई है। यही कारण है कि चीन से लगभग खाली हाथ लौटे अमेरिकी राष्ट्रपति डोनाल्ड ट्रंप को अब उम्मीद की सबसे मजबूत किरण प्रधानमंत्री नरेंद्र मोदी के दरबार में दिखाई दे रही है। अमेरिकी विदेश मंत्री मार्को रुबियो का भारत दौरा दरअसल इसी बदली हुई वैश्विक मजबूरी और रणनीति का संकेत है। ट्रंप ने जिस तरह भारत में अमेरिकी राजदूत सर्जियो गोर से बातचीत के दौरान सार्वजनिक तौर पर कहा कि मुझे प्रधानमंत्री मोदी बहुत पसंद हैं। मोदी महान हैं और वो मेरे दोस्त हैं। ट्रंप ने यह तक कहा कि हम भारत के इतने करीब पहले कभी नहीं थे और भारत मुझ पर तथा अमेरिका पर सौ फीसदी भरोसा कर सकता है। यह बयान सिर्फ दोस्ती का प्रदर्शन नहीं, बल्कि उस बदले हुए अमेरिकी रुख का संकेत है जिसमें वॉशिंगटन अब भारत को एशिया में शक्ति संतुलन बनाए रखने वाले सबसे अहम स्तंभ के रूप में देख रहा है। दिलचस्प बात यह भी रही कि मार्को रुबियो ने अपने भारत दौरे में ताजमहल के दीदार का कार्यक्रम भी रखा। कूटनीतिक गलियारों में इसे केवल पर्यटन नहीं, बल्कि एक प्रतीकात्मक संदेश माना जा रहा है, मानो अमेरिका भारत को यह भरोसा दिलाना चाहता हो कि वह इस बार दबाव नहीं, बल्कि मोहब्बत और साझेदारी का पैगाम लेकर आया है।देखा जाये तो पिछले कुछ वर्षों में अमेरिका की विदेश नीति में भारी उतार-चढ़ाव देखने को मिले हैं। ट्रंप प्रशासन के दौरान अमेरिका फस्ट की नीति ने सहयोगी देशों में असहजता पैदा की। कई देशों को लगा कि वॉशिंगटन अब भरोसेमंद साथी नहीं रहा। लेकिन अब हालात बदल रहे हैं। चीन की आर्थिक और सैन्य ताकत जिस तेजी से बढ़ी है, उसने अमेरिका को यह सोचने पर मजबूर कर दिया कि एशिया में उसका प्रभाव बनाए रखने के लिए भारत जैसी लोकतांत्रिक और उभरती शक्ति के साथ मजबूत रिश्ते जरूरी हैं।

दरअसल, चीन केवल व्यापारिक प्रतिस्पर्धी नहीं रहा। वह अब वैश्विक सप्लाई चेन, तकनीक, रक्षा उत्पादन और सामरिक निवेश के जरिए दुनिया पर अपना प्रभाव बढ़ा रहा है। दक्षिण चीन सागर से लेकर ताइवान तक, बीजिंग का आक्रामक रवैया अमेरिका के लिए चुनौती बन चुका है। ऐसे में भारत अमेरिका के लिए एक स्वाभाविक विकल्प बनकर उभरा है। भारत एक ऐसा देश है जिसकी अर्थव्यवस्था तेजी से बढ़ रही है, जिसके पास विशाल बाजार है और जो लोकतांत्रिक मूल्यों की बात करता है। अमेरिका यह भी समझ चुका है कि केवल सैन्य शक्ति से चीन को रोका नहीं जा सकता। इसके लिए आर्थिक नेटवर्क, तकनीकी साझेदारी और भरोसेमंद औद्योगिक ढांचा जरूरी है। यही कारण है कि सेमीकंडक्टर, रक्षा निर्माण, आर्टिफिशियल इंटेलिजेंस, क्रिटिकल मिनरल्स और डिजिटल टेक्नोलॉजी जैसे क्षेत्रों में भारत के साथ साझेदारी बढ़ाने पर जोर दिया जा रहा है। उधर, भारत के लिए भी यह अवसर कम महत्वपूर्ण नहीं है। लंबे समय तक भारत ने गुटनिरपेक्ष नीति और रणनीतिक स्वायत्तता को प्राथमिकता दी। लेकिन अब नई दिल्ली समझ रही है कि वैश्विक शक्ति संतुलन में सक्रिय भूमिका निभाए बिना अपने हित सुरक्षित नहीं रखे जा सकते। यही वजह है कि भारत क्वॉड जैसे मंचों में सक्रिय है और अमेरिका, जापान तथा ऑस्ट्रेलिया के साथ सहयोग बढ़ा रहा है। हालांकि, भारत की चुनौती यह है कि वह अमेरिका के साथ नजदीकी बढ़ाते हुए अपनी स्वतंत्र विदेश नीति भी बनाए रखे। रूस के साथ रक्षा संबंध हों या पश्चिम एशिया में संतुलन, भारत किसी एक खेमे में पूरी तरह शामिल होने से बचता रहा है। यही उसकी सबसे बड़ी कूटनीतिक ताकत भी है। एक चीज और उभर कर आ रही है कि अमेरिका को अब भारत के साथ संबंधों में सिर्फ रणनीतिक भाषा नहीं, बल्कि व्यावहारिक निवेश की भी जरूरत है। अगर वॉशिंगटन वास्तव में चीन का प्रभाव कम करना चाहता है, तो उसे भारत में निर्माण, तकनीक और औद्योगिक ढांचे को मजबूत करने में गंभीर निवेश करना होगा। केवल भाषणों और समझौतों से बात नहीं बनेगी। देखा जाये तो भारत के भीतर कई ऐसे क्षेत्र हैं जहां अमेरिकी निवेश बड़ा बदलाव ला सकता है। उच्च तकनीक, रक्षा उपकरण निर्माण, डिजिटल डेटा सुरक्षा और आपूर्ति श्रृंखला के क्षेत्र में भारत तेजी से आगे बढ़ सकता है। इससे दोनों देशों को फायदा होगा। एक तो अमेरिका को चीन पर निर्भरता कम करने में मदद मिलेगी दूसरा भारत को वैश्विक उत्पादन केंद्र बनने का मौका मिलेगा।

-नीरज कुमार दुबे

मधुमेह रोगियों के लिए गुड़ भी है नुकसानदेह

डायबिटीज ;मधुमेह के मरीजों को कई बार मीठा खाने का मन करता है। ऐसे में जब चीनी खाना बिल्कुल मना हो तो लोग ऐसे विकल्पों की तलाश करते हैं जिसमें चीनी की मात्रा कम हो पर उसका स्वाद मीठा हो। ऐसे में गुड़ को चीनी के बेहतर विकल्प के तौर पर देखा जाता है। गुड़ को खाने के सेहत से जुड़े कई फायदे भी हैं परन्तु स्वास्थ्य के लिहाज से मधुमेह रोगियों के लिए यह ठीक नहीं है। गुड़ मिठास का पारंपरिक रूप है। गन्ने के रस को उबालने पर गुड़ बनता है। चीनी की तुलना में गुड़ कम संशोधित होता है लिहाजा इसमें पोटैशियम आयरन और कैल्शियम जैसे जरूरी पोषक तत्व मौजूद रहते हैं लेकिन इसका मतलब यह नहीं है कि अगर किसी व्यक्ति का शुगर लेवल हाई है तब भी वह गुड़ खा सकता है। गुड़ का भूरा रंग देखने में भले ही हेल्थी लगे लेकिन मधुमेह के मरीजों के लिए गुड़ एक बेहतर विकल्प नहीं है। गुड़ में मौजूद आयरन की वजह से यह ऑक्सिडेटिव स्ट्रेस और ब्लड प्रेशर से लड़ने में मदद करता है लेकिन अगर आप डायबिटिक हैं तो गुड़ से खुद को कोसों दूर रखें।

गुड़ में चीनी की मात्रा बहुत होती है। गुड़ए पोषक तत्वों से भरपूर स्वीटनर है। चीनी के इस विकल्प में 65 से 85 फीसदी तक सुक्रोज पाया जाता है। यही वजह है कि डायबिटीज के मरीजों के लिए गुड़ खाना मना होता है क्योंकि इसमें चीनी की मात्रा बहुत ज्यादा होती है।चीनी खाने से शरीर में ग्लूकोज लेवल में जो अंतर आता है और असर पड़ता है ठीक वैसा ही असर गुड़ खाने पर भी होता है। कुछ लोगों का मानना है कि अगर वे चीनी की जगह गुड़ का इस्तेमाल करते हैं तो ब्लड शुगर लेवल को मेनटेन रखने में मदद मिलेगी लेकिन हकीकत में ऐसा नहीं होता। गुड़ में सुक्रोज होता है इसलिए इसके सेवन से ब्लड शुगर लेव में बढ़ोतरी होने लगती है। इसका मतलब है कि चीनी के किसी भी फॉर्म की तरह गुड़ भी मधुमेह के रोगियों के लिए हानिकारक है। हालांकि जिन लोगों को मधुमेह नहीं है वे चीनी की जगह गुड़ का इस्तेमाल कर सकते हैं क्योंकि यह एक अच्छा विकल्प है।

आयुर्वेद भी यही कहता है कि डायबिटीज यानी मधुमेह के रोगियों को गुड़ नहीं खाना चाहिए। फेफड़ों के इंफेक्शन खराब गला माइग्रेन और अस्थमा के इलाज में आयुर्वेद गुड़ का इस्तेमाल करता है लेकिन इलाज की इस प्राचीन पद्धति में भी मधुमेह के रोगियों के लिए गुड़ खाने की मनाही है।

धनिया के पानी से बढ़ती है रोग प्रतिरोधक क्षमता

कोरोना महामारी के इस दौर में रोग प्रतिरोधक क्षमता बढ़ाना जरुरी है। इसके लिए हमारी रसोई में ही सब कुछ उपलब्ध है। सभी घरों में धनिया के बीजों को स्वाद बढ़ाने के लिए इस्तेमाल किया जाता है पर अगर इसका पानी रोज पिया जाए तो यह शरीर को कई तरह के स्वास्थ्य लाभ भी देता है। इसमें मौजूद पोटैशियम विटमिन सी कैल्शियम और मैग्नीशियम सेहत से जुड़ी कई समस्याओं को दूर करता है।

रोग प्रतिरोधक क्षमता बढ़ाए

धनिया के पानी में मौजूद एस्कॉर्बिक ऐसिड ऐंटिऑक्सिडेंट होता है और शरीर की रोग प्रतिरोधक क्षमता को बढ़ाता है। इससे सर्दी खांसी और बुखार की आशंका कम हो जाती है।

लिवर की बीमारी से बचाए

धनिया के पानी में मौजूद फाइबर और इसेंशल ऑइल लिवर से जुड़ी बीमारियों से बचाता है।

टाइफॉइड से बचाए

धनिया के पानी में एक विशेष तत्व डोडेनल पाया जाता है। यह टाइफ़ॅइड के बैक्टीरिया को खत्म करता है।

दिल की समस्या रखे दूर

धनिया का पानी गुड कलेस्ट्रॉल को बढ़ाता है और बैड कलेस्ट्रॉल को कम करता है। इसे रोज पीने से दिल से संबंधित बीमारियों का खतरा कम हो जाता है।

मुंह की बदबू करे दूर

रोज धनिया का पानी पीने से मुंह और सांस की बदबू की समस्या भी दूर हो जाती है।

अल्सर की समस्या

धनिया का पानी कोलेजन टिश्यू के प्रॉडक्शन को बढ़ाता है। इससे अल्सर की समस्या दूर हो जाती है।

स्वस्थ बातें : आपकी थाली से ही आपका बचाव होगा

डॉक्टर अरविन्द प्रेमचंद जैन

बहुत समय से विश्व स्तर पर यह बहस चल रही हैं की मांसाहार शाकाहार कौन लाभप्रद और हानिकारक हैं तर्क अपने अपने हो सकते हैं पर सत्यता एक ही हैं। यदि हम आहार भोजन शाकाहार मांसाहार शब्दों को समझने का प्रयास करेंगे तो आधी से अधिक भ्रम अपने आप समाप्त हो जायेंगे।

आहार..आरोग्य वर्धक और हानि रहित उसे आहार कहते हैं। भोजन .. भोग से जल्दी नष्ट होना उसे आहार कहते हैं। शाकाहार ... शांतिकारक और हानिरहित जो आहार वह शाकाहार हैं। मांसाहार .. यानी जिससे मन और शरीर को हानि पहुंचे उसे मांसाहार कहते हैं। इस बात पर भी विशेष बल दिया जाता हैं की अंडा माँस मछली आदि में शरीर के आवश्यक घटक के लिए आवश्यक हैं यह मिथ्या धारणा हैं एदूसरा माँस आदि में यदि मसाला आदिका उपयोग न किया जाय तो आप खा नहीं सकते तीसरा मानव शरीर माँस आदि खाने के लिए नहीं बना हैं और जब आप बीमार होते हैं तब मांसाहार का उपयोग क्यों नहीं करते जबकि शाकाहार नैसर्गिक भोज्य हैं उसमे सभी प्रकार के घातक प्रचुरता से मिलते हैं मानव शरीर की संरचना शाकाहार के लिए हैं और शीघ्र पाचक होने से शरीर और मन को शांति देते हैं। चूँकि यह विषय विवादित हैं तर्क वितर्क अपने अपने हैं सत्य कटु और एक ही होता हैं।

बताया जा रहा था कि मांसाहार पर्यावरण के लिए कितना खतरनाक है। जैसे एक किलो बीफ तैयार करने के लिए 25 किलो अनाज और 15 हज़ार लीटर पानी लगता है। कुछ अहिंसा के समर्थक या धार्मिक कारणों से विभिन्न संगठनों के लोग ही इस तरह का प्रचार करते हैं।

दुनिया के जाने.माने विश्वविद्यालयों के शोध सामने आने लगे। यह साबित होने लगा कि खाने के लिए एनिमल मीट तैयार करने के कारोबार की ग्लोबल वॉर्मिंग में मोटर गाड़ियों और पेट्रोलियम से भी ज्यादा हिस्सेदारी है। इधर कोविड.19 के बाद वायरसों की उत्पत्ति में जानवरों की भूमिका पर काफी सवाल उठ रहे हैं। हाल ही में चीन के सुअर पालकों में एक और फ्लू वायरस का पता चला है। नया वायरस सुअरों से उन्हें पालने वाले युवाओं में पहुंचा। इसके भी खतरनाक महामारी बनने की आशंका है। फिलहाल अच्छी बात यह है कि मनुष्यों से मनुष्य में यह संक्रमण फैलने का कोई मामला सामने नहीं आया है। फिर भी पड़ताल जारी है। यह भी कहा जा रहा है कि न्यूटन का गति का तीसरा नियम प्रत्येक क्रिया की समान एवं विपरीत प्रतिक्रिया होती हैए इंसानों पर लागू हो रहा है।मनुष्य ने पशुओं पर जितने अत्याचार किए हैं अब पशुओं से आ रहे वायरस उनका बदला ले रहे हैं। खैर, जलवायु परिवर्तन और मनुष्यों की सेहत खराब करने में मीट कारोबार की भूमिका पर अब किसी को भी संदेह नहीं है। कुछ महीने पहले ही ऑक्सफर्ड और मिनिसोटा विश्वविद्यालय में दो शोध पत्र प्रकाशित हुए। इसमें पश्चिमी देशों के लोगों की सेहत और पर्यावरण पर भोजन के प्रभाव का अध्ययन था। एक रिसर्च रेड मीट को लेकर थी। रेड मीट यानी गाय भैंस, सुअर या भेड़.बकरी का मांस। एक ही उम्र के दो अलग.अलग व्यक्तियों पर खाने का प्रभाव अलग.अलग था। एक व्यक्ति जो साधारण भोजन करता है उसके औसत जीवनकाल की तुलना पचास ग्राम अतिरिक्त रेड मीट खाने वाले व्यक्ति से की गई। जो व्यक्ति अतिरिक्त रेड मीट खाता था उसकी एक ख़ास उम्र में मरने की आशंका 41 फ़ीसदी ज्यादा पाई गई।

यूनाइटेड नेशन के फूड एंड एग्रीकल्चर आर्गनाइजेशन के मुताबिक अमेरिकी और ब्रिटिश लोगों में नॉन वेज से जुड़ी समस्याएं तेज़ी से बढ़ी हैं। 1970 के बाद से अब तक अमेरिकी और यूरोपीय लोगों में मीट खाने की क्षमता दस फ़ीसदी अधिक हो चुकी है। इस शोध में नॉन वेज के पर्यावरण पर भयंकर दुष्प्रभावों की बात भी सामने आई। सौ ग्राम वनस्पति प्रोटीन के मुक़ाबले पचास ग्राम रेड मीट तैयार करने में बीस गुना ज्यादा ग्रीन हाउस गैसें निकलती हैं और सौ गुना ज्यादा ज़मीन का इस्तेमाल होता है। कुछ पुराने शोध से यह पहले ही पता चल चुका है कि कृषि क्षेत्र में होने वाले कुल ग्रीन हाउस गैसों के उत्सर्जन का दो तिहाई हिस्सा पशुपालन से होता है।

जानवरों से मांस दूध ऊन और चमड़ा आदि लेने की एवज़ में खेती योग्य ज़मीन का तीन चौथाई हिस्सा इस्तेमाल हो जाता है। कहा जाता है कि अगर मवेशियों का कोई एक देश बनाया जाए तो उसका आकार अमेरिका और चीन के बाद तीसरे नंबर पर आएगा।

जॉन हॉपकिन्स विश्वविद्यालय के विद्वानों ने भी 140 देशों के लोगों की खाने की आदतों व ज़रूरतों का अध्ययन कर एक नतीजा निकाला है। उनके मुताबिक़ एक अमेरिकी रोज़ाना खाने में 2300 कैलोरी लेता है। अगर वह शाकाहारी हो जाए तो इससे वातावरण में उसके ज़रिए होने वाले ग्रीन हाउस गैसों के उत्सर्जन में 30 फीसदी की कमी आएगी। पर समस्या का समाधान इससे भी नहीं होने वाला। दुधारू पशुओं की डकार से वातावरण में बड़ी मात्रा में मीथेन जाती है। लिहाज़ा दूध, पनीर और घी जैसे खाद्य भी अब ग्लोबल वॉर्मिंग के लिए जिम्मेदार माने जा रहे हैं। इसे कम करने के लिए सिर्फ वेजिटेरियन होने से काम चलने वाला नहीं। शोध कहता है कि अगर वही अमेरिकी व्यक्ति अपने खाने में दो तिहाई हिस्सा वीगन रखे तो उसके कार्बन फुट प्रिंट में साठ फ़ीसदी की कमी आ जाएगी। इसका मतलब है कि वह कभी.कभी एनिमल प्रोटीन ले सकता है पर ज्यादातर वीगन फूड़। अगर यही व्यक्ति पूरी तरह से वीगन हो जाता है तो उसके कार्बन फुट प्रिंट में 85 फ़ीसदी की कमी आ जाती है। यह एक आदर्श स्थिति होगी। दुनियाभर के लोगों में यह बदलाव अब आना भी शुरू हो गया है। मार्केट सर्वे करने वाली एक संस्था ने ब्रिटेन और अमेरिका में अध्ययन किया तो चौंका देने वाले नतीजे सामने आए। 50 फ़ीसदी एडल्ट नॉन वेजिटेरियन अब खाने में से मीट कम करना चाहते हैं। इसकी वजह पर्यावरण और सेहत के प्रति बढ़ी जागरूकता है विश्व स्वास्थ्य संगठन ने भी कुछ साल पहले यह साफ कहा है कि प्रॉसेस्ड रेड मीट से कैंसर का खतरा होता है। यह नतीजा संगठन से जुड़ी द इंटरनैशनल एजेंसी फॉर रिसर्च ऑन कैंसर ने निकाला था। इसका मतलब साफथा कि हॉट डॉग हैम बेकन और सॉसेज कितने भी स्वादिष्ट क्यों न हों लेकिन अगर उनमें रेड मीट है तो वे आपकी सेहत के लिए ख़तरनाक हो सकते हैं। इतने सारे शोध आने और मांसाहार के प्रति लोगों के बदलते नज़रिए का असर मीट मार्केट पर तो आना ही था।

आनुवांशिक बीमारी मानी जाती है हीमोफीलिया

हीमोफीलिया एक ऐसी आनुवांशिक बीमारी है जिसमें हल्की चोट के बावजूद खून बहता रहता है और बहता हुआ यह खून आसानी से जमता नहीं है। ऐसे में किसी एक्सीडेंट या चोट में यह बीमारी कई बार जानलेवा भी साबित हो सकती है क्योंकि खून का बहना आसानी से बंद नहीं होता और इसी के चलते खून ज्यादा बह जाता है और यह मरीज के लिए जानलेवा साबित हो सकता है।

हीमोफीलिया के कारण-विशेषज्ञों का मानना है कि हीमोफीलिया का सबसे बड़ा कारण है रक्त में प्रोटीन की कमी जिससे क्लॉटिंग फैक्टर पर असर पड़ता है दरअसल खून बहने से रोकने में क्लॉटिंग फैक्टर का काफी प्रभाव पड़ता है। हीमोफीलिया तीन प्रकार के होते हैं ए बी और सी। हीमोफीलिया का इलाज-हीमोफीलिया का प्राथमिक उपचार फैक्टर रिप्लेसमेंट थेरेपी है जिसमें क्लॉटिंग फैक्टर को रिप्लेस करने का काम किया जाता है। इस थैरेपी में ब्लड प्लाजमा को एकत्र करके इसे शुद्ध किया जाता है। हीमोफीलिया के मरीज क्या करें- हीमोफीलिया के मरीजों को अक्सर यह सलाह दी जाती है कि वह हड्डियों और मांसपेशियों में सुधार करने वाली एक्सरसाइज करें और अपने वजन को कंट्रोल करें। साथ ही मरीज ऐसी शारीरिक गतिविधि से दूर रहे जिसमें चोट लगने का खतरा हो। इसके अलावा अगर मरीज के दांत से खून निकलता है तो अपने डॉक्टर से सलाह लें और ऐसा ब्रश इस्तेमाल करें जो सॉफ्ट हो। इसके अलावा समय.समय पर डॉक्टरी सलाह लेना ना भूलें। इसके अलावा ब्लड.थिनिंग दवा जैसे कि वार्फरिन और हेपरिन लेने से बचें एस्पिरिन और इबुप्रोफेन जैसी ओवर.द.काउंटर दवाओं से बचना भी बेहतर है। रक्त संक्रमण के लिए नियमित रूप से परीक्षण करें और हेपेटाइटिस ए और बी के टीकाकरण के बारे में अपने डॉक्टर की सलाह लें।

Preetnama

ਪ੍ਰੀਤਨਾਮਾ
ਖ਼ਰਾ ਸੱਚ

Khara Sach

On our English language New Website
WWW.PREETNEWS.COM

Chief Editor
Pritpal Kaur
+1 201-312-4180

Vol 4, Issue 355 | Website: www.preetnama.com Email preetnamausa@gmail.com | 29 MAY TO 04 JUNE, 2026

Pope Leo's AI warning is a wake-up call

There is something arresting about the world's most influential spiritual leader reaching back four millennia to a myth about bricks and hubris to make sense of the age of algorithms. Yet Pope Leo XIV's instinct is sound. In his encyclical Magnifica Humanitas, released on May 25, he warned humanity of a pivotal choice — "either to construct a new Tower of Babel or to build the city in which God and humanity dwell together." Strip away the theology, and what remains is a political and moral argument of urgent force. The Pope's central warning is that control of artificial intelligence must not remain in the hands "of a few". This is not a niche religious concern; it is a diagnosis of a crisis already unfolding. A small constellation of American technology corporations — armed with vast capital, proprietary data, and lobbying influence — is effectively writing the rules of the most transformative technology in human history. Pope Leo criticised the immense power concentrated within a handful of private technology companies, and rightly so.

When the architects of a technology are also its regulators, something has gone badly wrong. The Babel metaphor is apt precisely because it captures the paradox of AI power. In the biblical narrative, Babel represents human hubris — humanity's attempt to reach the heavens through its own power, resulting ultimately in confusion and fragmentation. Today's AI ecosystem mirrors this dynamic: a dominant technological culture, monolithic in values and driven by profit, building upwards at immense speed while treating the human cost as an afterthought. Pope Leo warned that a singular, totalising technological culture risks becoming a new form of oppression.

For the United States, the encyclical arrives at an awkward moment. Last week, President Donald Trump delayed an executive order that would have created a voluntary process for testing AI models — retreating even from the mildest gesture towards oversight. Washington remains consumed by geopolitical competition: deploy AI faster than China, weaponise it sooner, regulate it later — if at all. Pope Leo's emphasis on human dignity and his opposition to autonomous weapons place him in direct contrast with techno-optimists who argue that the United States must militarise AI advances before its rivals do. The Pope does not oppose technological progress. Rather, he argues that calling for prudence — even for a slower pace in adopting AI — is not resistance to progress but an act of responsible care for humanity. That is a distinction that Washington, Brussels, and Beijing alike seem increasingly reluctant to acknowledge. Pope Leo has called for robust legal frameworks, independent oversight, informed users, and political systems that do not abdicate responsibility. These are not radical demands. They are the essential architecture of democratic accountability applied to a domain where accountability has been dangerously absent.

The Tower of Babel collapsed not because its builders lacked intelligence, but because they lacked wisdom. That is Pope Leo's warning. Whether world governments will heed it remains uncertain. History, as he reminds us, has seen this before — and it did not end well.

NEET Leak: A national crisis of trust in education

The cancellation of NEET 2026 following allegations of a paper leak has triggered outrage and deep introspection across India. The scandal is a grim reflection of the moral and institutional decline within the country's education system

Professor Jayant Vishnu Narlikar, one of our most distinguished and decorated scientists, wrote an article on "Declining Work Standards" around fifteen years ago. I find it extremely relevant in comprehending the national anguish and shame being expressed following the cancellation of the NEET examination in May 2026. The learned professor wrote: "Further, our examination system has become so corrupt that we have come to accept malpractices as routine. With copying condoned even at the highest level, the examinations conducted by boards, colleges and universities are losing their credibility as a means of assessing the candidate's performance. No government, state or central, has either the will or courage to restore a sense of discipline in the system. Because of this, many specialised institutions have introduced their own entrance tests."

The National Testing Agency (NTA), created in November 2017, is one of several such bodies established during the last two to three decades. There have been serious issues of paper leakage earlier as well, including NEET-UG 2024, UGC-NET 2024, and JEE-Main 2021. The 2024 paper leak was investigated by the Central Bureau of Investigation (CBI), which enjoys nationwide credibility. Parents and the public remain unaware of what happened to the guilty and how many of them received exemplary punishment. The CBI is conducting the same exercise again for the 2026 paper leak. Media reports indicate that it has successfully unearthed the conspiracy, and that criminality will eventually be established.

Mention is being made of professors who acted as paper-setters. It must serve as an eye-opener to every teacher and academic, from schools to higher education institutions. Sadly, the entire scenario reaffirms the fact that "professions suffer credibility erosion only because of their own professionals". The credibility crisis surrounding the majority of regulatory bodies confirms this beyond any doubt.

The leakage of the NEET examination paper prior to its scheduled date of May 3, 2026, has attracted the attention of both the young and the old alike. The plight of 22.7 lakh young aspirants was indeed shocking. Most of these aspirants belong to families that could never imagine securing admission for their wards in private medical colleges. They had done their utmost in mobilising resources to enable their children to join tuition centres, coaching classes, and other support systems that claim expertise in preparing students for competitive entrance examinations. Obviously, most of these are private commercial ventures. They are well equipped with the tricks of the trade and techniques of extracting the maximum from hopeful young people and their families. There are numerous examples of entire families relocating to cities with well-advertised coaching centres. They do all of this in the hope of securing a bright future not only for the admission seeker but for the family as a whole. The inadequacy of school education is acknowledged at every level. Consequently, parents trust private ventures as the only alternative capable of kindling hope for success, often unaware that it is ultimately a business — and business today has its own "morals and ethics". Unfortunately, this aspect hardly finds mention even in serious deliberations on how to conduct clean examinations.

Over the years, India's youth have suffered numerous instances of paper leaks, not only in examinations for admission to coveted professional courses but also in recruitment examinations for jobs. Imagine the damage that the profession and the nation would have suffered had those who purchased the paper successfully enrolled for medical degrees. The nation is generally aware of the numerous factors and forces that indulge in such immoral and unethical practices year after year, and why the system repeatedly fails to punish the guilty. Dependence on coaching institutions has increased steadily. The neglect of quality and excellence in the majority of schools run on public finances is squarely responsible for the growth of private schools and the coaching industry. Young adolescents, after completing their first ten years of schooling, gradually realise how intense the competition will be in securing admission to reputed and affordable professional institutions. The majority of parents one interacts with remain worried and uncertain, often for several years. This does not refer to the privileged classes who are sufficiently equipped to send their wards to institutions in Western countries. There is also a subgroup that prefers institutions in Ukraine, Mauritius, and a few other destinations.

The first two or three decades after Independence were characterised by the presence of a generation that was admired throughout the country. Their lives reflected immense sacrifice and suffering endured for the freedom of the nation and for the dignified future of generations to come. As young people in the 1950s and 1960s, many of us had the privilege of meeting freedom fighters who refused to accept pensions announced for them by governments. We learnt invaluable lessons about the nation and our obligations to society and future generations.

Preetnama

ਪ੍ਰੀਤਨਾਮਾ
ਖ਼ਰਾ ਸੱਚ

Khara Sach

On our English language New Website
WWW.PREETNEWS.COM

Chief Editor
Pritpal Kaur
+1 201-312-4180

Vol 4, Issue 355 Website: www.preetnama.com Email preetnamausa@gmail.com 29 MAY TO 04 JUNE, 2026

Club culture, power networks and the distance of the common man

Delhi is not only the capital of India, but also the ancient chessboard of power, where the pieces change, but the game remains the same. Here, history doesn't reside solely in books, but breathes within the walls of buildings, behind closed doors, and in gleaming corridors. In this city, some paths are for the public, while others are for those who need no introduction. Parallel to the bustling streets of democracy, lie the quiet courts of power, where entry is granted only to those with the invisible passport of influence, lineage, connections, and social standing. The Delhi Gymkhana Club is a shining symbol of this enduring power.

In recent days, as discussions about eviction and the termination of the club's lease intensified, it felt like the first time someone had pointed a finger at a world that had hitherto been considered impossible to even touch. This isn't just about a building; it's about the mindset that has created elitist empires even within a democracy. It's about a system in which some remain the owners, while others are mere spectators.

The Delhi Gymkhana Club was founded by the British in 1913 as the "Imperial Delhi Gymkhana Club." That era was not only one of political subjugation but also one of social humiliation. The British used clubs more as a tool of social segregation than a place of entertainment. Only those who closely resembled the English way of life were considered "civilized." The doors of such clubs were either closed to Indians or were so narrow that even entering them made them feel inferior. Social status was determined by language, clothing, food habits, and even color.

Independence came, the tricolor was raised, and the British departed, but the social structures they had built remained unbroken. Viceroy's House became Rashtrapati Bhavan, the ICS was renamed the IAS, but the spirit of power remained largely unchanged. The chairs once occupied by white gentlemen were later occupied by brown gentlemen. Democracy arrived, but the elite culture remained intact.

The Delhi Gymkhana gradually became the haven for a class that, even in a democracy, never needed to prove itself to the public. Gaining membership was considered more difficult than passing any exam. Years of waiting, fees running into lakhs, and influential connections—all this combined to transform it into a citadel of power accessible only to those with the keys to privilege. The club became more a testament to social status than sport.

Dr. Priyanka Saurabh
Mobile: 7015375570

Ironically, democracy promises equality, yet in the heart of the capital, islands exist where equality dies at the very entrance. The average citizen pays taxes, yet he or she doesn't even have easy access to the land where these clubs stand. Bulldozers can be used to demolish the slums of the poor, and street vendors can be removed from the sidewalks, but few dare to question these permanent empires, spread across government land worth thousands of crores.

The cruelest truth about Delhi is that the poor are always temporary, while the rich are always permanent. Rickshaw pullers are asked, "When will you move?", but no one asks the elite clubs, built on government land for decades, when their rights will end. This isn't just economic inequality, but psychological inequality. Society has normalized it by labeling it prestige and dignity.

But the story isn't limited to the Gymkhana. Whether it's the Delhi Golf Club, the India International Centre, or the India Habitat Centre—these are not just institutions, but parallel worlds of power. The Delhi Golf Club isn't just about sports; it's where a silent dialogue between power and capital takes place. From the outside, the India International Centre appears to be a cultural platform, but inside, it becomes a rebirth place for retired power. People whose positions have ended, yet their influence still lives on, meet there. At the India Habitat Centre, discussions on poverty and social justice take place in air-conditioned auditoriums, while the ordinary citizen standing outside those very discussions is unable to even become a part of the world being talked about in their name.

This is the true power of permanent power. Governments change, ministers change, political slogans change, but this network remains secure under every regime. This is a class that does not fear electoral defeat, because its power derives not just from politics but from social influence and institutional influence. This is why Delhi can be called not only the political capital but also the capital of permanent power.

History bears witness that even those at the top of power have often failed to challenge this structure. During Rajiv Gandhi's tenure, there was discussion of eliminating this club for security reasons, but it was not possible. This was not merely an administrative failure; it was a sign of the profound influence such institutions have held. Over the years, relationships within these clubs were formed, policies were influenced, and informal power alliances were formed. This was a social power parallel to democracy, unchecked by elections.

Today, when questions are being raised about the legitimacy, leases, and social appropriateness of these institutions, the debate is no longer merely legal. It becomes a question of the mindset that allowed the British-created sense of superiority to remain a symbol of respect even in independent India. Unfortunately, we bid farewell to the British, but not to Anglicism. We have made the English language, foreign clothing, club culture, and proximity to power synonymous with modernity and prestige.

It was this culture that divided democracy into two parts—one India that stood in line, the other India for whom doors opened automatically. One India that voted, the other India that made the decisions.

It's also true that challenging just one club doesn't change the system. The true meaning of democracy isn't simply a change in power, but a change in the power structure itself. If only symbolic action is taken, and other institutions remain unchanged, this debate will remain incomplete. But if the question is raised more broadly about the social and moral justification of private elite clubs built on government land, then this discussion will acquire historical significance.

In fact, the struggle is not just about land, but also about self-respect. The question is whether India will truly embrace its democratic spirit, or will it continue to perpetuate the colonial superiority complex with new faces. Democracy doesn't reside solely in the recesses of Parliament; it is also tested the moment an ordinary citizen stands before the door of power. If that door is closed simply because they lack lineage, connections, or a special class identity, then democracy is incomplete.

India needs clubs, cultural centers, sports institutions—but not institutions that become private empires disconnected from the public. Platforms that honor Indianness, not reproduce colonial superiority. Democracy isn't just about voting, but about experiencing equality.

Perhaps the time has come for India to take its democracy beyond the Constitution and into those closed doors where equality still awaits entry.

Preetnama

Khara Sach

ਪ੍ਰੀਤਨਾਮਾ

ਖ਼ਰਾ ਸੱਚ

On our English language New Website
WWW.PREETNEWS.COM

Chief Editor
Pritpal Kaur
+1 201-312-4180

Vol 4, Issue 355

Website: www.preetnama.com Email preetnamausa@gmail.com

29 MAY TO 04 JUNE, 2026

India's strategic autonomy needs a reset

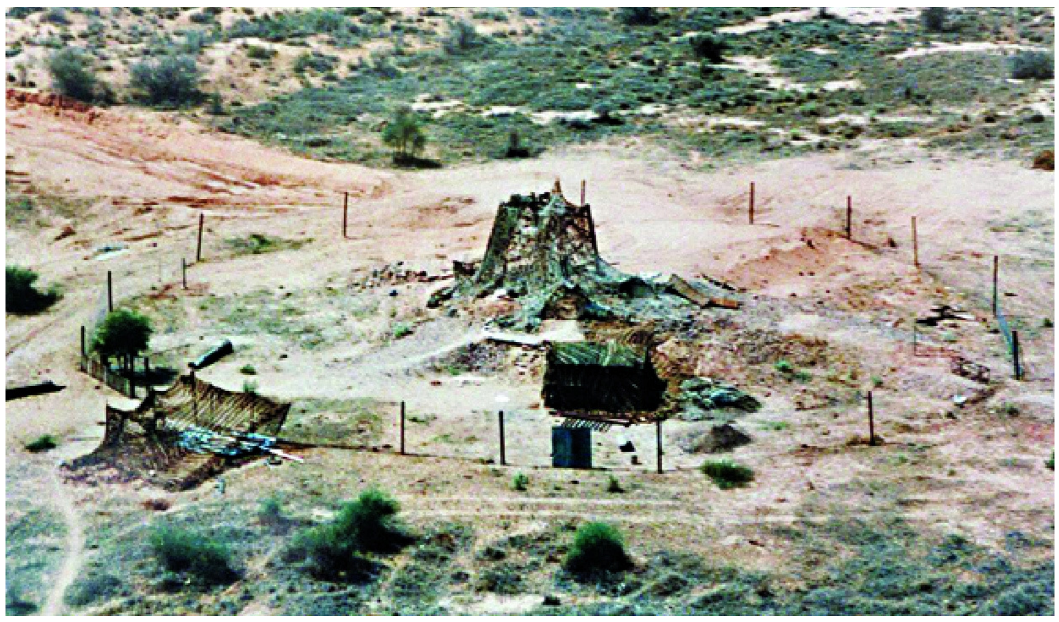

New Delhi's carefully cultivated policy of balancing competing powers is facing unprecedented stress. The larger question is whether India's current approach is adequate for a world where power politics is being rewritten in real time

Speaking on the anniversary of the nuclear tests conducted in defiance of US warnings, Prime Minister Narendra Modi said: "India will not bow down to anyone", heralding the successful execution of its strategic autonomy, though its evolution has seen more downs than ups, especially during the turbulent Trumpian era. Punitive tariffs and multiple sanctions, along with waivers on Russian military platforms, Russian oil, and Chabahar Port, have taken their toll. During the recent BRICS Foreign Ministers' meeting in New Delhi, External Affairs Minister S Jaishankar criticised unilateral non-UN sanctions on India, calling them "unjustified", even as Delhi awaited waivers on Chabahar and Russian oil. Later at the conference, he noted the unnecessary resort to unilateral coercive measures and sanctions, which are inconsistent with international law and the UN Charter. These measures "disproportionately affect developing countries". This is perhaps the first time such comments have been made - akin to closing the stable door after the horse has bolted.

Strategic autonomy has been bruised notwithstanding the slew of deals with the EU and France. The purchase of 36 Rafale fighters in 2016, subsequent contracts for 18 naval versions, and the rejection of US, Russian, European, and Swedish offers were seen as a combination of high technology and, more importantly, trust. Trump's coercive tariffs and warnings over de-dollarisation in BRICS have made India compliant. But the narrative worsens. A US submarine sinking an Iranian naval ship, IRIS Dena, in the Indian Ocean after it returned from the Indian Fleet Review 2026 dented India's image as a net security provider.

"Strategic" is perhaps the most overused adjective in the diplomatic lexicon. It is attached to "restraint", "patience", "sovereignty", and "national interest". The word "partnership" is variable, dynamic, and transactional. But "strategic autonomy" — hedging or balancing relationships through sovereign choices — has endured. It originates from non-alignment adopted after independence, when New Delhi punched far above its weight. With adversarial relations with the US intensifying, India was gradually pulled towards the Soviet Union. Confronted with simultaneous threats from Pakistan, China, and the US in 1971, India was compelled to sign the first formal Treaty of Peace and Friendship with the USSR. Then Prime Minister Indira Gandhi insisted that the phrase "India is a non-aligned country" be inserted into the treaty, although it functioned de facto as an alliance.

India has evolved from non-alignment to multi-alignment, multi-engagement, and multipolarity, culminating in strategic autonomy, whose utility appears to be diminishing in a disrupted global order. Since no formal national security policy or strategy documents have been produced, strategic autonomy remains an immaculate conception, despite six drafts reportedly gathering dust. With India's oldest ally, Russia, the relationship is described as "Special, Privileged and Strategic". The partnership with the US has evolved from an "Estranged Democracy" into a "Comprehensive, Global and Strategic" partnership. Relations with China have fluctuated between war and border skirmishes, signifying deep mistrust. The EU is a more recent entrant into the strategic club, though largely in trade and commerce. Relations with Vietnam were elevated to an "Enhanced Comprehensive Strategic Partnership" during the recent visit of President To Lam.

Lately, there has been intense debate regarding strategic autonomy and India's graded strategic relations with other nations, many of which have undergone qualitative upgrades. Strategic autonomy is a dynamic policy that requires periodic recalibration in line with contemporary geopolitics and geo-economics. The recent summit between Xi Jinping and Donald Trump in Beijing confirmed a shift in the US strategic approach towards China — from rivalry and competition towards "stable and respectful relations". Diplomatic vocabulary acquired a new phrase from Xi: "constructive strategic stability", replacing the Biden-era term "strategic competition". Trump went further in a Fox News interview, describing the meeting as resembling a "G2", recalling earlier remarks made by President Obama that had caused consternation. Trump displayed unusual restraint and respect towards Xi, praising his leadership extensively. The subsequent Xi-Putin summit was described as a meeting between "dear friends" in an "everlasting strategic partnership". In both cases, Xi conceded little to either Trump or Putin. These developments call for a reassessment of India's strategic autonomy.

At the recent Chennai conference, the majority opinion supported the establishment's approach, calling it "pragmatic". The opposing view argued that the government had deferred excessively to Trump, beginning with Modi's February 2025 visit. Regarding the two kinetic assaults on Iran, critics argued that India had effectively taken sides even before the conflict began. It appeared aligned with the US and Israel, particularly after Modi addressed the Knesset 48 hours before the Iranian Supreme Leader was assassinated in an Israeli precision strike. Apparently, both US and Indian intelligence agencies believed the conflict would end swiftly. Delhi remained silent, despite Modi's earlier repeated assertion that "this is not an era of war" and that only a political solution could resolve conflicts. India's attempt to balance strategic relations with the US, Russia, China, Israel, the EU, and Vietnam has resulted in too many competing priorities, with its relationship with Israel increasingly becoming a liability among Global South nations.

Some of India's recent diplomatic difficulties might have been avoided with more skilful handling of Trump's claim that the US facilitated the ceasefire during Operation Sindoor, which was not entirely untrue. Acknowledging this would not necessarily have undermined strategic autonomy. India's insistence that there was no third-party mediation appears
difficult to sustain, given that in nearly every crisis since 1971 the US has played a role. Pakistan, meanwhile, managed its diplomacy skilfully, transforming its image from a state sponsor of terrorism into that of a responsible mediator in conflict resolution.

Pakistan can now claim to have helped facilitate the impending ceasefire between the US and Iran, in which Israel is conspicuously absent. Its international profile has consequently risen, and rather than being re-hyphenated with India, it now occupies a different diplomatic category.

At another seminar, Ambassador Jawed Ashraf remarked emphatically: "Silence is not strategic autonomy", hinting at India's silence regarding what many consider illegitimate actions by the US and Israel against Iran and others. To become a Viksit Bharat, India must play a more proactive role and truly avoid bowing to anyone, as Modi frequently states. Its credibility among the Global South and within its neighbourhood is at stake. Strategic autonomy is indeed in need of a reset.

To become a Viksit Bharat, India must play a more proactive role and truly avoid bowing to anyone, as Modi frequently states. Its credibility among the Global South and within its neighbourhood is at stake. Strategic autonomy is indeed in need of a reset

Preetnama
ਪ੍ਰੀਤਨਾਮਾ
ਖ਼ਰਾ ਸੱਚ
Khara Sach
On our English language New Website
WWW.PREETNEWS.COM
Chief Editor
Pritpal Kaur
+1 201-312-4180
Vol 4, Issue 355
Website: www.preetnama.com Email preetnamausa@gmail.com
29 MAY TO 04 JUNE, 2026

THE SILENT KILLER CANCER

The Cancer is one of the greatest health challenges for the humanity today. Once it was considered a disease that was affecting only a limited number of people,but cancer has now become a global public health crisis. Millions of new cases are diagnosed every year, and nearly every family has been touched by cancer in some way. Unlike infectious diseases that spreads from person to person, cancer spreads silently through populations because of changing lifestyles, environmental factors, aging populations and other complex causes. For this reason, many experts describe cancer as a slow pandemic of the modern world.

Cancer is a group of diseases that is characterized by the uncontrolled growth and spread of abnormal cells in the body.

Normally, the body's cells grow, divide and die in a highly regulated manner. This process ensures that old or damaged cells are replaced by healthy new ones. However, when genetic changes (mutations) occur in a cell, the normal control mechanisms may fail. The affected cells continue to multiply uncontrollably, forming a mass called a tumor.

Cancer can be:

Benign (non-cancerous): It does not invade surrounding tissues or spread.

Malignant (cancerous): Invades nearby tissues and can spread to distant organs through blood or lymphatic vessels, a process known as metastasis.

Cancer can develop in almost any organ, including the lungs, breast, colon, prostate, blood, liver, skin and brain.

Cancer usually develops through a gradual process involving multiple genetic and environmental influences.

The stages include:

Initiation: DNA damage occurs in a cell.

Promotion: Damaged cells begin multiplying.

Progression: Cells acquire additional mutations.

Metastasis: Cancer spreads to other parts of the body.

This process may take years or even decades before symptoms appear.

Cancer is rarely caused by a single factor. Instead, it results from a combination of genetic susceptibility and environmental exposures.

TOBACCO USE

Smoking remains the leading preventable cause of cancer worldwide.

It is strongly linked to lung cancer, oral cancer, throat cancer, bladder cancer, pancreatic cancer. Tobacco smoke contains more than 70 known carcinogenic chemicals.

UNHEALTHY DIET

Diet influences cancer risk significantly.

Risk factors include excessive processed foods, high consumption of processed meats, low intake of fruits and vegetables and excessive use of sugar and unhealthy fats.

OBESITY AND PHYSICAL INACTIVITY

Excess body weight increases the risk of several cancers, including breast cancer,

Colon cancer, endometrial cancer, liver cancer. Regular physical activity helps regulate hormones, reduce inflammation and improve immune function.

ALCOHOL CONSUMPTION

Alcohol is associated with liver cancer, breast cancer, esophageal cancer,colorectal cancer. The risk increases with the amount consumed.

ENVIRONMENTAL POLLUTION

Exposure to air pollution, industrial chemicals, pesticides, heavy metals may contribute to cancer development.

RADIATION EXPOSURE

Both ultraviolet (UV) radiation from sunlight and ionizing radiation from medical or environmental sources can damage DNA and increase cancer risk.

VIRAL AND BACTERIAL INFECTIONS

Certain infections can cause cancer, including Human Papillomavirus (HPV) – cervical and other cancers, Hepatitis B and C viruses – liver cancer and Helicobacter pylori – stomach cancer.

GENETIC FACTORS

Some individuals inherit mutations that increase cancer risk. Examples include inherited mutations in BRCA1,BRCA2

which significantly increase breast and ovarian cancer risk.

AGING

Cancer risk increases with age because DNA damage accumulates over time and the body's repair mechanisms become less efficient.

One of the most popular alternative health claims is that an alkaline diet can prevent or cure cancer.

An alkaline diet emphasizes fruits, vegetables, nuts, legumes while limiting processed foods, sugary drinks and excessive meat consumption.

The theory suggests that cancer grows in an acidic environment and that making the body more alkaline can stop cancer growth. This idea is oversimplified and not supported by strong scientific evidence.

The human body tightly regulates blood pH between approximately 7.35 and 7.45. Food choices have only a minimal effect on blood pH because the lungs and kidneys constantly maintain acid-base balance.

Cancer cells often create an acidic environment around themselves, but this acidity is largely a consequence of cancer metabolism rather than the primary cause of cancer.

Current scientific evidence has indicated An alkaline diet does not cure cancer. No reliable clinical studies have shown that changing body pH can eliminate cancer.

However, diets rich in fruits, vegetables, whole grains and legumes may reduce cancer risk and improve overall health.

The benefits of an alkaline-style diet likely come from higher nutrient intake, increased antioxidant, lower processed food consumption, better weight control rather than from altering the body's pH. Therefore, while healthy eating is important in cancer prevention, the alkaline diet is not a proven cure or answer to cancer.

Why is Cancer Becoming a Silent and Slow Pandemic?

INCREASING LIFE EXPECTANCY

People are living longer than ever before. Since cancer is primarily a disease of aging, more individuals are reaching ages where cancer becomes common.

URBANIZATION AND LIFESTYLE CHANGES

Modern lifestyles often include sedentary behaviour, processed foods, chronic stress and obesity.These factors contribute significantly to cancer risk.

ENVIRONMENTAL EXPOSURE

Industrialization has increased exposure to pollutants, chemicals and other potential carcinogens.

BETTER DETECTION

Improved screening and diagnostic technologies identify more cancer cases than in previous generations. This increase partly reflects better detection rather than a true increase in disease occurrence.

GLOBAL TOBACCO AND ALCOHOL CONSUMPTION

Despite public health campaigns, tobacco and alcohol continue to contribute substantially to cancer worldwide.

CHRONIC INFLAMMATION

Modern diseases such as obesity, diabetes and metabolic syndrome create chronic inflammation, which can promote cancer development.

DELAYED SYMPTOMS

Cancer often develops silently.

Many cancers produce no noticeable symptoms until advanced stages, making early diagnosis difficult. This silent progression contributes to its pandemic-like impact.

Not all cancers are preventable, but a substantial proportion can be avoided through healthy lifestyle choices.

Evidence-Based prevention strategies should includes avoiding tobacco products, maintaining a healthy body weight, exercising regularly, eating a balanced diet rich in fruits and vegetables.Limiting processed meats and highly processed foods could also be beneficial, Limit alcohol consumption and protecting skin from excessive sunlight with recommended vaccinations such as HPV and Hepatitis B vaccines could also play an important role. Participation in regular cancer screening programs with reduction of exposure to environmental carcinogens whenever possible is desired.

Cancer is not a single disease but a complex group of disorders caused by the uncontrolled growth of abnormal cells. Its causes are multifactorial, involving genetics, lifestyle, infections, environmental exposures and aging. While healthy dietary patterns, including many principles found in alkaline diets, can support overall health and may help reduce cancer risk, there is currently no scientific evidence that an alkaline diet can cure cancer.

The growing burden of cancer worldwide reflects longer life expectancy, unhealthy lifestyles, environmental changes and improved detection methods. As a result, cancer has emerged as a silent and slow pandemic affecting every nation. The most effective weapons against cancer remain prevention, early detection, evidence-based treatment, public awareness, and continued scientific research. By promoting healthy lifestyles and improving access to healthcare, societies can significantly reduce the impact of this global disease.

SURINDERPAL SINGH
PUNJAB.

Preetnama
ਪ੍ਰੀਤਨਾਮਾ
ਖ਼ਰਾ ਸੱਚ
Khara Sach
On our English language New Website
WWW.PREETNEWS.COM
Chief Editor
Pritpal Kaur
+1 201-312-4180
Vol 4, Issue 355
Website: www.preetnama.com Email preetnamausa@gmail.com
29 MAY TO 04 JUNE, 2026

BioGraphy of Gurinderveer Singh: The Sprinter Who Broke India's 100-Meter Record

Indian athletics witnessed a historic moment when Gurinderveer Singh became the fastest man in India by breaking the national record in the 100-meter race. His remarkable sprint of 10.09 seconds at the National Federation Cup in Ranchi made him the first Indian athlete to run the 100 meters in under 10.10 seconds.

Early Life and Background

Gurinderveer Singh was born in Punjab, India, where he developed a passion for athletics at a young age. Growing up in a simple family, he was inspired by sports from childhood. According to reports, his love for athletics began while cleaning and polishing his father's old medals and trophies during Diwali celebrations. Those memories motivated him to dream of becoming a successful athlete himself.

His family strongly supported his ambitions, encouraging him to pursue sprinting seriously. Through discipline, dedication, and years of practice, Gurinderveer gradually emerged as one of India's most promising sprinters.

Journey in Athletics

Gurinderveer trained rigorously to improve his speed and stamina. Initially, he competed in national-level events and slowly gained recognition for his explosive starts and powerful finishing speed.

In 2025, he first attracted national attention when he clocked 10.20 seconds at the Indian Grand Prix, breaking the previous Indian national record in the men's 100 meters.

However, his real breakthrough came in 2026 during the National Federation Cup Athletics Championships in Ranchi. In an extraordinary performance, he completed the race in just 10.09 seconds, creating a new national record and rewriting Indian athletics history.

The Fastest Man in India

After his historic achievement, Gurinderveer Singh was widely recognized as "India's Fastest Man." His performance drew praise from sports personalities, fans, and national leaders. Cricket legend Sachin Tendulkar called his achievement "phenomenal," while businessman Anand Mahindra described him as an inspiration for the country.

Many sports experts believe that Gurinderveer's success marks a new era for Indian sprinting and could inspire a generation of young athletes.

Service in the Indian Navy

Apart from athletics, Gurinderveer Singh also serves in the Indian Navy as a Petty Officer. The Navy proudly celebrated his achievement, stating that "the fastest man in India wears whites."

His success reflects the important role played by India's armed forces in supporting and nurturing sports talent.

Inspiration for Youth

Gurinderveer Singh's journey from a young boy in Punjab to India's fastest sprinter is a story of hard work, patience, and determination. He has shown that with discipline and dedication, athletes from ordinary backgrounds can achieve extraordinary success.

Today, Gurinderveer Singh stands as a symbol of hope and inspiration for millions of young Indians who dream of representing their country on the global stage.

Dr Vijay Garg Retired Principal?
Educational columnist Eminent
Educationist street kour Chand
MHR Malout Punjab

The greatest barrier between man and God

We should all be peaceful, 'sukhi'

(happy), and satisfied. Unfortunately, we fail to achieve this dream state. Aren't we small, truly helpless, and largely ignorant? We are, but we do not accept this reality due to 'ahankar' (false ego). What is this 'ahankar'? It is a faculty given to us to realise that we exist and have a separate identity. In brief, ahankar means that I am; I exist. Unfortunately, we falsely believe that we are great because of whatever opulences we possess, such as wealth, power, etc. But these are temporary possessions earned through good karmaphalas (results of past pious deeds). They do not give peace, sukha, or satisfaction - what we constantly seek and miss.

It is time to seek an entity who can grant all these and is willing to accept us as well. As a matter of fact, God is willing to help all of us. His only condition is that we give up ahankar and sincerely take His shelter. God then takes charge and begins to micromanage the life of the surrendered soul. This includes reformations, especially of 'svabhava' (nature), which is a person's worst enemy. Aren't we helplessly lustful and greedy? As improvements occur, God begins to empower the willing soul in a manner that suits the individual. For example, my Lord has empowered me to write spiritual texts.

With time, one becomes capable of accomplishing great tasks, just as Arjuna did in the Mahabharata war. Prior to that, Lord Krishna had assured Arjuna about the outcome of the war; Arjuna merely had to become a 'nimitta' (instrument) of God, rise, and gain fame. (11.33) It was a foregone conclusion because God was the 'karta' (doer) in that case.

We also have Hanumanji's example of how one should act as a 'nimitta'. Upon his return from Lanka, having successfully accomplished his mission, Lord Ramachandra asked him, "How did you accomplish the stupendous task of burning Lanka, which was protected by Ravana?" Hanumanji replied, "O Raghunathji! It is all due to You; there is no greatness on my part." (Shri Ramcharitmanas, Sundarkanda 32)

Hanumanji understood that it became possible only because of empowerment by his Lord. Unfortunately, we are not that wise; we try to take credit despite the warning given by Lord Krishna: "Whatever you do; whatever you eat; whatever offering you make; whatever you give in charity; whatever austerities you perform, do that as an offering to Me." (9.27)

We become puffed up with success, forgetting that everything was possible only through God's empowerment, as Hanumanji realised. This satisfies Ahankar and distances us from God. Yet not everyone makes this mistake; some remain humble. Such souls progressively become peaceful, sukhi, and satisfied under God's protection. Gradually, they attain the dream state of 'jeevan mukta' (liberated while living in a material body). Many even qualify for liberation, which God is pleased to grant.

Preetnama
ਪ੍ਰੀਤਨਾਮਾ
ਖ਼ਰਾ ਸੱਚ
Khara Sach
On our English language New Website
WWW.PREETNEWS.COM
Chief Editor
Pritpal Kaur
+1 201-312-4180
Vol 4, Issue 355
Website: www.preetnama.com Email preetnamausa@gmail.com
29 MAY TO 04 JUNE, 2026

India is now rapidly establishing itself at the center of world politics and the global economy through diplomacy

India's rapid rise to the center of world politics and the global economy will have a positive impact on international investor confidence, foreign capital flows, strategic industries, and the long-term direction of the stock market - Advocate Kishan Sanmukhdas Bhawnani, Gondia, Maharashtra

Gondia - Globally, India's foreign policy and global diplomatic activism in the third week of May 2026 attracted attention from international political circles, as well as from Indian and global financial markets and economies.While the Indian Prime Minister's multi-nation visit to the United Arab Emirates, the Netherlands, Sweden, Norway, and Italy from May 15-20, 2026, provided new impetus to energy security, artificial intelligence, green technology, defense cooperation, and strategic economic partnerships, the visit of Cyprus President Nicos Christidoulides from May 20-23, 2026, to India signaled a strengthening of India's economic presence in Europe and the Mediterranean region. In a similar vein, the arrival of US Secretary of State Marco Rubio in India on Saturday evening, May 23, 2026, and the Quad meeting further strengthened India's strategic position in the Indo-Pacific region. I,Advocate Kishan Sanmukhdas Bhawnani, Gondia, Maharashtra, believe that the combined impact of these three events will have a profound impact not only on diplomacy and the Indian economy, but also on global investment flows, foreign institutional investment, the Indian stock market, energy companies, the defense industry, the technology sector, and international capital markets.

Friends, first of all, if we look at the Indian PM's five-nation visit from an economic perspective, it becomes clear that India is no longer just a developing economy but is becoming a major hub of the global supply chain, digital economy, and strategic geopolitical balance. India's relations with the UAE are already strong in energy, investment, and trade, but the emphasis placed on energy security and future technologies during this visit has further increased investor confidence in India. The UAE is already one of India's largest investment partners. If joint investments in energy, petrochemicals, green hydrogen, and infrastructure gain momentum, the Indian stock market could see long-term positive impacts on the shares of Reliance, ONGC, Indian Oil, Adani Group, and green energy companies. This signals to international investors that India is preparing to play a central role in the future energy economy. The issue of energy security is extremely important to global investors because oil and gas prices directly impact inflation, industrial costs, and corporate profits. Amid rising geopolitical tensions in West Asia, if India enters into long-term energy supply agreements with stable partners like the UAE, it could stabilize energy costs for the Indian economy. This would have a positive impact on the Indian stock market, as stable supply in energy import- dependent economies boosts investor confidence. Foreign institutional investors prefer to invest in countries where there is less likelihood of energy crises. Therefore, this visit could signal stability for the Indian markets.The visit to the Netherlands and Sweden is considered even more significant in terms of technology and innovation-based investments. The Netherlands is a global hub for semiconductor, logistics, and smart port technology.If India increases strategic cooperation in this area, it will directly impact India's electronics manufacturing capabilities. Currently, the world is trying to diversify its supply chains dependent on China. Therefore, if India advances in semiconductor and high-tech manufacturing with European technical cooperation, it could increase foreign investment in Indian technology and electronics companies. Investors may be more attracted to Tata Electronics, Dixon Technologies,and new Indian semiconductor companies. A major area of ??cooperation with Sweden is artificial intelligence, green industry, and smart manufacturing. AI-based companies remain a top choice for investors in the current global stock market. The rapid growth of companies like Nvidia in the US has demonstrated to the world that the future economy will be AI-driven.

Friends, if India increases cooperation with European countries in AI research, data centers, cloud technology, and cybersecurity, new opportunities could open up for Indian IT companies. This could lead to long-term growth for companies like Infosys, Tata Consultancy Services, Wipro, and HCLTech. Foreign investors are attracted to markets where future technologies receive government and diplomatic support. The impact of the visit to Norway is believed to be linked to green energy and the maritime economy. Norway is renowned globally for green shipping, clean energy, and sovereign wealth funds. The Norwegian Government Investment Fund is considered the world's largest sovereign wealth fund. If cooperation between India and Norway increases in green energy, offshore wind energy, and maritime infrastructure, it could potentially attract significant foreign investment into India's renewable energy sector. This would strengthen Indian green energy companies and ESZ-based investments. Today, major global investors prioritize not only profit but also environmental sustainability. Friends, India's green diplomacy could become a new positive signal for the stock market. The greatest significance of the Italian visit lies in India's strategic economic partnership with Europe. Italy is one of Europe's leading industrial economies, and India's growing closeness with Prime Minister Giorgio Meloni could strengthen India's position within the European Union.This could enhance investment cooperation in defense manufacturing, automobile, machinery, and fashion industries. European companies are shifting production from China and looking for alternative markets, and India is emerging as a leading candidate. If this trend strengthens, rapid capital inflows into the Indian manufacturing sector are possible. This could also strengthen the "Make in India" campaign and boost industrial and capital goods companies' growth in the Indian stock market.

Friends, if we consider the visit of Cyprus President Nicos Christodoulides to India from an investment and financial perspective, its significance is profound. Cyprus has long played an important role as a conduit for foreign investment in India. Many international investment funds and companies have been investing in India through Cyprus. In this context, the growing strategic partnership between India and Cyprus means that financial cooperation, investment protection, and capital flows could gain new strength. This is a positive sign for the Indian stock market, as foreign investors increase their investments in countries where bilateral agreements provide stability and legal protection. Agreements reached during the Cyprus visit on trade, defense, cybersecurity, and counter-terrorism cooperation create an environment of trust for international investors. Cybersecurity has become a critical issue in the global economy. In the era of digital banking, online payments, AI, and a data-driven economy, cybersecurity cooperation can strengthen Indian tech companies and the fintech sector. This could further open the avenue for foreign investment in the Indian digital economy. The presence of the Cyprus delegation in Mumbai and the announcements related to Bollywood film shootings also indicate that India is now becoming not only a hub for industrial investment but also a global center for cultural and entertainment-based economies. Increased foreign investment in the entertainment industry could benefit the media, OTT platforms, and tourism sectors. This could also impact the shares of related listed companies.

Friends, if we consider the impact of US Secretary of State Marco Rubio's visit to India and the Quad meeting, it can be considered the most widespread. The United States is the world's largest economy and largest capital market. Improvement in India-US relations has a direct impact on the perception of foreign institutional investors. In recent years, there have been some tensions between India and the United States over trade differences, visa issues, and strategic concerns. This visit signals that both countries are moving towards reinvigorating relations. This message is extremely important for global markets. The Quad meeting is seen as a counterbalance to China's growing influence in the Indo-Pacific. From an investor perspective, a stable and secure Indo-Pacific region is essential for global trade, as a significant portion of the world's maritime trade passes through it. Strengthening Quad cooperation could provide security to global supply chains. This would benefit India as an alternative manufacturing and trading hub. This could increase long-term foreign investment in Indian markets. Discussions on defense cooperation could have a direct impact on Indian defense companies. India is steadily moving towards defense self-reliance. Cooperation with the US in defense technology, drones, missile systems, cyber defense, and semiconductor technology could elevate the Indian defense industry. This could lead to a surge in the shares of Hindustan Aeronautics Limited, Bharat Electronics Limited, and private defense companies. Global investors are now viewing the defense sector not just as a war industry, but as a sector of high technology and strategic stability. Discussions on the supply chain of critical minerals are also a major signal for investors. The need for lithium, cobalt, and rare earth minerals is rapidly increasing for electric vehicles, batteries,semiconductors, and defense technology. If India establishes long-term agreements with the US and other partner countries in this area, India can play a major role in the future green industrial revolution. This could significantly benefit Indian companies in the electric vehicle and battery sectors.

-Compiler Author - Tax ,Expert Columnist, Literary Person, International Writer, Thinker, Poet, sangeet madhyma , CA (ATC), Advocate Kishan Sanmukhdas Bhawnani, Gondia, Maharashtra 9284141425

Preetnama

ਪ੍ਰੀਤਨਾਮਾ ਖ਼ਰਾ ਸੱਚ

Khara Sach

On our English language New Website
WWW.PREETNEWS.COM

Chief Editor
Pritpal Kaur
+1 201-312-4180

Vol 4, Issue 355 | Website: www.preetnama.com Email preetnamausa@gmail.com | 29 MAY TO 04 JUNE, 2026

Preetnama

ਪ੍ਰੀਤਨਾਮਾ
ਖ਼ਰਾ ਸੱਚ

Khara Sach

On our English language New Website
WWW.PREETNEWS.COM

Chief Editor
Pritpal Kaur
+1 201-312-4180

Vol 4, Issue 355

Website: www.preetnama.com Email preetnamausa@gmail.com

29 MAY TO 04 JUNE, 2026

Thousands Gather at Historic Sixth Vaisakhi Mela in Long Island, New York

LONG ISLAND, NEW YORK — The sixth annual Vaisakhi Mela by HumanityFirst brought together an estimated 30,000 attendees at Nassau Community College, making it one of the largest Punjabi cultural celebrations in the United States.

The grand event featured electrifying performances by celebrated Punjabi artists Amrit Maan, Geeta Zaildar, Sammi Kaur and Zorawar Singh and Dozens of local singers, Gidha groups, and Bhangra teams also performed throughout the festival, showcasing the vibrant spirit of Punjabi culture and tradition. The Vaisakhi Mela, which has been organized continuously since 2019, has grown into a landmark cultural gathering for the South Asian community across the United States. This year's celebration at Nassau Community College attracted visitors from across New York and neighboring states.

The festival was proudly sponsored by Vijay and Raj, Apna Bazar, Harry Singh Bhola, Xoom by PayPal, Northwell Health, NYC Kabaddi Club, and several other organizations and businesses.

The show was hosted by prominent Punjabi media host Munish Byala and Satbir Singh DJ Kucha, who kept the audience entertained and energized throughout the event. During the celebration, organizers and honorees were recognized by the offices of US Senator Chuck Schumacher, Nassau County Executive Bruce Blackman and the Town of North Hempstead Clerk Ragini Shrivastwa for their contributions toward community service and cultural promotion.

Several distinguished guests and community leaders also attended the event, including Nassau County Human Rights Commission Commissioner Dr. Bobby Kumar Kalotee, Senior Advisor to the Nassau County Executive , Chudhary Akram, representatives from Gurdwara Baba Makhan Shah Lobana Sikh Center NY, Gurdwara Sikh Culturel Society Richmond Hill NY, Malwa Group, India Association of Long Island, and Long Island Indo American Lions Club.

Organizers Onkar Singh, Rajiv Manni, Deepak Bansal, and Jasbir Jay Singh were acknowledged for their major contributions and dedication

Preetnama

ਪ੍ਰੀਤਨਾਮਾ

ਖ਼ਰਾ ਸੱਚ

Khara Sach

On our English language New Website
WWW.PREETNEWS.COM

Chief Editor
Pritpal Kaur
+1 201-312-4180

Vol 4, Issue 355

Website: www.preetnama.com Email preetnamausa@gmail.com

29 MAY TO 04 JUNE, 2026

Thousands Gather at Historic Sixth Vaisakhi Mela in Long Island, New York

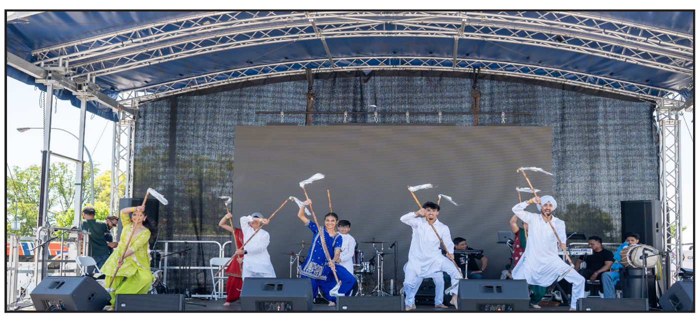

toward making the festival a grand success. Leading the organizing team was Onkar Singh , CEO of Event Master, who thanked the entire community, volunteers, sponsors, and supporters for making the event successful and record-breaking. "This year, you made this Vaisakhi Mela historic, and next year I promise you that my team will do even better than this," said Onkar Singh while addressing the massive gathering. The mela featured live entertainment, kids carnival, Punjabi cuisine, cultural exhibitions, and family activities, celebrating the true spirit of Vaisakhi — unity, heritage, and community pride.

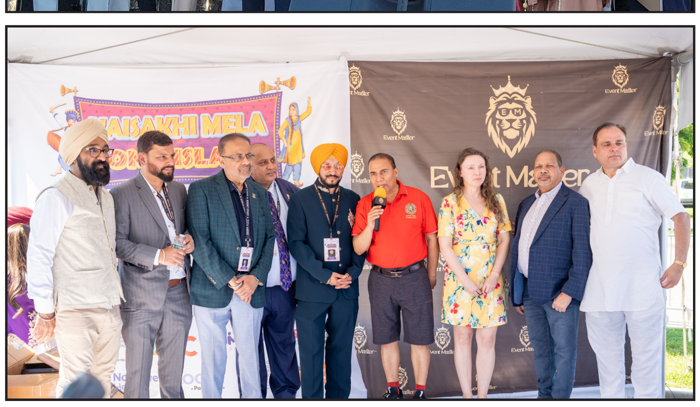

Preetnama

Khara Sach

ਪ੍ਰੀਤਨਾਮਾ

ਖ਼ਰਾ ਸੱਚ

On our English language New Website
WWW.PREETNEWS.COM

Chief Editor
Pritpal Kaur
+1 201-312-4180

Vol 4, Issue 355

Website: www.preetnama.com Email preetnamausa@gmail.com

29 MAY TO 04 JUNE, 2026

Thousands Gather at Historic Sixth Vaisakhi Mela in Long Island, New York

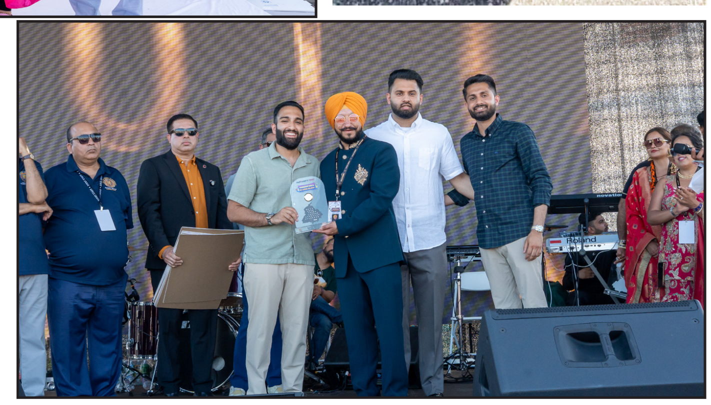

Preetnama

ਪ੍ਰੀਤਨਾਮਾ

ਖ਼ਰਾ ਸੱਚ

Khara Sach

On our English language New Website
WWW.PREETNEWS.COM

Chief Editor
Pritpal Kaur
+1 201-312-4180

Vol 4, Issue 355

Website: www.preetnama.com Email preetnamausa@gmail.com

29 MAY TO 04 JUNE, 2026

ਈਦ ਦੇ ਤਿਉਹਾਰ ਦੀ ਮਹੱਤਤਾ

ਬਰਜਿੰਦਰ ਕੌਰ ਬਿਸਰਾਓ ...
9988901324

÷ਈਦ÷ ਸ਼ਬਦ ਦਾ ਅਰਬੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਅਰਥ ਹੀ ਤਿਉਹਾਰ ਜਾਂ ਖ਼ੁਸ਼ੀ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ।ਇਸਲਾਮ ਧਰਮ ਵਿੱਚ ਚੰਦਰ ਕਲੰਡਰ ਤੇ ਅਧਾਰਿਤ ਹੀ ਤਿਉਹਾਰ ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਇਹ ਸੂਰਜੀ ਕੈਲੰਡਰ ਨਾਲੋਂ ਗਿਆਰਾਂ ਦਿਨ ਛੋਟਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ।ਇਸਲਾਮ ਧਰਮ ਦੇ ਕੈਲੰਡਰ ਵਿੱਚ ਈਦ ਦੇ ਦੋ ਵੱਡੇ ਤਿਉਹਾਰ ਈਦ-ਅਲ-ਅਧਾ ਜਿਸਨੂੰ ਬਕਰੀਦ ਵੀ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਈਦ-ਉਲ-ਫਿਤਰ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਇਹ ਦੋਵੇਂ ਤਿਉਹਾਰ ਇਸਲਾਮ ਧਰਮ ਨਾਲ ਸਬੰਧਿਤ ਦੋ ਵੱਖ ਵੱਖ ਘਟਨਾਵਾਂ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਹੋਏ ਹਨ।ਇੱਕ ਈਦ ਰਮਜ਼ਾਨ ਦੇ ਮਹੀਨੇ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੈ ਅਤੇ ਦੂਜੀ ਈਦ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਦੀ ਸਲਾਨਾ ਤੀਰਥ ਯਾਤਰਾ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੈ ।ਈਦ-ਉਲ-ਫਿਤਰ ਰਮਜ਼ਾਨ ਦੇ ਪਾਕ ਮਹੀਨੇ ਵਿੱਚ ਮਨਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਰਮਜ਼ਾਨ ਦੇ ਮਹੀਨੇ ਵਿੱਚ ਮੁਸਲਿਮ ਭਾਈਚਾਰੇ ਦੇ ਲੋਕ ਤੀਹ ਰੋਜ਼ੇ ਰੱਖਦੇ ਹਨ। ਵਿਸ਼ਵ ਭਰ ਵਿੱਚ ਮੁਸਲਮਾਨ ਭਾਈਚਾਰੇ ਦੇ ਲੋਕ ਸੂਰਜ ਚੜ੍ਹਨ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਸੂਰਜ ਛਿਪਣ ਤੱਕ ਰੋਜ਼ੇ ਰੱਖਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਰਮਜ਼ਾਨ ਵੇਲੇ ਦਾਨ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਸਾਡੇ ਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਚਾਹੇ ਵੱਖ ਵੱਖ ਧਰਮਾਂ ਦੇ ਲੋਕ ਵਸਦੇ ਹਨ ਪਰ ਇੱਕ ਗੱਲ ਦੀ ਖਾਸ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਸਾਰੇ ਧਰਮਾਂ ਦੇ ਲੋਕ ਸਾਰੇ ਧਰਮਾਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਤਿਉਹਾਰ ਆਪਸ ਵਿੱਚ ਰਲ ? ਮਿਲ ? ਕੇ ਮਨਾਉਂਦੇ ਹਨ ।ਮੁਸਲਿਮ ਭਾਈਚਾਰੇ ਵਿੱਚ ਈਦ -ਉਲ- ਫਿਤਰ ਦਾ ਪਵਿੱਤਰ ਤਿਉਹਾਰ ਬਹੁਤ ਉਤਸ਼ਾਹ ਅਤੇ ਹੁਲਾਸ ਨਾਲ ਸਭ ਧਰਮਾਂ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਵੱਲੋਂ ਰਲ ? ਮਿਲ ? ਕੇ ਮਨਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਭਾਈਚਾਰਕ ਸਾਂਝ ਦੀ ਮਿਸਾਲ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।

ਇਸ ਮਹੀਨੇ ਵਿੱਚ ਮੁਸਲਿਮ ਭਾਈਚਾਰੇ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਉਤਸ਼ਾਹ ਵੇਖਣ ਵਾਲ ?ਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਤਿਉਹਾਰ ਨੂੰ ਮਨਾਉਣ ਲਈ ਮੁਸਲਿਮ ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਵਿੱਚ ਕਈ ਦਿਨ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਤਿਆਰੀਆਂ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ। ਨਵੇਂ ਨਵੇਂ ਕੱਪੜੇ ਸਵਾਏ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਕਈ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪਕਵਾਨ ਤਿਆਰ ਕੀਤੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਈਦ ਵਾਲੇ ਦਿਨ ਸੇਵੀਆਂ ਉਚੇਚੇ ਤੌਰ ਤੇ ਬਣਾਈਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ। ਹਰ ਮੁਸਲਿਮ ਪਰਿਵਾਰ ਵਿੱਚ ਵੱਖ਼ਰਾ ਹੀ ਖ਼ੁਸ਼ੀ ਦਾ ਮਾਹੌਲ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।ਇੱਕ ਦੂਜੇ ਨੂੰ ਉਪਹਾਰ ਦੇਣ ਦਾ ਸਿਲਸਿਲਾ ਜਾਰੀ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ।ਰਮਜ਼ਾਨ ਦੇ ਮਹੀਨੇ ਦੇ ਆਖਰੀ ਦਿਨ ਜਦੋਂ ਰਾਤ ਨੂੰ ਅਸਮਾਨ ਵਿੱਚ ਚੰਦਰਮਾ ਨਜ਼ਰ ਆਉਂਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਚੰਦਰਮਾ ਦੇਖਦੇ ਹੀ ਮੁਸਲਿਮ ਭਾਈਚਾਰੇ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਉਤਸ਼ਾਹ ਅਤੇ ਖ਼ੁਸ਼ੀ ਵੇਖਣ ਵਾਲੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਸਾਰੇ ਇੱਕ ਦੂਜੇ ਨੂੰ ਈਦ ਮੁਬਾਰਕ ਦਿੰਦੇ ਹੋਏ ਗਲ ? ਮਿਲਦੇ ਹਨ। ਚਾਰੇ ਪਾਸੇ ÷ਈਦ ਮੁਬਾਰਕ÷ ਈਦ ਮੁਬਾਰਕ÷ ਦੀਆਂ ਮਿੱਠੀਆਂ ਅਵਾਜ਼ਾਂ ਕੰਨਾਂ ਵਿੱਚ ਪੈਂਦੀਆਂ ਹਨ।

ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਇਸਲਾਮਿਕ ਕੈਲੰਡਰ ਚੰਦ 'ਤੇ ਆਧਾਰਿਤ ਹੈ। ਚੰਦ ਦੇ ਦਿਖਾਈ ਦੇਣ 'ਤੇ ਹੀ ਈਦ ਜਾਂ ਹੋਰ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਤਿਉਹਾਰ ਮਨਾਏ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਰਮਜ਼ਾਨ ਦੇ ਪਵਿੱਤਰ ਮਹੀਨੇ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਚੰਦ ਦੇ ਦੇਖਣ ਨਾਲ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਤੇ ਇਸ ਦੀ ਸਮਾਪਤੀ ਵੀ ਚੰਦ ਦੇ ਨਿਕਲਣ ਨਾਲ ਹੁੰਦੀ ਹੈ।

ਈਦ-ਉਲ-ਫਿਤਰ ਦੇ ਮਹੱਤਵ ਵਿੱਚ ਇਹ ਵੀ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਪੈਗੰਬਰ ਮੁਹੰਮਦ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਵਿੱਚ ਜੰਗ-ਏ-ਬਦਰ 'ਚ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਦੀ ਜਿੱਤ ਹੋਈ ਸੀ। ਜਿੱਤ ਦੀ ਖ਼ੁਸ਼ੀ 'ਚ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਈਦ ਮਨਾਈ ਸੀ ਤੇ ਘਰਾਂ 'ਚ ਮਿੱਠੇ ਪਕਵਾਨ ਬਣਾਏ ਗਏ ਸਨ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਈਦ-ਉਲ-ਫਿਤਰ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਜੰਗ-ਏ-ਬਦਰ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹੋਈ ਸੀ। ਇਸਲਾਮ ਧਰਮ ਵਿੱਚ ਇਹ ਵੀ ਮਾਨਤਾ ਹੈ ਕਿ ਪੈਗੰਬਰ ਇਬਾਰਾਹਿਮ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪੁੱਤਰ ਇਸਮਾਇਲ ਨੇ ਅੱਲ੍ਹਾ ਲਈ ਇੱਕ ਅਸਥਾਨ ਬਣਾਇਆ ਸੀ ਜਿੱਥੇ ਹਰ ਸਾਲ ਦੁਨੀਆਂ ਭਰ ਦੇ ਲੱਖਾਂ ਮੁਸਲਮਾਨ ਭਾਈਚਾਰੇ ਦੇ ਲੋਕ ਮੱਕਾ ਹੱਜ ਕਰਨ ਜਾਂਦੇ ਹਨ, ਤਾਂ ਕਿ ਉਹ ਉੱਥੇ ਰੱਬ ਨਾਲ ਜੋੜਨ ਵਾਲੀਆਂ ਪਰੰਪਰਾਵਾਂ ਨਿਭਾਉਣ ।ਇਸ ਲਈ ਇਹ ਰਸਮਾਂ ਪੰਜ ਦਿਨਾਂ ਤੱਕ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ।ਹੱਜ ਕਰਨ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਤੀਰਥ ਯਾਤਰੀ ਸਫ਼ੇਦ ਰੰਗ ਦੀਆਂ ਪੁਸ਼ਾਕਾਂ ਪਹਿਨਦੇ ਹਨ ਜਿਸ ਨੂੰ 'ਇਹਰਾਮ' ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ।ਹੱਜ ਕਰਨ ਗਏ ਤੀਰਥ-ਯਾਤਰੀ ਦੁਨੀਆਂ ਵਿੱਚ ਆਉਣ ਦੇ ਮਕਸਦ ਨੂੰ ਯਾਦ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਅੱਲ੍ਹਾ ਅੱਗੇ ਇਬਾਦਤ ਕਰਦੇ ਹਨ ।ਈਦ-ਉਲ-ਫਿਤਰ ਦੇ ਦਿਨ ਲੋਕ ਅੱਲਾਹ ਦਾ ਸ਼ੁੱਕਰੀਆ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਮੰਨਣਾ ਹੈ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਹੀ ਰਹਿਮਤ ਨਾਲ ਉਹ ਪੂਰੇ ਇਕ ਮਹੀਨੇ ਤਕ ਰਮਜ਼ਾਨ ਦਾ ਵਰਤ ਰੱਖ ਪਾਉਂਦੇ ਹਨ। ਈਦ ਦੇ ਦਿਨ ਲੋਕ ਆਪਣੀ ਕਮਾਈ ਦਾ ਕੁਝ ਹਿੱਸਾ ਗਰੀਬ ਲੋਕਾਂ 'ਚ ਵੰਡ ਦਿੰਦੇ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਤੋਹਫੇ ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕੱਪੜੇ, ਮਿਠਾਈ ਆਦਿ ? ਦਿੰਦੇ ਹਨ।

ਜਿਵੇਂ ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਵਿੱਚ ਗੁਰਪੁਰਬ, ਹਿੰਦੂ ਧਰਮ ਵਿੱਚ ਨਵਰਾਤਰਿਆਂ ਦੀ ਮਹਾਨਤਾ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਉਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਮੁਸਲਿਮ ਭਾਈਚਾਰੇ ਵਿੱਚ ਰਮਜ਼ਾਨ ਦੇ ਮਹੀਨੇ, ਰੋਜ਼ਿਆਂ ਅਤੇ ਈਦ ਦੀ ਮਹੱਤਤਾ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਸਾਨੂੰ ਸਾਰੇ ਧਰਮਾਂ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਧਰਮ ਦੇ ਨਾਲ ਨਾਲ ਦੂਜੇ ਧਰਮਾਂ ਦਾ ਸਤਿਕਾਰ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਸਾਰਿਆਂ ਨੂੰ ਸਾਰੇ ਧਰਮਾਂ ਦੇ ਤਿਉਹਾਰ ਆਪਸ ਵਿੱਚ ਰਲ ? ਮਿਲ ? ਕੇ ਮਨਾਉਂਦੇ ਰਹਿਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਆਪਸ ਵਿੱਚ ਭਾਈਚਾਰਕ ਸਾਂਝ ਪੈਦਾ ਹੋ ਸਕੇ। ਹਰ ਤਿਉਹਾਰ ਸਾਂਝੀਵਾਲਤਾ ਦਾ ਪੈਗ਼ਾਮ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਸਾਰੇ ਤਿਉਹਾਰਾਂ ਨੂੰ ਰਲ ? ਮਿਲ ? ਕੇ ਮਿਲਾਉਣ ਦਾ ਮੁੱਖ ਮਕਸਦ ਹੀ ਆਪਸ ਵਿੱਚ ਸਾਂਝਾਂ ਵਧਾ ਕੇ ਖ਼ੁਸ਼ੀਆਂ ਨੂੰ ਦੁੱਗਣਾ ਕਰਨਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।ਈਦ ਵਾਲ ? ਦਿਨ ਜਦ ਸਾਰੇ ਭਾਈਚਾਰਿਆਂ ਦੇ ਲੋਕ ਮੁਸਲਿਮ ਭਾਈਚਾਰੇ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਗਲ ? ਮਿਲ ? ਕੇ ਈਦ ਮੁਬਾਰਕ ਕਹਿੰਦੇ ਨਜ਼ਰ ਆਉਂਦੇ ਹਨ ਤਾਂ ਪੂਰੀ ਲੋਕਾਈ ਵਿੱਚ ਸਾਂਝੀਵਾਲਤਾ ਦਾ ਸੰਦੇਸ਼ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਚੋਰ ਨਾਲੋਂ ਪੰਡ ਕਾਹਲੀ !

ਵਿਧਾਨਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ਤੋਂ ਚਾਰ ਕੁ ਮਹੀਨੇ ਪਹਿਲਾਂ ਪਿੰਡ ਦੇ ਵਟਸਐਪ ਗਰੁੱਪ 'ਚ, ਅਖੌਤੀ ਰਾਸ਼ਟਰਵਾਦੀ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਪੱਕੇ ਭਗਤ ਲੰਬੜਾ ਦੇ ਗੁਰਦਿੱਤ ਨੇਂ, ਆਪਣੀ ਵੈਲਡਿੰਗ ਆਲੀ ਦੁਕਾਨ ਤੇ ਲਾਈਟ ਗਈ ਹੋਣ ਤੇ ਵਿਹਲੇ ਬੈਠੇ ਹੋਣ ਕਾਰਣ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਗਰੁੱਪ ਚੋਂ ਆਈ, ਦਿੱਲੀ ਆਲੀ ਅਖੌਤੀ ਇਮਾਨਦਾਰ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਮੁੱਖੀ ਦੀ ਇਮਾਨਦਾਰੀ ਨੂੰ ਨੰਗੇ ਕਰਦਿਆਂ ਦੀ ਕੋਈ ਵੀਡਿਓ ਪਾ ਦਿੱਤੀ। ਪੱਠੇ ਵੱਢਦੇ-ਵੱਢਦੇ ਹੀ ਆਹ ਵੀਡਿਓ ਵੇਖ ਕੇ ਇਮਾਨਦਾਰ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਪੱਕੇ ਸਪੋਟਰ ਬੋਹੜੇ ਕੇ ਜਸਵਿੰਦਰ ਨੂੰ ਬੜੀ ਤਲਖੀ ਆਈ, ਪੱਠੇ ਵੱਢਣੇ ਵਿਚਾਲੇ ਈ ਛੱਡਕੇ, ਜਸਵਿੰਦਰ ਨੇ ਵੀ ਜਵਾਬ 'ਚ ਗੁਰਦਿੱਤ ਆਲੀ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਦੇਸ਼ਮੁੱਖੀ ਦੇ ਝੂਠ ਦੀਆਂ ਪੰਡਾਂ ਦੀ ਵੀਹ ਕੁ ਵੀਡੀਓ ਕੱਠੀਆਂ ਹੀ ਗਰੁੱਪ 'ਚ ਠੋਕੀਆਂ ਤਾਂ ਗੁਰਦਿੱਤ ਵੀ ਬੇਇਜ਼ਤੀ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰ ਗਿਆ, ਹੁਣ ਜਸਵਿੰਦਰ ਨੇ ਭਗਤਾਂ ਆਲੀ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਜਦੋਂ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਸਭ ਤੋਂ ਪੁਰਾਣੀ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਘੋਟਾਲਿਆਂ ਦਾ ਜਿਕਰ ਕੀਤਾ ਤਾਂ ਇਸ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਵਿਹਲੇ ਮੋਰਚੇ ਦੇ ਜਨਰਲ ਸਕੱਤਰ ਬਲਕਾਰ ਮਿਸਤਰੀ ਨੇਂ ਵੀ ਕਰੰਡੀ ਵਿਚਾਲੇ ਛੱਡ ਜਵਾਬ 'ਚ ਇਮਾਨਦਾਰ ਪਾਰਟੀ ਤੇ ਪੰਥਕ ਪਾਰਟੀ ਨੂੰ ਲਪੇਟੇ 'ਚ ਲੈ ਕੇ ਪੋਸਟ ਠੋਕ ਦਿੱਤੀ, ਹੁਣ ਪੰਥਕ ਪਾਰਟੀ ਦੇ 3500ਵੇਂ ਸੀਨੀਅਰ ਜਿਲਾ ਮੀਤ ਪ੍ਰਧਾਨ ਬਲਜਿੰਦਰ ਦੋਧੀ ਨੂੰ ਵੀ ਖੁਸ਼ਕੀ ਆ ਗਈ, ਉਹਨੇਂ ਦੁੱਧ ਲੈਣ ਆਈ ਬੀਬੀ ਨੂੰ ਵਿਚਾਲੇ ਰੋਕ ਕੇ ਪਹਿਲਾਂ ਇਹਨਾਂ ਤਿੰਨਾਂ ਪਾਰਟੀਆਂ ਨੂੰ ਪੰਥ ਵਿਰੋਧੀ, ਪੰਜਾਬ ਵਿਰੋਧੀ ਤੇ ਕੌਮ ਵਿਰੋਧੀ ਗਰਦਾਨ ਕੇ ਆਪਣੀ ਭੜਾਸ ਕੱਢਦਿਆਂ ਪੋਸਟ ਪਾ ਦਿੱਤੀ, ਹੁਣ ਕਿਸਾਨ ਯੂਨੀਅਨ ਆਲਾ ਚੌਧਰੀਆਂ ਦਾ ਰਾਜੀਵ ਪਲੰਬਰ ਵੀ ਆ ਗਿਆ ਮੈਦਾਨ ਵਿੱਚ। ਲਓ ਜੀ ਪਿੰਡ ਦੇ 257 ਬੰਦਿਆਂ ਦੇ ਵੱਡੇ ਗਰੁੱਪ 'ਚ ਬਹਿਸ ਆਲੀ ਹਨੇਰੀ ਚੱਲਣ ਲੱਗ ਪਈ, ਇਹ ਪੰਜੇ ਜਣੇ ਆਪਸ 'ਚ ਹੁਣ ਰੋਜ ਹੀ ਬਹਿਸ ਕਰੀ ਜਾਂਦੇ ਤੇ ਲੋਕ ਸਵਾਦ ਲਈ ਜਾਂਦੇ।

ਹੁਣ ਹੋਲੀ-ਹੋਲੀ ਇਹ ਬਹਿਸ ਪਾਰਟੀਆਂ ਤੋਂ ਹੁੰਦੀ-ਹੁੰਦੀ ਨਿਜੀ ਪੱਧਰ ਤੇ ਆ ਗਈ। ਪਿੰਡ ਦੇ ਲੋਕ ਇਹਨਾਂ ਦੀਆਂ ਪੋਸਟਾਂ ਦੇ ਸਕ੍ਰੀਨ ਸ਼ੋਟ ਲੈਂਦੇ ਤੇ ਵਾਇਰਲ ਕਰਦੇ ਤੇ ਇਹ ਭੋਲੇ-ਭਾਲੇ ਸਾਫ ਮੰਨ੍ਹ ਦੇ ਸਿੱਧੇ ਬੰਦੇ ਆਪਸ 'ਚ ਬਿਨਾ ਮਤਲਬ ਈ ਘੁਲਦੇ ਰਹਿੰਦੇ। ਸਥਿਤੀ ਇਹ ਆ ਗਈ ਕਿ ਪੰਜੇ ਜਣੇ, ਸਾਰਾ ਦਿਨ ਆਪਣੀ ਦਿਹਾੜੀ ਤੇ ਕੰਮ ਦੀ ਪ੍ਰਵਾਹ ਨਾਂ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਮੈਟਰ ਇਕੱਠਾ ਕਰਦੇ ਰਹਿੰਦੇ ਕਿ ਸ਼ਾਮ ਨੂੰ ਗਰੁੱਪ ਵਿੱਚ ਆਪਣੀ ਪਾਰਟੀ ਨੂੰ ਕਿਵੇਂ ਇਮਾਨਦਾਰ ਤੇ ਅਗਲੇ ਨੂੰ ਕਿਵੇਂ ਬੇਈਮਾਨ ਸਿੱਧ ਕਰਾਂਗੇ। ਹੁਣ ਇਹਨਾਂ ਪੰਜਾਂ ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ ਪਾਰਟੀਬਾਜ਼ੀ ਕਾਰਨ ਨਿੱਜੀ ਕੁੜੱਤਣ ਦੀ ਅੱਗ ਲਗਾਤਾਰ ਵੱਧਦੀ ਗਈ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਪਿੰਡ ਦੇ ਕੁਝ-ਕੁ ਸਵਾਦੂ ਬੰਦਿਆਂ ਵੱਲੋਂ ਲੂਣ-ਮਿਰਚ ਲਾ ਕੇ ਕੀਤੀਆਂ ਚੁਗਲੀਆਂ ਨੇ ਘਿਓ ਦਾ ਕੰਮ ਕੀਤਾ। ਹਾਲਾਤ ਇਹ ਹੋ ਗਏ ਕਿ ਇਕੋ ਪਿੰਡ ਦੇ ਆਮ ਘਰਾਂ ਦੇ ਇਹ ਆਮ ਭਾਵਕ ਲੋਕ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਨਿੱਜੀ ਕਾਰਨ

ਤੋਂ ਹੀ ਇਕ ਦੂਜੇ ਦੇ ਦੁਸ਼ਮਣ ਬਣ ਗਏ ਤੇ ਆਪਸ 'ਚ ਇਹਨਾਂ ਦੀ ਬੋਲਚਾਲ ਵੀ ਹੁਣ ਬੰਦ ਹੋ ਗਈ। ਲਓ ਜੀ, ਵਿਧਾਨਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ਲਈ ਟਿਕਟਾਂ ਦਾ ਐਲਾਨ ਹੋਣਾ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਗਿਆ। ਅੱਜ ਅਖੌਤੀ ਇਮਾਨਦਾਰ ਪਾਰਟੀ ਦੀ ਪਹਿਲੀ ਲਿਸਟ ਜਾਰੀ ਹੋ ਗਈ, ਜੋ ਬੋਹੜੇ ਕੇ ਜਸਵਿੰਦਰ ਲਈ ਤਾਂ ਕਰੰਟ ਵਾਂਗੂ ਸੀ। ਜਸਵਿੰਦਰ ਦੇ ਖਾਸਮਖਾਸ ਲੀਡਰ ਰਜਿੰਦਰ ਦੀ ਇੰਨੇ ਸਾਲਾਂ ਦੀ ਮਿਹਨਤ ਨੂੰ ਨਜ਼ਰਅੰਦਾਜ਼ ਕਰਦਿਆਂ ਇਸ ਇਮਾਨਦਾਰ ਪਾਰਟੀ 'ਚ ਨਵੇਂ ਬਣੇ ਇਨਕਲਾਬੀ ਨੂੰ ਉਮੀਦਵਾਰ ਐਲਾਨ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ, ਹੁਣ ਗਰੁੱਪ 'ਚ ਵੈਲਡਿੰਗ ਆਲੇ ਗੁਰਦਿੱਤ, ਬਲਕਾਰ ਮਿਸਤਰੀ, ਬਲਜਿੰਦਰ ਦੋਧੀ ਤੇ ਰਾਜੀਵ ਹੁਰੀਂ ਜਸਵਿੰਦਰ ਦੀ ਚੁੱਪੀ ਤੇ ਕੱਛਾਂ ਵਜਾਉਣ ਲੱਗ ਪਏ ਪਰ ਹਜੇ ਰਾਤ ਵੀ ਨਹੀਂ ਲੰਘੀ ਸੀ ਕਿ ਜਸਵਿੰਦਰ ਦੇ ਮਨਪਸੰਦ ਇਨਕਲਾਬੀ ਰਜਿੰਦਰ ਨੂੰ ਗੁਰਦਿੱਤ ਦੀ ਰਾਸ਼ਟਰਵਾਦੀ ਪਾਰਟੀ ਨੇ ਚਿੱਟੇ ਤੋਂ ਭਗਵੇ 'ਚ ਤਬਦੀਲ ਕਰ, ਆਪਣੀ ਪਾਰਟੀ 'ਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਕੇ ਟਿਕਟ ਵੀ ਦੇ ਦਿੱਤੀ। ਹੁਣ ਰਜਿੰਦਰ ਦੀ ਦਲ ਬਦਲੀ ਕਾਰਨ, ਜਸਵਿੰਦਰ ਹੀ ਨਹੀਂ, ਗੁਰਦਿੱਤ ਨੂੰ ਵੀ ਦਿੱਕਤ ਹੋ ਗਈ ।ਉਸਦੇ ਖਾਸ ਲੀਡਰ ਸਾਬਕਾ ਮੰਤਰੀ ਨੇ ਭਗਵਾ ਛੱਡਦਿਆਂ ਹੁਣ ਰਾਸ਼ਟਰਵਾਦੀ ਪਾਰਟੀ ਚੋਂ ਅਸਤੀਫਾ ਦੇ, ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਪਾਰਟੀ ਦੀ ਤਿਰੰਗੀ ਪੱਟੀ ਗੱਲ੍ਹ ਪਾ ਲਈ ਤੇ ਨਾਲ ਹੀ ਟਿਕਟ ਵੀ ਲੈ ਗਿਆ। ਹੁਣ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਸਮਰਥਕ ਬਲਕਾਰ ਮਿਸਤਰੀ ਨੂੰ ਦਿੱਕਤ ਆ ਗਈ, ਉਸਦੇ ਲੀਡਰ ਸ਼ਾਮਲਾਲ ਦੀ ਟਿਕਟ ਤੇ ਗੁਰਦਿੱਤ ਦੇ ਲੀਡਰ ਦਾ ਕਬਜ਼ਾ ਹੋ ਗਿਆ ਪਰ ਸ਼ਾਮਲਾਲ ਕਿਹੜਾ ਕੱਚਾ ਖਿਡਾਰੀ ਸੀ, ਉਹ ਸ਼ਾਮ ਨੂੰ ਹੀ ਪ੍ਰਧਾਨ ਸਾਬ੍ਹ ਹੁਰਾਂ ਦਾ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਘਰੇ ਰੱਖ ਜੈਕਾਰਾ ਛੱਡਦਿਆਂ, ਪੰਥਕ ਪਾਰਟੀ 'ਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋ ਪੰਥਕ ਉਮੀਦਵਾਰ ਬਣ ਗਿਆ ਤਾਂ ਬਲਜਿੰਦਰ ਦੋਧੀ ਦੇ ਪੰਥਕ ਲੀਡਰ ਨੇਂ ਰਾਤੋਂ-ਰਾਤ ਕਿਸਾਨੀ ਮੋਰਚੇ ਦੀ ਪਾਰਟੀ ਦੀ ਟਿਕਟ ਹਾਸਲ ਕਰ ਲਈ। ਹੁਣ ਸਾਰੇ ਲੀਡਰ ਤਾਂ ਸੈੱਟ ਹੋ ਗਏ ਪਰ ਮੇਰੇ ਪਿੰਡ ਦੇ ਇਹ ਪੰਜੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਸ਼ਰਮਿੰਦਾ ਹੋ ਕੇ ਆਪਸ 'ਚ ਵਿਗਾੜ ਪਾ ਕੇ ਹਮੇਸ਼ਾ ਲਈ ਰਾਜਨੀਤੀ ਨੂੰ ਅਲਵਿਦਾ ਆਖ ਗਏ ਤੇ ਲੋਕ ਅੱਜ ਵੀ ਇੰਨਾਂ ਦੀਆਂ ਬਹਿਸਾਂ ਦੇ ਸਕ੍ਰੀਨ ਸ਼ੋਟ ਪਾ ਕੇ ਮਖੌਲਾਂ ਉਡਾ ਰਹੇ ਹਨ। ਭਾਵੇਂ ਇਹ ਤਾਂ ਕਾਲਪਨਿਕ ਕਹਾਣੀ ਸੀ ਪਰ ਅਸਲ 'ਚ ਸਾਡੇ ਭੋਲੇ-ਭਾਲੇ ਆਮ ਲੋਕਾਂ 'ਚ ਵੱਡੇ ਲੀਡਰਾਂ ਜਿੰਨੀ ਬੇਸ਼ਰਮੀ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦੀ। ਰਾਜਨੀਤੀ ਕਰੋ, ਆਪਣੀ ਪਾਰਟੀ ਜਾਂ ਆਪਣੇ ਲੀਡਰ ਦੀ ਸਪੋਰਟ ਕਰੋ ਪਰ ਆਪਸੀ ਭਾਈਚਾਰਕ ਸਾਂਝ ਕਦੇ ਨਾਂ ਖਤਮ ਕਰੋ। ਜਿਹਨਾਂ ਲੀਡਰਾਂ ਲਈ ਤੁਸੀਂ ਭਾਵੁਕ ਹੋ ਕੇ ਵੈਰ ਪਾ ਰਹੇ ਹੋ, ਕੀ ਉਹ ਲੀਡਰ ਵੀ ਤੁਹਾਡੇ ਲਈ ਭਾਵੁਕ ਨੇਂ ? ਕੀ ਓਹਨਾਂ ਦਾ ਆਪਣਾ ਕੋਈ ਸਪੱਸ਼ਟ ਸਟੈਂਡ ਹੈ ਜਾਂ ਟਿਕਟ ਮਿਲਣਾ ਹੀ ਵਿਚਾਰਧਾਰਾ ਹੈ ? ਸਾਥਿਓ ਚੋਣਾਂ ਆਣਗੀਆਂ ਤੇ ਜਾਣਗੀਆਂ, ਲੀਡਰ ਆਣਗੇ ਤੇ ਜਾਣਗੇ ਪਰ ਆਪਾਂ ਤਾਂ ਇਕੱਠੇ ਈ ਰਹਿਣਾ ਹੈ, ਸੋ ਆਓ ਅੱਜ ਤੋਂ ਹੀ ਨਿਯਮ ਬਣਾਈਏ ਪਾਰਟੀਆਂ ਜਾਂ ਲੀਡਰਾਂ ਪਿੱਛੇ ਭਾਵੁਕ ਹੋ ਕੇ ਨਿਜੀ ਹਮਲੇ ਨਾਂ ਕਰਦੇ ਹੋ ਕੇ ਹਰੇਕ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਕਾਰਕੁੰਨ ਦਾ ਸਨਮਾਨ ਕਰੀਏ ਤਾਂ ਜੋ ਸਾਡਾ ਵੀ ਸਨਮਾਨ ਕਾਇਮ ਰਹੇ।

ਅਸ਼ੋਕ ਸੋਨੀ, ਕਾਲਮਨਵੀਸ
ਖੂਈ ਖੇੜਾ, ਫਾਜ਼ਿਲਕਾ
9872705078

ਮਾਪਿਆਂ ਦੀਆਂ ਸਿੱਖਿਆਵਾਂ ਸਿਰਜਦੀਆਂ ਹਨ ਚੰਗੋਰਾ ਭਵਿੱਖ

ਮੌਜੂਦਾ ਯੁੱਗ ਵਿੱਚ ਹਰ ਮਾਂ-ਬਾਪ ਆਪਣੇ ਬੱਚੇ ਨੂੰ ਵਿਗਿਆਨੀ, ਇੰਜੀਨੀਅਰ, ਡਾਕਟਰ ਜਾਂ ਕੋਈ ਵੱਡਾ ਅਫ਼ਸਰ ਬਣਾਉਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਆਪਣੀਆਂ ਇੱਛਾਵਾਂ ਦੀ ਪੂਰਤੀ ਲਈ ਮਾਪੇ ਆਪਣੇ ਵਿੱਤ ਮੁਤਾਬਕ ਵਧੀਆ ਤੋਂ ਵਧੀਆ ਸਕੂਲਾਂ ਦੀ ਚੋਣ ਕਰਕੇ ਆਪਣੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਪੜ੍ਹਾਉਂਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਭਵਿੱਖ ਵਿੱਚ ਵੱਡੀਆਂ ਉਮੀਦਾਂ ਰੱਖਦੇ ਹਨ। ਹਰ ਬੱਚੇ ਦਾ ਆਪਣੇ ਪਰਿਵਾਰ ਅਤੇ ਰਹਿਣ-ਸਹਿਣ ਮੁਤਾਬਕ ਆਪਣਾ ਹੀ ਸੱਭਿਆਚਾਰ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਕੁਦਰਤ ਦੇ ਨਿਯਮ ਮੁਤਾਬਕ ਹਰ ਬੱਚੇ ਦੀ ਸੋਚ ਵੀ ਵੱਖਰੋ-ਵੱਖਰੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਪੜ੍ਹਾਈ ਕਰਦਿਆਂ ਜੇ ਬੱਚੇ ਦਾ ਸਬੰਧ ਮਾੜੀ ਸੰਗਤ ਨਾਲ ਪੈ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਬੱਚੇ ਦੇ ਭਵਿੱਖ ਅਤੇ ਮਾਪਿਆਂ ਦੀਆਂ ਉਮੀਦਾਂ 'ਤੇ ਸਵਾਲੀਆ ਨਿਸ਼ਾਨ ਲੱਗ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਹੋਰ ਵੀ ਅਫ਼ਸੋਸ ਵਾਲੀ ਗੱਲ ਹੈ ਕਿ ਗ਼ਲਤ ਸੰਗਤ ਵਿੱਚ ਪਿਆ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਆਪਣੇ-ਆਪ ਨੂੰ ਬੁੱਧੀਮਾਨ ਸਮਝਣ ਦਾ ਭੁਲੇਖਾ ਪਾਲਦਾ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ। ਮਾਪਿਆਂ ਦਾ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਸਮਾਂ ਨਾ ਦੇਣ ਕਾਰਨ ਅਤੇ ਬੱਚਿਆਂ 'ਤੇ ਸ਼ੱਕ ਕਰਨ ਕਰਕੇ ਮਾੜੀਆਂ ਆਦਤਾਂ ਵਿੱਚ ਹੋਰ ਵਾਧਾ ਹੋਈ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਵੱਡਾ ਹੋ ਕੇ ਜਵਾਨੀ ਵਿੱਚ ਪੈਰ ਧਰਨ ਵੇਲੇ ਬੱਚਾ ਮਾੜੀ ਸੰਗਤ ਜਾਂ ਗ਼ਲਤ ਸੋਚ ਕਾਰਨ ਸਮਾਜਿਕ ਰਿਸ਼ਤਿਆਂ ਦਾ ਵੀ ਘਾਣ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਅਜਿਹੀਆਂ ਮਾੜੀਆਂ ਆਦਤਾਂ ਗ੍ਰਹਿਣ ਕਰਨ ਕਰਕੇ ਜਿੱਥੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਦੇ ਆਪਣੇ ਜੀਵਨ ਅਤੇ ਪੜ੍ਹਾਈ 'ਤੇ ਮਾਰੂ ਪ੍ਰਭਾਵ ਪੈਂਦਾ ਹੈ, ਉੱਥੇ ਮਾਤਾ-ਪਿਤਾ ਦੀਆਂ ਉਮੀਦਾਂ 'ਤੇ ਵੀ ਪਾਣੀ ਫਿਰ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਸਮਾਜਿਕ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਇਹ ਬਹੁਤ ਹੀ ਦੁੱਖ ਦੀ ਗੱਲ ਹੈ ਕਿ ਮਾਪਿਆਂ ਦੀਆਂ ਸਿੱਖਿਆਵਾਂ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਵੀ ਮਾਧਿਅਮ ਅਜਿਹਾ ਨਜ਼ਰ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦਾ ਜਿੱਥੋਂ ਚੰਗੇ ਜੀਵਨ ਜਿਊਣ ਦੀ ਸਿੱਖਿਆ ਮਿਲਦੀ ਹੋਵੇ। ਟੈਲੀਵਿਜ਼ਨ ਨੇ ਸਾਡੇ ਘਰ ਬਰਬਾਦ ਕਰ ਦਿੱਤੇ ਹਨ। ਟੈਲੀਵਿਜ਼ਨ 'ਤੇ ਦਿਖਾਈ ਜਾਂਦੀ ਕਾਲਪਨਿਕ ਦੁਨੀਆਂ ਨੂੰ ਅਸੀਂ ਆਪਣੀ ਅਸਲ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਬਣਾ ਲਿਆ ਹੈ। ਟੀ.ਵੀ. 'ਤੇ ਦਿਖਾਏ ਜਾਂਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਨੂੰ ਅਸੀਂ ਪਰਿਵਾਰ ਵਿੱਚ ਬੇਝਿਜਕ ਬੈਠ ਕੇ ਨਹੀਂ ਦੇਖ ਸਕਦੇ। ਅੱਜ ਟੀ.ਵੀ. ਜਿੱਥੇ ਪੱਛਮੀਕਰਨ ਨੂੰ ਬੜ੍ਹਾਵਾ ਦੇ ਕੇ ਅੱਲੜ੍ਹ ਉਮਰ ਵਿੱਚ ਮੁੰਡੇ-ਕੁੜੀਆਂ ਨੂੰ ਆਪਣੀਆਂ ਮਨ ਮਰਜ਼ੀਆਂ ਦੇ ਰਾਹ ਤੋਰਨ ਦਾ ਤਰਕ ਪੇਸ਼ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਉੱਥੇ ਸਾਨੂੰ ਸਾਡੇ ਵਡਮੁੱਲੇ ਸੱਭਿਆਚਾਰ, ਵਿਰਾਸਤ ਅਤੇ ਧਰਮ ਨਾਲੋਂ ਤੋੜ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਮੋਬਾਈਲ ਦੀ ਬੇਲੋੜੀ ਤੇ ਅੰਨ੍ਹੇਵਾਹ ਵਰਤੋਂ ਨੇ ਵੀ ਸਮਾਜਿਕ ਤਰੇੜਾਂ ਵਧਾਈਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਸਮਾਜਿਕ ਪੱਖੋਂ ਅਪ੍ਰਵਾਨਿਤ ਰਿਸ਼ਤਿਆਂ ਵਿੱਚ ਵੱਡਾ ਵਾਧਾ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਮਾਪਿਆਂ ਨੇ ਆਪਣੇ ਲਾਡਲਿਆਂ ਨੂੰ ਪੜ੍ਹਾਈ ਕਰਨ ਲਈ ਲੈਪਟਾਪ ਲੈ ਕੇ ਦਿੱਤੇ ਹਨ ਪਰ ਲੈਪਟਾਪ 'ਤੇ ਪੜ੍ਹਾਈ ਤਾਂ ਨਾਂਮਾਤਰ ਹੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਸਗੋਂ ਚੈਟਿੰਗ ਨੇ ਧੁੰਮਾਂ ਪਾਈਆਂ ਹੋਈਆਂ ਹਨ। ਸਕੂਲ ਅਤੇ ਕਾਲਜਾਂ ਦੀ ਪੜ੍ਹਾਈ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਟਾਵਾਂ ਵਿਰਲਾ ਅਧਿਆਪਕ ਹੀ ਹੈ ਜੋ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਨੈਤਿਕ ਪੱਖ ਤੋਂ ਉੱਚਾ ਚੁੱਕਣ ਲਈ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਅਧਿਆਪਕ ਸਿਲੇਬਸ ਪੂਰਾ ਕਰਾਉਣਾ ਹੀ ਆਪਣਾ ਫ਼ਰਜ਼ ਸਮਝਦੇ ਹਨ। ਅਜਿਹੇ ਕਾਰਨਾਂ ਕਰਕੇ ਘਰਾਂ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਪੜ੍ਹਨ ਵਾਲੇ ਬਹੁਤੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਪੜ੍ਹਾਈ ਦੀ ਥਾਂ ਤੋਰੇ ਫੇਰੇ ਦੇ ਰਾਹ ਪੈ ਰਹੇ ਹਨ। ਜਵਾਨੀ ਦੀ ਉਮਰ ਵਿੱਚ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੂੰ ਸਮਾਜਿਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਅਪ੍ਰਵਾਨਿਤ ਸਬੰਧ ਭਾਵੇਂ ਠੀਕ ਲੱਗਦੇ ਹਨ ਪਰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਅੰਤ ਨਿਰਾਸ਼ਾਜਨਕ ਅਤੇ ਮਾੜਾ ਹੀ ਨਿੱਕਲਦਾ ਹੈ। ਜੇ ਅਪ੍ਰਵਾਨਿਤ ਸਬੰਧ ਲੋਕਾਂ ਸਾਹਮਣੇ ਆ ਜਾਣ ਤਾਂ ਸਿੱਖਿਆਰਥੀਆਂ ਦੇ ਭਵਿੱਖ 'ਤੇ ਸਵਾਲੀਆ ਨਿਸ਼ਾਨ ਲੱਗ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਜਦੋਂ ਅਜਿਹੇ ਅਪ੍ਰਵਾਨਿਤ ਰਿਸ਼ਤੇ ਮਾਤਾ-ਪਿਤਾ ਅੱਗੇ ਖੁੱਲ੍ਹਦੇ ਹਨ ਤਾਂ ਜਿੱਥੇ ਮਾਪਿਆਂ ਦੀਆਂ ਉਮੀਦਾਂ ਧਰੀਆਂ-ਧਰਾਈਆਂ ਰਹਿ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ, ਉੱਥੇ ਸ਼ਰਮਸਾਰ ਹੋਏ ਸਿੱਖਿਆਰਥੀ ਦੇ ਪੱਲੇ ਵੀ ਪਛਤਾਵੇ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਕੱਖ ਨਹੀਂ ਪੈਂਦਾ ਸਗੋਂ ਪੜ੍ਹਾਈ ਵੀ ਅੱਧ-ਵਿਚਕਾਰ ਲਟਕਣ ਦੇ ਹਾਲਾਤ ਬਣ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਅਪ੍ਰਵਾਨਿਤ ਰਿਸ਼ਤਿਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਹੀ ਲੜਾਈ, ਅਗਵਾ, ਕਤਲ ਅਤੇ ਖ਼ੁਦਕੁਸ਼ੀਆਂ ਵਰਗੇ ਮਾਮਲੇ ਨਿੱਤ ਅਖ਼ਬਾਰਾਂ ਦੀਆਂ ਸੁਰਖ਼ੀਆਂ ਬਣਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪੜ੍ਹਾਈਆਂ ਕਰਕੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਦੇ ਇੱਕ ਗ਼ਲਤ ਕਦਮ ਚੁੱਕਣ ਕਾਰਨ ਵੱਸਦੇ-ਰਸਦੇ ਘਰ ਉੱਜੜ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਦੁੱਖ ਦੀ ਗੱਲ ਹੈ ਕਿ ਸਿੱਖਿਆ ਵਿਭਾਗ ਪੜ੍ਹਾਈ ਕਰ ਰਹੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੂੰ ਚੰਗੀਆਂ ਨਸੀਹਤਾਂ ਅਤੇ ਆਗਿਆਕਾਰੀ ਜੀਵਨ ਜਿਊਣ ਲਈ ਕੋਈ ਵੀ ਠੋਸ ਨੀਤੀਆਂ ਨਹੀਂ ਦੇ ਸਕਿਆ। ਜੇ ਹੋਸਟਲ ਦੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਵਿੱਚ ਸਿੱਖਿਆਰਥੀ ਆਪਣੇ-ਆਪ ਨੂੰ ਸੰਭਾਲ ਲੈਂਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਹੀ ਉਹ ਆਪਣਾ ਭਵਿੱਖ ਸਵਾਰ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਦੁਨੀਆ ਦਿਖਾਉਣ ਵਾਲੇ ਮਾਤਾ-ਪਿਤਾ ਦੀਆਂ ਉਮੀਦਾਂ ਪੂਰੀਆਂ ਕਰਨ ਦੇ ਰਾਹ ਤੁਰ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਜੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਇਸ ਉਮਰ ਵਿੱਚ ਆਪਣੇ-ਆਪ ਨੂੰ ਮਾੜੀ ਸੰਗਤ ਤੋਂ ਨਹੀਂ ਬਚਾ ਸਕਦਾ ਤਾਂ ਫਿਰ ਰੱਬ ਹੀ ਰਾਖਾ ਹੈ? ਮਾੜੀ ਸੰਗਤ ਦੇ ਸ਼ਿਕਾਰ ਸਿੱਖਿਆਰਥੀ ਦੇ ਮਾਪੇ ਆਪਣੇ ਬੱਚੇ ਨੂੰ ਸਿਆਣਾ ਅਤੇ ਸਮਝਦਾਰ ਸਮਝਦੇ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਆਪਣੀਆਂ ਉਮੀਦਾਂ ਦੀ ਪੂਰਤੀ ਦੀਆਂ ਆਸਾਂ ਲਗਾਈ ਉਡੀਕਦੇ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ ਪਰ ਜਿੱਥੋਂ ਤਕ ਆਪਣੀਆਂ ਨਜ਼ਰਾਂ ਨਾਲ ਦੇਖਿਆ ਅਤੇ ਪਰਖਿਆ ਹੈ ਕਿ ਵੱਡੀ ਗਿਣਤੀ ਵਿੱਚ ਘਰਾਂ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਹੋਸਟਲਾਂ ਵਿੱਚ ਰਹਿਣ ਵਾਲੇ ਸਿੱਖਿਆਰਥੀ ਆਪਣੇ ਮਾਂ-ਬਾਪ ਦੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਵਿੱਚ ਘੱਟਾ ਪਾਉਂਦੇ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ। ਕਾਲਜਾਂ ਵਿੱਚ ਪੜ੍ਹਾਈ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਮਾਪਿਆਂ ਨੇ ਆਪਣੇ ਪੇਟ ਬੰਨ੍ਹ ਕੇ, ਵੱਡੇ ਖਰਚ ਕਰਕੇ ਪੜ੍ਹਨ ਲਈ ਭੇਜਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ ਪਰ ਬੱਚੇ ਫੋਨਾਂ ਦੇ ਐੱਸ.ਐੱਮ.ਐੱਸ. ਤੋਂ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਕੇ ਸਭ ਦਹਿਲੀਜ਼ਾਂ ਪਾਰ ਕਰਦੇ ਉਲਟੇ ਰਾਹ ਵਹਿੰਦੇ ਤੁਰੇ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ। ਘਰੋਂ ਬਾਹਰ ਆ ਕੇ ਸਿੱਖਿਆਰਥੀ ਭਾਵੇਂ ਆਜ਼ਾਦ ਤਾਂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਪਰ ਆਪਣਾ ਕਰਤਾ-ਧਰਤਾ ਵੀ ਉਹ ਆਪ ਹੀ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਹਰ ਕੰਮ ਕਰਨ ਦਾ ਫ਼ੈਸਲਾ ਆਪ ਹੀ ਕਰਨਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ। ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਨੂੰ ਸਹੀ ਦਿਸ਼ਾ ਦਿਖਾਉਣ ਵਾਲਾ ਫ਼ੈਸਲਾ ਉਹ ਤਾਂ ਹੀ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਜੇ ਉਸ ਕੋਲ ਵਧੀਆ ਸੋਚ ਹੋਵੇ। ਵਧੀਆ ਸੋਚ ਤਾਂ ਹੀ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ ਜੇ ਮਾਤਾ-ਪਿਤਾ ਦੀਆਂ ਦਿੱਤੀਆਂ ਸਿੱਖਿਆਵਾਂ ਨੂੰ ਉਸ ਨੇ ਪੱਲੇ ਬੰਨ੍ਹਿਆ ਹੋਵੇ। ਇਸ ਲਈ ਹਰ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਚੰਗੇਰੇ ਭਵਿੱਖ ਲਈ ਆਪਣੇ ਮਾਪਿਆਂ ਦੀਆਂ ਦਿੱਤੀਆਂ ਸਿੱਖਿਆਵਾਂ ਨੂੰ ਮਨ ਵਿੱਚ ਵਸਾ ਕੇ ਜੀਵਨ ਨੂੰ ਚੰਗੇ ਰਾਹ ਤੋਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਅੰਤ ਵਿੱਚ ਇਹੀ ਕਹਾਂਗੀ ਜਦ ਅਸੀਂ ਆਪਣੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਵੀ ਫ਼ੈਸਲਾ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਉਲਝ ਜਾਈਏ ਤਾਂ ਸਾਨੂੰ ਫ਼ੈਸਲਾ ਕਰਨ ਵੇਲੇ ਸੋਚਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜੇ ਮੇਰੇ ਮਾਤਾ-ਪਿਤਾ ਕਾਲਜ ਜਾਂ ਹੋਸਟਲ ਵਿੱਚ ਮੇਰੇ ਕੋਲ ਹੁੰਦੇ ਤਾਂ ਉਹ ਕੀ ਕਰਨ ਲਈ ਕਹਿੰਦੇ? ਹਰ ਗੱਲ ਦਾ ਜਵਾਬ ਮਿਲ ਜਾਵੇਗਾ ਕਿਉਂਕਿ ਮਾਪਿਆਂ ਦੀਆਂ ਸਿੱਖਿਆਵਾਂ ਹੀ ਸਿਰਜਦੀਆਂ ਹਨ, ਚੰਗੇਰਾ ਭਵਿੱਖ।

ਹੁਣ ਹੱਥ 'ਚ ਸਮਾਰਟ ਫੋਨ ਜ਼ਿਆਦਾ ਅਤੇ ਕਿਤਾਬਾਂ ਘੱਟ ਦਿਸਦੇ ਏ..

ਜਿੱਥੇ ਸਾਨੂੰ ਚੰਗੀਆਂ ਕਿਤਾਬਾਂ ਪੜਣ ਦੇ ਨਾਲ ਵੱਧ ਗਿਆਨ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਉੱਥੇ ਹੀ ਅਸੀਂ ਆਪਣੀ ਹਰ ਗੱਲ ਨੂੰ ਕਿਹੜੇ ਵੇਲੇ ਅਤੇ ਕਦੋਂ ਕਹਿਣਾ ਹੈ, ਉਹ ਵੀ ਸਿੱਖ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਪਰ ਬਦਲਦੇ ਜ਼ਮਾਨੇ ਵਿੱਚ ਹੁਣ ਲੋਕ ਕਿਤਾਬਾਂ ਤਾਂ ਪੜਣਦੇ ਹਨ, ਪਰ ਸਮਾਰਟ ਫੋਨ ਦੇ ਵਿੱਚ। ਸਮਾਰਟ ਫੋਨ ਨੇ ਜਿੱਥੇ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਮੁਫ਼ਤ ਵਿੱਚ ਕਿਤਾਬਾਂ ਮੁਹੱਈਆ ਕਰਵਾਉਣ ਦਾ ਕੰਮ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਉੱਥੇ ਹੀ ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਸਮਾਰਟ ਫੋਨ ਨੇ ਸਾਡੇ ਹੱਥਾਂ ਵਿੱਚ ਵਿਖ਼ਾਈ ਦਿੰਦੀ ਕਿਤਾਬ ਨੂੰ ਗਾਇਬ ਕਰਕੇ ਰੱਖ ਦਿੱਤਾ ਹੈ।

ਅੱਜ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਲੇਖਕ, ਬੁੱਧੀਜੀਵੀ ਅਤੇ ਪੱਤਰਕਾਰ ਸਾਥੀ ਆਪਣੇ ਸਮਾਰਟ ਫੋਨਾਂ ਦੇ ਵਿੱਚ ਹੀ ਜ਼ਿਆਦਾ ਕਿਤਾਬਾਂ ਪੜਣਾ ਪਸੰਦ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਕਿਉਂਕਿ ਹਰ ਕਿਸੇ ਕੋਲ ਸਮੇਂ ਦੀ ਅਤੇ ਜਗ੍ਹਾ ਦੀ ਘਾਟ ਹੈ। ਜਿਸਦੇ ਕਾਰਨ ਇੱਕੋ ਹੀ ਸਮਾਰਟ ਫੋਨ ਦੇ ਵਿੱਚ ਲੋਕ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਵਿੱਚ ਹੀ ਕਿਤਾਬਾਂ 'ਸੇਵ' ਕਰਕੇ ਰੱਖ ਲੈਂਦੇ ਹਨ। ਭਾਵੇਂ ਹੀ ਸਾਹਿਤ ਸਾਡੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦਾ ਇੱਕ ਅਹਿਮ ਅੰਗ ਹੈ, ਪਰ ਸਮੇਂ ਦੇ ਹਿਸਾਬ ਨਾਲ ਅਤੇ ਭੱਜ ਦੌੜ ਦੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਵਿੱਚ ਸਾਹਿਤ ਸਾਡੇ ਕੋਲੋਂ ਦੂਰ ਹੁੰਦਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਦੇ ਦੋਸ਼ੀ ਵੀ ਅਸੀਂ ਖ਼ੁਦ ਹੀ ਹਾਂ।

ਦੱਸ ਦਈਏ ਕਿ ਕਈ ਲੋਕ ਚੇਹਰੇ ਪੜਦੇ ਹਨ, ਕਈ ਲੋਕ ਬੋਲਬਾਣੀ ਨੂੰ ਸਮਝਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਕਈ ਲੋਕ ਕਿਤਾਬਾਂ ਪੜਦੇ ਹਨ, ਪਰ ਕਿਤਾਬਾਂ ਪੜਨਾ ਹਰ ਕਿਸੇ ਦੇ ਵੱਸ ਦੀ ਗੱਲ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ। ਇਸ ਜ਼ਮਾਨੇ ਵਿੱਚ ਬਹੁਤ ਘੱਟ ਲੋਕ ਅਜਿਹੇ ਹਨ, ਜੋ ਸਮਾਰਟ ਫੋਨ ਦੀ ਬਜਾਏ ਆਪਣੇ ਹੱਥ ਵਿੱਚ ਕਿਤਾਬ ਨੂੰ ਫੜ ਕੇ ਪੜਦੇ ਹਨ। ਲਾਇਬ੍ਰੇਰੀਆਂ ਹੁਣ ਇਸ ਲਈ ਵੀ ਘੱਟ ਰਹੀਆਂ ਹਨ, ਕਿਉਂਕਿ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਕੋਲ ਪੜਣ ਨੂੰ ਸਮਾਂ ਹੀ ਨਹੀਂ ਬਚਿਆ ਅਤੇ ਉਹ ਆਪਣੀ ਇੱਕ ਨਿੱਕੀ ਜਿਹੀ ਲਾਇਬ੍ਰੇਰੀ ਫੋਨ ਦੇ ਵਿੱਚ ਹੀ ਬਣਾ ਲੈਂਦੇ ਹਨ। ਜਿਸਦੇ ਵਿੱਚ ਉਹ ਆਪਣੀਆਂ ਮਨਪਸੰਦ ਕਿਤਾਬਾਂ ਨੂੰ 'ਸੇਵ' ਕਰਕੇ ਰੱਖ ਲੈਂਦੇ ਹਨ।

ਪਿਛਲੇ ਕੁਝ ਕੁ ਸਮੇਂ ਤੋਂ, ਜਦੋਂ ਤੋਂ ਸਾਡੇ ਵਿੱਚ ਸਮਾਰਟ ਫੋਨ ਨੇ ਦਸਤਕ ਦਿੱਤੀ ਹੈ, ਉਦੋਂ ਤੋਂ ਹੱਥ ਵਿੱਚ ਕਿਤਾਬ ਫੜ ਕੇ ਤੁਰਨ ਅਤੇ ਕਿਤਾਬ ਪੜਣ ਦਾ ਰਿਵਾਜ ਘੱਟ ਗਿਆ ਹੈ। ਕਿਉਂਕਿ ਬਹੁਤ ਸਾਰੀਆਂ ਕਿਤਾਬਾਂ ਸਮਾਰਟ ਫੋਨ ਤੇ ਬਹੁਤ ਸਾਰੀਆਂ ਵੈਬਸਾਈਟ 'ਤੇ ਪੀਡੀਐਫ਼ ਕਿਤਾਬਾਂ ਉਪਲਬਧ ਹੋ ਚੁੱਕੀਆਂ ਹਨ। ਜਿੱਥੋਂ ਅੱਜ ਹਰ ਕੋਈ ਕਿਤਾਬ ਲੈ ਕੇ ਪੜ ਰਿਹਾ ਹੈ ਅਤੇ ਜਿਹੜੀ ਗੱਲ ਕਰਨ ਦੀ ਜਦੋਂ ਲੋੜ ਹੈ, ਉਦੋਂ ਖੋਲ ਕੇ ਪੜ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਦੱਸ ਇਹ ਵੀ ਦਈਏ ਕਿ ਕਿਤਾਬਾਂ ਭਾਵੇਂ ਹੀ ਆਪਣੇ ਹੱਥ ਵਿੱਚ ਚੰਗੀਆਂ ਲੱਗਦੀਆਂ ਨੇ, ਪਰ ਸਮਾਂ ਘੱਟ ਹੋਣ ਦੇ ਕਾਰਨ ਕਈ ਲੋਕ ਆਪਣੇ ਸਮਾਰਟ ਫੋਨ ਵਿੱਚ ਹੀ ਕਈ-ਕਈ ਕਿਤਾਬਾਂ 'ਸਾਂਭ ਕੇ ਰੱਖ' ਲੈਂਦੇ ਹਨ ਤਾਂ ਜੋ ਸਮਾਂ ਮਿਲਣ 'ਤੇ ਪੜ ਲਿਆ ਜਾਵੇ।

ਪਰ, ਤਾਜ਼ਾ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦੇ ਮੁਤਾਬਿਕ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਦੋਸਤ ਆਪਣੀਆਂ ਕਿਤਾਬਾਂ ਦੀ ਮਸ਼ਹੂਰੀ ਵੀ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਕਿਤਾਬਾਂ ਫ਼ਿਰ ਵੀ ਵਿੱਕ ਨਹੀਂ ਪਾਉਂਦੀਆਂ। ਲੇਖਣੀ ਭਾਵੇਂ ਹੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਚੰਗੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਪਰ ਡਿਪੈਂਡ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਪੜਣ ਵਾਲੇ ਉਪਰ। ਪੜਣ ਵਾਲੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਕਿਹੜੀ ਕਿਤਾਬ ਪੜਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਕਿਵੇਂ ਪੜਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਭਾਅ ਸਮਾਰਟ ਫੋਨ ਵਿੱਚ ਜਾਂ ਫਿਰ ਹੱਥ ਵਿੱਚ ਕਿਤਾਬ ਫੜ ਕੇ। ਕਿਤਾਬਾਂ ਵੱਡੀ ਗਿਣਤੀ ਵਿੱਚ ਨਾ ਵਿੱਕਣ ਦਾ ਕਾਰਨ, ਭਾਵੇਂ ਹੀ ਇਹ ਮੰਨ ਲਓ ਕਿ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਹੱਥ ਵਿੱਚ ਸਮਾਰਟ ਫੋਨ ਆ ਚੁੱਕੇ ਹਨ ਜਾਂ ਫਿਰ ਕੁਝ ਹੋਰ, ਪਰ ਕਿਤਾਬ ਪੜਨੀ ਕਿਵੇਂ ਹੈ, ਇਹ ਤੁਹਾਡੇ 'ਤੇ ਡਿਪੈਂਡ ਕਰਦਾ ਹੈ।

ਵੈਸੇ ਵੀ ਅੱਜ ਦੇ ਜ਼ਮਾਨੇ ਵਿੱਚ ਹਰ ਕੋਈ ਸੋਚਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇੱਕ ਕਿਤਾਬ ਚੁੱਕਣ ਨਾਲੋਂ ਚੰਗਾ ਹੈ ਕਿ ਸਮਾਰਟ ਫੋਨ ਦੇ ਵਿੱਚ ਤਾਂ ਅਣਗਿਣਤ ਕਿਤਾਬਾਂ ਮੌਜੂਦ ਕਰ ਲਈਆਂ ਜਾਣ। ਸਮਾਰਟ ਫੋਨ ਦੇ ਵਿੱਚ ਕਿਤਾਬਾਂ ਮੌਜੂਦ ਹੋਣਗੀਆਂ ਤਾਂ ਬੰਦਾ ਜਦੋਂ ਮਰਜ਼ੀ ਚਾਹੇ ਕਿਤਾਬ ਪੜ ਲਵੇਗਾ। ਪਰ.!! ਜੋ ਇਸ ਸਮੇਂ ਗੱਲ ਵੇਖਣ ਵਿੱਚ ਆਈ ਹੈ ਕਿ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਲੇਖਕ ਆਪਣੀ ਕਿਤਾਬ ਵੇਚਣ ਦੇ ਲਈ ਮਸ਼ਹੂਰੀ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਤਾਂ ਜੋ ਕਿਤਾਬ ਵਿੱਕ ਸਕੇ ਅਤੇ ਚੰਗਾ ਪੈਸਾ ਵੀ ਕਮਾਇਆ ਜਾ ਸਕੇ। ਲੇਖ਼ਕ ਸਾਥੀਓ, ਬੇਸ਼ੱਕ ਆਪਣੀ ਕਿਤਾਬ ਦੀ ਮਸ਼ਹੂਰੀ ਕਰੋ, ਪਰ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਪੜ੍ਹਣ ਲਈ ਮਜ਼ਬੂਰ ਨਾ ਕਰੋ। ਸਮਾਰਟ ਫੋਨ ਦੇ ਨੁਕਸਾਨ ਤੇ ਫਾਇਦੇ ਦੱਸੋ, ਲੋਕ ਆਪਣੇ ਆਪ ਤੁਹਾਡੀ ਗੱਲ ਨੂੰ ਮੰਨ ਲੈਣਗੇ ਅਤੇ ਜਦੋਂ ਜਿਸ ਨੂੰ ਜਿਹੜੀ ਕਿਤਾਬ ਦੀ ਲੋੜ ਹੋਈ, ਉਹ ਆਪਣੇ ਆਪ ਹੀ ਮੰਗਵਾ ਲੈਣਗੇ।

ਪਰਮਜੀਤ ਕੌਰ ਸਿੱਧੂ

ਸੰਕੇਤ-ਲਿਪੀ ਦਾ ਸੰਖੇਪ ਇਤਿਹਾਸ

ਮਨੁੱਖੀ ਸੱਭਿਅਤਾ ਵਾਂਗ ਮਨੁੱਖੀ ਭਾਸ਼ਾਵਾਂ ਦਾ ਇਤਿਹਾਸ ਵੀ ਬਹੁਤ ਪੁਰਾਣਾ ਹੈ। ਮਨੁੱਖੀ ਦਿਮਾਗ ਦੇ ਵਿਕਾਸ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਭਾਸ਼ਾਵਾਂ ਦਾ ਵਿਕਾਸ ਵੀ ਪੜਾਅ-ਦਰ-ਪੜਾਅ ਹੁੰਦਾ ਆਇਆ ਹੈ। ਭਾਸ਼ਾਵਾਂ ਨੂੰ ਸੰਕੇਤਕ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਲਿਖਣ ਲਈ ਸੰਕੇਤ-ਲਿਪੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਹਰ ਇੱਕ ਭਾਸ਼ਾ ਦੀ ਆਪਣੀ ਇੱਕ ਸੰਕੇਤ-ਲਿਪੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਸੰਕੇਤ-ਲਿਪੀ ਦੇ ਅੰਤਰਗਤ ਕਿਸੇ ਵੀ ਭਾਸ਼ਾ ਨੂੰ ਤੇਜ਼ ਗਤੀ ਨਾਲ ਲਿਖਣ ਲਈ ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਕੀਤੇ ਸੰਕੇਤਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਮਨੁੱਖੀ ਵਿਚਾਰਧਾਰਾ ਦੇ ਵਿਕਾਸ ਵਿੱਚ ਸੰਕੇਤ ਲਿਪੀ ਨੇ ਬਹੁਤ ਹੀ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਰੋਲ ਅਦਾ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਨਿਊਯਾਰਕ ਦੇ ਸਕੂਲ ਆਫ ਐਜੂਕੇਸ਼ਨ ਦੇ ਪ੍ਰੋਫੈਸਰ 'ਹੈਲਨ ਰੈਨਲਡਜ਼' ਅਨੁਸਾਰ ਈਸਾ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਵੀ ਸੰਕੇਤ-ਲਿਪੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਸੀ। ਹੈਲਨ ਅਨੁਸਾਰ ਯੂਨਾਨ ਵਿੱਚ ਭਾਸ਼ਨਾਂ ਅਤੇ ਕਵਿਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਸੰਕੇਤ ਲਿਪੀ ਵਿੱਚ ਨੋਟ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਸੀ। ਇਤਿਹਾਸਕ ਸਰੋਤਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਦੁਨੀਆ ਦਾ ਪਹਿਲਾ ਸਟੈਨੋਗ੍ਰਾਫਰ 'ਮਾਰਕਸ ਟੂਲੀਅਸ ਟੀਰੋਂ' ਹੋਇਆ ਹੈ ਜਿਸ ਨੇ 63 ਪੂਰਵ ਈਸਾ ਵਿੱਚ ਸਿਸਰੋ ਅਤੇ ਯੰਗਰ ਕੈਟੋ ਦੇ ਭਾਸ਼ਨਾਂ ਨੂੰ ਸੰਕੇਤ ਲਿਪੀ ਵਿੱਚ ਲਿਪੀਬੱਧ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਮਾਰਕਸ ਦੇ ਇਹ ਨੋਟ ਹੀ ਅੱਗੇ ਜਾ ਕੇ ਸੰਕੇਤ ਲਿਪੀਆਂ ਲਈ ਆਧਾਰਭੂਤ ਸਮੱਗਰੀ ਬਣੇ। ਮਾਰਕਸ ਦਾ ਸੰਕੇਤ ਲਿਪੀ ਦਾ ਸਿਧਾਂਤ ਵਰਣ-ਵਿਨਿਆਸ ਸਿਧਾਂਤ ਉੱਤੇ ਆਧਾਰਿਤ ਸੀ।

ਰੋਮਨ ਸਕਾਲਰਾਂ ਨੇ ਵੀ ਸੰਕੇਤ-ਲਿਪੀ ਦੀ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਨੂੰ ਅਪਣਾਇਆ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਇਹ ਵਿਧੀ ਭਾਸ਼ਨਾਂ ਜਾਂ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਨੂੰ ਨੋਟ ਕਰਨ ਲਈ ਵਰਤੀ। ਬ੍ਰਿਟਿਸ਼ ਅਜਾਇਬ-ਘਰ ਵਿੱਚ ਖਰੜਾ ਨੰਬਰ 18231 ਮਿਲਦਾ ਹੈ ਜੋ ਕਿ 972 ਈਸਵੀ ਦਾ ਹੈ ਇਸ ਖਰੜੇ ਵਿੱਚ ਵੀ ਸੰਕੇਤ-ਲਿਪੀ ਦੇ ਨੋਟ ਮਿਲਦੇ ਹਨ ਡਾ. ਟਿਮੋਥੀ ਬ੍ਰਾਈਟ ਨੂੰ ਨਵੀਨ ਸੰਕੇਤ-ਲਿਪੀ ਦਾ ਮੋਢੀ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਉਸ ਨੇ 1588 ਈਸਵੀ ਵਿੱਚ 'ਐਨ ਆਰਟ ਆਫ ਸ਼ਾਰਟ ਸਵਿਫਟ ਐਂਡ ਸੀਕ੍ਰੇਟ ਰਾਈਟਿੰਗ ਕਰੈਕਟਰ' ਨਾਮ ਦੀ ਕਿਤਾਬ ਰਚ ਕੇ ਸੰਕੇਤ-ਲਿਪੀ ਦੀਆਂ ਨਵੀਆਂ ਲੀਹਾਂ ਦੀ ਬੁਨਿਆਦ ਕਾਇਮ ਕੀਤੀ ਇਸ ਪੁਸਤਕ ਵਿਚਲੀ ਸੰਕੇਤ-ਲਿਪੀ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਨੂੰ ਬ੍ਰਾਈਟ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਬ੍ਰਾਈਟ ਨੇ ਆਪਣੀ ਇਹ ਪੁਸਤਕ ਇੰਗਲੈਂਡ ਦੀ ਤਤਕਾਲੀ ਮਲਿਕਾ ਮਹਾਰਾਣੀ 'ਅਲਿਜਾਬੈੱਥ' ਨੂੰ ਸਮਰਪਿਤ ਕੀਤੀ। ਜਾਨ ਵਿਲੀਅਸ ਨੇ 'ਆਰਟ ਆਫ ਸਟੈਨੋਗ੍ਰਾਫੀ' ਨਾਮ ਦੀ ਪੁਸਤਕ ਦੀ ਰਚਨਾ ਕੀਤੀ ਜੋ ਕਿ ਵਰਣ-ਵਿਨਿਆਸ ਸਿਧਾਂਤ ਤੇ ਆਧਾਰਿਤ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਵਿੱਚ ਅੱਖਰ ਪ੍ਰਧਾਨ ਸਨ ਅਤੇ ਸਵਰਾਂ ਨੂੰ ਬਹੁਤੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਥਾਂ ਹਾਸਿਲ ਨਹੀਂ ਸੀ।

ਸਮੇਂ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਸੰਕੇਤ-ਲਿਪੀ ਦੇ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਵੀ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਵਿਦਵਾਨਾਂ ਅਤੇ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿਗਿਆਨੀਆਂ ਨੇ ਖੋਜ ਅਤੇ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਪ੍ਰਣਾਲੀਆਂ ਦਾ ਅਧਿਐਨ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਵਿਸ਼ਵ ਵਿੱਚ ਅਜੋਕੇ ਸਮੇਂ ਵੀ ਸੰਕੇਤ-ਲਿਪੀ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਅਨੇਕਾਂ ਪ੍ਰਣਾਲੀਆਂ ਪ੍ਰਚਲਿਤ ਹਨ ਜੇਕਰ ਗੱਲ ਜਾਨ ਬ੍ਰਾਈਮ ਦੀ ਪੁਸਤਕ 'ਯੂਨੀਵਰਸਲ ਇੰਗਲਿਸ਼ ਸ਼ਾਰਟਹੈਂਡ' ਦੀ ਗੱਲ ਕਰੀਏ ਤਾਂ ਇਹ ਬਹੁਤ ਹੀ ਪ੍ਰਚੱਲਿਤ ਸੰਕੇਤ-ਲਿਪੀ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਵਾਲੀ ਪੁਸਤਕ ਬਣੀ ਜਾਨ ਬ੍ਰਾਈਮ ਨੇ ਇਸ ਦੀ ਰਚਨਾ 1767 ਈਸਵੀ ਵਿੱਚ ਕੀਤੀ। ਉਸ ਨੇ ਆਪਣੀ ਇਸ ਪੁਸਤਕ ਵਿੱਚ ਰੇਖਾਵਾਂ ਨੂੰ ਲਿਖਣ ਵੇਲੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਮੁੱਢਲੀ ਸਥਿਤੀ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਥਾਨ ਦਾ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਵਿਅੰਜਨ ਰੇਖਾਵਾਂ ਨਾਲ ਸਵਰ ਲਾਉਣ ਲਈ ਪੰਜ ਸਥਾਨ ਨਿਯੁਕਤ ਕੀਤੇ।1786 ਈਸਵੀ ਵਿੱਚ 'ਸੈਮੂਅਲ ਟੇਲਰ' ਨਾਂ ਦੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੇ ਆਪਣੀ ਇੱਕ ਕਿਤਾਬ ਸੰਕੇਤ ਲਿਪੀ ਦੇ ਨਿਯਮਾਂ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦੀ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਕੀਤੀ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਉਸ ਨੇ ਹਰ ਇੱਕ ਅੱਖਰ ਲਈ ਇੱਕ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਰੇਖਾ ਨੂੰ ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਟੇਲਰ ਦੀ ਇਹ ਵਿਧੀ ਸੰਸਾਰ ਦੇ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿੱਚ ਮਕਬੂਲ ਹੋਈ। ਧੁਨੀ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਦੇ ਖੇਤਰ ਉੱਤੇ ਜੇ ਗਹੁ ਨਾਲ ਵਿਚਾਰ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਇਹ ਵੇਖਣ ਵਿੱਚ ਆਉਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਧੁਨੀ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਦਾ ਮੁੱਢ 1750 ਈਸਵੀ ਵਿੱਚ ਇੰਗਲੈਂਡ ਵਿੱਚ ਬੱਝਾ। ਧੁਨੀਆਤਮਕ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਦਾ ਸੰਸਾਰ ਵਿੱਚ ਪਹਿਲਾ ਕਰਤਾ-ਧਰਤਾ ਵਿਲੀਅਮ ਟਿਫਿਨ ਹੋਇਆ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਮੁਲਕਾਂ ਦੇ ਅਨੇਕਾਂ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿਗਿਆਨੀਆਂ ਅਤੇ ਵਿਦਵਾਨਾਂ ਨੇ ਧੁਨੀ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਦੇ ਵਿੱਚ ਅਨੇਕਾਂ ਖੋਜਾਂ ਕੀਤੀਆਂ ਪਰ ਸੰਕੇਤ ਲਿਪੀ ਦੇ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਜੇ ਹੁਣ ਤੱਕ ਦੇ ਸਮੇਂ ਨੂੰ ਦੇਖਿਆ ਜਾਵੇ ਤਾਂ 'ਸਟੈਨੋਗ੍ਰਾਫਿਕ ਸਾਊਂਡਹੈਂਡ' ਪੁਸਤਕ ਦੇ ਕਰਤਾ ਸਰ ਆਈਜ਼ੈਕ ਪਿਟਮੈਨ ਨੂੰ ਸੰਕੇਤ-ਲਿਪੀ ਦਾ ਵਿਸ਼ਵ-ਵਿਆਪਕ ਪਿਤਾਮਾ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਪਿਟਮੈਨ ਨੇ ਜਿਸ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਨੂੰ ਸੰਕੇਤ-ਲਿਪੀ ਵਿੱਚ ਅਪਣਾਇਆ ਸੰਕੇਤ-ਲਿਪੀ ਦੇ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਨਵੀਨ ਯੁੱਗ ਵਿੱਚ ਵੀ ਉਹੀ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਸਰਬ- ਵਿਆਪਕ ਹੋਈ ਹੈ। ਪਿਟਮੈਨ ਆਧਾਰਿਤ ਸੰਕੇਤ-ਲਿਪੀ ਵਿੱਚ ਹਰ ਅੱਖਰ ਦੀ ਧੁਨੀ ਦੇ ਆਧਾਰ ਤੇ ਇੱਕ ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਰੇਖਾ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਅਤੇ ਰੇਖਾਵਾਂ ਗਣਿਤ ਦੇ ਰੂਪਾਂ ਦੇ ਆਧਾਰ ਤੇ ਬਣਾਈਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ। ਪਿਟਮੈਨ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਈਜਾਦ ਹੋਈਆਂ ਪ੍ਰਣਾਲੀਆਂ ਤੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਮਕਬੂਲ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਮੰਨੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।

ਸੰਕੇਤ ਲਿਪੀ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਇਸ ਗੱਲ ਵੱਲ ਵੀ ਗੌਰ ਕਰਨ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਹੈ ਕਿ ਦੁਨੀਆ ਵਿੱਚ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਸੰਕੇਤ-ਲਿਪੀ ਦਾ ਪ੍ਰਯੋਗ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦੇ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ 1649 ਈਸਵੀ ਵਿੱਚ ਜਾਨ ਲਿਲਬਰਨ ਨੇ ਅਦਾਲਤੀ ਮੁਕੱਦਮੇ ਨੂੰ ਨੋਟ ਕਰਨ ਲਈ ਕੀਤਾ ਪ੍ਰੰਤੂ ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਸਰਕਾਰੀ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ਾਂ ਨੂੰ ਘੋਖਣ ਉਪਰੰਤ ਇਹ ਸਾਹਮਣੇ ਆਉਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਥਾਮਸ ਗੁਰਨੀ ਨੂੰ 1738 ਈਸਵੀ ਵਿੱਚ ਬਤੌਰ ਸਰਕਾਰੀ ਸਟੈਨੋਗ੍ਰਾਫਰ ਓਲਡ ਬੇਲੀ ਦੀ ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਨਿਯੁਕਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਅਤੇ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਥਾਮਸ ਗੁਰਨੀ ਉਹ ਪਹਿਲਾ ਇਨਸਾਨ ਸੀ ਜਿਸ ਨੂੰ ਸੰਕੇਤ-ਲਿਪੀ ਦਾ ਦਫਤਰੀ ਪ੍ਰਯੋਗ ਕਰਨ ਲਈ ਸਰਕਾਰੀ ਤੌਰ ਤੇ ਮਾਨਤਾ ਮਿਲੀ ਸੀ। ਸਾਡੇ ਮਹਾਨ ਦੇਸ਼ ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਵੀ ਹਰੇਕ ਪ੍ਰਾਂਤ ਦੇ ਸਰਕਾਰੀ-ਤੰਤਰ ਵਿੱਚ ਪਿਟਮੈਨ ਸ਼ਾਰਟਹੈਂਡ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਆਧਾਰਿਤ ਸੰਕੇਤ-ਲਿਪੀ ਦਾ ਪ੍ਰਯੋਗ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜੇ ਗੱਲ ਪੰਜਾਬੀ ਭਾਸ਼ਾ ਆਧਾਰਿਤ ਸੰਕੇਤ-ਲਿਪੀ ਦੀ ਕਰੀਏ ਤਾਂ ਇਸ ਵਿੱਚ ਵੀ ਸਿੱਧੇ ਜਾਂ ਅਸਿੱਧੇ ਤੌਰ ਤੇ ਪਿਟਮੈਨ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਵਾਲੇ ਸਿਧਾਂਤ ਹੀ ਅਪਣਾਏ ਗਏ ਹਨ ਪ੍ਰੰਤੂ ਸੰਕੇਤ-ਲਿਪੀ ਦੇ ਵਿਦਵਾਨਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਭਾਸ਼ਾ ਦੀਆਂ ਬਰੀਕੀਆਂ ਅਤੇ ਲੋੜੀਂਦੇ ਸ਼ਬਦ-ਜੋੜਾਂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ ਲੋੜ ਅਨੁਸਾਰ ਸ਼ਬਦ ਚਿੰਨ੍ਹਾਂ,ਸੰਖਿਪਤ ਸ਼ਬਦਾਂ,ਕਾਟਵੀਆਂ ਰੇਖਾਵਾਂ ਅਤੇ ਵਾਕੰਸ਼ਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤ ਵੀ ਪੰਜਾਬੀ ਸੰਕੇਤ-ਲਿਪੀ ਵਿੱਚ ਈਜਾਦ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ। ਪੰਜਾਬੀ ਸੰਕੇਤ-ਲਿਪੀ ਦੇ ਇਤਿਹਾਸ ਵਿੱਚ ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾ ਨਾਮ 'ਕੰਵਰ ਰਾਬਿੰਦਰ ਸਿੰਘ' ਦਾ ਆਉਂਦਾ ਹੈ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ 15 ਫਰਵਰੀ 1948 ਵਿੱਚ ਪਿਟਮੈਨ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਵਿੱਚ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਰੇਖਾਵਾਂ ਦੀ ਦਿਸ਼ਾ ਤੋਂ ਉਲਟ ਦਿਸ਼ਾ ਦਰਸਾਉਂਦੀ ਰਾਬਿੰਦਰਾ ਗੁਰਮੁੱਖੀ ਸ਼ਾਰਟਹੈਂਡ ਨਾਂ ਦੀ ਪੁਸਤਕ ਦੀ ਰਚਨਾ ਕੀਤੀ। ਕੰਵਰ ਰਾਬਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿਭਾਗ ਪੰਜਾਬ ਵਿੱਚ ਇੰਸਟ੍ਰਕਟਰ,ਸੁਪਰਵਾਈਜ਼ਰ ਅਤੇ ਖੋਜ ਅਫਸਰ(ਸਟੈਨੋਗ੍ਰਾਫੀ) ਆਦਿ ਅਹੁਦਿਆਂ ਤੇ ਸੇਵਾ ਨਿਭਾਉਂਦੇ ਰਹੇ ਹਨ ਜਿਸ ਕਾਰਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਸੰਕੇਤ ਲਿਪੀ ਦੇ ਵਿਕਾਸ ਵਿੱਚ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਯੋਗਦਾਨ ਪਾਇਆ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਪੰਜਾਬੀ ਸੰਕੇਤ-ਲਿਪੀ ਵਿੱਚ ਸਰਦੂਲ ਸੰਖੇਪ ਲਿਪੀ (1948) ਰਚੇਤਾ ਪ੍ਰੋਫੈਸਰ ਜੋਗਿੰਦਰ ਸਿੰਘ/ ਸਰਦੂਲ ਸਿੰਘ, ਆਦਰਸ਼ ਪੰਜਾਬੀ ਸ਼ਾਰਟਹੈਂਡ (1963) ਰਚੇਤਾ ਸਰਦਾਰ ਮੰਗਲ ਸਿੰਘ ਗਿਆਨੀ, ਪਾਲ ਸੰਕੇਤ ਲਿਪੀ (1969) ਰਚੇਤਾ ਭੂਸ਼ਨ ਕੁਮਾਰ,ਨਵੀਨ ਪੰਜਾਬੀ ਸੰਕੇਤਕਰਨ (1971) ਰਚੇਤਾ ਕਰਤਾਰ ਸਿੰਘ ਐੱਮ.ਏ, ਸਰਨ ਸਤਿੰਦਰ ਪੰਜਾਬੀ ਸ਼ਾਰਟਹੈਂਡ (1976) ਰਚੇਤਾ ਸਰਦਾਰ ਰਾਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਬੀ.ਏ, ਸਿਸਟੇਮੈਟਿਕ ਪੰਜਾਬੀ ਸਟੈਨੋ ਅਧਿਆਪਕ (1988) ਰਚੇਤਾ ਸਰਦਾਰ ਅਮਰੀਕ ਸਿੰਘ ਐੱਮ.ਏ. ਆਦਿ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਣਾਈਆਂ ਪੁਸਤਕਾਂ ਹੋਂਦ ਵਿੱਚ ਆਈਆਂ। ਅਜੋਕੇ ਸਮੇਂ ਵਿੱਚ ਸਭ ਤੋਂ ਮਕਬੂਲ ਪੁਸਤਕ 'ਪ੍ਰਮਾਣਿਕ ਸੰਕੇਤ-ਲਿਪੀ' (1991) ਹੋਈ ਹੈ ਇਸ ਪੁਸਤਕ ਦੀ ਰਚਨਾ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿਭਾਗ ਪੰਜਾਬ ਵਿੱਚ ਸਥਾਪਤ ਸਟੈਨੋਗ੍ਰਾਫੀ ਖੋਜ ਵਿੰਗ ਵੱਲੋਂ ਕੀਤੀ ਗਈ। ਪ੍ਰਮਾਣਿਕ ਸੰਕੇਤ-ਲਿਪੀ ਪੁਸਤਕ ਵਿੱਚ ਥ ਅਤੇ ਸ ਵਿਅੰਜਨ ਰੇਖਾ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਬਾਕੀ ਦੀਆਂ ਵਿਅੰਜਨ ਰੇਖਾਵਾਂ ਪਿਟਮੈਨ ਸ਼ਾਰਟਹੈਂਡ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਵਾਲੀਆਂ ਹੀ ਹਨ ਅਤੇ ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਤ,ਥ,ਦ ਅਤੇ ਧ ਵਿਅੰਜਨ ਰੇਖਾਵਾਂ ਦੇ ਵਿਕਲਪੀ ਰੂਪ ਖੱਬਾ ਅਤੇ ਸੱਜਾ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਏ ਗਏ ਹਨ। ਸੰਕੇਤ-ਲਿਪੀ ਦੇ ਇਤਿਹਾਸ ਤੋਂ ਜਾਣੂੰ ਕਰਵਾਉਂਦੇ ਹੋਏ ਇੱਕ ਇਹ ਪਹਿਲੂ ਵੀ ਆਪ ਜੀ ਦੇ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਲਿਆ ਦਈਏ ਕਿ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿਭਾਗ ਪੰਜਾਬ ਵਿੱਚ ਡਾਕਟਰ ਬ੍ਰਿਹਦਬਲ ਸ਼ਰਮਾ ਜੋ ਕਿ ਖੋਜ-ਅਫਸਰ ਸਟੈਨੋਗ੍ਰਾਫੀ ਦੀ ਆਸਾਮੀ ਤੇ ਕਾਰਜਸ਼ੀਲ ਰਹੇ ਹਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੁਆਰਾ ਪੰਜਾਬੀ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਪਟਿਆਲਾ ਤੋਂ ਪੰਜਾਬੀ ਸੰਕੇਤ-ਲਿਪੀ ਦਾ ਵਿਗਿਆਨਕ ਅਧਿਐਨ ਦੇ ਵਿਸ਼ਾ-ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਪ੍ਰਸੰਗ ਵਿੱਚ ਪੀ.ਐੱਚ.ਡੀ ਦੀ ਪਹਿਲੀ ਡਿਗਰੀ ਹਾਸਿਲ ਕਰਕੇ ਸੰਕੇਤ-ਲਿਪੀ ਦੇ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਮੀਲ-ਪੱਥਰ ਸਥਾਪਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਆਪਣੇ ਖੋਜ-ਕਾਰਜ ਵਿੱਚ ਸੰਕੇਤ-ਲਿਪੀ ਸਬੰਧੀ ਸਿੱਟੇ ਕੱਢਣ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਪੰਜਾਬੀ ਦੀਆਂ ਵਿਅੰਜਨ ਰੇਖਾਵਾਂ ਅਤੇ ਸਵਰ ਧੁਨੀਆਂ ਦੀ ਫਰੀਕੁਐਂਸੀ ਕੱਢਣ ਦਾ ਮਾਅਰਕਾ ਵੀ ਮਾਰਿਆ ਹੈ ਜਿਸ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਅੱਜ ਤੱਕ ਕਿਸੇ ਦਾ ਧਿਆਨ ਨਹੀਂ ਸੀ ਗਿਆ। ਭਾਸ਼ਾ ਵਿਭਾਗ ਪੰਜਾਬ ਵੱਲੋਂ ਡਾਕਟਰ ਬ੍ਰਿਹਦਬਲ ਸ਼ਰਮਾ ਨੂੰ ਸੰਕੇਤ-ਲਿਪੀ ਵਿੱਚ ਪੀ.ਐੱਚ.ਡੀ ਕਰਨ ਦੇ ਇਵਜ਼ ਵਜੋਂ 1 ਨਵੰਬਰ 1992 ਨੂੰ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ ਤੇ ਸਨਮਾਨਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ।

ਇੰਸ.ਗੁਰਪ੍ਰੀਤ ਸਿੰਘ ਚੰਬਲ
ਸੰਪਰਕ ਨੰ.98881-40052

ਲਾਕਡਾਊਨ ਦੌਰਾਨ ਪ੍ਰਵਾਸੀ ਮਜਦੂਰਾਂ ਦੇ ਵੱਡੇ ਕਾਫਲਿਆਂ 'ਚ ਪੈਦਲ ਜਾਣ ਲਈ ਕੌਣ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ

ਨਵਾਂ ਸਾਲ ੨੦੨੦ ਚੜ੍ਹਿਆ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਨਵੇਂ ਸਾਲ ਦੀਆਂ ਇੱਕ ਦੂਜੇ ਨੂੰ ਮੁਬਾਰਕਾਂ ਦਿੱਤੀਆਂ।ਇਹ ਕੀ ਪਤਾ ਸੀ ਅਗਲੇ ਮਹੀਨਆਂ ਤੋਂ ਸਾਰੀਆਂ ਖੁਸ਼ੀਆਂ ਵਾਲੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਆਲੋਪ ਹੀ ਹੋ ਜਾਣਗੀਆਂ ,ਨਾ ਕੋਈ ਵਿਆਹ ਸਮਾਗਮ,ਨਾ ਕੋਈ ਭੋਗ ਸਮਾਗਮ,ਨਾ ਕੋਈ ਹੋਰ ਇੱਕਠੇ ਹੋ ਕੇ ਕੋਈ ਖੁਸ਼ੀ ਵਾਲੀ ਗੱਲ ਕਰਨ ਦੀ ਹਿੰਮਤ ਹੋਵੇਗੀ।ਭਾਰਤ ਅੰਦਰ ਕਾਰੋਨਾ ਦੀ ਮਹਾਂਮਾਰੀ ਦੇ ਡਰੋਂ ਪੂਰੇ ਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ੨੧ ਮਾਰਚ ਨੂੰ ਲਾਕ ਡਾਊਨ ਲਾ ਦਿੱਤਾ।ਸਾਰੇ ਦੇਸ਼ ਅੰਦਰ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਏਨਾ ਲੰਮਾ ਸਮਾਂ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਜਿਊਣ ਦਾ ਨਿਵੇਕਲਾ ਢੰਗ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਇਤਿਹਾਸ ਵਿੱਚ ਆਇਆ।ਸੁਰੂ 'ਚ ਜੇਕਰ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਗੱਲ ਕਰੀਏ ਤਾਂ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀਆਂ,ਧਾਰਮਿਕ ,ਸਮਾਜ-ਸੇਵੀ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ,ਦਾਨੀ ਸੱਜਣਾਂ ਵਲੋਂ ਲੰਗਰ ਅਤੇ ਰਾਸ਼ਨ ਆਦਿ ਲੋੜਵੰਦਾਂ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚਾਉਣ ਲਈ ਬੜੇ ਹੀ ਜੋਸ਼ ਨਾਲ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਦੇ ਪੁਰਾਤਨ ਸੁਭਾਅ ਮੁਤਾਬਕ ਸੇਵਾ ਕੀਤੀ। ਪਰ ਕਰੋਨਾ ਦੇ ਡਰੋਂ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਲੰਗਰਾਂ ਆਦਿ ਦੀ ਮੁਫਤ 'ਚ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਸੇਵਾ ਤੇ ਰੋਕ ਲਾ ਦਿੱਤੀ।ਮਜਦੂਰ,ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਲੁਧਿਆਣੇ ਦੇ ਪ੍ਰਵਾਸੀ ਮਜਦੂਰ ਮੂਹਰੇ ਕੋਈ ਕੰਮ ਨਾ ਚਲਣ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਨੂੰ ਦੇਖ ਕੇ ਆਪਣੇ ਰਾਜਾਂ 'ਚ ਆਪਣੇ ਘਰਾਂ ਨੂੰ ਜਾਣ ਲਈ ਬੜੇ ਕਠੋਰ ਫੈਸ਼ਲੇ ਨਾਲ ਮਨ ਨੂੰ ਰਾਜ਼ੀ ਕਰਕੇ ਆਪਣਾ ਥੋੜਾ ਮੋਟਾ ਲੋੜੀਂਦਾ ਸਮਾਨ ਲੈ ਕੇ ਪੈਦਲ ਹੀ ਸੜਕਾ ਤੇ ਨਿਕਲਣ ਲਈ ਮਜਬੂਰ ਹੋ ਗਏ।ਇਹ ਪ੍ਰਵਾਸੀ ਲੋਕ ਰੇਲਵੇ ਲਾਈਨ ਦੇ ਨਾਲ ਨਾਲ ਤੁਰਦੇ ਸ਼ੋਸ਼ਲ ਮੀਡੀਏ ਨੇ ਦਿਖਾਏ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਹਾਲਾਤਾਂ ਤੇ ਕਈ ਗੀਤ ਵੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਦਰਦਾਂ ਨੂੰ ਬਿਆਨਦੇ ਕਈ ਗਾਇਕਾਂ ਵਲੋਂ ਗੀਤ ਗਾ ਕੇ ਸਰਕਾਰਾਂ ਪਾਸ ਆਵਾਜ਼ ਪਹੁੰਚਾਉਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ।ਸ਼ੋਸ਼ਲ ਮੀਡੀਏ ਤੇ ਪਾਏ ਦਰਦਨਾਇਕ ਦ੍ਰਿਸ਼ ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਮਜਦੂਰਾਂ ਲਈ ਹਰ ਮਦਦ ਕਰਨ ਦੇ ਦਾਵਿਆਂ ਤੋਂ ਕਿਤੇ ਦੂਰ ਦੀ ਗੱਲ ਕਰਦੇ ਦਿਖਾਈ ਦਿੰਦੇ ਹਨ। ਬਜ਼ੁਰਗ ਔਰਤਾਂ ,ਗਰਭਪਤੀ ਔਰਤਾਂ,ਬੱਚੇ ਕਿਸ ਹਾਲਾਤਾਂ 'ਚ ਪੈਦਲ ਚਲਣ ਲਈ ਮਜਬੂਰ ਕੀਤੇ ਗਏ,ਇਹ ਸੱਚ ਮੁੱਚ ਜਾਂਚ ਦਾ ਵਿਸ਼ਾ ਹੈ।ਇਨ੍ਹਾਂ ਲੋਕਾਂ ਲਈ ਲੋੜੀਂਦੇ ਪ੍ਰਬੰਧਾਂ ਲਈ ਜਾਰੀ ਹੋਏ ਫੰਡ ਕਿੱਧਰ ਗਏ।ਪਰ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਜਾਂ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਦਾ ਇਨ੍ਹਾਂ ਪ੍ਰਤੀ ਵਤੀਰਾ ਮਾੜਾ ਹੀ ਦਿਖਾਈ ਦਿੱਤਾ। ਭਾਵੇਂ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਅੰਦਰ ਦੂਜੇ ਰਾਜਾਂ 'ਚ ਜਾਣ ਲਈ ਆਨ ਲਾਈਨ ਰਜਿਸ਼ਟ੍ਰੇਸ਼ਨ ਕਰਾਉਣ ਲਈ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕੀਤੇ ਹੋਏ ਹਨ ਪਰ ਰਜਿਸ਼ਟ੍ਰੇਸ਼ਨ ਹੋਣ ਤੇ ਵੀ ਪ੍ਰਵਾਸੀਆਂ ਦੇ ਜਾਣ ਲਈ ਪੰਦਰਾਂ-ਪੰਦਰਾਂ ਦਿਨਾਂ ਤੋਂ ਵੀ ਵੱਧ ਸਮਾਂ ਬੀਤਣ ਤੇ ਕੋਈ ਜਾਣ ਦੇ ਪ੍ਰਬੰਧਾਂ ਦਾ ਸੁਨੇਹਾ ਨਾ ਆਉਣ ਦੇ ਦੋਸ਼ ਲੱਗ ਰਹੇ ਹਨ।ਸਰਕਾਰਾਂ ਦੇ ਢਿੱਲੇ ਪ੍ਰਬੰਧਾਂ ਦੀ ਕਾਰਗੁਜ਼ਾਰੀ ਸਭ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਹੈ।ਪੰਜਾਬ ਅੰਦਰ ਤਾਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਮਜਦੂਰਾਂ ਨੂੰ ਸਾਭਣ ਦੀ ਲੋੜ ਸੀ ਕਿਉਂ ਕਿ ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਦਿਨਾਂ 'ਚ ਝੋਨੇ ਦੀ ਬਿਜਾਈ ਦਾ ਕੰਮ ਸੁਰੂ ਹੋਣ ਵਾਲਾ ਹੈ ,ਮਜਦੂਰਾਂ ਦੀ ਘਾਟ ਕਾਰਨ ਕਿਸਾਨਾਂ ਲਈ ਇਹ ਕੰਮ ਕਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪੂਰ ਚੜ੍ਹੇਗਾ,ਇਹ ਆਉਣ ਵਾਲਾ ਸਮਾਂ ਹੀ ਦੱਸੇਗਾ।ਵੈਸੇ ਇਸ ਲਈ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਪ੍ਰਵਾਸੀ ਮਜਦੂਰਾਂ ਪ੍ਰਤੀ ਬੇਰੁੱਖੀ ਦਾ ਪ੍ਰਗਟਾਵਾ ਹੀ ਕਿਸੇ ਹੱਦ ਤੱਕ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਹੈ।ਕਈ ਰਾਜਾਂ ਅੰਦਰ ਪੈਦਲ ਜਾ ਰਹੇ ਮਜਦੂਰਾਂ ਨੇ ਗੁੱਸੇ 'ਚ ਆ ਕੇ ਸੜਕਾਂ ਤੇ ਜਾ ਰਹੇ ਵਾਹਨਾਂ ਦੀ ਤੋੜ ਭੰਨ ਕਰਕੇ ਰੋਸ ਜਿਤਾਇਆ ਹੈ ,ਜਿਸ ਨਾਲ ਪਬਲਿਕ ਦਾ ਨੁਕਸਾਨ ਹੋਇਆ ਹੈ ,ਸਰਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਇਸ ਨੁਕਸਾਨ ਦੀ ਪੂਰਤੀ ਕਰਕੇ ਸਬੰਧਤ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਰਾਹਤ ਦੇਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਤੋਂ ਅੱਗੇ ਲਈ ਸਬਕ ਲੈਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ।

ਬਾਹਰਲੇ ਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿੱਚ ਕਰੋਨਾ ਮਹਾਂਮਾਰੀ ਸਦਕਾ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਵਾਸੀਆਂ ਲਈ ਹਰ ਸੰਭਵ ਮਦਦ ਦਾ ਯਤਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।ਕਨੇਡਾ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਤਾਂ ਇਥੋਂ ਤੱਕ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਦੇ ਲਈ ਵੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਵਿੱਤੀ ਪੈਕੇਜ਼ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ,ਹਰੇਕ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਦੇ ਖਾਤੇ ਵਿੱਚ ਪੈਸੇ ਪਾਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਹੌਸ਼ਲੇ ਬੁਲੰਦ ਰੱਖਣ ਦਾ ਸਲਾਹੁਣਯੋਗ ਕੰਮ ਕੀਤਾ ਹੈ।ਸਾਡੇ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਮੱਧ ਵਰਗੀ ਲੋਕਾਂ ਲਈ ਇਹ ਬਹੁਤ ਮੁਸ਼ਕਲ ਦੀ ਘੜੀ ਹੈ ,▲ਨ੍ਹਾਂ ਕੋਲ ਨਾ ਕੋਈ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਰਿਆਇਤ ਹੈ ਨਾ ਕੋਈ ਕੰਮ ਚਲਿਆ ਹੈ ਨਾ ਹੀ ਅਜੇ ਕੋਈ ਸੰਭਾਵਨਾ ਹੈ।ਘੱਟੋ ਘੱਟ ਬਿਜਲੀ ਦੇ ਬਿਲ, ਦੁਕਾਨਾਂ ਦੇ ਕਿਰਾਏ ,ਬੱਚਿਆਂ ਦੀਆਂ ਫੀਸਾਂ ,ਬੈਂਕ ਦੀਆਂ ਕਿਸ਼ਤਾਂ ਆਦਿ ਮੁਆਫ ਹੋਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ।ਸਰਕਾਰ ਕਹਿੰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਸਮੇਂ ਦੌਰਾਨ ਕਿਸਤਾਂ , ਕਿਰਾਏ ਬਗੈਰਾ ਅੱਗੇ ਪਾ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣ ,ਇਹ ਕਿਹੜੀ ਰਾਹਤ ਹੈ,ਸਗੋਂ ਇੱਕ ਵੱਡੀ ਰਕਮ ਇੱਕਠੀ ਹੋ ਸਾਹਮਣੇ ਖੜ੍ਹ ਜਾਵੇਗੀ ,ਜਿਹੜੀ ਦੇਣੀ ਹੋਰ ਵੀ ਮੁਸ਼ਕਲ ਹੋ ਜਾਵੇਗੀ।ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਮੱਧ ਵਰਗੀ ਲੋਕਾਂ ਲਈ ਹਰ ਕਿਸਮ ਦੀ ਰਾਹਤ ਦੇਣ ਲਈ ਕੋਈ ਨੀਤੀ ਬਣਾ ਕੇ ਮਦਦ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਕਿ ਇਹ ਵਰਗ ਦੇ ਲੋਕ ਕਿਤੇ ਸਮਾਜ 'ਚ ਅਲੱਗ ਥਲੱਗ ਨਾ ਹੋ ਜਾਣ।ਸਾਡੇ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਆਰਥਿਕ ਦਸ਼ਾ ਦਾ ਜੋ ਹਾਲ ਅੱਗੇ ਜਾ ਕੇ ਹੋਣਾ ਹੈ ਉਹ ਕਿਸੇ ਤੋਂ ਲੁੱਕਿਆ ਹੋਇਆ ਨਹੀਂ।ਹੁਣ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਨੇ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਵਾਸੀਆਂ ਲਈ ਵੀਹ ਲੱਖ ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦਾ ਪੈਕੇਜ਼ ਦਾ ਐਲਾਨ ਤਾਂ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਪਰ ਕੀ ਇਹ ਲਾਕਡਾਊਨ ਕਾਰਨ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਲੋਕਾਂ ਲਈ ਕੋਈ ਰਾਹਤ ਦੇਵੇਗਾ ,ਇਹ ਕੋਈ ਸੰਭਵ ਨਹੀਂ ਲੱਗਦਾ ਕਿਉਂ ਕਿ ਪਹਿਲੇ ਪੈਕੇਜ਼ ਦਾ ਜੋ ਹਸ਼ਰ ਹੋਇਆ ਹੈ ,ਰਾਜਾਂ ਅਤੇ ਕੇਂਦਰ ਦਰਮਿਆਨ ਰਾਜਨੀਤਕ ਨੇਤਾਵਾਂ ਨੇ ਕਾਵਾਂ ਰੌਲੀ ਪਾ ਕੇ ਇੱਕ ਦੂਜੇ ਤੇ ਦੂਸ਼ਣ ਲਾਉਣ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ।ਕਿਸੇ ਨੇ ਕੋਈ ਮਦਦ ਦੇਣ ਜਾਂ ਦਿਵਾਉਣ ਦਾ ਯਤਨ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਿਸ ਕਰਕੇ ਹੀ ਪ੍ਰਵਾਸੀ ਮਜਦੂਰਾਂ ਨੂੰ ਭੁੱਖੇ ਭਾਣੇ,ਪੈਦਲ ਹੀ ਆਪਣੇ ਘਰਾਂ ਨੂੰ ਜਾਣ ਲਈ ਮਜਬੂਰ ਕੀਤਾ।ਕੇਂਦਰ ਅਤੇ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰਾਂ ਇਸ ਵਰਤਾਰੇ ਲਈ ਆਪਣੀ ਅਣਗਹਿਲੀ ਤੋਂ ਬਚ ਨਹੀਂ ਸਕਦੇ,ਲੋਕ ਅਗਲੀਆਂ ਚੋਣਾਂ 'ਚ ਜਰੂਰ ਇਸ ਦਾ ਜਵਾਬ ਦੇਣਗੇ।

ਮੇਜਰ ਸਿੰਘ ਨਾਭਾ

ਇੱਕ ਪਾਸੜ ਕਾਨੂੰਨ ਅਤੇ ਮਰਦਾਂ ਦੀ ਮਾਨਸਿਕ ਪੀੜਾ: ਇੱਕ ਗੰਭੀਰ ਸਮਾਜਿਕ ਚੁਣੌਤੀ

ਕੁੱਝ ਖਬਰਾਂ ਵੇਖਕੇ ਅਤੇ ਪੜ੍ਹਕੇ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਸਵਾਲ ਆ ਘੇਰਦੇ ਹਨ।ਜਵਾਬ ਸਪੱਸ਼ਟ ਮਿਲਦੇ ਹੀ ਨਹੀਂ।ਸਵਾਲ ਆਪਣੇ ਕੋਲੋਂ ਵੀ ਹੈ ਅਤੇ ਸਮਾਜ ਵਿੱਚ ਰਹਿ ਰਹੇ ਹਰ ਕਿਸੇ ਕੋਲੋਂ ਹੈ।ਕੀ ਅਸੀਂ ਗਲਤੀਆਂ ਤੋਂ ਅਤੇ ਦੂਸਰੇ ਦੇ ਘਰ ਲੱਗੀ ਅੱਗ ਤੋਂ ਸਬਕ ਸਿਖਦੇ ਹਾਂ?ਕਾਨੂੰਨ ਬਣਾ ਦੇਣ ਨਾਲ ਮਸਲੇ ਹੱਲ ਕਿਵੇਂ ਹੋਣਗੇ ਜੇਕਰ ਕਾਨੂੰਨ ਨੂੰ ਸਹੀ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਅਤੇ ਸਖਤੀ ਨਾਲ ਲਾਗੂ ਨਾ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ।ਬਰਾਬਰਤਾ ਦੀ ਦੁਹਾਈ ਪਾਉਣ ਨਾਲ ਅਤੇ ਕਾਨੂੰਨ ਹੋਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਕਈ ਅਸੀਂ ਮੁੰਡੇ ਤੇ ਕੁੜੀ ਨੂੰ ਬਰਾਬਰ ਦੇ ਹੱਕ ਦੇ ਰਹੇ ਹਾਂ।ਅਸੀਂ ਲਿੰਗ ਦੇ ਆਧਾਰ ਤੇ ਫੈਸਲੇ ਕਰ ਰਹੇ ਹਾਂ ਜਾਂ ਨਹੀਂ।ਲੜਕੀਆ ਤੰਗ ਸਨ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਕਾਨੂੰਨ ਬਣਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ।ਉਸ ਵਿੱਚ ਦਹੇਜ ਦੇਣ ਤੇ ਲੈਣ ਵਾਲੇ ਦੋਨੋਂ ਗੁਨਾਹਗਾਰ ਕਹੇ ਗਏ, ਪਰ ਸਿਰਫ਼ ਲੜਕੇ ਨੂੰ ਗੁਨਾਹਗਾਰ ਮੰਨਿਆਂ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।ਮੁਆਫ਼ ਕਰਨਾ ਘਰੇਲੂ ਹਿੰਸਾ ਲੜਕਿਆਂ ਤੇ ਵੀ ਬਹੁਤ ਹੋ ਰਹੀ ਹੈ।ਲੜਕੇ ਦੇ ਮਾਪਿਆਂ ਤੇ ਵੀ ਹੋ ਰਹੀ ਹੈ।ਪਰ ਵਧੇਰੇ ਕਰਕੇ ਲੜਕੇ ਦਾ ਪਰਿਵਾਰ ਕਿੱਧਰੇ ਸ਼ਕਾਇਤ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ ਕਿਉਂਕਿ ਉਸਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ ਅਤੇ ਮਜ਼ਾਕ ਉਡਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।ਖੈਰ ਮੈਂ ਗੱਲ ਕਰਨ ਜਾ ਰਹੀ ਹਾਂ ਦਿੱਲੀ ਵਿੱਚ ਤੀਹ ਸਾਲਾ ਜੱਜ ਵੱਲੋਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਖ਼ੁਦਕਸ਼ੀ ਦੀ।ਇਸ ਵਕਤ ਇਹ ਕਹਿਣਾ ਕਿ ਕੁੜੀਆਂ ਤੇ ਅੱਤਿਆਚਾਰ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਮੰਨਣਾ ਮੂਰਖਤਾ ਹੈ।ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਜਿਹੜੀਆਂ ਲੜਕੀਆਂ ਲਈ ਕਾਨੂੰਨ ਬਣਿਆ ਸੀ ਅਜੇ ਵੀ ਉਹ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦੇ ਖਰਚੇ ਅਤੇ ਹੋਰ ਕਾਰਨਾਂ ਕਰਕੇ ਕੇਸਾਂ ਵਾਲੇ ਪਾਸੇ ਨਹੀਂ ਜਾਂਦੀਆਂ।ਇਸ ਵਕਤ ਲੜਕੇ ਵਿਆਹ ਕਰਨ ਤੋਂ ਕੰਨੀ ਕਤਰਾਉਣ ਲੱਗ ਗਏ ਹਨ।ਪੜ੍ਹੇ ਲਿਖੇ ਚੰਗੀਆਂ ਨੌਕਰੀਆਂ ਤੇ ਲੱਗੇ ਲੜਕਿਆਂ ਨੇ ਖ਼ੁਦਕਸ਼ੀਆਂ ਕੀਤੀਆਂ ਹਨ।ਪਰ ਨਾ ਕਾਨੂੰਨ ਘਾੜੇ,ਨਾ ਅਦਾਲਤਾਂ, ਨਾ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਅਤੇ ਨਾ ਸਮਾਜ ਗੰਭੀਰ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ।ਲੜਕੀਆਂ ਨੂੰ ਬਚਾਉਣ ਦੇ ਚੱਕਰ ਵਿੱਚ ਲੜਕੇ ਵੀ ਮਰਵਾਉਣ

ਪਰਭਜੋਤ ਕੌਰ ਢਿੱਲੋਂ ਮਹਾਲੀ,
ਮੋਬਾਇਲ ਨੰਬਰ 9815030221

ਲੱਗ ਗਏ।ਸਮਾਜ ਵਿੱਚ ਲੜਕੇ ਅਤੇ ਲੜਕੀਆਂ ਦੋਹਾਂ ਦਾ ਹੋਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ।ਕਿਸੇ ਇੱਕ ਨਾਲ ਸਮਾਜ ਨਹੀਂ ਚੱਲ ਸਕਦਾ।ਬੱਚੇ ਚਾਹੇ ਕੁੜੀਆਂ ਹਨ ਜਾਂ ਮੁੰਡੇ ਮਾਨਸਿਕ ਦਬਾਅ ਲੈਣ ਲਈ ਤਿਆਰ ਹੀ ਨਹੀਂ ਹਨ। ਨੌਜਵਾਨ ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਅਰਥੀ ਮਾਪਿਆ ਦੇ ਮੋਢੇ ਤੇ ਲੱਕ ਤੋੜ ਦਿੰਦੀ ਹੈ। ਇੱਕ ਪਾਸੜ ਕਾਨੂੰਨ,ਇੱਕ ਪਾਸੜ ਫੈਸਲੇ ਅਤੇ ਇੱਕ ਪਾਸੜ ਸੋਚ ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਨੂੰ ਤਬਾਹ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ।ਇੱਕ ਜਾਂ ਦੋ ਬੱਚੇ ਹੁੰਦੇ ਨੇ,ਸਾਰੇ ਹੀ ਲਾਡਾਂ ਨਾਲ ਪਾਲੇ ਹੋਏ ਨੇ।ਅੱਜ ਇੱਕ ਜੱਜ ਨੇ ਖ਼ੁਦਕਸ਼ੀ ਕਰਕੇ ਸਮਾਜ ਅਤੇ ਹਰ ਵਿਭਾਗ ਨੂੰ ਇੱਕ ਵਾਰ ਫੇਰ ਸੁਨੇਹਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ।ਪਹਿਲਾਂ ਵੀ ਬਹੁਤ ਪੜ੍ਹੇ ਲਿਖੇ ਲੜਕਿਆਂ ਨੇ ਖ਼ੁਦਕਸ਼ੀ ਕੀਤੀ ਸੀ।ਪਰ ਪੁਰਸ਼ ਆਯੋਗ ਤੱਕ ਬਣਾਉਣਾ ਸਹੀ ਨਹੀਂ ਸਮਝਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ।ਮੁਆਫ ਕਰਨਾ ਜੇਕਰ ਇਸ ਬਾਰੇ ਗੰਭੀਰ ਨਾ ਹੋਏ ਤਾਂ ਗੱਲ ਵੱਜੇਗੀ,ਨਾ ਘਟੇਗੀ ਅਤੇ ਨਾ ਰੁਕੇਗੀ।ਮੁੰਡਿਆਂ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਮਾਪਿਆਂ ਨੂੰ ਇਸ ਵਕਤ ਬਹੁਤ ਮਾਨਸਿਕ ਦਬਾਅ ਝੱਲਣਾ ਪੈ ਰਿਹਾ ਹੈ।ਲਿੰਗ ਅਧਾਰਿਤ ਸੋਚ ਤੋਂ ਉਪਰ ਉੱਠ ਕੇ ਫੈਸਲੇ ਕਰਨੇ ਸਮੇਂ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਹੈ।ਦਹੇਜ ਦਾ ਹਕੀਕਤ ਵਿੱਚ ਘੱਟ ਹੀ ਰੌਲਾ ਹੈ।ਔਰਤਾਂ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਬਣਾਏ ਦਹੇਜ ਵਿਰੋਧੀ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਧੜੱਲੇ ਨਾਲ ਦੁਰਵਰਤੋਂ ਹੋ ਰਹੀ ਹੈ।ਲੜਕਿਆਂ ਦੀ ਖ਼ੁਦਕਸ਼ੀ ਤੇ ਮਰਦ ਸਮਾਜ ਵੀ ਮੂੰਹ ਵਿੱਚ ਘੁੰਗਣੀਆਂ ਪਾਈ ਬੈਠਾ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ।ਇੰਜ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਮਰਦ ਹੀ ਮਰਦ ਦਾ ਦੁਸ਼ਮਣ ਹੈ।ਪੈਸੇ ਦੇ ਲੈਣ ਦੇਣ ਨੇ ਵੀ ਬਹੁਤ ਕੁੱਝ ਗਲਤ ਪਾਸੇ ਤੋਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ।ਇਹ ਅੱਗ ਕਦੋਂ ਕਿਹੜੀ ਦਲਹੀਜ਼ ਟੱਪ ਜਾਏ ਪਤਾ ਨਹੀਂ।ਪੁਲਿਸ,ਵਕੀਲਾਂ ਨੂੰ,ਮੋਹਤਵਰਾਂ ਨੂੰ,ਪੰਚਾਇਤਾਂ ਨੂੰ ਝੂਠੇ ਕੇਸਾਂ ਨੂੰ ਹੱਲਾਸ਼ੇਰੀ ਨਹੀਂ ਦੇਣੀ ਚਾਹੀਦੀ।ਜੇਕਰ ਅੱਜ ਜੱਜ ਆਪਣੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਖਤਮ ਕਰਨ ਲਈ ਮਜ਼ਬੂਰ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ ਤਾਂ ਬਾਕੀਆਂ ਦੀ ਵਾਰੀ ਵੀ ਆ ਸਕਦੀ ਹੈ।ਜੇਕਰ ਅਜਿਹਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਸਮਾਜ ਲਈ ਬੇਹੱਦ ਘਾਤਕ ਸਿੱਧ ਹੋਏਗਾ।ਹੱਥਾਂ ਨਾਲ ਪੀਡੀਆਂ ਕੀਤੀਆਂ ਗੰਢਾਂ ਦੰਦਾਂ ਨਾਲ ਖੋਲਣੀਆਂ ਪੈਦੀਆਂ ਹਨ।

ਅਜੋਕੇ ਸਮੇਂ ਅੰਦਰ ਕੀ ਹੋਵੇਗਾ ਪੰਜਾਬੀ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਦਾ ਭਵਿੱਖ

ਅਜੋਕੇ ਸਮੇਂ ਅੰਦਰ ਪੰਜਾਬੀ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਦੇ ਭਵਿੱਖ ਨੂੰ ਵੇਖ ਕੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਚਿੰਤਾ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਇਨਸਾਨ ਦੇ ਲੂ ਕੰਡੇ ਖੜੇ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਦਾ ਭਵਿੱਖ ਇਸ ਮੌਜੂਦਾ ਸਮੇਂ ਬੇਹੱਦ ਸੰਕਟ ਵਿੱਚ ਚੱਲ ਰਿਹਾ ਹੈ । ਕਿਸੇ ਵੀ ਖੇਤਰ ਦੇ ਅੰਦਰ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਦਾ ਭਵਿੱਖ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਵਿਖਾਈ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦਾ ਕੋਈ ਵੀ ਦੇਸ਼ ਹੋਵੇ ਚਾਰੇ ਪਾਸੇ ਇੱਕੋ ਜਿਹਾ ਮਾਹੌਲ ਚੱਲ ਰਿਹਾ ਹੈ । ਗੱਲ ਪੰਜਾਬ ਤੋਂ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰੀਏ ਤਾਂ ਬਾਹਰਲੇ ਮੁਲਕਾਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਵੀ ਨੌਜਵਾਨਾ ਦਾ ਭਵਿੱਖ ਬੇਹੱਦ ਗਹਿਰਾਈ ਵੱਲ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ । ਕਿਸੇ ਸਮੇਂ ਪੰਜਾਬ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਬਾਹਰਲੇ ਸੂਬਿਆਂ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਬਾਹਰਲੇ ਮੁਲਕਾਂ ਤੱਕ ਵੀ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਦੀ ਤੂਤੀ ਬੋਲਦੀ ਸੀ ਨੌਜੁਆਨਾਂ ਦੇ ਭਲਵਾਨਾਂ ਵਰਗੇ ਸਰੀਰ ਦਰਸਣੀ ਰੂਹਾਂ ਦੇ ਵਜੋਂ ਜਾਣੇ ਜਾਂਦੇ ਸਨ ਪਰ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਕੀ ਨਜ਼ਰ ਲੱਗੀ ਕਿ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਦਾ ਭਵਿੱਖ ਉਜਲਾ ਹੋਣ ਦੀ ਬਜਾਏ ਉਝਲਦਾ ਹੀ ਚਲਿਆ ਗਿਆ, ਇਸ ਨੂੰ ਬਦਕਿਸਮਤੀ ਆਖ ਸਕਦੇ ਹਾਂ ।

ਗੱਲ ਕਰੀਏ ਉਹਨਾਂ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਦੀ ਜਿਹੜੇ ਬਾਹਰ ਜਾਣ ਦੀ ਆਸ ਦੇ ਵਿੱਚ ਆਪਣਾ ਕਾਫੀ ਵੱਡਾ ਨੁਕਸਾਨ ਕਰਵਾ ਬੈਠੇ ਹਨ । ਪਹਿਲਾਂ ਤਾਂ ਉਹਨਾਂ ਵੱਲੋਂ ਕਈ ਲੱਖਾਂ ਰੁਪਈਏ ਲਾ ਕੇ ਆਈਲੈਟਸ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਫਿਰ ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸ਼ੁਰੂ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਵੀਜਾ ਨਾ ਲੱਗਣ ਦੀ ਕਹਾਣੀ । ਉਹਦੇ ਵਿੱਚ ਵੀ ਸਾਡੇ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਨੇ ਵੱਡਾ ਨੁਕਸਾਨ ਕਰਵਾਇਆ ਹੈ। ਅਮਰੀਕਾ ਕਨੇਡਾ ਇੰਗਲੈਂਡ ਵਰਗੇ ਮੁਲਕਾਂ ਨੂੰ ਕਰੋੜਾਂ ਰੁਪਏ ਭੇਜ ਕੇ ਪੰਜਾਬ ਨੂੰ ਬਰਬਾਦੀ ਦੇ ਕੰਢੇ ਤੇ ਪਹੁੰਚਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਸਾਡੇ ਏਜੰਟਾਂ ਨੇ । ਉਹਨਾਂ ਵੱਲੋਂ ਨੌਜਵਾਨੀ ਨੂੰ ਸਬਜਬਾਗ ਹੀ ਅਜਿਹੇ ਵਿਖਾ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਕਿ ਜਿਵੇਂ ਉੱਥੇ ਡਾਲਰ ਦਰਖਤਾਂ ਨੂੰ ਲੱਗੇ ਹੋਣ ਪੰਜਾਬ ਦਾ ਨੌਜਵਾਨ ਮੌਜੂਦਾ ਸਮੇਂ ਮੌਜੂਦ ਸੀ ਦੇ ਦੌਰ ਵਿੱਚ ਚੱਲ ਰਿਹਾ ਹੈ । ਕਨੇਡਾ, ਇੰਗਲੈਂਡ ਵਰਗੇ ਮੁਲਕਾਂ ਨੂੰ ਕਰੋੜਾਂ ਰੁਪਏ ਖਰਚਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਨੌਜਵਾਨੀ ਦੇ ਪੱਲੇ ਪਿੜ ਪੱਲੇ ਕੁਝ ਵੀ ਪੈਂਦਾ ਵਿਖਾਈ ਨਹੀਂ ਦੇ ਰਿਹਾ ।

ਪਿਛਲੇ ਸਮੇਂ ਅੰਦਰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਪਰਿਵਾਰ ਦਾ ਇੱਕ ਮੁਖੀ ਬਾਹਰਲੇ ਮੁਲਕ ਵਿੱਚ ਜਾ ਕੇ ਉਥੋਂ ਪੈਸੇ ਕਮਾ ਕੇ ਆਪਣੇ ਪਰਿਵਾਰ ਦਾ ਪੇਟ ਪਾਲ ਲੈਂਦਾ ਸੀ । ਉਹਨਾਂ ਸਮਿਆਂ ਵਿੱਚ ਉਸ ਪਰਿਵਾਰ ਦੇ ਮੁਖੀ ਵੱਲੋਂ ਸਾਇਦ 15 ਤੋਂ 20 ਸਾਲ ਬਾਹਰਲੇ ਮੁਲਕ ਵਿੱਚ ਲਗਾ ਕੇ ਆਪਣੇ ਬੱਚਿਆਂ ਦੇ ਭਵਿੱਖ ਅਤੇ ਪਰਿਵਾਰ ਨੂੰ ਉਜਲਾ ਬਣਾ ਲਿਆ ਜਾਂਦਾ ਸੀ ਪਰ ਸਮਾਂ ਬਦਲਦਿਆਂ ਦੇਰ ਨਾ ਲੱਗੀ ਕਹਾਣੀ ਬੇਹੱਦ ਦਰਦਨਾਕ ਢੰਗ ਨਾਲ ਬਦਲਦੀ ਚਲੀ ਗਈ ਕਿ ਸਾਡੀ ਨੌਜਵਾਨੀ ਹੋਰਾਂ ਮੁਲਕਾਂ ਦੇ ਰਾਹ ਦੀ ਆਦੀ ਹੋ ਗਈ । ਇਹ ਅਜਿਹਾ ਜਾਗ ਲੱਗਿਆ ਕਿ ਸਭ ਕੁਝ ਤਹਿਸ ਨਹਿਸ ਹੁੰਦਾ ਚਲਿਆ ਗਿਆ । ਅੱਜ ਹਾਲਾਤ ਇਥੋਂ ਤੱਕ ਬਣ ਚੁੱਕੇ ਹਨ ਕਿ ਨਸ਼ਾ ਪੈਸਾ ਅਤੇ ਸ਼ੋਹਰਤ ਨੂੰ ਮੁੱਖ ਰੱਖ ਕੇ ਨੌਜਵਾਨ ਉਜੜੇ ਰਾਹਾਂ ਦੇ ਪਾਂਧੀ ਬਣਦੇ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ ਇਹ ਬਿਲਕੁਲ ਗਲਤ ਵਰਤਾਰਾ ਹੈ । ਮਾਪਿਆਂ ਦੇ ਬਲੀ ਪੁੱਤ ਵਿਦੇਸ਼ਾਂ ਅੰਦਰ ਵੱਡਾ ਨੁਕਸਾਨ ਚੱਲ ਰਹੇ ਹਨ ।

ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਨੌਜਵਾਨ ਨੇ ਅਜਿਹੀ ਵੀ ਹਨ ਜਿਨਾਂ ਨੂੰ ਕੈਨੇਡਾ ਅਮਰੀਕਾ ਤੇ ਇੰਗਲੈਂਡ ਵਰਗੇ ਮੁਲਖਾਂ ਅੰਦਰ ਰਹਿੰਦਿਆਂ ਕਈ ਕਈ ਸਾਲ ਬੀਤ ਗਏ ਪਰ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਵੀਜੇ ਹੁਣ ਅੱਗੇ ਨਹੀਂ ਵਧ ਰਹੇ । ਨਾ ਉਹ ਪੀਆਰ ਹੋ ਰਹੇ ਹਨ ਇਹ ਵਰਤਾਰਾ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਨੌਜਵਾਨੀ ਦੇ ਨਾਲ ਵੱਡੇ ਪੱਧਰ ਤੇ ਵਾਪਰ ਰਿਹਾ ਹੈ । ਕੈਨੇਡਾ ਦੀ ਧਰਤੀ ਉੱਤੇ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਨੌਜਵਾਨ ਅਜਿਹੇ ਹਨ ਜਿੰਨੇ ਦੇ ਵਰਕ ਬੀਜੇ ਖਤਮ ਹੋ ਚੁੱਕੇ ਹਨ ਤੇ ਉਹ ਧਰਨੇ ਤੇ ਬੈਠੇ ਹਨ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਵਿੱਚ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਵੱਲੋਂ ਹਰ ਰੋਜ਼ ਕਨੇਡਾ ਦੇ ਅੰਦਰ ਧਰਨਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ । ਇਹ ਵਰਤਾਰਾ ਪਿਛਲੇ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਚੱਲ ਰਿਹਾ ਹੈ

ਸ਼ਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਮੀਰਪੁਰੀ
5592850841

ਇਹੀ ਹਾਲ ਕਈ ਮੁਲਕਾਂ ਅੰਦਰ ਹੈ ਇਹ ਗੱਲ ਠੀਕ ਹੈ ਕਿ ਧਰਨਾ ਲਗਾਉਣਾ ਕਿਸੇ ਵੀ ਮਸਲੇ ਦਾ ਹੱਲ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ ਪਰ ਜੇਕਰ ਕਿਸੇ ਦੀ ਕੋਈ ਸੁਣਵਾਈ ਨਾ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਉਸਦੇ ਕੋਲ ਚਾਰਾ ਵੀ ਕੋਈ ਨਹੀਂ ਰਹਿ ਜਾਂਦਾ । ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਨੌਜਵਾਨ ਆਪਣਾ ਲੱਖਾਂ ਰੁਪਿਆਂ ਖਰਚ ਕੇ ਵਿਦੇਸ਼ਾਂ ਅੰਦਰ ਗਏ ਸੀ । ਉਥੋਂ ਪੀਆਰ ਨਾ ਮਿਲਣ ਕਾਰਨ ਉਹਨਾਂ ਕੋਲੇ ਕੋਈ ਵੀ ਰਾਹ ਨਹੀਂ ਬਚਿਆ । ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਬੱਚੇ ਨਸ਼ੇ ਦੇ ਆਦੀ ਹੋ ਚੁੱਕੇ ਹਨ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਲੜਾਈਆਂ ਝਗੜਿਆਂ ਦੇ ਵਿੱਚ ਉਲਝ ਕੇ ਜੇਲਾਂ ਵਿੱਚ ਜਾ ਚੁੱਕੇ ਹਨ ਅਤੇ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਖੁਦਕੁਸ਼ੀਆਂ ਵਰਗੇ ਗਲਤ ਕਦਮ ਚੁੱਕ ਰਹੇ ਹਨ ਇਹ ਵਰਤਾਰਾ ਬੇਹੱਦ ਖਤਰਨਾਕ ਹੈ । ਇਹ ਕਹਾਣੀ ਕੋਈ ਇੱਕ ਦਿਨ ਦੀ ਨਹੀਂ ਹੈ ਇਹ ਵਰਤਾਰਾ ਪਿਛਲੇ ਲੰਬੇ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਵਾਪਰ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਨਾ ਸਾਡੇ ਆਗੂਆਂ ਨੇ ਧਿਆਨ ਦਿੱਤਾ ਤੇ ਨਾ ਸਾਡੇ ਮਾਪਿਆਂ ਨੇ ਧਿਆਨ ਦਿੱਤਾ ਕਹਾਣੀ ਉਲਝਦੀ ਹੀ ਚਲੀ ਗਈ ।ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਕੀ ਆਖੀਏ ਅਸੀਂ ਸਾਰੇ ਆਪ ਦੋਸੀ ਹਾਂ ਅਸੀਂ ਆਪਣੇ ਧੀਆਂ ਪੁੱਤਰਾਂ ਦਾ ਘਾਣ ਕਰਵਾ ਰਹੇ ਹਾਂ ਸਿਰਫ ਤੇ ਸਿਰਫ ਪੈਸੇ ਪਿੱਛੇ ਹੁਣ ਬਾਹਰਲੇ ਮੁਲਖਾਂ ਅੰਦਰ ਪੈਸਾ ਵੀ ਨਹੀਂ ਰਿਹਾ । ਇਹ ਠੀਕ ਹੈ ਕਿ ਆਪਣੇ ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਨੂੰ ਪਾਲਣ ਦੇ ਲਈ ਬਹੁਤ ਕੁਝ ਕਰਨਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ ਪਰ ਨੌਜਵਾਨੀ ਦਾ ਹੋ ਰਿਹਾ ਘਾਣ ਵੀ ਸਾਡੇ ਵਸ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਦੀ ਗੱਲ ਹੈ ।

ਸਾਡੇ ਪਿੜ ਪੱਲੇ ਵੀ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਰਿਹਾ ਕਹਾਣੀ ਬੇਹੱਦ ਗਲਤ ਹੋ ਚੁੱਕੀ ਹੈ । ਪੰਜਾਬੀਓ ਜੇਕਰ ਸੰਭਲਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹੋ ਤਾਂ ਸੰਭਲ ਜਾਓ ਨਹੀਂ ਸਮਾ ਰੇਤ ਦੀ ਮੁੱਠੀ ਵਾਂਗੂੰ ਤੁਹਾਡੇ ਹੱਥ ਦੇ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਰਦਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ । ਨੌਜਵਾਨੀ ਗਲਤ ਸੰਗਤ ਵਿੱਚ ਪੈ ਕੇ ਬੇਹੱਦ ਗਲਤ ਰਾਹ ਤੇ ਪੈ ਚੁੱਕੀ ਹੈ । ਨਸ਼ੇ ਨੇ ਵੱਡੇ ਪੱਧਰ ਤੇ ਘਰ ਕਰ ਲਿਆ ਹੈ । ਗੁਰਦੁਆਰਿਆਂ ਵਿੱਚ ਲੜਾਈਆਂ ਹੋ ਰਹੀਆਂ ਹਨ ਪੰਜਾਬੀ ਜੇਲ੍ਹ ਦੇ ਵਿੱਚ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ ਅਤੇ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਨੌਜਵਾਨ ਖੁਦਕਸ਼ੀ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ । ਇਹ ਵਰਤਾਰਾ ਆਖਰ ਕਦੋਂ ਤੱਕ ਚੱਲੇਗਾ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਵੀ ਇਸ ਦਾ ਕੋਈ ਹੱਲ ਵਿਖਾਈ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦਾ । ਸਰਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਬਾਹਰਲੀਆਂ ਸਰਕਾਰਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਸੰਪਰਕ ਸਾਧ ਕੇ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਦੇ ਖਰਾਬ ਹੋ ਰਹੇ ਭਵਿੱਖ ਸਬੰਧੀ ਚਿੰਤਾ ਕਰਕੇ ਕੋਈ ਸਖਤ ਕਦਮ ਚੁੱਕੇ ਜਾਣ । ਇਸ ਲਈ ਗੁਰਬਾਣੀ ਦੇ ਫਲਸਫੇ ਅਨੁਸਾਰ ਆਓ ਸਾਰੇ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਜਿਉਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰੀਏ ਤੇ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਦੱਸੇ ਹੋਏ ਰਸਤੇ ਤੇ ਚੱਲੀਏ ਇਹ ਹੀ ਅੱਜ ਸਮੇਂ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ ।

ਹਰਿਆਲੀ ਦੇ ਨਾਂ ਤੇ ਲਹਿਰ ਚਲਾਉਣ ਲਈ ਬੋੜਾਵਾਲ ਕਾਲਜ ਵਧਾਈ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ

ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਮਨੁੱਖ ਲਈ ਪਰਮਾਤਮਾ ਵੱਲੋਂ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸਭ ਤੋਂ ਕੀਮਤੀ ਤੋਹਫ਼ਾ ਹੈ। ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਦੀ ਸੁੰਦਰਤਾ ਨੂੰ ਵਧਾਉਣ ਵਿੱਚ ਹਰਿਆਲੀ ਅਤੇ ਦਰਖਤਾਂ ਦਾ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡਾ ਯੋਗਦਾਨ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਜਿੱਥੇ ਹਰੇ-ਭਰੇ ਰੁੱਖ, ਬੂਟੇ ਅਤੇ ਖੇਤ ਹੁੰਦੇ ਹਨ, ਉੱਥੇ ਵਾਤਾਵਰਣ ਸੁੱਚਾ, ਮਨ ਸ਼ਾਂਤ ਅਤੇ ਜੀਵਨ ਖੁਸ਼ਹਾਲ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਦਰਖਤ ਮਨੁੱਖੀ ਜੀਵਨ ਦਾ ਆਧਾਰ ਹਨ। ਇਹ ਸਿਰਫ਼ ਸਾਨੂੰ ਆਕਸੀਜਨ ਹੀ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦੇ, ਸਗੋਂ ਧਰਤੀ 'ਤੇ ਜੀਵਨ ਨੂੰ ਕਾਇਮ ਰੱਖਣ ਵਿੱਚ ਵੀ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਭੂਮਿਕਾ ਨਿਭਾਉਂਦੇ ਹਨ। ਅੱਜ ਦੇ ਸਮੇਂ ਵਿੱਚ ਜਦੋਂ ਪ੍ਰਦੂਸ਼ਣ ਅਤੇ ਗਲੋਬਲ ਵਾਰਮਿੰਗ ਵਰਗੀਆਂ ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ ਵੱਧ ਰਹੀਆਂ ਹਨ, ਉਸ ਵੇਲੇ ਹਰਿਆਲੀ ਦੀ ਮਹੱਤਤਾ ਹੋਰ ਵੀ ਵੱਧ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਦਰਖਤ ਮਨੁੱਖ ਦੇ ਸੱਚੇ ਅਤੇ ਨਿਸ਼ਕਾਮ ਮਿੱਤਰ ਹਨ। ਇਹ ਸਾਡੇ ਤੋਂ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਮੰਗਦੇ, ਪਰ ਸਾਨੂੰ ਬਹੁਤ ਕੁਝ ਦਿੰਦੇ ਹਨ। ਦਰਖਤ ਸਾਨੂੰ ਸਾਹ ਲਈ ਸ਼ੁੱਧ ਆਕਸੀਜਨ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਹਾਨੀਕਾਰਕ ਗੈਸਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਵਿੱਚ ਸੋਖ ਲੈਂਦੇ ਹਨ। ਜੇ ਧਰਤੀ 'ਤੇ ਦਰਖਤ ਨਾ ਹੋਣ ਤਾਂ ਮਨੁੱਖੀ ਜੀਵਨ ਸੰਭਵ ਨਹੀਂ ਰਹੇਗਾ। ਇਸ ਲਈ ਦਰਖਤਾਂ ਨੂੰ "ਧਰਤੀ ਦੇ ਫੇਫੜੇ"ਵੀ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਦਰਖਤ ਸਾਨੂੰ ਫਲ, ਫੁੱਲ, ਲੱਕੜ, ਔਸ਼ਧੀਆਂ ਅਤੇ ਕਈ ਪ੍ਰਕਾਰ ਦੀਆਂ ਜੜੀਆਂ-ਬੂਟੀਆਂ ਦਿੰਦੇ ਹਨ। ਬਹੁਤ ਸਾਰੀਆਂ ਦਵਾਈਆਂ ਦਰਖਤਾਂ ਅਤੇ ਪੌਦਿਆਂ ਤੋਂ ਹੀ ਬਣਦੀਆਂ ਹਨ। ਨੀਮ, ਤੁਲਸੀ, ਪੀਪਲ ਅਤੇ ਬਰਗਦ ਵਰਗੇ ਦਰਖਤ ਸਿਹਤ ਲਈ ਬਹੁਤ ਲਾਭਦਾਇਕ ਹਨ। ਪਿੰਡਾਂ ਵਿੱਚ ਲੋਕ ਅੱਜ ਵੀ ਘਰੇਲੂ ਇਲਾਜ ਲਈ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦੇ ਹਨ।ਦਰਖਤ ਵਾਤਾਵਰਣ ਨੂੰ ਸੁੱਚਾ ਅਤੇ ਤਾਜ਼ਾ ਬਣਾਉਂਦੇ ਹਨ। ਇਹ ਹਵਾ ਵਿੱਚ ਮੌਜੂਦ ਧੂੜ ਅਤੇ ਪ੍ਰਦੂਸ਼ਿਤ ਤੱਤਾਂ ਨੂੰ ਘਟਾਉਂਦੇ ਹਨ। ਜਿੱਥੇ ਵੱਧ ਦਰਖਤ ਹੁੰਦੇ ਹਨ, ਉੱਥੇ ਮੌਸਮ ਠੰਡਾ ਅਤੇ ਸੁਹਾਵਣਾ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ। ਸ਼ਹਿਰਾਂ ਵਿੱਚ ਵਧ ਰਹੇ ਧੂੰਏ ਅਤੇ ਫੈਕਟਰੀਆਂ ਕਾਰਨ ਹਵਾ ਪ੍ਰਦੂਸ਼ਿਤ ਹੋ ਰਹੀ ਹੈ, ਜਿਸ ਨਾਲ

ਸਹਾਇਕ ਪ੍ਰੋਫੈਸਰ ਗੀਤਾ (ਗੁਰਲੀਨ ਕੌਰ) ਦਿ ਰਾਇਲ ਗਰੁੱਪ ਆਫ਼ ਕਾਲਜਿਜ਼ ਬੋੜਾਵਾਲ

ਕਈ ਬਿਮਾਰੀਆਂ ਪੈਦਾ ਹੋ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। ਜੇ ਅਸੀਂ ਵੱਧ ਤੋਂ ਵੱਧ ਰੁੱਖ ਲਗਾਈਏ ਤਾਂ ਪ੍ਰਦੂਸ਼ਣ ਨੂੰ ਘਟਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।ਦਰਖਤ ਬਾਰਸ਼ ਲਿਆਉਣ ਵਿੱਚ ਵੀ ਸਹਾਇਕ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਜੰਗਲਾਂ ਅਤੇ ਹਰਿਆਲੀ ਵਾਲੇ ਇਲਾਕਿਆਂ ਵਿੱਚ ਮੀਂਹ ਵੱਧ ਪੈਂਦਾ ਹੈ। ਜੇ ਦਰਖਤਾਂ ਦੀ ਕਟਾਈ ਜਾਰੀ ਰਹੀ ਤਾਂ ਧਰਤੀ ਬੰਜਰ ਬਣ ਸਕਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਪਾਣੀ ਦੀ ਘਾਟ ਪੈ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਹਰਿਆਲੀ ਜੀਵਨ ਲਈ ਬਹੁਤ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ।ਦਰਖਤ ਮਿੱਟੀ ਨੂੰ ਕਟਾਅ ਤੋਂ ਬਚਾਉਂਦੇ ਹਨ। ਜਦੋਂ ਭਾਰੀ ਮੀਂਹ ਜਾਂ ਹਵਾਵਾਂ ਚਲਦੀਆਂ ਹਨ ਤਾਂ ਦਰਖਤਾਂ ਦੀਆਂ ਜੜ੍ਹਾਂ ਮਿੱਟੀ ਨੂੰ ਮਜ਼ਬੂਤੀ ਨਾਲ ਫੜ ਕੇ ਰੱਖਦੀਆਂ ਹਨ। ਜਿੱਥੇ ਦਰਖਤ ਘੱਟ ਹੁੰਦੇ ਹਨ, ਉੱਥੇ ਬਾੜ੍ਹਾਂ ਅਤੇ ਮਿੱਟੀ ਦੇ ਕਟਾਅ ਦਾ ਖਤਰਾ ਵੱਧ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਕਾਰਨ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਨੂੰ ਵੀ ਨੁਕਸਾਨ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਕਿਸਾਨਾਂ ਲਈ ਵੀ ਦਰਖਤ ਬਹੁਤ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਹਨ।ਦਰਖਤ ਕਈ ਪੰਛੀਆਂ ਅਤੇ ਜਾਨਵਰਾਂ ਦਾ ਘਰ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਪੰਛੀ ਦਰਖਤਾਂ 'ਤੇ ਆਪਣੇ ਘੋਂਸਲੇ ਬਣਾਉਂਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਜੰਗਲੀ ਜਾਨਵਰ ਜੰਗਲਾਂ ਵਿੱਚ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ। ਜੇ ਦਰਖਤਾਂ ਦੀ ਕਟਾਈ ਹੋਵੇਗੀ ਤਾਂ ਇਹ ਜੀਵ ਬੇਘਰ ਹੋ ਜਾਣਗੇ ਅਤੇ ਕੁਦਰਤੀ ਸੰਤੁਲਨ ਖਰਾਬ ਹੋ ਜਾਵੇਗਾ।

ਇਸ ਲਈ ਜੀਵ-ਜੰਤੂਆਂ ਦੀ ਰੱਖਿਆ ਲਈ ਵੀ ਹਰਿਆਲੀ ਬਹੁਤ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ।ਅੱਜ ਦੇ ਸਮੇਂ ਵਿੱਚ ਉਦਯੋਗੀਕਰਨ, ਸ਼ਹਿਰੀਕਰਨ ਅਤੇ ਵਧਦੀ ਆਬਾਦੀ ਕਾਰਨ ਦਰਖਤਾਂ ਦੀ ਅੰਨ੍ਹੇਵਾਹ ਕਟਾਈ ਹੋ ਰਹੀ ਹੈ। ਨਵੇਂ ਘਰ, ਫੈਕਟਰੀਆਂ ਅਤੇ ਸੜਕਾਂ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਜੰਗਲਾਂ ਨੂੰ ਨਸ਼ਟ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਸ ਕਾਰਨ ਗਲੋਬਲ ਵਾਰਮਿੰਗ, ਮੌਸਮੀ ਤਬਦੀਲੀਆਂ, ਸੁੱਕਾ ਅਤੇ ਬਾੜ੍ਹਾਂ ਵਰਗੀਆਂ ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ ਵੱਧ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। ਧਰਤੀ ਦਾ ਤਾਪਮਾਨ ਲਗਾਤਾਰ ਵਧ ਰਿਹਾ ਹੈ ਜੋ ਮਨੁੱਖਤਾ ਲਈ ਵੱਡਾ ਖਤਰਾ ਹੈ।ਹਰ ਮਨੁੱਖ ਦਾ ਫਰਜ਼ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਦਰਖਤਾਂ ਦੀ ਰੱਖਿਆ ਕਰੇ ਅਤੇ ਨਵੇਂ ਰੁੱਖ ਲਗਾਏ। ਸਕੂਲਾਂ, ਕਾਲਜਾਂ ਅਤੇ ਸਮਾਜਿਕ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਨੂੰ ਰੁੱਖ ਲਗਾਉਣ ਦੀਆਂ ਮੁਹਿੰਮਾਂ ਚਲਾਉਣੀਆਂ ਚਾਹੀਦੀਆਂ ਹਨ। ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਛੋਟੀ ਉਮਰ ਤੋਂ ਹੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਨਾਲ ਪਿਆਰ ਕਰਨ ਦੀ ਸਿੱਖਿਆ ਦੇਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਜੇ ਹਰ ਵਿਅਕਤੀ ਇੱਕ ਰੁੱਖ ਲਗਾ ਕੇ ਉਸ ਦੀ ਸੰਭਾਲ ਕਰੇ ਤਾਂ ਧਰਤੀ ਮੁੜ ਹਰੀ-ਭਰੀ ਬਣ ਸਕਦੀ ਹੈ।

ਸਾਨੂੰ ਪਲਾਸਟਿਕ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਘਟਾਉਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਵਾਤਾਵਰਣ ਨੂੰ ਸਾਫ਼ ਰੱਖਣ ਲਈ ਯਤਨ ਕਰਨੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ। ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਵੀ ਜੰਗਲਾਂ ਦੀ ਰੱਖਿਆ ਲਈ ਕਈ ਯੋਜਨਾਵਾਂ ਬਣਾਈਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ, ਪਰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸਫਲ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਸਹਿਯੋਗ ਬਹੁਤ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ।ਇਹ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਹਰਿਆਲੀ ਧਰਤੀ ਦੀ ਸ਼ਾਨ ਹੈ ਅਤੇ ਦਰਖਤ ਜੀਵਨ ਦਾ ਆਧਾਰ ਹਨ। ਇਹ ਸਾਨੂੰ ਸੁੱਚੀ ਹਵਾ, ਖਾਣ-ਪੀਣ ਦੀਆਂ ਚੀਜ਼ਾਂ, ਦਵਾਈਆਂ ਅਤੇ ਰਹਿਣ ਲਈ ਸੁੰਦਰ ਵਾਤਾਵਰਣ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਦਰਖਤਾਂ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਧਰਤੀ ਸੁੰਨੀ ਅਤੇ ਜੀਵਨ ਅਸੰਭਵ ਹੋ ਜਾਵੇਗਾ। ਇਸ ਲਈ ਸਾਨੂੰ ਵੱਧ ਤੋਂ ਵੱਧ ਰੁੱਖ ਲਗਾਉਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਇਸ ਲਈ ਪ੍ਰੇਰਿਤ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

"ਰੁੱਖ ਲਗਾਓ, ਜੀਵਨ ਬਚਾਓ"ਦਾ ਸੰਦੇਸ਼ ਅਪਣਾ ਕੇ ਹੀ ਅਸੀਂ ਆਪਣੇ ਭਵਿੱਖ ਨੂੰ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਬਣਾ ਸਕਦੇ ਹਾਂ।

ਗਰਮੀ ਦੀਆਂ ਛੁੱਟੀਆਂ ਦਾ ਕੰਮ ਬੋਝ ਨਾ ਬਲਕਿ ਸਿਰਜਣਾਤਮਕ ਹੋਵੇ

ਗਰਮੀ ਦੀਆਂ ਛੁੱਟੀਆਂ ਦਾ ਨਾਂ ਸੁਣਦਿਆਂ ਹੀ ਬੱਚਿਆਂ ਦੇ ਚਿਹਰਿਆਂ 'ਤੇ ਇੱਕ ਅਨੋਖੀ ਮੁਸਕਾਨ ਅਤੇ ਉਤਸ਼ਾਹ ਝਲਕਣ ਲੱਗਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਸਮਾਂ ਸਾਲ ਭਰ ਦੀ ਪੜ੍ਹਾਈ, ਸਵੇਰੇ ਜਲਦੀ ਉੱਠਣ ਦੀ ਭੱਜ-ਦੌੜ, ਪ੍ਰੀਖਿਆਵਾਂ ਦੇ ਤਣਾਅ ਅਤੇ ਸਕੂਲ ਦੇ ਸਖ਼ਤ ਟਾਈਮ-ਟੇਬਲ ਤੋਂ ਮੁਕਤੀ ਪਾਉਣ ਦਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਬੱਚੇ ਬਹੁਤ ਹੀ ਬੇਸਬਰੀ ਨਾਲ ਇਹਨਾਂ ਛੁੱਟੀਆਂ ਦੀ ਉਡੀਕ ਕਰਦੇ ਹਨ ਤਾਂ ਜੋ ਉਹ ਖੁੱਲ੍ਹ ਕੇ ਖੇਡ ਸਕਣ, ਆਪਣੇ ਨਾਨਕੇ-ਦਾਦਕੇ ਜਾ ਸਕਣ ਅਤੇ ਆਪਣੀ ਮਰਜ਼ੀ ਅਨੁਸਾਰ ਸਮਾਂ ਬਿਤਾ ਸਕਣ। ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ, ਇਹ ਸਮਾਂ ਬੱਚਿਆਂ ਦੇ ਮਾਨਸਿਕ, ਸਰੀਰਕ ਅਤੇ ਭਾਵਨਾਤਮਕ ਵਿਕਾਸ ਲਈ ਇੱਕ ਸੁਨਹਿਰੀ ਮੌਕਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।

ਪਰ ਅਕਸਰ ਦੇਖਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜਿਉਂ ਹੀ ਛੁੱਟੀਆਂ ਸ਼ੁਰੂ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ, ਸਕੂਲਾਂ ਵੱਲੋਂ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਲਿਖਣ, ਰੱਟਾ ਮਾਰਨ ਅਤੇ ਸਿਲੇਬਸ ਨੂੰ ਦੁਹਰਾਉਣ ਵਾਲਾ ਇੰਨਾ ਜ਼ਿਆਦਾ ਹੋਮਵਰਕ ਦੇ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਬੱਚਿਆਂ ਦੀਆਂ ਖੁਸ਼ੀਆਂ ਚਿੰਤਾ ਵਿੱਚ ਬਦਲ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ। ਉਹ ਸਾਰਾ ਦਿਨ ਕਾਪੀਆਂ-ਕਿਤਾਬਾਂ ਲੈ ਕੇ ਬੈਠੇ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਛੁੱਟੀਆਂ ਦਾ ਅਸਲੀ ਮਨੋਰੰਜਨ ਗਾਇਬ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਕਈ ਵਾਰ ਤਾਂ ਇਹ ਕੰਮ ਇੰਨਾ ਔਖਾ ਅਤੇ ਬੋਝਲ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਮਾਪਿਆਂ ਨੂੰ ਖੁਦ ਬੈਠ ਕੇ ਇਸ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਨਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਬੱਚੇ ਦੇ ਸਿੱਖਣ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਉੱਥੇ ਹੀ ਰੁਕ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।

ਅਜੋਕੇ ਡਿਜੀਟਲ ਯੁੱਗ ਵਿੱਚ ਇਹ ਸਮੱਸਿਆ ਹੋਰ ਵੀ ਗੰਭੀਰ ਹੋ ਗਈ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਜੇਕਰ ਬੱਚਿਆਂ ਕੋਲ ਕੋਈ ਰਚਨਾਤਮਕ ਕੰਮ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ, ਤਾਂ ਉਹ ਆਪਣਾ ਬਹੁਤਾ ਸਮਾਂ ਮੋਬਾਈਲ ਫੋਨ, ਵੀਡੀਓ ਗੇਮਾਂ ਜਾਂ ਟੀਵੀ ਸਕ੍ਰੀਨਾਂ ਸਾਹਮਣੇ ਬਿਤਾਉਣ ਲੱਗ ਪੈਂਦੇ ਹਨ, ਜੋ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸਿਹਤ ਅਤੇ ਅੱਖਾਂ ਲਈ ਬਹੁਤ ਨੁਕਸਾਨਦੇਹ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਇਹ ਸਵਾਲ ਅੱਜ ਦੇ ਸਮੇਂ ਵਿੱਚ ਬਹੁਤ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਬਣ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਗਰਮੀ ਦੀਆਂ ਛੁੱਟੀਆਂ ਵਿੱਚ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਕਿਹੋ ਜਿਹਾ ਕੰਮ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇ। ਛੁੱਟੀਆਂ ਦਾ ਕੰਮ ਅਜਿਹਾ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜੋ ਕਿਤਾਬੀ ਗਿਆਨ ਦੇ ਰਟੇ-ਰਟਾਏ ਦਾਇਰੇ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਹੋਵੇ ਅਤੇ ਬੱਚੇ ਦੀ ਸੋਚਣ, ਸਮਝਣ ਅਤੇ ਕੁਝ ਨਵਾਂ ਸਿਰਜਣ ਦੀ ਸਮਰੱਥਾ ਨੂੰ ਉਭਾਰੇ। ਇਹ ਕੰਮ ਬੱਚਿਆਂ 'ਤੇ ਬੋਝ ਬਣਨ ਦੀ ਬਜਾਏ ਉਨ੍ਹਾਂ ਲਈ ਇੱਕ ਖੇਡ-ਖੇਡ ਵਿੱਚ ਸਿੱਖਣ ਦਾ ਸਾਧਨ ਬਣਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਛੁੱਟੀਆਂ ਯਾਦਗਾਰੀ ਅਤੇ ਸਾਰਥਕ ਬਣ ਸਕਣ।

ਗਰਮੀ ਦੀਆਂ ਛੁੱਟੀਆਂ ਦੌਰਾਨ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਣ ਵਾਲਾ ਕੰਮ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਰਚਨਾਤਮਕ, ਵਿਹਾਰਕ ਅਤੇ ਮਨੋਰੰਜਕ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ, ਸਾਨੂੰ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਕਲਾ ਅਤੇ ਸਿਰਜਣਾਤਮਕਤਾ ਨਾਲ ਜੋੜਨ ਵਾਲੇ ਕਾਰਜ ਦੇਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ। ਉਦਾਹਰਣ ਵਜੋਂ, ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਘਰ ਵਿੱਚ ਪਈਆਂ ਬੇਕਾਰ ਅਤੇ ਵੇਸਟ ਚੀਜ਼ਾਂ ਤੋਂ ਨਵੀਆਂ ਅਤੇ ਸੁੰਦਰ ਵਸਤੂਆਂ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਪ੍ਰੇਰਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਨਾਲ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਵਾਤਾਵਰਣ ਪ੍ਰਤੀ ਜਾਗਰੂਕਤਾ ਆਵੇਗੀ ਅਤੇ ਨਵਾਂ ਸੋਚਣ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਵਧੇਗੀ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਚਿੱਤਰਕਾਰੀ, ਮਿੱਟੀ ਦੇ ਖਿਡੌਣੇ ਬਣਾਉਣੇ ਜਾਂ ਸੰਗੀਤ ਅਤੇ ਡਾਂਸ ਦੀ ਸਿੱਖਿਆ ਵਰਗੀਆਂ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਬੱਚਿਆਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਛੁਪੀ ਹੋਈ ਪ੍ਰਤਿਭਾ ਨੂੰ ਬਾਹਰ ਲਿਆਉਣ ਵਿੱਚ ਮਦਦ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ।

ਕਿਤਾਬੀ ਪੜ੍ਹਾਈ ਤੋਂ ਹਟ ਕੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਅਜਿਹੇ ਕੰਮ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ ਜੋ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਜੀਵਨ ਜਾਂਚ ਅਤੇ ਵਿਹਾਰਕ ਸਿੱਖਿਆ ਦੇਣ। ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਘਰ ਦੇ ਛੋਟੇ-ਮੋਟੇ ਕੰਮਾਂ ਵਿੱਚ ਮਾਪਿਆਂ ਦੀ ਮਦਦ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਆਪਣੇ ਕੱਪੜੇ ਤਹਿ ਕਰਨਾ, ਆਪਣਾ ਕਮਰਾ ਸਾਫ਼ ਰੱਖਣਾ, ਜਾਂ ਰਸੋਈ ਵਿੱਚ ਬਿਨਾਂ ਅੱਗ ਤੋਂ ਤਿਆਰ ਹੋਣ ਵਾਲੀਆਂ ਚੀਜ਼ਾਂ ਜਿਵੇਂ ਸੈਂਡਵਿਚ ਜਾਂ ਸਲਾਦ ਬਣਾਉਣਾ ਸਿੱਖਣਾ। ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ, ਵਾਤਾਵਰਣ ਨਾਲ ਸਾਂਝ ਪਾਉਣ ਲਈ ਹਰ ਬੱਚੇ ਨੂੰ ਘਰ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਪੌਦਾ ਲਗਾਉਣ ਅਤੇ ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਉਸ ਨੂੰ ਪਾਣੀ ਦੇ ਕੇ ਉਸ ਦੀ ਦੇਖਭਾਲ ਕਰਨ ਦਾ ਕੰਮ ਦਿੱਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਬੱਚਾ ਉਸ ਪੌਦੇ ਨੂੰ ਵਧਦਿਆਂ ਦੇਖੇਗਾ, ਤਾਂ ਉਸ ਵਿੱਚ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਅਤੇ ਕੁਦਰਤ ਪ੍ਰਤੀ ਪਿਆਰ ਦੀ ਭਾਵਨਾ ਖੁਦ-ਬ-ਖੁਦ ਪੈਦਾ ਹੋਵੇਗੀ। ਸਰੀਰਕ ਤੰਦਰੁਸਤੀ ਅਤੇ ਮਾਨਸਿਕ ਸਿਹਤ ਨੂੰ ਬਣਾਈ ਰੱਖਣ ਲਈ ਛੁੱਟੀਆਂ ਦੇ ਕੰਮ ਵਿੱਚ ਖੇਡਾਂ ਨੂੰ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਸਥਾਨ ਮਿਲਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਮੋਬਾਈਲ ਦੀ ਦੁਨੀਆ ਤੋਂ ਦੂਰ ਰੱਖਣ ਲਈ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮ ਦੇ ਸਮੇਂ ਬਾਹਰ ਜਾ ਕੇ ਦੌੜਨ, ਤੈਰਾਕੀ ਕਰਨ, ਜਾਂ ਕ੍ਰਿਕਟ ਅਤੇ ਫੁੱਟਬਾਲ ਵਰਗੀਆਂ ਆਊਟਡੋਰ ਖੇਡਾਂ ਖੇਡਣ ਲਈ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਦੁਪਹਿਰ ਦੀ ਤੇਜ਼ ਧੁੱਪ ਦੌਰਾਨ ਪਰਿਵਾਰ ਦੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨਾਲ ਬੈਠ ਕੇ ਲੁੱਡੋ, ਚੈੱਸ ਜਾਂ ਕੈਰਮ ਬੋਰਡ ਵਰਗੀਆਂ ਇਨਡੋਰ ਖੇਡਾਂ ਖੇਡਣ ਦਾ ਕੰਮ ਦਿੱਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਜਿਸ

ਮਨਜੀਤ ਮਾਨ
ਮੋਬਾਈਲ 7009898044

ਨਾਲ ਬੱਚਿਆਂ ਦਾ ਮਨੋਰੰਜਨ ਵੀ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਪਰਿਵਾਰਕ ਸਾਂਝ ਵੀ ਮਜ਼ਬੂਤ ਹੋਵੇਗੀ।

ਭਾਸ਼ਾ ਦੇ ਵਿਕਾਸ ਅਤੇ ਗਿਆਨ ਦੇ ਦਾਇਰੇ ਨੂੰ ਵਧਾਉਣ ਲਈ ਬੱਚਿਆਂ ਵਿੱਚ ਕਿਤਾਬਾਂ ਪੜ੍ਹਨ ਦੀ ਆਦਤ ਪਾਉਣੀ ਬਹੁਤ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸਕੂਲ ਦੇ ਸਿਲੇਬਸ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਦੀਆਂ ਕਹਾਣੀਆਂ, ਮਹਾਂਪੁਰਖਾਂ ਦੀਆਂ ਜੀਵਨੀਆਂ ਅਤੇ ਨੈਤਿਕ ਸਿੱਖਿਆ ਦੇਣ ਵਾਲੀਆਂ ਪੁਸਤਕਾਂ ਪੜ੍ਹਨ ਦਾ ਕੰਮ ਦਿੱਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਆਪਣੀ ਇੱਕ ਡਾਇਰੀ ਲਿਖਣ ਲਈ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਉਹ ਆਪਣੀਆਂ ਛੁੱਟੀਆਂ ਦੇ ਤਜ਼ਰਬਿਆਂ ਅਤੇ ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਦੀਆਂ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਨੂੰ ਲਿਖਣ। ਇਸ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਨਾਲ ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਲਿਖਣ ਸ਼ੈਲੀ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਵਿਚਾਰਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਗਟ ਕਰਨ ਦੀ ਸਮਰੱਥਾ ਵਿੱਚ ਬਹੁਤ ਸੁਧਾਰ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।

ਸਾਡੇ ਸਮਾਜਿਕ ਅਤੇ ਸੱਭਿਆਚਾਰਕ ਕਦਰਾਂ-ਕੀਮਤਾਂ ਨੂੰ ਸਿੱਖਣ ਲਈ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਬਜ਼ੁਰਗਾਂ, ਜਿਵੇਂ ਦਾਦਾ-ਦਾਦੀ ਜਾਂ ਨਾਨਾ-ਨਾਨੀ ਨਾਲ ਸਮਾਂ ਬਿਤਾਉਣ ਦਾ ਕਾਰਜ ਦੇਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਬਜ਼ੁਰਗਾਂ ਕੋਲੋਂ ਪੁਰਾਣੇ ਸਮੇਂ ਦੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਸੁਣਨਾ, ਸਾਡੇ ਵਿਰਸੇ ਬਾਰੇ ਜਾਣਨਾ ਅਤੇ ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰੀਆਂ ਦੀ ਅਹਿਮੀਅਤ ਨੂੰ ਸਮਝਣਾ ਬੱਚਿਆਂ ਦੇ ਸਰਵਪੱਖੀ ਵਿਕਾਸ ਲਈ ਬਹੁਤ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਸੰਭਵ ਹੋਵੇ, ਤਾਂ ਪਰਿਵਾਰ ਨਾਲ ਕਿਸੇ ਇਤਿਹਾਸਕ ਜਾਂ ਕੁਦਰਤੀ ਸਥਾਨ ਦੀ ਯਾਤਰਾ ਕਰਨ ਅਤੇ ਉਸ ਯਾਤਰਾ ਬਾਰੇ ਇੱਕ ਛੋਟਾ ਜਿਹਾ ਲੇਖ ਜਾਂ ਰਿਪੋਰਟ ਤਿਆਰ ਕਰਨ ਦਾ ਕੰਮ ਦਿੱਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਅਜਿਹਾ ਕਰਨ ਨਾਲ ਬੱਚੇ ਸਫ਼ਰ ਦੌਰਾਨ ਬਹੁਤ ਸਾਰੀਆਂ ਨਵੀਆਂ ਚੀਜ਼ਾਂ ਅਮਲੀ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਸਿੱਖਦੇ ਹਨ।

ਅਧਿਆਪਕਾਂ ਅਤੇ ਮਾਪਿਆਂ ਨੂੰ ਇਹ ਸਮਝਣਾ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਛੁੱਟੀਆਂ ਦੇ ਕੰਮ ਦਾ ਮਤਲਬ ਬੱਚੇ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਬੋਝ ਹੇਠ ਦਬਾਉਣਾ ਨਹੀਂ, ਬਲਕਿ ਉਸ ਦੇ ਸੁਤੰਤਰ ਵਿਕਾਸ ਲਈ ਇੱਕ ਰਸਤਾ ਤਿਆਰ ਕਰਨਾ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਅਸੀਂ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਅਜਿਹਾ ਖੋਜ ਭਰਪੂਰ ਅਤੇ ਮਨੋਰੰਜਕ ਕੰਮ ਦੇਵਾਂਗੇ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਉਹ ਖੁਦ ਸਰਗਰਮ ਹੋ ਕੇ ਹਿੱਸਾ ਲੈਣ, ਤਾਂ ਉਹ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਮਾਨਸਿਕ ਤਣਾਅ ਦੇ ਬਹੁਤ ਕੁਝ ਨਵਾਂ ਸਿੱਖ ਸਕਣਗੇ।

ਸਿੱਟਾ

ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਗਰਮੀ ਦੀਆਂ ਛੁੱਟੀਆਂ ਦਾ ਕੰਮ ਕੇਵਲ ਕਾਪੀਆਂ ਦੇ ਪੰਨੇ ਕਾਲੇ ਕਰਨ ਤੱਕ ਸੀਮਤ ਨਹੀਂ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ, ਬਲਕਿ ਇਹ ਸਿੱਖਿਆ ਅਤੇ ਮਨੋਰੰਜਨ ਦਾ ਇੱਕ ਸੁਖਾਵਾਂ ਸੁਮੇਲ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਬੱਚੇ ਖੇਡਦੇ-ਕੁੱਦਦੇ, ਨਵੀਆਂ ਕਲਾਵਾਂ ਸਿੱਖਦੇ, ਪਰਿਵਾਰ ਨਾਲ ਰਿਸ਼ਤੇ ਮਜ਼ਬੂਤ ਕਰਦੇ ਅਤੇ ਕੁਦਰਤ ਦੇ ਨੇੜੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ, ਤਾਂ ਹੀ ਛੁੱਟੀਆਂ ਦਾ ਅਸਲੀ ਮਕਸਦ ਪੂਰਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਅਜਿਹਾ ਰਚਨਾਤਮਕ ਕੰਮ ਬੱਚਿਆਂ ਦੇ ਆਤਮ-ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਨੂੰ ਵਧਾਉਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਜਦੋਂ ਛੁੱਟੀਆਂ ਖ਼ਤਮ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉਹ ਦੁਬਾਰਾ ਸਕੂਲ ਪਰਤਦੇ ਹਨ, ਤਾਂ ਉਹ ਮਾਨਸਿਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਤਰੋ-ਤਾਜ਼ਾ ਅਤੇ ਦੁੱਗਣੇ ਉਤਸ਼ਾਹ ਨਾਲ ਭਰੇ ਹੁੰਦੇ ਹਨ।ਇਸ ਮਕਸਦ ਨੂੰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਲਈ ਸਕੂਲ ਪ੍ਰਬੰਧਕਾਂ, ਅਧਿਆਪਕਾਂ ਅਤੇ ਮਾਪਿਆਂ ਨੂੰ ਮਿਲ ਕੇ ਇੱਕ ਸਕਾਰਾਤਮਕ ਮਾਹੌਲ ਸਿਰਜਣਾ ਪਵੇਗਾ। ਅਧਿਆਪਕਾਂ ਨੂੰ ਕੰਮ ਦੀ ਮਾਤਰਾ ਦੀ ਬਜਾਏ ਉਸ ਦੀ ਗੁਣਵੱਤਾ 'ਤੇ ਧਿਆਨ ਦੇਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਮਾਪਿਆਂ ਨੂੰ ਬੱਚਿਆਂ ਦੇ ਇਸ ਸਿੱਖਣ ਸਫ਼ਰ ਵਿੱਚ ਕੇਵਲ ਇੱਕ ਮਾਰਗਦਰਸ਼ਕ ਦੀ ਭੂਮਿਕਾ ਨਿਭਾਉਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ, ਨਾ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਕੰਮ ਖੁਦ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਛੁੱਟੀਆਂ ਦਾ ਕੰਮ ਬੱਚੇ 'ਤੇ ਮਾਨਸਿਕ ਬੋਝ ਜਾਂ ਤਣਾਅ ਨਹੀਂ ਬਣੇਗਾ, ਤਾਂ ਹੀ ਛੁੱਟੀਆਂ ਦਾ ਅਸਲੀ ਮਕਸਦ ਪੂਰਾ ਹੋਵੇਗਾ।

ਬਾਜ਼ਾਰਵਾਦ ਦੀ ਭੇਟ ਚੜ੍ਹਦਾ ਔਰਤ ਦਾ ਸਨਮਾਨ

ਜਗਰੂਪ ਕੌਰ
7009529882

?ਜੇਕਰ ਦਿੱਲੀ-ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਵਰਗੇ ਵੱਡੇ ਸ਼ਹਿਰਾਂ ਦੀ ਲਿਸ਼ਕ-ਪੁਸ਼ਕ, ਕਾਰਪੋਰੇਟ ਦਫ਼ਤਰਾਂ ਦੇ ਸ਼ੀਸ਼ੇਦਾਰ ਕੈਬਿਨਾਂ ਅਤੇ ਨਵੇਂ ਬਾਜ਼ਾਰਾਂ ਵਿੱਚ ਘੁੰਮਦੀਆਂ ਕੁਝ ਪੜ੍ਹੀਆਂ-ਲਿਖੀਆਂ ਬੀਬੀਆਂ ਨੂੰ ਦੇਖ ਕੇ ਪੂਰੇ ਸਮਾਜ ਦੇ ਸੁਧਾਰ ਦੀ ਤਸਵੀਰ ਬਣਾਈ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਹ ਹਕੀਕਤ ਤੋਂ ਅੱਖਾਂ ਮੀਟਣ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਹੈ। ਅੱਜ ਦੇ ਦੌਰ ਵਿੱਚ ਜਦੋਂ ਅਸੀਂ ਪਿੰਡਾਂ ਦੀਆਂ ਸੱਥਾਂ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਸ਼ਹਿਰਾਂ ਦੇ ਵੱਡੇ ਦਫ਼ਤਰਾਂ ਤੱਕ ਔਰਤਾਂ ਨੂੰ ਹਰ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਅੱਗੇ ਵਧਦਿਆਂ ਦੇਖਦੇ ਹਾਂ, ਤਾਂ ਮਨ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਚੰਗਾ ਅਹਿਸਾਸ ਅਤੇ ਉਮੀਦ ਜ਼ਰੂਰ ਜਾਗਦੀ ਹੈ। ਪਰ ਇਸ ਲਿਸ਼ਕਦੀ ਤਸਵੀਰ ਦੇ ਪਿੱਛੇ ਇੱਕ ਡੂੰਘਾ ਅਤੇ ਦਰਦਨਾਕ ਸਵਾਲ ਅੱਜ ਵੀ ਖੜ੍ਹਾ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਸਾਡੇ ਸਮਾਜ ਦੀ ਆਖਰੀ ਲਾਈਨ ਵਿੱਚ ਖੜ੍ਹੀ ਔਰਤ ਸੱਚਮੁੱਚ ਆਜ਼ਾਦ ਹੈ? ਅਕਸਰ ਸਾਡੇ ਆਲੇ-ਦੁਆਲੇ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦਾ ਮਤਲਬ ਬਹੁਤ ਛੋਟਾ ਲਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਕਈ ਵਾਰ ਸਿਰਫ਼ ਆਪਣੀ ਮਰਜ਼ੀ ਦੇ ਕੱਪੜੇ ਪਾ ਲੈਣਾ, ਬਾਜ਼ਾਰਾਂ ਵਿੱਚ ਘੁੰਮ ਲੈਣਾ, ਜਾਂ ਸੋਸ਼ਲ ਮੀਡੀਆ 'ਤੇ ਫੋਟੋਆਂ ਪਾ ਦੇਣ ਨੂੰ ਹੀ ਮੁਕਤੀ ਮੰਨ ਲਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਪਰ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਇਹ ਸਿਰਫ਼ ਦਿਖਾਵੇ ਦਾ ਭਰਮ ਹੈ। ਅਸਲ ਅਤੇ ਸੱਚੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਸਰੀਰਕ ਰੋਕਾਂ ਦੇ ਖ਼ਤਮ ਹੋਣ ਨਾਲੋਂ ਕਿਤੇ ਵੱਧ 'ਮਾਨਸਿਕ ਆਜ਼ਾਦੀ' ਅਤੇ 'ਆਪਣੇ ਹੱਕਾਂ ਦੀ ਡੂੰਘੀ ਸਮਝ' ਵਿੱਚ ਹੈ।

?ਸਮਾਜਿਕ ਸੋਚ ਦਾ ਅਸਲ ਪੈਮਾਨਾ ਸ਼ਹਿਰੀ ਸਹੂਲਤਾਂ ਨਹੀਂ, ਸਗੋਂ ਸਾਡੇ ਪਿੰਡਾਂ ਅਤੇ ਕਸਬਿਆਂ ਦੀ ਜ਼ਮੀਨੀ ਸਥਿਤੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਕਿਸੇ ਵੀ ਪਿੰਡ ਦੇ ਚੌਂਕ ਜਾਂ ਸੱਥ ਵਿੱਚ ਮਰਦਾਂ ਦੀ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਖ਼ਾਸ ਕੰਮ-ਕਾਰ ਦੇ ਬੈਠਣ ਨੂੰ ਸਮਾਜ ਬਹੁਤ ਸਹਿਜਤਾ ਨਾਲ ਲੈਂਦਾ ਹੈ, ਪਰ ਉੱਥੇ ਹੀ ਸ਼ਾਮ ਢਲਦਿਆਂ ਹੀ ਔਰਤਾਂ ਸੁਰੱਖਿਆ ਦੇ ਡਰ ਅਤੇ ਪਰਿਵਾਰਕ ਸਹਿਮ ਕਾਰਨ ਘਰਾਂ ਵੱਲ ਭੱਜਣ ਲਈ ਮਜਬੂਰ ਹੋ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ। ਇਹ ਤੁਲਨਾ ਕਿਸੇ ਮਰਦ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ 'ਤੇ ਉਂਗਲ ਉਠਾਉਣਾ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਸਗੋਂ ਉਸ ਸਮਾਜਿਕ ਮਾਨਸਿਕਤਾ ਨੂੰ ਦਿਖਾਉਣਾ ਹੈ ਜੋ ਅੱਜ ਵੀ ਇੱਕ ਹਿੱਸੇ ਲਈ ਬਾਹਰਲੇ ਸੰਸਾਰ ਨੂੰ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਅਤੇ ਦੂਜੇ ਲਈ ਚੁਣੌਤੀਪੂਰਨ ਬਣਾਈ ਬੈਠੀ ਹੈ। ਇਸ ਮਾਨਸਿਕ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦੇ ਰਾਹ ਵਿੱਚ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡੀ ਰੁਕਾਵਟ ਸਾਡਾ ਉਹ ਪਰਿਵਾਰਕ ਤਾਣਾ-ਬਾਣਾ ਹੈ, ਜਿੱਥੇ ਧੀਆਂ ਨੂੰ ਬਚਪਨ ਤੋਂ ਹੀ ਦੂਜਿਆਂ ਦੀ ਮਰਜ਼ੀ ਮੁਤਾਬਕ ਜਿਊਣਾ ਅਤੇ ਚੁੱਪ ਰਹਿਣਾ ਸਿਖਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਵਿੱਚ ਪੁੱਤਾਂ-ਧੀਆਂ ਦੀ ਪਰਵਰਿਸ਼ ਬਰਾਬਰ ਦੇ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ, ਉਦੋਂ ਤੱਕ ਔਰਤ ਅੰਦਰ ਅਸਲ ਸਵੈ-ਮਾਣ ਪੈਦਾ ਹੋਣਾ ਮੁਸ਼ਕਿਲ ਹੈ।

?ਜਦੋਂ ਅਸੀਂ ਮਹਿਲਾ ਸਸ਼ਕਤੀਕਰਨ ਦੇ ਦਾਅਵਿਆਂ ਨੂੰ ਆਰਥਿਕ ਸੱਚਾਈ ਦੀ ਕਸੌਟੀ 'ਤੇ ਪਰਖਦੇ ਹਾਂ, ਤਾਂ ਸਰਕਾਰੀ ਅੰਕੜੇ ਇੱਕ ਵੱਖਰਾ ਹੀ ਸ਼ੀਸ਼ਾ ਦਿਖਾਉਂਦੇ ਹਨ। 'ਨੈਸ਼ਨਲ ਫੈਮਿਲੀ ਹੈਲਥ ਸਰਵੇ' (NFHS) ਅਤੇ 'ਪੀਰੀਆਡਿਕ ਲੇਬਰ ਫੋਰਸ ਸਰਵੇ' (PLFS) ਦੀਆਂ ਰਿਪੋਰਟਾਂ ਮੁਤਾਬਕ, ਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਉੱਚ ਸਿੱਖਿਆ ਦੇ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਕੁੜੀਆਂ ਦੀ ਹਿੱਸੇਦਾਰੀ ਲਗਭਗ 48 ਫ਼ੀਸਦੀ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚ ਚੁੱਕੀ ਹੈ, ਪਰ ਜਦੋਂ ਗੱਲ ਅਸਲ ਰੁਜ਼ਗਾਰ ਦੀ ਆਉਂਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਔਰਤਾਂ ਦੀ ਭਾਗੀਦਾਰੀ ਮਹਿਜ਼ 37 ਤੋਂ 40 ਫ਼ੀਸਦੀ ਦੇ ਆਸ-ਪਾਸ ਹੀ ਸਿਮਟ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਇੱਥੇ ਇੱਕ ਹੈਰਾਨੀਜਨਕ ਤੱਥ ਇਹ ਵੀ ਹੈ ਕਿ ਕੰਮਕਾਜੀ ਔਰਤਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਸ਼ਹਿਰਾਂ ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ ਪਿੰਡਾਂ ਵਿੱਚ ਕਿਤੇ ਜ਼ਿਆਦਾ ਹੈ। ਪਿੰਡਾਂ ਵਿੱਚ ਲਗਭਗ 40% ਔਰਤਾਂ ਖੇਤੀਬਾੜੀ, ਪਸ਼ੂ ਪਾਲਣ ਜਾਂ ਹੱਥੀਂ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਕੰਮਾਂ ਵਿੱਚ ਦਿਨ-ਰਾਤ ਮਰਦਾਂ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਹੱਡ ਗਾਲ ?ਦੀਆਂ ਹਨ, ਜਦੋਂ ਕਿ ਸ਼ਹਿਰਾਂ ਵਿੱਚ ਉੱਚੀ ਸਿੱਖਿਆ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਸਿਰਫ਼ 25% ਤੋਂ 26% ਔਰਤਾਂ ਹੀ ਨੌਕਰੀ ਜਾਂ ਕਾਰੋਬਾਰ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ। ਪਰ ਦੁਖਾਂਤ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਪਿੰਡਾਂ ਦੀਆਂ ਔਰਤਾਂ ਦੇ ਇਸ ਵੱਡੇ ਯੋਗਦਾਨ ਨੂੰ ਆਰਥਿਕ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ÷ਬਿਨਾਂ ਤਨਖ਼ਾਹ ਵਾਲਾ ਪਰਿਵਾਰਕ ਕੰਮ÷ ਕਹਿ ਕੇ ਅਣਗੌਲਿਆ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਉਹ ਖੇਤਾਂ ਵਿੱਚ ਗੋਡੀ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ, ਪਸ਼ੂ ਸਾਂਭਦੀਆਂ ਹਨ, ਪਰ ਸ਼ਾਮ ਨੂੰ ਕਮਾਈ ਦਾ ਪੈਸਾ ਇਕੱਲਿਆਂ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਹੱਥ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦਾ, ਜਿਸ ਕਾਰਨ ਉਹ ਆਰਥਿਕ ਫੈਸਲਿਆਂ ਲਈ ਪਰਿਵਾਰ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਰਹਿ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ।

?ਔਰਤਾਂ ਦੇ ਘਰੇਲੂ ਕੰਮਾਂ ਜਿਵੇਂ ਬੱਚੇ ਸੰਭਾਲਣਾ, ਖਾਣਾ ਬਣਾਉਣਾ ਅਤੇ ਸਫ਼ਾਈ ਨੂੰ ਅਕਸਰ 'ਪਿਆਰ ਅਤੇ ਫ਼ਰਜ਼' ਦਾ ਨਾਂ ਦੇ ਕੇ ਉਸ ਦਾ ਆਰਥਿਕ ਮੁੱਲ ਖ਼ਤਮ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਅਰਥ-ਸ਼ਾਸਤਰ ਵਿੱਚ ਇਸ ਨੂੰ 'ਅਨਪੇਡ ਕੇਅਰ ਵਰਕ' (ਬਿਨਾਂ ਤਨਖ਼ਾਹ ਵਾਲਾ ਦੇਖਭਾਲ ਦਾ ਕੰਮ) ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਦਿੱਲੀ ਦੀਆਂ ਬਰੂਹਾਂ 'ਤੇ ਲੱਗਿਆ ਇਤਿਹਾਸਕ ਕਿਸਾਨੀ ਅੰਦੋਲਨ ਸਾਡੀ ਅੱਖ ਖੋਲ੍ਹਣ ਲਈ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡੀ ਮਿਸਾਲ ਹੈ। ਅੰਦੋਲਨ ਦੇ ਸ਼ੁਰੂਆਤੀ ਦਿਨਾਂ ਵਿੱਚ ਜਦੋਂ ਮਰਦਾਂ ਨੂੰ ਉੱਥੇ ਤੰਬੂਆਂ ਵਿੱਚ ਖ਼ੁਦ ਰੋਟੀ-ਸਬਜ਼ੀ ਬਣਾਉਣੀ ਪਈ ਅਤੇ ਖ਼ੁਦ ਕੱਪੜੇ ਧੋਣੇ ਪਏ, ਉਦੋਂ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਜ਼ਮੀਨੀ ਹਕੀਕਤ ਸਮਝ ਆਈ। ਜਦੋਂ ਸੱਚਮੁੱਚ ਖ਼ੁਦ ਚੁੱਲ੍ਹਾ ਡਾਹ ਕੇ ਰੋਟੀ ਬਣਾਉਣੀ ਪਈ, ਤਾਂ ਕਦੇ ਰੋਟੀ ਸੜ ਜਾਂਦੀ, ਕਦੇ ਸਬਜ਼ੀ ਵਿੱਚ ਮਿਰਚ ਤੇਜ਼ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਅਤੇ ਕੱਪੜੇ ਵੀ ਸਾਫ਼ ਨਾ ਹੁੰਦੇ। ਉਸ ਦੌਰਾਨ ਉੱਥੇ ਬੈਠੇ ਆਮ ਮਰਦਾਂ ਨੂੰ ਆਪਸ ਵਿੱਚ ਇਹ ਗੱਲਾਂ ਕਰਦਿਆਂ ਸਿੱਧੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸੁਣਿਆ ਗਿਆ ਕਿ, ÷ਅਸੀਂ ਤਾਂ ਘਰੇ ਬੈਠੇ ਸੋਚਦੇ ਹੁੰਦੇ ਸੀ ਕਿ ਔਰਤਾਂ ਘਰਾਂ ਵਿੱਚ ਵਿਹਲੀਆਂ ਹੀ ਹੁੰਦੀਆਂ ਨੇ, ਬੱਸ ਸਧਾਰਨ ਜਿਹਾ ਕੰਮ ਹੀ ਕਰਦੀਆਂ ਨੇ। ਪਰ ਹੁਣ ਪਤਾ ਲੱਗਿਆ ਕਿ ਇਹਨਾਂ ਦੇ ਚੌਂਕੇ-ਚੁੱਲ੍ਹੇ ਦੇ ਕੰਮ ਵਿੱਚ ਵੀ ਇੱਕ ਵੱਡੀ ਸਾਇੰਸ ਛੁਪੀ ਹੋਈ ਹੈ।÷ ਮਰਦਾਂ ਨੇ ਖ਼ੁਦ ਕਬੂਲਿਆ ਕਿ ਖੇਤਾਂ ਦੀ ਸਖ਼ਤ ਮਿਹਨਤ ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ ਘਰ ਦੇ ਤੜਫ਼ਦੇ ਕੰਮਾਂ ਦਾ ਬੋਝ ਕਿਤੇ ਜ਼ਿਆਦਾ ਹੈ। ਭਾਰਤੀ ਸਟੇਟ ਬੈਂਕ (SBI) ਦੀ ਇੱਕ ਆਰਥਿਕ ਰਿਪੋਰਟ ਦੱਸਦੀ ਹੈ ਕਿ ਜੇਕਰ ਔਰਤਾਂ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਇਸ ਘਰੇਲੂ ਕੰਮ ਨੂੰ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਜੀ.ਡੀ.ਪੀ. (GDP) ਵਿੱਚ ਜੋੜਿਆ ਜਾਵੇ, ਤਾਂ ਇਹ ਭਾਰਤ ਦੀ ਆਰਥਿਕਤਾ ਵਿੱਚ ਲਗਭਗ 22.7 ਲੱਖ ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ (ਜੀ.ਡੀ.ਪੀ. ਦਾ ਲਗਭਗ 7.5%) ਦਾ ਯੋਗਦਾਨ ਬਣਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਔਰਤਾਂ ਵੱਲੋਂ ਸਮਾਜ ਨੂੰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਣ ਵਾਲਾ ਇੱਕ ਅਜਿਹਾ ਅਣਡਿੱਠਾ ਯੋਗਦਾਨ ਹੈ, ਜਿਸ ਦੀ ਸਮਾਜ ਕੋਈ ਗਣਨਾ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ।

?ਜਦੋਂ ਅਸੀਂ ਸਮਾਜ ਨੂੰ ਤਿੰਨ ਮੁੱਖ ਹਿੱਸਿਆਂ—ਗਰੀਬ ਵਰਗ, ਅਮੀਰ ਵਰਗ ਅਤੇ ਮੱਧ ਵਰਗ ਵਿੱਚ ਵੰਡ ਕੇ ਦੇਖਦੇ ਹਾਂ, ਤਾਂ ਬਹੁਤ ਹੀ ਡੂੰਘੇ ਸਮਾਜਿਕ ਸੱਚ ਸਾਹਮਣੇ ਆਉਂਦੇ ਹਨ। ਗਰੀਬ ਤਬਕੇ ਦੀਆਂ ਪੇਂਡੂ ਮਜ਼ਦੂਰ ਔਰਤਾਂ 'ਤੇ ਘਰੋਂ ਬਾਹਰ ਜਾਣ ਜਾਂ ਕੰਮ ਕਰਨ 'ਤੇ ਕੋਈ ਪਾਬੰਦੀ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ, ਕਿਉਂਕਿ ਪਰਿਵਾਰ ਦੀ ਆਰਥਿਕ ਤੰਗੀ ਕਾਰਨ ਉਹਨਾਂ ਦਾ ਕਮਾਉਣਾ ਬਹੁਤ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਪਰ ਪੜ੍ਹਾਈ ਦੀ ਘਾਟ, ਘਰੇਲੂ ਤਣਾਅ ਅਤੇ ਬੁਢਾਪੇ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਸਮਾਜਿਕ ਸੁਰੱਖਿਆ ਨਾ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਇਹ ਬਾਹਰ ਕੰਮ ਕਰਦੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਵੀ ਮਾਨਸਿਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਦੱਬੀਆਂ ਰਹਿ ਜਾਂਆਂ ਹਨ। ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ, ਅਮੀਰ ਘਰਾਣਿਆਂ ਦੀਆਂ ਔਰਤਾਂ ਕੋਲ ਮਹਿੰਗੀਆਂ ਗੱਡੀਆਂ, ਕੀਮਤੀ ਪਹਿਰਾਵੇ ਅਤੇ ਉੱਚੀਆਂ ਡਿਗਰੀਆਂ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ, ਪਰ ਇਸ ਵਰਗ ਦੀ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡੀ ਚੁਣੌਤੀ 'ਪਰਿਵਾਰ ਦੀ ਨੱਕ' ਅਤੇ 'ਸਮਾਜਿਕ ਰੁਤਬੇ' ਦਾ ਭਾਰੀ ਮਾਨਸਿਕ ਬੋਝ ਹੈ। ਇਹ ਔਰਤਾਂ ਆਧੁਨਿਕ ਦਿਖਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਕਈ ਵਾਰ ਪਰਿਵਾਰ ਦੇ ਪੁਰਾਣੇ ਨਿਯਮਾਂ ਵਿੱਚ ਬੱਝੀਆਂ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ। ਅਸਲ ਮਾਨਸਿਕ ਸੁਤੰਤਰਤਾ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਮੱਧ ਵਰਗ ਦੀਆਂ ਕੰਮਕਾਜੀ ਔਰਤਾਂ ਇੱਕ ਮਜ਼ਬੂਤ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਦਿਖਾਈ ਦੇਂਦੀਆਂ ਹਨ, ਪਰ ਉਹ ਅਜੇ ਵੀ ਦੋਹਰੇ ਬੋਝ (ਬਾਹਰ ਦੀ ਨੌਕਰੀ ਅਤੇ ਘਰ ਦਾ ਚੁੱਲ੍ਹਾ-ਚੌਂਕਾ) ਦੇ ਜਾਲ ਵਿੱਚ ਫਸਦੀਆਂ ਜਾ ਰਹੀਆਂ ਹਨ।

?ਸਮਾਜਿਕ ਅਤੇ ਕਾਨੂੰਨੀ ਨਿਆਂ ਦਾ ਦੂਜਾ ਪੱਖ ਸਾਡੀ ਸੁਸਤ ਨਿਆਂ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਅਤੇ ਸੁਰੱਖਿਆ ਦੇ ਦਾਅਵਿਆਂ ਦੀ ਫੋਕੀ ਫ਼ਸਲ ਵਿੱਚੋਂ ਨਜ਼ਰ ਆਉਂਦਾ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਕੋਈ ਪੀੜਤ ਔਰਤ (ਚਾਹੇ ਉਹ ਕਿਸੇ ਵੱਡੀ ਹਸਤੀ ਦੀ ਧੀ ਹੋਵੇ ਜਾਂ ਕੋਈ ਆਮ ਬਲਾਤਕਾਰ ਪੀੜਤਾ) ਆਪਣੇ ਵਿਰੁੱਧ ਹੋ ਰਹੇ ਧੱਕੇ ਲਈ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦਾ ਬੂਹਾ ਖੜਕਾਉਂਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਇਨਸਾਫ਼ ਦੀ ਥਾਂ ਮਹਿਜ਼ 'ਤਰੀਕ 'ਤੇ ਤਰੀਕ' ਦਾ ਹਨੇਰਾ ਹੱਥ ਲੱਗਦਾ ਹੈ। ਕਈ-ਕਈ ਸਾਲ, ਕਈ-ਕਈ ਦਹਾਕੇ ਲੰਘ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਕਈ ਵਾਰ ਤਾਂ ਪੀੜਤ ਪਰਿਵਾਰ ਇਨਸਾਫ਼ ਦੀ ਗੁਹਾਰ ਲਗਾਉਂਦੇ-ਲਗਾਉਂਦੇ ਖ਼ੁਦ ਹੀ ਬੁੱਢੇ ਹੋ ਕੇ ਇਸ ਦੁਨੀਆ ਤੋਂ ਤੁਰ ਜਾਂਦੇ ਹਨ, ਪਰ ਫੈਸਲੇ ਦੀ ਘੜੀ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦੀ। ਸਾਡੀ ਅਦਾਲਤੀ ਪ੍ਰਣਾਲੀ 'ਤੇ ਇਹ ਸ਼ੇਅਰ ਬਿਲਕੁਲ ਢੁਕਦਾ ਹੈ ਕਿ—

ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਚ ਬੰਦੇ ਬਿਰਖ ਹੋ ਗਏ,
ਫੈਸਲੇ ਸੁਣਦੇ ਆਂ ਸੁਣਦੇ ਆਂ ਮੁੱਕ ਗਏ।

?ਇਹ ਸਥਿਤੀ ਸਾਡੀ ਉਸ ਸਦੀਆਂ ਪੁਰਾਣੀ ਇਤਿਹਾਸਕ ਮਾਨਸਿਕਤਾ ਦਾ ਪ੍ਰਗਟਾਵਾ ਹੈ, ਜਿੱਥੇ ਮਰਦ ਅਤੇ ਔਰਤ ਲਈ ਨਿਯਮ ਹਮੇਸ਼ਾ ਵੱਖਰੇ ਰਹੇ। ਜਦੋਂ ਰਾਜਕੁਮਾਰ ਸਿਧਾਰਥ (ਮਹਾਤਮਾ ਬੁੱਧ) ਪਰਿਵਾਰ ਨੂੰ ਬਿਨਾਂ ਦੱਸੇ, ਅੱਧੀ ਰਾਤ ਨੂੰ ਸੁੱਤੀ ਹੋਈ ਪਤਨੀ ਅਤੇ ਬੱਚੇ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ ਚਲੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ, ਤਾਂ ਸਮਾਜ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਇਸ ਕਦਮ ਨੂੰ 'ਮਹਾਨ ਤਿਆਗ' ਕਹਿ ਕੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਸਾਧੂ ਅਤੇ ਰੱਬ ਦਾ ਦਰਜਾ ਦੇ ਦੇਂਦਾ ਹੈ। ਪਰ ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ, ਜਦੋਂ ਮਾਤਾ ਸੀਤਾ ਨੂੰ ਜ਼ਬਰਦਸਤੀ ਚੁੱਕ ਕੇ ਲੈ ਜਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਬੇਦੋਸ਼ੇ ਅਤੇ ਬਿਲਕੁਲ ਪਵਿੱਤਰ ਹੁੰਦਿਆਂ ਵੀ ਸਮਾਜ ਦੀਆਂ ਨਜ਼ਰਾਂ ਵਿੱਚ ਸੱਚਾ ਸਾਬਤ ਹੋਣ ਲਈ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ 'ਅਗਨੀ-ਪ੍ਰੀਖਿਆ' ਦੇਣੀ ਪੈਂਦੀ ਹੈ। ਮਰਦ ਦੇ ਖ਼ੁਦ ਕੀਤੇ ਤਿਆਗ 'ਤੇ ਪੂਜਾ ਅਤੇ ਔਰਤ ਦੀ ਮਜਬੂਰੀ 'ਤੇ ਵੀ ਸ਼ੱਕ—ਇਹੋ ਸਾਡੇ ਸਮਾਜ ਦਾ ਉਹ ਕੌੜਾ ਦੋਹਰਾ ਮਾਪਦੰਡ ਹੈ, ਜੋ ਅੱਜ ਵੀ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਮੰਦਰਾਂ ਵਿੱਚ ਔਰਤ ਨੂੰ ਹਰ ਰੋਜ਼ ਆਪਣੇ ਸੱਚੇ ਹੋਣ ਦੇ ਸਬੂਤ ਦੇਣ ਲਈ ਮਜਬੂਰ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਰਖਵਾਲੇ ਅਤੇ ਇਨਸਾਫ਼ ਦੇ ਮੰਦਰ ਹੀ ਔਰਤ ਲਈ ਆਸੁਰੱਖਿਅਤ ਜਾਂ ਸੁਸਤ ਬਣ ਜਾਣ, ਤਾਂ ਫਿਰ ਔਰਤ ਇਸ ਸੰਸਾਰ ਵਿੱਚ ਕਿੱਥੇ ਜਾਵੇ?

?ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ, ਸਮਾਜ ਦਾ ਇੱਕ ਹੋਰ ਨਕਾਰਾਤਮਕ ਚਿਹਰਾ ਉਦੋਂ ਸਾਹਮਣੇ ਆਉਂਦਾ ਹੈ ਜਦੋਂ ਕੁਝ ਬਹੁਤ ਹੀ ਨਾਮਾਤਰ ਘਟਨਾਵਾਂ ਪੂਰੀ ਔਰਤ ਜਾਤ ਨੂੰ ਕਟਹਿਰੇ ਵਿੱਚ ਖੜ੍ਹਾ ਕਰ ਦੇਂਦੀਆਂ ਹਨ। ਰੁਪਿੰਦਰ ਕੌਰ ਸੁਖਨਵਾਲਾ ਦੀ ਘਟਨਾ ਅਤੇ ਨੀਲੇ ਡਰੰਮ ਵਾਲੀ ਘਟਨਾ ਵਰਗੇ ਕੁਝ ਚਰਚਿਤ ਮਾਮਲਿਆਂ ਨੇ, ਜਿੱਥੇ ਕਾਨੂੰਨ ਜਾਂ ਨੈਤਿਕਤਾ ਦਾ ਘਾਣ ਹੋਇਆ, ਸਮੁੱਚੇ ਸਮਾਜ ਨੂੰ ਔਰਤਾਂ ਦੀ ਲੜਾਈ 'ਤੇ ਸ਼ੱਕ ਕਰਨ ਦਾ ਬਹਾਨਾ ਦੇ ਦਿੱਤਾ। ਭਾਵੇਂ ਅਜਿਹੇ ਭਟਕੇ ਹੋਏ ਕੇਸ ਆਟੇ ਵਿੱਚ ਲੂਣ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਵੀ ਨਹੀਂ ਹਨ, ਪਰ ਪੁਰਸ਼-ਪ੍ਰਧਾਨ ਸੋਚ ਇਹਨਾਂ ਇੱਕਾ-ਦੁੱਕਾ ਉਦਾਹਰਨਾਂ ਨੂੰ ਢਾਲ ਬਣਾ ਕੇ ਕਰੋੜਾਂ ਪੀੜਤ ਔਰਤਾਂ ਦੀ ਅਸਲ ਸੱਚੀ ਲੜਾਈ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਸਵੈ-ਮਾਣ 'ਤੇ ਸਵਾਲੀਆ ਨਿਸ਼ਾਨ ਲਗਾਉਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਦੀ ਹੈ।

?ਇਸੇ ਸਮਾਜਿਕ ਤਾਣੇ-ਬਾਣੇ ਵਿੱਚ ਜਦੋਂ ਅਸੀਂ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਜਥੇਬੰਦੀਆਂ ਅਤੇ ਮਹਿਲਾ ਸੰਗਠਨਾਂ ਦੇ ਕਿਰਦਾਰ ਨੂੰ ਦੇਖਦੇ ਹਾਂ, ਤਾਂ ਉੱਥੇ ਵੀ ਇੱਕ ਗੰਭੀਰ ਦੋਹਰਾ ਮਾਪਦੰਡ ਸਾਹਮਣੇ ਆਉਂਦਾ ਹੈ। ਬਹੁਤ ਸਾਰੀਆਂ ਜਥੇਬੰਦੀਆਂ ਜ਼ਮੀਨੀ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਦਿਨ-ਰਾਤ ਮਿਹਨਤ ਕਰਕੇ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਪੀੜਤ ਔਰਤਾਂ ਦੀ ਬਾਂਹ ਫੜ ਰਹੀਆਂ ਹਨ, ਪਰ ਇਸੇ ਲਹਿਰ ਦੀ ਆੜ ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਅਜਿਹੇ ਮਾੜੇ ਲੋਕ ਅਤੇ ਬੰਦੂ ਆਗੂ ਵੀ ਸ਼ਾਮਿਲ ਹੋ ਚੁੱਕੇ ਹਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਨਿੱਜੀ ਚਰਿੱਤਰ ਸਮਾਜਿਕ ਨੈਤਿਕਤਾ ਦੇ ਬਿਲਕੁਲ ਉਲਟ ਹੈ। ਅੱਜ ਕਈ ਮਹਿਲਾ ਸੰਗਠਨਾਂ ਦੀਆਂ ਅਜਿਹੀਆਂ ਅਖੌਤੀ ਆਗੂ ਔਰਤਾਂ ਸਾਹਮਣੇ ਆ ਰਹੀਆਂ ਹਨ, ਜੋ ਸਟੇਜਾਂ 'ਤੇ ਖੜ੍ਹੇ ਹੋ ਕੇ ਇਨਸਾਫ਼ ਦੇ ਵੱਡੇ-ਵੱਡੇ ਨਾਅਰੇ ਲਗਾਉਂਦੀਆਂ ਹਨ, ਪਰ ਉਹ ਖ਼ੁਦ ਦੂਜਿਆਂ ਦੇ ਹੱਸਦੇ-ਵਸਦੇ ਘਰਾਂ ਵਿੱਚ ਬਿਨਾਂ ਵਜ ?ਹਾ ਦਖ਼ਲਅੰਦਾਜ਼ੀ ਕਰਕੇ ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਨੂੰ ਤੋੜਨ ਦੀਆਂ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਬਣਦੀਆਂ ਹਨ। ਜਿਹੜੀਆਂ ਆਗੂ ਬੀਬੀਆਂ ਆਪਣੀ ਨਿੱਜੀ ਚੌਧਰ, ਸਵੈ-ਸ਼ੋਹਰਤ, ਜਾਂ ਫੰਡਾਂ ਦੀ ਖੇਡ ਲਈ ਕਿਸੇ ਦੂਸਰੇ ਦੇ ਵਸਦੇ-ਰਸਦੇ ਪਰਿਵਾਰ ਨੂੰ ਉਜਾੜਨ ਵੱਲ ਧੱਕਣ ਤੋਂ ਨਹੀਂ ਹਿਚਕਿਚਾਉਂਦੀਆਂ, ਉਹ ਭਲਾ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਪੀੜਤ ਨੂੰ ਕੀ ਇਨਸਾਫ਼ ਦਿਵਾਉਣਗੇ? ਬਾਹਰ ਇਨਸਾਫ਼ ਦੀ ਲੜਾਈ ਦਾ ਮੁਖੌਟਾ ਅਤੇ ਅੰਦਰੂਨੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਵਿੱਚ ਦੂਜਿਆਂ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰ ਉਜਾੜਨ ਵਾਲਾ ਇਹ ਕਿਰਦਾਰ ਸਮਾਜਿਕ ਲਹਿਰਾਂ ਦੇ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਨੂੰ ਬੁਨਿਆਦੀ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਸੱਟ ਮਾਰਦਾ ਹੈ।

?ਪਰ ਇਸ ਸਾਰੀ ਜੰਗ ਵਿੱਚ ਸਾਨੂੰ ਸੱਚ ਦੇ ਉਸ ਉਜਲੇ ਪੱਖ ਨੂੰ ਵੀ ਨਜ਼ਰਅੰਦਾਜ਼ ਨਹੀਂ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ, ਜੋ ਇਸ ਸਮਾਜਿਕ ਸੰਘਰਸ਼ ਨੂੰ ਸੰਤੁਲਨ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਔਰਤਾਂ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਅਤੇ ਬਰਾਬਰੀ ਦੀ ਇਹ ਲੜਾਈ ਸਿਰਫ਼ ਮਰਦਾਂ ਦੇ ਖ਼ ?ਲਾਫ਼ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਹਰ ਮਰਦ ਇਸ ਸ਼ੋਸ਼ਣ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਹੈ। ਅੱਜ ਦੇ ਦੌਰ ਵਿੱਚ ਅਜਿਹੇ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਪਿਤਾ, ਭਰਾ ਅਤੇ ਪਤੀ ਮੌਜੂਦ ਹਨ ਜੋ ਆਪਣੀਆਂ ਧੀਆਂ-ਭੈਣਾਂ ਦੇ ਸੁਪਨਿਆਂ ਨੂੰ ਖੰਭ ਦੇਣ ਲਈ ਖ਼ੁਦ ਚਟਾਨ ਵਾਂਗ ਪਿੱਛੇ ਖੜ੍ਹੇ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਉਹ ਪਿਤਾ ਜੋ ਆਪਣੀ ਜਮ ?ਹਾਂ-ਪੂੰਜੀ ਧੀ ਦੇ ਦਾਜ ਲਈ ਜੋੜਨ ਦੀ ਬਜਾਏ ਉਸਦੀ ਉੱਚ ਸਿੱਖਿਆ 'ਤੇ ਲਗਾਉਂਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਉਹ ਪਤੀ ਜੋ ਕੰਮਕਾਜੀ ਪਤਨੀ ਦੇ ਮੋਢੇ ਨਾਲ ਮੋਢਾ ਜੋੜ ਕੇ ਘਰ ਦੇ ਚੁੱਲ੍ਹੇ-ਚੌਂਕੇ ਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਸਾਂਭਦਾ ਹੈ, ਉਹ ਇਸ ਬਦਲਦੇ ਸਮਾਜ ਦੇ ਅਸਲ ਨਾਇਕ ਅਤੇ ਸਕਾਰਾਤਮਕ ਸਹਿਯੋਗੀ ਹਨ।

?ਸਮਾਜਿਕ ਨੈਤਿਕਤਾ ਦਾ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡਾ ਦੋਹਰਾ ਮਾਪਦੰਡ ਵਿਆਹੁਤਾ ਰਿਸ਼ਤੇ ਦੀ ਵਫ਼ਾਦਾਰੀ ਅਤੇ ਪ੍ਰੇਮ ਸੰਬੰਧਾਂ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਦੇਖਣ ਨੂੰ ਮਿਲਦਾ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਕਿਸੇ ਮਰਦ ਦਾ ਘਰੋਂ ਬਾਹਰ ਕੋਈ ਸੰਬੰਧ ਸਾਹਮਣੇ ਆਉਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਸਮਾਜ ਉਸ ਨੂੰ 'ਇੱਕ ਭੁੱਲ' ਮੰਨ ਕੇ ਮਾਫ਼ ਕਰਨ ਦੀ ਵਕਾਲਤ ਕਰਨ ਲੱਗਦਾ ਹੈ, ਪਰ ਜੇਕਰ ਇਹੀ ਗਲਤੀ ਕਿਸੇ ਔਰਤ ਕੋਲੋਂ ਹੋ ਜਾਵੇ, ਤਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਤੁਰੰਤ ਸਮਾਜਿਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਨਕਾਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਵੀ ਅੱਗੇ ਵੱਧ ਕੇ, ਜਦੋਂ ਵੀ ਸਮਾਜ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਪ੍ਰੇਮ ਸੰਬੰਧ ਸਾਹਮਣੇ ਆਵੇ, ਤਾਂ ਉਸ ਦਾ ਸਾਰਾ ਨੁਕਸਾਨ ਅਤੇ ਭਿਆਨਕ ਤਸ਼ੱਦਦ ਇਕੱਲੀ ਔਰਤ ਨੂੰ ਹੀ ਸਹਿਣਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ। ਅਜਿਹੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਮਰਦਾਂ ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ ਔਰਤਾਂ 'ਤੇ ਹੁੰਦੀ ਹਿੰਸਾ, ਸਮਾਜਿਕ ਬਾਈਕਾਟ ਅਤੇ 'ਅਣਖ ਖ਼ਾਤਰ ਕਤਲ' (Honor Killing) ਵਰਗੇ ਮਾੜੇ ਅਪਰਾਧਾਂ ਦੀ ਦਰ ਬੇਹੱਦ ਉੱਚੀ ਹੈ। ਸਮਾਜ ਮਰਦ ਦੀ ਭੂਮਿਕਾ ਨੂੰ ਬੜੀ ਚਲਾਕੀ ਨਾਲ ਨਜ਼ਰਅੰਦਾਜ਼ ਕਰ ਦਿੰਦਾ ਹੈ, ਪਰ ਔਰਤ 'ਤੇ 'ਖ਼ਾਨਦਾਨ ਦੀ ਝੂਠੀ ਇੱਜ਼ਤ' ਦਾ ਕਲੰਕ ਲਗਾ ਕੇ ਉਸ ਨੂੰ ਮਾਨਸਿਕ ਅਤੇ ਸਰੀਰਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਤਬਾਹ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

?ਜਦੋਂ ਅਸੀਂ ਇਸ ਸਸ਼ਕਤੀਕਰਨ ਦੀ ਮੌਜੂਦਾ ਸਥਿਤੀ ਨੂੰ ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਦੇਖਦੇ ਹਾਂ, ਤਾਂ ਉੱਥੇ ਵੀ ਇੱਕ ਵੱਡਾ ਦਿਖਾਵਾ ਅਤੇ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨਿਕ ਪਾੜਾ ਨਜ਼ਰ ਆਉਂਦਾ ਹੈ। ਭਾਵੇਂ ਅੱਜ ਪਿੰਡ ਦੀ ਸਰਪੰਚ ਕੋਈ ਮਹਿਲਾ ਹੀ ਕਿਉਂ ਨਾ ਹੋਵੇ, ਪਰ ਜ਼ਮੀਨੀ ਹਕੀਕਤ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਸਰਪੰਚ ਹੋਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਵੀ ਸੁਤੰਤਰ ਤੌਰ 'ਤੇ ਫੈਸਲੇ ਲੈਣ ਤੋਂ ਅਸਮਰੱਥ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਪੰਚਾਇਤੀ ਫੰਡਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ, ਪਿੰਡ ਦੇ ਵਿਕਾਸ ਕਾਰਜ, ਜਾਂ ਥਾਣੇ-ਕਚਹਿਰੀ ਦੇ ਸਾਰੇ ਅਹਿਮ ਫੈਸਲੇ ਪਰਦੇ ਦੇ ਪਿੱਛੇ ਰਹਿ ਕੇ ਉਸਦਾ ਪਤੀ ਜਾਂ ਉਸਦਾ ਪੁੱਤਰ ਹੀ ਲੈਂਦਾ ਹੈ। ਅਜਿਹੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਉਹ ਮਹਿਲਾ ਸਰਪੰਚ ਸਿਰਫ਼ ਸਰਕਾਰੀ ਕਾਗਜ਼ਾਂ 'ਤੇ ਅੰਗੂਠਾ ਲਗਾਉਣ ਜਾਂ ਦਸਤਖ਼ਤ ਕਰਨ ਤੱਕ ਹੀ ਸੀਮਤ ਰਹਿ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਇਹ 'ਸਰਪੰਚ ਪਤੀ' ਵਾਲਾ ਸਿਸਟਮ ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡਾ ਸਬੂਤ ਹੈ ਕਿ ਅਸੀਂ ਔਰਤ ਨੂੰ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਕੁਰਸੀ ਤਾਂ ਦੇ ਦਿੱਤੀ ਹੈ, ਪਰ ਸਮਾਜਿਕ ਮਾਨਸਿਕਤਾ ਨੇ ਅਜੇ ਵੀ ਉਸਦੀ ਸੋਚ ਅਤੇ ਤਾਕਤ 'ਤੇ ਪੁਰਸ਼ ਪ੍ਰਧਾਨਤਾ ਦੀ ਬੇੜੀ ਪਾਈ ਹੋਈ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਅਹੁਦਿਆਂ 'ਤੇ ਬੈਠੀਆਂ ਔਰਤਾਂ ਖ਼ੁਦ ਆਪਣੇ ਫੈਸਲੇ ਲੈਣ ਦੇ ਯੋਗ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀਆਂ, ਉਦੋਂ ਤੱਕ ਇਹ ਆਜ਼ਾਦੀ ਮਹਿਜ਼ ਇੱਕ ਸਿਆਸੀ ਨਾਟਕ ਹੀ ਰਹੇਗੀ।

?ਅੱਜ ਜਦੋਂ ਅਸੀਂ ਦੁਨੀਆ ਦੇ ਨਕਸ਼ੇ ਵੱਲ ਝਾਤ ਮਾਰਦੇ ਹਾਂ, ਤਾਂ ਇਹ ਦੇਖ ਕੇ ਮਾਣ ਮਹਿਸੂਸ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਔਰਤਾਂ ਨੇ ਅਸਮਾਨ ਨੂੰ ਛੂਹ ਲਿਆ ਹੈ। ਉਹ ਚੰਦ 'ਤੇ ਪੈਰ ਧਰ ਚੁੱਕੀਆਂ ਹਨ। ਦੇਸ਼ ਦੇ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡੇ ਅਹੁਦਿਆਂ 'ਤੇ ਬੈਠ ਕੇ ਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਚਲਾਉਣ ਵਾਲੀਆਂ ਸਿਆਸਤਦਾਨ ਔਰਤਾਂ, ਖੇਡਾਂ ਦੇ ਮੈਦਾਨਾਂ ਵਿੱਚ ਵਿਰੋਧੀਆਂ ਨੂੰ ਚਿੱਤ ਕਰਕੇ ਤਿਰੰਗਾ ਲਹਿਰਾਉਣ ਵਾਲੀਆਂ ਮਾਣਮੱਤੀਆਂ ਖਿਡਾਰਨਾਂ—ਇਹ ਸਭ ਇਸ ਗੱਲ ਦੀ ਗਵਾਹੀ ਹਨ ਕਿ ਹੁਣ ਕੋਈ ਅਜਿਹਾ ਖੇਤਰ ਨਹੀਂ ਬਚਿਆ ਜਿੱਥੇ ਔਰਤ ਨੇ ਆਪਣੀ ਯੋਗਤਾ ਦਾ ਲੋਹਾ ਨਾ ਮਨਵਾਇਆ ਹੋਵੇ। ਪਰ ਸਮੇਂ ਦਾ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡਾ ਅਤੇ ਤਿੱਖਾ ਸਵਾਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਸਫ਼ਲਤਾ ਦੀਆਂ ਇਹ ਉਦਾਹਰਨਾਂ ਸਿਰਫ਼ ਮੁੱਠੀ ਭਰ ਔਰਤਾਂ ਤੱਕ ਹੀ ਕਿਉਂ ਸੀਮਤ ਰਹਿਣ? ਕੁਝ ਗਿਣਤੀ ਦੀਆਂ ਪ੍ਰਾਪਤੀਆਂ ਨੂੰ ਦੇਖ ਕੇ ਪੂਰੇ ਸਮਾਜ ਦੇ ਦਰਦ ਨੂੰ ਨਜ਼ਰਅੰਦਾਜ਼ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਅੱਜ ਲੋੜ ਇਸ ਗੱਲ ਦੀ ਹੈ ਕਿ ਸਫ਼ਲਤਾ ਅਤੇ ਜਾਗਰੂਕਤਾ ਦਾ ਇਹ ਚਾਨਣ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਹਰ ਪਿੰਡ, ਹਰ ਗਲੀ ਅਤੇ ਆਖਰੀ ਲਾਈਨ ਵਿੱਚ ਖੜ੍ਹੀ ਔਰਤ ਦੇ ਚੁਲ੍ਹੇ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚੇ। ਮੁੱਠੀ ਭਰ ਮਿਸਾਲਾਂ ਨਾਲ ਨਹੀਂ, ਸਗੋਂ ਸਮੁੱਚੇ ਸਮਾਜ ਅੰਦਰ ਇੱਕ ਵੱਡੀ ਮਾਨਸਿਕ ਕ੍ਰਾਂਤੀ ਅਤੇ ਚੇਤਨਾ ਲਿਆਉਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ।

?ਸਾਨੂੰ ਇਹ ਹਕੀਕਤ ਮੰਨਣੀ ਪਵੇਗੀ ਕਿ ਇਹ ਸਮਾਜ, ਇਹ ਦੇਸ਼ ਅਤੇ ਸਾਡੇ ਘਰ-ਪਰਿਵਾਰ ਉਦੋਂ ਹੀ ਸਹੀ ਸਲਾਮਤ ਅੱਗੇ ਵਧ ਸਕਦੇ ਹਨ, ਜੇਕਰ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦੀ ਗੱਡੀ ਦੇ ਦੋਵੇਂ ਪਹੀਏ ਬਰਾਬਰ ਸ਼ਕਤੀ ਨਾਲ ਚੱਲਣਗੇ। ਮਰਦ ਅਤੇ ਔਰਤ—ਇਸ ਸਮਾਜਿਕ ਗੱਡੀ ਦੇ ਦੋ ਅਜਿਹੇ ਪਹੀਏ ਹਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਜੇਕਰ ਇੱਕ ਵੀ ਪਹੀਆ ਜ਼ਖ਼ਮੀ ਜਾਂ ਕਮਜ਼ੋਰ ਰਹਿ ਜਾਵੇ, ਜਾਂ ਮਾਨਸਿਕ ਪਛੜੇਵੇਂ ਦੀ ਦਲਦਲ ਵਿੱਚ ਫਸਿਆ ਰਹੇ, ਤਾਂ ਪਰਿਵਾਰ ਅਤੇ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਤਰੱਕੀ ਦੀ ਗੱਡੀ ਕਦੇ ਵੀ ਅੱਗੇ ਨਹੀਂ ਵਧ ਸਕਦੀ। ਗੱਡੀ ਦੀ ਸਹੀ ਰਫ਼ਤਾਰ ਅਤੇ ਸਲਾਮਤੀ ਲਈ ਦੋਵਾਂ ਪਹੀਆਂ ਦਾ ਇੱਕੋ ਜਿਹਾ ਮਜ਼ਬੂਤ, ਨਿਰੋਆ ਅਤੇ ਆਜ਼ਾਦ ਹੋਣਾ ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੈ। ?ਆਓ, ਅਸੀਂ ਆਪਣੇ ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਵਿੱਚ ਦਿਖਾਵੇ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦੇ ਭਰਮ ਵਿੱਚੋਂ ਨਿਕਲੀਏ। ਆਪਣੀਆਂ ਧੀਆਂ, ਭੈਣਾਂ ਅਤੇ ਮਾਵਾਂ ਨੂੰ ਸਿਰਫ਼ ਪੜ੍ਹਾਈ ਦੀ ਡਿਗਰੀ ਹੀ ਨਾ ਦੇਈਏ, ਬਲਕਿ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਸਮਾਜਿਕ ਬੰਧਨਾਂ ਤੋਂ ਮੁਕਤ ਕਰੀਏ, ਆਪਣੇ ਕਾਨੂੰਨੀ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਪ੍ਰਤੀ ਜਾਗਰੂਕ ਕਰੀਏ, ਵਿੱਤੀ ਫੈਸਲੇ ਲੈਣੇ ਸਿਖਾਈਏ, ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਖ਼ੁਦਮੁਖਤਿਆਰ ਬਣਾਈਏ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਜੀਵਨ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਖ਼ੁਦ ਲੈਣ ਲਈ ਮਾਨਸਿਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਮਜ਼ਬੂਤ ਬਣਾਈਏ। ਕਿਉਂਕਿ ਜਦੋਂ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦੀ ਗੱਡੀ ਦੇ ਇਹ ਦੋਨੋਂ ਪਹੀਏ ਸਵੈ-ਮਾਣ, ਸੁਰੱਖਿਆ ਅਤੇ ਬਰਾਬਰੀ ਦੇ ਰਾਹ 'ਤੇ ਇੱਕਸਾਰ ਚੱਲਣਗੇ, ਉਦੋਂ ਹੀ ਇੱਕ ਖੁਸ਼ਹਾਲ ਪਰਿਵਾਰ ਅਤੇ ਮਜ਼ਬੂਤ ਦੇਸ਼ ਦਾ ਨਿਰਮਾਣ ਸੰਭਵ ਹੋਵੇਗਾ।

ਆਓ ਵਾਤਾਵਰਣ ਨੂੰ ਹਰਾ ਭਰਾ ਰੱਖੀਏ

ਕਰੋਨਾ ਵਾਇਰਸ ਨੇ ਪੂਰੇ ਵਿਸ਼ਵ ਵਿੱਚ ਹਾਹਾਕਾਰ ਮਚਾਈ ਹੋਈ ਹੈ। ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਲੋਕ 22 ਮਾਰਚ ਤੋਂ ਤਕਰੀਬਨ ਆਪਣੇ ਘਰਾਂ ਵਿੱਚ ਕੈਦ ਹਨ ।ਲਾਕਡਾਊਨ ਚਾਰ ਦੌਰਾਨ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਕੁਝ ਚੀਜ਼ਾਂ ਤੇ ਢਿੱਲ ਦਿੱਤੀ ਹੈ ।ਆਪਣੇ ਨਿੱਜੀ ਸਵਾਰਥਾਂ ਲਈ ਮਨੁੱਖ ਨੇ ਕੁਦਰਤ ਨਾਲ ਛੇੜਖਾਨੀ ਕੀਤੀ ।ਪਹਾੜੀ ਖੇਤਰਾਂ ਵਿੱਚ ਵੀ ਵੱਡੀਆਂ ਵੱਡੀਆਂ ਇਮਾਰਤਾਂ ਉਸਾਰ ਦਿੱਤੀਆਂ ਗਈਆਂ। ਨਦੀਆਂ ਨਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਤੰਗ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ।ਜਨਸੰਖਿਆ ਨੂੰ ਵਸਾਉਣ ਲਈ ਜੰਗਲ ਤੱਕ ਕੱਟ ਦਿੱਤੇ ਗਏ।ਸਤਲੁਜ ,ਬਿਆਸ ਵਰਗੇ ਦਰਿਆਵਾਂ ਦਾ ਪਾਣੀ ਜ਼ਹਿਰੀਲਾ ਹੋ ਚੁੱਕਿਆ ਸੀ। ਕੁਦਰਤ ਲਗਾਤਾਰ ਵਾਰ ਵਾਰ ਇਸ਼ਾਰੇ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ, ਮਨੁੱਖ ਫਿਰ ਵੀ ਨਹੀਂ ਸੰਭਲਿਆ ।2005 ਵਿੱਚ ਸੁਨਾਮੀ ਨੇ ਬਹੁਤ ਕਹਿਰ ਮਚਾਇਆ ।2012 ਵਿੱਚ ਜੋ ਉੱਤਰਾਖੰਡ ਵਿੱਚ ਹੜ੍ਹਾਂ ਨੇ ਕਹਿਰ ਮਚਾਇਆ, ਉਹ ਅੱਜ ਵੀ ਨਹੀਂ ਭੁੱਲਦਾ ।ਭੂਚਾਲ ਆਉਣ ਨਾਲ ਵੱਡੀਆਂ ਵੱਡੀਆਂ ਇਮਾਰਤਾਂ ਡਿੱਗੀਆਂ ।ਕਿੰਨਾ ਜਾਨ ਮਾਲ ਦਾ ਨੁਕਸਾਨ ਹੋਇਆ ।ਫਿਰ ਵੀ ਮਨੁੱਖ ਨਹੀਂ ਸੰਭਲਿਆ । ਫੈਕਟਰੀਆਂ ਦੀ ਰਹਿੰਦ ਖੂੰਦ ਨੂੰ ਦਰਿਆਵਾਂ ਵਿੱਚ ਸੁਟ ਦਿੱਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਖਬਰਾਂ ਪੜ੍ਹਨ ਨੂੰ ਮਿਲਦੀਆਂ ਸਨ ਕਿ ਬਿਆਸ ਦਰਿਆ ਵਿੱਚ ਕਈ ਮੱਛੀਆਂ ਪ੍ਰਦੂਸ਼ਣ ਕਰਕੇ ਮਰ ਗਈਆਂ ।ਹੋਰ ਤਾਂ ਹੋਰ ਲੋਕ ਲਿਫ਼ਾਫ਼ੇ ਦੇ ਲਿਫਾਫੇ ਦਰਿਆਵਾਂ ਵਿੱਚ ਸੁੱਟਦੇ ਸਨ। ਜੇ ਘਰ ਵਿੱਚ ਹਵਨ ਕਰਵਾਉਣਾ ਉਸ ਦੀ ਸਮੱਗਰੀ ਥੈਲੇ ਭਰ ਕੇ ਦਰਿਆਵਾਂ ਵਿੱਚ ਸੁੱਟੀ ਜਾਂਦੀ ਸੀ । ਫੇਫੜਿਆਂ ,ਦਿਲ ਦੇ ਮਰੀਜ਼ ਬਣਦੇ ਜਾ ਰਹੇ ਸਨ।ਹਸਪਤਾਲਾਂ ਵਿੱਚ ਲੋਕਾਂ ਦੀਆਂ ਲੰਮੀਆਂ ਲੰਮੀਆਂ ਕਤਾਰਾਂ ਵੇਖਣ ਨੂੰ ਮਿਲਦੀਆਂ ਸਨ।ਆਏ ਦਿਨ ਹਸਪਤਾਲਾਂ ਵਿੱਚ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਕਿੰਨੇ ਕੁ ਮਰੀਜ਼ਾਂ ਦੇ ਸਟੰਟ ਪੈਂਦੇ ਸਨ। ਕੋਈ ਬਲੱਡ ਪ੍ਰੈਸ਼ਰ ਦਾ ਮਰੀਜ਼ ਜਾਂ ਕੋਈ ਸਟੰਟ ਪਾਉਣ ਲਈ ਹਸਪਤਾਲਾਂ ਦੇ ਚੱਕਰ ਲਗਾਉਂਦਾ ਸੀ । ਬਜ਼ੁਰਗਾਂ ਦੀ ਗੱਲ ਸੁਣਨ ਲਈ ਬੱਚਿਆਂ ਕੋਲ ਸਮਾਂ ਨਹੀਂ ਸੀ ।ਹਰ ਪਾਸੇ ਪੈਸੇ ਦਾ ਬੋਲ ਬਾਲਾ ਸੀ ।ਇਨਸਾਨੀਅਤ ਖ਼ਤਮ ਹੀ ਹੋ ਚੁੱਕੀ ਸੀ । ਸੁਆਦਾਂ ਲਈ ਜੀਵ ਜੰਤੂਆਂ ਤੱਕ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਬਖਸ਼ਿਆ ।ਪੰਜ ਤਾਰਾ ਹੋਟਲਾਂ ਵਿੱਚ ਤਰ੍ਹਾਂ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਜੀਵ ਜੰਤੂਆਂ ਦਾ ਮਸਾਲੇ ਲਗਾ ਕੇ ਮੀਟ ਖਾਇਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਸੀ ।ਸਮਾਂ ਤਾਂ ਸਭ ਦਾ ਹੀ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ।ਅੱਜ ਕੁਦਰਤ ਦੀ ਅਜਿਹੀ ਖੇਡ ਹੋਈ ,ਮਨੁੱਖ ਕੈਦ ਹੈ ਤੇ ਜੀਵ ਜੰਤੂ ਆਜ਼ਾਦ ਹਨ।ਉੱਤਰ ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਪਿਛਲੇ ਵੀਹ ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਸਭ ਤੋਂ ਘੱਟ ਪ੍ਰਦੂਸ਼ਣ ਹੈ। ਕੁਦਰਤੀ ਜੀਵ ਜੰਤੂਆਂ ਨੂੰ ਸੁੱਖ ਦਾ ਸਾਹ ਆਇਆ ਹੈ ।ਪੰਜਾਬ ਵਿੱਚ ਚਿੱਟੀ ਬੇਈ, ਕਾਲਾ ਸੰਘਾ ਡਰੇਨ ਦਾ ਪਾਣੀ ਸਾਫ਼ ਸੁਥਰਾ ਹੋ ਚੁੱਕਿਆ ਹੈ ।ਕਿਉਂਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਹੁਣ ਫੈਕਟਰੀਆਂ ਦੀ ਰਹਿੰਦ ਖੂੰਦ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਸੁੱਟਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ । ਲਾਕਡਾਊਨ ਲੱਗਾ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਹਰੀਕੇ ਪੱਤਣ ਵਿੱਚ ਪੰਛੀ ਅਠਖੇਲੀਆਂ ਕਰਦੇ ਨਜ਼ਰ ਆ ਰਹੇ ਹਨ।ਬਿਆਸ ਦਰਿਆ ਵਿੱਚ ਡਾਲਫਿਨ ਆਨੰਦ ਮਾਣ ਰਹੀਆਂ ਹਨ । ਮੁਰਝਾਏ ਹੋਏ ਪੱਤੇ ,ਦਰੱਖਤ ,ਬੂਟੇ ਖਿੱਲ ਖਿਲਾ ਰਹੇ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ।ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਡੂੰਮਣੇ ਦੇ ਛੱਤੇ ਵੇਖਣ ਨੂੰ ਮਿਲ ਰਹੇ ਹਨ ।ਪਹਾੜਾਂ ਤੇ ਬਰਫ ਜੰਮੀ ਹੋਈ ਦਿਖ ਰਹੀ ਹੈ ।ਕਸ਼ਮੀਰ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਕੰਨਿਆ ਕੁਮਾਰੀ ਤੱਕ ਸਾਰੇ ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਦੂਸ਼ਣ ਦਾ ਪੱਧਰ ਸੁਧਰਿਆ ਹੈ ।ਗ੍ਰਹਿ ਤੇ ਤਾਰੇ ਚਮਕਣ ਲੱਗੇ ਹਨ। ਜੰਮੂ ਤੋਂ ਪੀਰ ਪੰਜਾਲ ਦੀਆਂ ਪਹਾੜੀਆਂ ਤੇ ਬਰਫ ਦੇਖਣ ਦਾ ਨਜ਼ਾਰਾ ਬਹੁਤ ਹੀ ਦਿਲ ਖਿੱਚਵਾਂ ਹੈ। ਇਹ ਹੁਣ ਸੰਭਲਣ ਦਾ ਸਮਾਂ ਹੈ ।ਜੇ ਇੰਨਾ ਕੁਝ ਹੋ ਕੇ ਇਨਸਾਨ ਨਹੀਂ ਸੁਧਰਿਆ, ਤਾਂ ਉਹ ਇਨਸਾਨ ਕਹਾਉਣ ਦੇ ਲਾਇਕ ਨਹੀਂ ਹੈ ।ਵਿਚਾਰਨ ਵਾਲੀ ਗੱਲ ਹੈ ਕਿ ਹੁਣ ਇਨਸਾਨ ਇਹ ਸਾਫ਼ ਸੁਥਰੀ ਹਵਾ ਨੂੰ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖ ਪਾਏਗਾ ਜਾਂ ਨਹੀਂ ?

ਸੰਜੀਵ ਸਿੰਘ ਸੈਣੀ ਮੁਹਾਲੀ

ਜਾਣੀ-ਪਛਾਣੀ ਕਲਮ ਤੇ ਅਵਾਜ਼ : ਨਿਰਮਲਾ ਗਰਗ

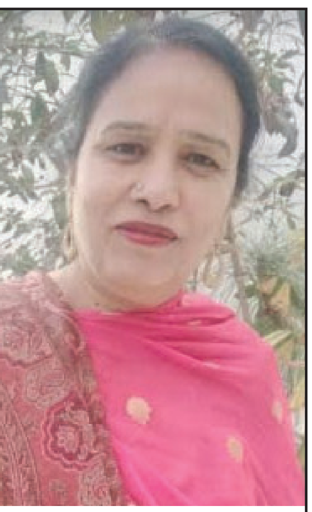

ਪ੍ਰੀਤਮ ਲੁਧਿਆਣਵੀ, ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ
(9876428641)

ਸਾਹਿਤ ਦੀ ਚੇਟਕ ਮਨੁੱਖੀ ਰਿਸ਼ਤਿਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਆਸਾਨੀ ਨਾਲ ਲੱਗ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਨਿਰਮਲਾ ਗਰਗ ਨਾਲ ਵੀ ਕੁਝ ਅਜਿਹਾ ਹੀ ਵਾਪਰਿਆ। ਜਦੋਂ ਹਾਲੇ ਉਸ ਸੁਰਤ ਸੰਭਾਲੀ ਹੀ ਸੀ ਤਾਂ ਘਰ ਵਿੱਚ ਉਹ ਆਪਣੇ ਪਿਤਾ ਜੀ ਤੋਂ ਕਵੀਸ਼ਰੀ ਦੇ ਬੋਲ ਸੁਣਨ ਲੱਗ ਪਈ ਸੀ। ਉਸ ਕਿਹਾ, "ਮੇਰੇ ਹਾਲੇ ਤੱਕ ਯਾਦ ਹੈ ਕਿ ਜਦੋਂ ਮੈਂ ਛੇ ਕੁ ਸਾਲਾਂ ਦੀ ਸੀ ਤਾਂ ਮੈਨੂੰ "ਲੂਣਾ" ਬਾਰੇ ਪਤਾ ਲੱਗ ਗਿਆ ਸੀ ਕਵੀਸ਼ਰੀ ਚੋਂ। ਮੇਰੇ ਅੰਦਰ ਸਾਹਿਤ ਦੇ ਬੀਜ ਤਾਂ ਬਚਪਨ ਤੋਂ ਹੀ ਸਨ, ਪਰ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਉਜਾਗਰ ਕਰਨ ਦਾ ਮੌਕਾ ਨਹੀਂ ਮਿਲਿਆ ਸੀ। ਜਦੋਂ ਮੇਰੇ ਪਿਤਾ ਜੀ ਦੀ ਅਚਾਨਕ ਮੌਤ ਹੋ ਗਈ ਤਾਂ ਮੈਂ ਧੁਰ ਅੰਦਰ ਤੱਕ ਝੰਜੋੜੀ ਗਈ। ਮੈਂ ਆਪਣਾ ਇਕੱਠਾ ਹੋਇਆ ਸਾਰਾ ਦਰਦ ਇੱਕ ਕਾਗਜ ਉਤੇ ਕਵਿਤਾ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਲਿਖਿਆ। ਕਵਿਤਾ ਅਖਵਾਰ 'ਚ ਵੀ ਛਪੀ ਅਤੇ ਸਭ ਨੇ ਪਸੰਦ ਕੀਤੀ। ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਦ ਮੇਰੇ ਜੀਜਾ ਜੀ ਅਮਰ ਗਰਗ ਕਲਮਦਾਨ, ਜਿਨ੍ਹਾ ਨੂੰ ਮੈਂ ਆਪਣਾ ਮਾਰਗ-ਦਰਸ਼ਕ ਮੰਨਦੀ ਹਾਂ, ਜੀ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਹੋਰ ਲਿਖਣ ਲਈ ਪ੍ਰੇਰਿਆ। ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਕਹਿਣ 'ਤੇ ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਵਿਚਾਰ ਸਾਵਣ ਦੀਆਂ ਤੀਆਂ ਨੂੰ ਆਧਾਰ ਬਣਾ ਕੇ ਇੱਕ ਨਿਬੰਧ ਰਾਹੀਂ ਪ੍ਰਗਟ ਕੀਤੇ। ਪਹਿਲਾ ਹੀ ਨਿਬੰਧ ਪੰਜਾਬੀ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨ ਵਿੱਚ ਛਪ ਗਿਆ, ਜਿਸ ਨੇ ਮੇਰਾ ਹੌਂਸਲਾ ਹੋਰ ਵਧਾਇਆ। ਫੇਰ ਤਾਂ ਬਸ ਲੇਖਾਂ ਦੀ ਝੜੀ ਹੀ ਲੱਗ ਗਈ।"

ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚਾਰਾਂ ਦਾ ਪ੍ਰਗਟਾਵਾ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਨਿਰਮਲਾ ਗਰਗ ਦੱਸਦੀ ਹੈ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਵਿੱਚ ਵਧ ਰਹੀ ਨਸ਼ਿਆਂ ਦੀ ਭਰਮਾਰ, ਮਾਂਵਾਂ ਠੰਡੀਆਂ ਛਾਂਵਾਂ, ਭਰੂਣ-ਹੱਤਿਆ ਬਨਾਮ ਕੁੜੀ ਹੱਤਿਆ, ਧੀਆਂ ਬਿਨ ਨਾ ਰਹਿਣੀਆਂ ਤੀਆਂ, ਇੱਕ ਵੀਰ ਦੇਈਂ ਵੇ ਰੱਬਾ, ਫੋਕੇ ਵਹਿਮ ਆਦਿ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਨਿਬੰਧ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਅਖਬਾਰਾਂ-ਮੈਗਜੀਨਾਂ ਵਿੱਚ ਛਪ ਚੁੱਕੇ ਹਨ, ਪਰ ਉਸ ਦੀ ਸੰਤੁਸ਼ਟੀ ਤਾਂ ਪਿਤਾ ਜੀ ਦੇ ਨਕਸ਼ੇ-ਕਦਮਾਂ ਤੇ ਚੱਲ ਕੇ ਹੀ ਹੋਣੀ ਸੀ, ਜਿਸ ਕਰਕੇ ਉਸ ਨੇ ਆਪਣੀ ਕਲਮ ਦਾ ਮੂੰਹ ਕਵਿਤਾਵਾਂ ਤੇ ਗੀਤਾਂ ਵੱਲ ਮੋੜ ਲਿਆ। ਫਿਰ ਉਸ ਨੇ ਸੌ ਦੇ ਕਰੀਬ ਕਵਿਤਾਵਾਂ ਤੇ ਗੀਤ ਲਿਖੇ। ਆਪਣੇ ਗੀਤਾਂ ਰਾਹੀਂ ਕੁੜੀਆਂ-ਚਿੜੀਆਂ ਤੇ ਭੈਣਾਂ ਦੀ ਗੱਲ ਕਰਦਿਆਂ ਉਸ ਦੇ ਮਨ ਨੂੰ ਇਕ ਅੱਡਰਾ ਜਿਹਾ ਸਕੂਨ ਤੇ ਖੁਸ਼ੀ ਮਿੱਲਦੀ ਹੈ। ਗੱਲਬਾਤ ਦੌਰਾਨ ਨਿਰਮਲਾ ਨੇ ਕਿਹਾ, "ਮੈਂ ਕਈ ਸਾਹਿਤ ਸਭਾਵਾਂ ਵਿੱਚ ਜਾਣ ਲੱਗ ਪਈ। ਮਾਣ-ਸਤਿਕਾਰ ਮਿਲਣ ਲੱਗ ਪਿਆ, ਹੌਂਸਲਾ ਵਧਿਆ ਤੇ ਕਲਮ ਹੋਰ ਵੀ ਨਿਖਰ ਕੇ ਸਾਹਮਣੇ ਆਈ। ਸਾਹਿਤਕ ਸਫਰ ਤੇ ਚੱਲਦਿਆਂ ਪੰਜਾਬ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਵੀ ਕਲਕੱਤਾ, ਦਾਰਜ਼ੀਲਿੰਗ, ਸ਼ਿਲੌਂਗ. . .ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਲੁਧਿਆਣਾ, ਰੋਪੜ ਅਤੇ ਬਰਨਾਲਾ ਆਦਿ ਸਾਹਿਤਕ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮਾਂ ਵਿਚ ਜਾਣ ਦਾ ਮੌਕਾ ਮਿਲਿਆ। ਅਨੇਕਾਂ ਥਾਵਾਂ ਤੋਂ ਮਾਨ-ਸਨਮਾਨ ਮਿਲੇ। ਅਦਬੀ ਸਾਂਝ ਗਰੁੱਪ ਬਰਨਾਲਾ ਵੱਲੋਂ ਇੱਕ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਵਿੱਚ ਮੈਨੂੰ ਬਤੌਰ ਮੁੱਖ ਮਹਿਮਾਨ ਬੁਲਾਇਆ ਗਿਆ। ਉਥੇ ਕਈ ਲੇਖਕਾਂ ਦੀਆਂ ਕਿਤਾਬਾਂ ਵੀ ਰੀਲੀਜ ਕੀਤੀਆਂ। ਸਨਮਾਨ ਚਿੰਨ ਤੇ ਸ਼ਾਲ ਦੇਕੇ ਮੈਨੂੰ ਸਨਮਾਨਿਤ ਵੀ ਕੀਤਾ।" ਇਕ ਸਵਾਲ ਦਾ ਜੁਵਾਬ ਦਿੰਦਿਆਂ ਗਰਗ ਨੇ ਕਿਹਾ, "ਮੈਂ ਇੱਕ ਕਿਤਾਬ ਵੀ ਲਿਖੀ ਜੋ ਕਿ ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਪਿਤਾ ਜੀ ਦੀ ਜੀਵਨੀ ਤੇ ਕਵੀਸ਼ਰੀ ਨੂੰ ਸਮਰਪਿਤ ਕੀਤੀ। ਕਿਤਾਬ ਦੀ ਘੁੰਡ ਚੁਕਾਈ ਵੀ ਧੂਰੀ ਪੰਜਾਬੀ ਸਾਹਿਤ ਸਭਾ ਵਿੱਚਬੜੇ ਹੀ ਅਦਬ ਤੇ ਸਤਿਕਾਰ ਨਾਲ ਕੀਤੀ ਗਈ। ਸਤਿਕਾਰਯੋਗ ਪਵਨ ਹਰਚੰਦਪੁਰੀ, ਗੁਲਜਾਰ ਸਿੰਘ ਸ਼ੌਂਕੀ ਜੀ ਅਤੇ ਹੋਰ ਵੀ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਸਾਹਿਤਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਮਿਲਣ ਦਾ ਮੌਕਾ ਮਿਲਿਆ। ਪੰਜਾਬੀ ਸਾਹਿਤ ਸਭਾ ਪਟਿਆਲਾ ਵਿਖੇ ਵੀ ਮੇਰੀ ਕਿਤਾਬ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਮਾਣ-ਸਨਮਾਨ ਮਿਲਿਆ। ਅਕਾਸ਼ਵਾਣੀ ਪਟਿਆਲਾ ਤੇ ਵੀ ਮੈਂ ਤਿੰਨ ਵਾਰ ਜਾ ਚੁੱਕੀ ਹਾਂ ਤੇ ਆਪਣੇ ਗਰੁੱਪ ਨਾਲ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਦੇ ਚੁੱਕੀ ਹਾਂ।" . . . ਪਟਿਆਲਾ ਸ਼ਹਿਰ ਦੀਆਂ ਪੰਜਾਬੀ ਸਾਹਿਤ ਸਭਾ, ਗਿਆਨਦੀਪ ਸਾਧਨਾ ਮੰਚ, ਸਾਹਿਤਯ ਕਲਸ਼ ਪਟਿਆਲਾ, ਹਿੰਦੀ ਭਾਸ਼ਾ ਸੰਮੇਲਨ, ਮਹਿਲਾ ਕਾਵਿਆ ਮੰਚ ਅਤੇ ਅਗਰਵਾਲ ਸਭਾਪਟਿਆਲਾ ਆਦਿ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਵਿਚ ਵਿਚਰ ਰਹੀ ਨਿਰਮਲਾ ਗਰਗ ਤ੍ਰਿਵੇਣੀ ਸਾਹਿਤ ਪ੍ਰੀਸ਼ਦ ਦੀ ਸੀਨੀਅਰ ਮੀਤ ਪ੍ਰਧਾਨ ਹੈ। ਨਿਰਮਲਾ ਲਿਖਣ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਗਾਉਂਣ ਦਾ ਵੀ ਸ਼ੌਕ ਰੱਖਦੀ ਹੈ। ਉਸ ਨੇ ਇੱਕ ਪੰਜਾਬੀ ਗੀਤ ਆਪ ਲਿਖ ਕੇ ਆਪਣੀ ਅਵਾਜ਼ ਵਿੱਚ ਰਿਕਾਰਡ ਕਰਵਾਇਆ ਹੈ। ਜਿਸਨੂੰ ਕਿ ਇਸੇ ਸਾਲ ਜਨਵਰੀ, 2020 ਵਿੱਚ ਨਾਮੀ ਕੰਪਨੀ ਨੇ ਰੀਲੀਜ਼ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਇਕ ਹੋਰ ਸਵਾਲ ਦਾ ਉਤਰ ਦਿੰਦਿਆਂ ਨਿਰਮਲਾ ਗਰਗ ਨੇ ਕਿਹਾ, "ਬਹੁਤ ਹੀ ਸਤਿਕਾਰਤ ਰੂਹਾਂ, ਜਿਨਾਂ ਦੀ ਬਦੌਲਤ ਮੈਂ ਆਪਣਾ ਸਾਹਿਤਕ ਸਫਰ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤਾ, ਜਿਨ੍ਹਾ ਨੇ ਮੇਰਾ ਹੱਥ ਫੜ ਕੇ ਮੈਨੂੰ ਅੱਗੇ ਵਧਾਇਆ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਮੇਰੇ ਜੀਜਾ ਜੀ ਅਮਰ ਗਰਗ ਕਲਮਦਾਨ, ਤ੍ਰੀਵੇਣੀ ਸਾਹਿਤ ਪ੍ਰੀਸ਼ਦ ਦੇ ਸਾਬਕਾ ਪ੍ਰਧਾਨ ਹਰੀ ਸਿੰਘ ਚਮਕ ਅਤੇ ਪੰਜਾਬੀ ਸਾਹਿਤ ਸਭਾ ਪਟਿਆਲਾ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਸ੍ਰ. ਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਆਸ਼ਟ ਜੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਹਨ। ਮੈਂ ਹਮੇਸ਼ਾ ਇਹਨਾਂ ਦੀ ਰਿਣੀ ਰਹਾਂਗੀ। ਮੇਰੇ ਪਰਿਵਾਰ ਨੇ ਵੀ ਅੱਗੇ ਵਧਣ 'ਚ ਮੇਰੀ ਬਹੁਤ ਸਹਾਇਤਾ ਕੀਤੀ।"

ਆਪਣੇ ਪਿਤਾ ਜੀ ਦੇ ਨਕਸ਼ੇ-ਕਦਮਾਂ 'ਤੇ ਚੱਲਦਿਆਂ ਮਾਂ-ਬੋਲੀ ਪੰਜਾਬੀ ਦੀ ਸੇਵਾ ਕਰ ਰਹੀ ਨਿਰਮਲਾ ਗਰਗ ਨੂੰ ਪ੍ਰਮਾਤਮਾਂ ਹੋਰ ਵੀ ਚੰਗੇ-ਤੋਂ-ਚੰਗਾ ਲਿਖਣ ਤੇ ਆਪਣੇ ਸੁਪਨੇ ਸਾਕਾਰ ਕਰਨ ਦਾ ਬਲ ਬਖਸ਼ੇ !

ਵਾਹ ! ਓਏ ਕਰੋਨਾ

ਮਹਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਦਾ ਘਰ ਪਿੰਡੋਂ ਬਾਹਰ ਖੇਤਾਂ ਵਿੱਚ ਪਾਇਆ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਉਸਦੇ ਪਿੰਡ ਤੋਂ ਸ਼ਹਿਰ ਦਾ ਰਾਸਤਾ 5 ਕੁ ਕਿਲੋਮੀਟਰ ਹੈ। ਮਹਿੰਦਰ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰ ਵਿਚ ਉਸਦੀ ਪਤਨੀ ਵੀਰੀ ਤੇ ਉਸਦੇ ਦੋ ਮੁੰਡੇ ਪਾਲਾ ਤੇ ਲੱਖਾ ਸਨ। ਪ੍ਰੰਤੂ ਥੋੜ੍ਹਾ ਸਮਾਂ ਪਹਿਲਾਂ ਉਸਦੀ ਪਤਨੀ ਦੀ ਇਕ ਬਿਮਾਰੀ ਕਰਕੇ ਮੌਤ ਹੋ ਗਈ ਸੀ। ਉਸਨੇ ਆਪਣੇ ਪੁੱਤਰਾਂ ਨੂੰ ਚੰਗੇ ਸਕੂਲ ਚ ਪੜ੍ਹਾਇਆ ਤੇ ਨੌਕਰੀ ਦੇ ਕਾਬਿਲ ਬਣਾਇਆ। ਆਖਿਰਕਾਰ ਉਸਦੇ ਪੁੱਤਰਾਂ ਨੂੰ ਨੌਕਰੀ ਵੀ ਮਿਲ ਗਈ। ਘਰ ਵਿਚ ਦੋ ਮੁੰਡੇ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਮਹਿੰਦਰ ਨੂੰ ਘਰ ਵਿਚ ਧੀ ਦੀ ਕਮੀ ਹਰ ਪਲ ਮਹਿਸੂਸ ਹੁੰਦੀ ਰਹਿੰਦੀ । ਇਸ ਕਮੀ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਨ ਲਈ ਉਸਨੇ ਆਪਣੇ ਵੱਡੇ ਮੁੰਡੇ ਪਾਲੇ ਦਾ ਵਿਆਹ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਘਰ ਵਿਆਹ ਕੇ ਆਈ ਕੁੜੀ ਵੀ ਵਧੀਆ ਪੜ੍ਹੀ ਲਿਖੀ ਸੀ। ਮਹਿੰਦਰ ਉਸਨੂੰ ਹਮੇਸ਼ਾਂ ਆਪਣੀ ਧੀ ਬਣਾ ਕੇ ਹੀ ਰੱਖਦਾ । ਪੂਰਾ ਪਰਿਵਾਰ ਖੁਸ਼ੀ ਖੁਸ਼ੀ ਰਹਿ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਅਗਲੇ ਸਾਲ ਮਹਿੰਦਰ ਨੇ ਲੱਖੇ ਦਾ ਵੀ ਵਿਆਹ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਜਿਉਂ ਜਿਉਂ ਸਮਾਂ ਬੀਤਦਾ ਗਿਆ ਪਰਿਵਾਰ ਚ ਨੇੜਤਾ ਘੱਟ ਰਹੀ ਸੀ। ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਮਹਿੰਦਰ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਦੁੱਖ ਹੋ ਰਿਹਾ ਸੀ ।ਉਸਦੇ ਬੱਚੇ ਉਸ ਕੋਲ ਆਪਣੇ ਮਤਲਬ ਤੱਕ ਹੀ ਬੈਠਦੇ। ਉਸਦੀ ਦਵਾਈ ਤੇ ਰੋਟੀ ਦੀ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਕੋਈ ਫ਼ਿਕਰ ਨਹੀਂ ਸੀ।ਇਹੋ ਚਿੰਤਾ ਉਸਨੂੰ ਅੰਦਰੋਂ ਅੰਦਰੀ ਘੁਣ ਵਾਂਗ ਖਾ ਰਹੀ ਸੀ। ਉਹ ਕਈ ਵਾਰ ਵੀਰੀ ਨੂੰ ਯਾਦ ਕਰਕੇ ਅੱਖਾਂ ਭਰ ਲੈਂਦਾ ਅਤੇ ਗੱਲਾਂ ਕਰਦੇ ਕਰਦੇ ਉਸਨੂੰ ਆਪਣੇ ਕੋਲ ਹੀ ਬੁਲਾਉਣ ਦੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਕਰਦਾ ਰਹਿੰਦਾ।ਆਖਿਰਕਾਰ ਕੁਦਰਤ ਨੇ ਇਕ ਅਜਿਹਾ ਪਾਸਾ ਸੁੱਟਿਆ ਜੋ ਕਿ ਮਹਿੰਦਰ ਦੇ ਪੱਖ ਵਿਚ ਆਇਆ।ਇਹ ਪਾਸਾ ਕੋਈ ਹੋਰ ਨਹੀਂ ਇਹ ਸੀ ਕਰੋਨਾ ਵਾਇਰਸ ਕਰਕੇ ਪੰਜਾਬ ਦਾ ਬੰਦ ਹੋਣਾ।ਹੁਣ ਜਦੋਂ ਸਾਰੇ ਕੰਮ ਬੰਦ ਹੋ ਗਏ ਸਨ ਤਾਂ ਹਰੇਕ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਘਰ ਚ ਰਹਿਣਾ ਪੈ ਰਿਹਾ ਸੀ।ਹੁਣ ਉਸਦੇ ਦੋਵੇਂ ਪੁੱਤਰਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਘਰ ਵਿਚ ਰਹਿਣਾ ਪੈ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਪਹਿਲੇ ਹਫ਼ਤੇ ਤਾਂ ਓਹਨਾਂ ਦਾ ਓਹੀਓ ਪਹਿਲਾਂ ਵਾਲਾ ਵਰਤਾਰਾ ਬਣਿਆ ਰਿਹਾ। ਉਹ ਥੋੜ੍ਹਾ ਸਮਾਂ ਹੀ ਆਪਣੇ ਪਿਤਾ ਕੋਲ ਆਉਂਦੇ ਤੇ ਵਾਪਿਸ ਆਪਣੇ ਕਮਰਿਆਂ ਚ ਚਲੇ ਜਾਂਦੇ। ਪ੍ਰੰਤੂ ਪੰਜਾਬ ਬੰਦ ਦਾ ਸਮੇਂ ਹੋਰ ਵਧਣ ਕਾਰਨ ਇਹ ਦੋਵੇਂ ਆਪਣੇ ਕਮਰਿਆਂ ਚੋਂ ਬਾਹਰ ਨਿਕਲ ਆਏ। ਹੁਣ ਉਹ ਆਪਣੀਆਂ ਪਤਨੀਆਂ ਨਾਲ ਦੋਵੇਂ ਭਰਾ ਮਿਲ ਕੇ ਮਹਿੰਦਰ ਕੋਲ ਬੈਠਣ ਲੱਗੇ। ਸਾਰਾ ਦਿਨ ਓਹਨਾਂ ਦਾ ਗੱਲਾਂ ਕਰਦੇ ਹੱਸਦੇ ਖੇਡਦੇ ਬਤੀਤ ਹੋਣ ਲੱਗਾ।ਆਪਣੇ ਪੁੱਤਰਾਂ ਤੇ ਨੂੰਹਾਂ ਦੇ ਇਸ ਪਿਆਰ ਨੇ ਉਸਨੂੰ ਆਪਣੇ ਸਾਰੇ ਪਿਛਲੇ ਦੁੱਖ ਭੁਲਾ ਦਿੱਤੇ।ਉਂਝ ਜੇਕਰ ਦੇਖਿਆ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਕਰੋਨਾ ਵਾਇਰਸ ਇਕ ਅਜਿਹੀ ਬਿਮਾਰੀ ਹੈ ਜਿਸਨੂੰ ਹੁਣ ਮਹਾਂਮਾਰੀ ਵੀ ਘੋਸ਼ਿਤ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਜਿਸਨੇ ਪੂਰੀ ਦੁਨੀਆ ਅੰਦਰ ਆਪਣੀ ਤਬਾਹੀ ਮਚਾਉਦਿਆਂ ਅਨੇਕਾਂ ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਕੋਲੋਂ ਓਹਨਾਂ ਦੇ ਮੈਂਬਰ ਖੋਹ ਲਏ ਹਨ। ਪ੍ਰੰਤੂ ਜੇਕਰ ਅਸੀਂ ਮਹਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਦੀ ਗੱਲ ਕਰੀਏ ਤਾਂ ਉਸਨੂੰ ਇਸ ਬਿਮਾਰੀ ਕਰਕੇ ਉਸਦਾ ਪਰਿਵਾਰ ਵਾਪਿਸ ਮਿਲ ਗਿਆ ਹੈ। ਮਹਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਆਪਣੇ ਪਰਿਵਾਰ ਵਿਚ ਵਿਚਰਦਿਆਂ ਆਪਣੇ ਮਨ ਚ ਇਹੋ ਗੱਲ ਕਹਿ ਰਿਹਾ ਸੀ ਕਿ 'ਵਾਹ ਓਏ ਕਰੋਨਿਆ' ਭਾਵੇਂ ਹੈ ਤਾਂ ਤੂੰ ਇਕ ਭਿਆਨਕ ਮਹਾਂਮਾਰੀ ਪਰ ਤੇਰੇ ਆਉਣ ਨਾਲ ਮੈਨੂੰ ਮੇਰਾ ਪਰਿਵਾਰ ਮਿਲ ਗਿਆ।

ਸਤਗੁਰ ਸਿੰਘ ਬਹਾਦਰਪੁਰ
+919855409825

ਭਾਰਤ ਦੇ ਸਿਰ ਦਾ ਤਾਜ ਕਹੀ ਜਾਂਦੀ ਕਸ਼ਮੀਰ ਵਾਦੀ ਦੇ ਹਲਾਤ ਮੌਜੂਦਾ ਸਮੇਂ ਅੰਦਰ ਬੜੀ ਤੇਜ਼ੀ ਨਾਲ ਤਬਦੀਲ ਹੋ ਰਹੇ ਹਨ ਅਤੇ ਪਿਛਲੇ ਕੁੱਝ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਸਮੁੱਚੀ ਵਾਦੀ-ਏ-ਕਸ਼ਮੀਰ ਅੰਦਰ ਮੁੜ ਅਮਨ ਤੇ ਸ਼ਾਂਤੀ ਵਾਲਾ ਮਾਹੌਲ ਕਾਇਮ ਹੁੰਦਾ ਹੋਇਆ ਨਜ਼ਰ ਆ ਰਿਹਾ ਹੈ ।ਪਰ ਇਸਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਕੇਂਦਰੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਫੋਰਸਾਂ ਦੀ ਛਾਂਅ ਹੇਠ ਆਪਣੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਜਿਉਂ ਰਹੇ ਕਸ਼ਮੀਰੀ ਸਿੱਖਾਂ ਦੇ ਮਨਾਂ ਅੰਦਰ ਅੱਜ ਵੀ ਦਹਿਸ਼ਤਗਰਦੀ ਵਾਲਾ ਪੁਰਾਣਾ ਖੌਫ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਬਰਕਰਾਰ ਹੈ ਅਤੇ ਉਹ ਆਪਣੇ ਭਵਿੱਖ ਬਾਰੇ ਹਮੇਸ਼ਾ ਚਿੰਤਤ ਦਿਖਾਈ ਦਿੰਦੇ ਹਨ । ਇਸੇ ਮੁੱਦੇ ਸਬੰਧੀ ਜੰਮੂ ਕਸ਼ਮੀਰ ਵਿੱਚ ਵੱਸਦੇ ਸਿੱਖਾਂ ਦੇ ਹੱਕਾਂ ਦੀ ਹਮੇਸ਼ਾ ਰਾਖੀ ਕਰਨ ਤੇ ਆਪਣੀ ਜੁਝਾਰੂ ਅਵਾਜ਼ ਬੁਲੰਦ ਕਰਦੇ ਆਏ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਸਿੱਖ ਆਗੂ ਨਰਿੰਦਰ ਪਾਲ ਸਿੰਘ ਖਾਲਸਾ ਨਾਲ ਗੱਲਬਾਤ ਕੀਤੀ ਤਾਂ ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਕਸ਼ਮੀਰ ਵਾਦੀ 'ਚ ਵੱਸਦੇ 65 ਹਜ਼ਾਰ ਦੇ ਕਰੀਬ ਕਸ਼ਮੀਰੀ ਸਿੱਖ ਅਜ਼ਾਦੀ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹੁਣ ਤੱਕ ਸਰਕਾਰੀ

ਕਸ਼ਮੀਰੀ ਸਿੱਖਾਂ ਦੇ ਮਨਾਂ ਅੰਦਰ ਅੱਜ ਵੀ ਦਹਿਸ਼ਤਗਰਦੀ ਦਾ ਖੌਫ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਬਰਕਰਾਰ ਹੈ , ਕਿਉਂਕਿ ਸੂਬੇ ਦੀਆਂ ਸਰਕਾਰਾਂ ਨੇ ਕਸ਼ਮੀਰੀ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਹਮੇਸ਼ਾ ਢਾਲ ਦੇ ਤੌਰ ਤੇ ਵਰਤਿਆ ਹੈ।ਮੌਜੂਦਾ ਸਮੇਂ ਜੰਮੂ-ਕਸ਼ਮੀਰ ਵਿੱਚ ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਤੇ ਸਮਾਜਿਕ ਹਾਲਾਤ ਬਦਲ ਰਹੇ ਹਨ।ਪਰ ਫਿਰ ਵੀ ਸਿੱਖਾਂ ਦੇ ਮਨਾਂ ਵਿੱਚ ਸਰਕਾਰਾਂ ਸੁਰੱਖਿਆ ਦੀ ਭਾਵਨਾ ਪੈਦਾ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕੀਆਂ ।ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸੂਬੇ ਵਿੱਚ ਘੱਟ ਗਿਣਤੀਆਂ ਦੇ ਬਣਾਏ ਹੱਕਾਂ ਤੋਂ ਵੀ ਮਹਿਰੂਮ ਰੱਖਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ।ਜੰਮੂ ਕਸ਼ਮੀਰ ਦੇ ਮੌਜੂਦਾ ਹਾਲਾਤਾਂ ਅਤੇ ਉਥੇ ਵੱਸਦੇ ਸਿੱਖ ਭਾਈਚਾਰੇ ਨੂੰ ਦਰਪੇਸ਼ ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ ਸਬੰਧੀ ਪੇਸ਼ ਹੈ ਆਰ.ਐਸ.ਖਾਲਸਾ ਦੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਰਿਪੋਰਟ

ਖੌਫ ਦੇ ਸਾਏ ਹੇਠ ਅਣਖ ਭਰੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਜਿਉ ਰਹੇ ਕਸ਼ਮੀਰੀ ਸਿੱਖਾਂ ਦੀ ਦਾਸਤਾਨ

ਤੇ ਗੈਰ ਸਰਕਾਰ ਏਜੰਸੀਆਂ ਦਰਮਿਆਨ ਚੱਲ ਰਹੀ ਆਪਸੀ ਕਸ਼ਮਾਕਸ਼ ਦਾ ਸ਼ਿਕਾਰ ਹੁੰਦੇ ਆਏ ਹਨ, ਬੇਸ਼ੱਕ ਪਿਛਲੇ ਅਰਸੇ ਦੌਰਾਨ ਦਹਿਸ਼ਤਗਰਦੀ ਦੇ ਮਹੌਲ ਕਾਰਨ ਵਾਦੀ ਵਿੱਚ ਰਹਿਣ ਵਾਲੇ 95 ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਦੇ ਕਰੀਬ ਕਸ਼ਮੀਰੀ ਹਿੰਦੂ ਪਰਿਵਾਰ ਆਪਣਾ ਕਾਰੋਬਾਰ ਤੇ ਘਰ ਬਾਰ ਛੱਡ ਕੇ ਜੰਮੂ ਸਮੇਤ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਦੂਜੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਭਾਗਾਂ ਵਿੱਚ ਜਾ ਵੱਸੇ ਹਨ ।ਪਰ ਇਸਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਕਸ਼ਮੀਰ ਵਾਦੀ ਵਿੱਚ ਵੱਸਦੇ ਘੱਟ ਗਿਣਤੀ ਦੇ ਸਿੱਖ ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਨੇ ਬੜੀ ਹਿੰਮਤ ਤੇ ਦਲੇਰੀ ਨਾਲ ਸਖਤ ਹਲਾਤਾਂ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰਦੇ ਆ ਰਹੇ ਹਨ ।ਆਪਣੀ ਗੱਲਬਾਤ ਦੌਰਾਨ ਭਾਈ ਖਾਲਸਾ ਨੇ ਸਪੱਸ਼ਟ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ ਕਿ ਕਸ਼ਮੀਰ ਵਾਦੀ ਅੰਦਰ ਆਪਣੇ ਹੱਕਾਂ ਲਈ ਸੰਘਰਸ਼ ਕਰ ਰਹੀਆਂ ਮੁਸਲਿਮ ਜੱਥੇਬੰਦੀਆਂ ਨੇ ਕਦੇ ਵੀ ਵਾਦੀ ਦੇ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣਾ ਨਿਸ਼ਾਨਾ ਨਹੀਂ ਬਣਾਇਆ ।ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਸੰਨ 2000 ਵਿੱਚ ਹੋਏ ਛੱਤੀ ਸਿੰਘਪੁਰਾ ਕਾਂਡ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਵੀ ਇਹਨਾਂ ਨੇ ਸਰਕਾਰੀ ਦਹਿਸ਼ਤਗਰਦੀ ਦਾ ਵਿਰੋਧ ਕਰ ਰਹੇ ਵਾਦੀ ਦੇ ਸਿੱਖਾਂ ਨਾਲ ਆਪਣੀ ਹਮਦਰਦੀ ਦਾ ਪ੍ਰਗਟਾਵਾ ਕੀਤਾ ।ਪਰ ਇਸਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਕਸ਼ਮੀਰ ਵਾਦੀ ਵਿੱਚ ਵੱਸਦੇ ਸਿੱਖਾਂ ਦੇ ਮੰਨਾਂ ਅੰਦਰ ਅੱਜ ਵੀ ਵਾਰ-ਵਾਰ ਉਜੜਨ ਦੀਆਂ ਚਿੰਤਾਵਾਂ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਚਿਹਰਿਆਂ ਦੇ ਉਤੇ ਸਾਫ ਝਲਕਦੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਨਜ਼ਰ ਆਉਂਦੀਆਂ ਹਨ 'ਤੇ ਉਹ ਹਮੇਸ਼ਾ ਹੀ ਆਪਣੇ ਭਵਿੱਖ ਬਾਰੇ ਚਿੰਤਤ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ । ਇਸ ਦੌਰਾਨ ਕਸ਼ਮੀਰੀ ਸਿੱਖ ਨੌਜਵਾਨ ਮਨਜੀਤ ਸਿੰਘ ਨੇ ਆਪਣੀ ਗੱਲਬਾਤ ਦੌਰਾਨ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸਮੁੱਚੀ ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਦੇ ਹਿੱਤਾਂ ਦੀ ਰਾਖੀ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਸੰਸਥਾ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਕਸ਼ਮੀਰੀ ਸਿੱਖਾਂ ਦੀ ਸਮੇਂ-ਸਮੇਂ ਤੇ ਸਾਰ ਲੈਂਦੀ ਆਈ ਹੈ ।ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਬੇਸ਼ੱਕ ਅੱਜ ਸਮੇਂ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਯਤਨਾਂ ਸਦਕਾ ਕਸ਼ਮੀਰ ਵਾਦੀ ਦੇ ਹਲਾਤ ਬਦਲ ਗਏ ਹਨ ਪਰ ਅੱਜ ਵੀ ਵਾਦੀ ਦੇ ਸਿੱਖ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਮਹਿਸੂਸ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ ।ਇਸ ਦੌਰਾਨ ਪਰਮੀਤ ਸਿੰਘ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਕਸ਼ਮੀਰ ਅੰਦਰ ਸ਼ਾਂਤੀ ਦੀ ਬਹਾਲੀ ਤੇ ਮਨੁੱਖੀ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੀ ਰਾਖੀ ਲਈ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਮਨੁੱਖੀ ਅਧਿਕਾਰ ਜੱਥੇਬੰਦੀਆਂ ਦੇ ਆਗੂਆਂ ਨੇ ਆਪਣੇ ਤੌਰ ਤੇ ਪੂਰੀ ਵਾਹ ਲਾਈ ਹੈ ।ਪਰ ਇਹ ਸਾਰਾ ਕਾਰਜ ਉਨ੍ਹੀ ਦੇਰ ਤੱਕ ਸਿਰੇ ਨਹੀਂ ਚੜ੍ਹ ਸਕਦਾ ਜਿੰਨੀ ਦੇਰ ਤੱਕ ਕਸ਼ਮੀਰ ਵਾਦੀ 'ਚ ਵੱਸਦੀਆਂ ਘੱਟ ਗਿਣਤੀ ਦੀਆਂ ਕੌਮਾਂ ਨਾਲ ਧੱਕੇ ਸ਼ਾਹੀ ਨਹੀਂ ਰੁਕਦੀ ।ਇਸੇ ਵਿਸ਼ੇ ਤੇ ਗੱਲਬਾਤ ਕਰਦਿਆਂ ਹੋਇਆਂ ਕਸ਼ਮੀਰ ਨਿਵਾਸੀ ਗੁਲਾਬ ਸਿੰਘ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਕਸ਼ਮੀਰੀ ਸਿੱਖਾਂ ਨੇ ਹਮੇਸ਼ਾ ਹੀ ਆਪਣੇ ਇਲਾਕੇ ਦੇ ਵਿਕਾਸ ਤੇ ਤਰੱਕੀ ਵਿੱਚ ਆਪਣਾ ਬਣਦਾ ਯੋਗਦਾਨ ਪਾਇਆ ਹੈ । ਪਰ ਬਹੁਤ ਅਫਸੋਸ ਦੀ ਗੱਲ ਹੈ ਕਿ ਸਮੇਂ ਦੀਆਂ ਸਰਕਾਰਾਂ ਨੇ ਕਸ਼ਮੀਰੀ ਸਿੱਖਾਂ ਨਾਲ ਹਮੇਸ਼ਾਂ ਹੀ ਮਤਰੇਈ ਮਾਂ ਵਾਲਾ ਸਲੂਕ ਕੀਤਾ ਹੈ । ਜਿਸ ਕਾਰਨ ਅੱਜ ਕਸ਼ਮੀਰੀ ਸਿੱਖ ਆਪਣੇ ਹੀ ਸੂਬੇ ਅੰਦਰ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਬੇਗਾਨਾ ਸਮਝਣ ਲਈ ਮਜ਼ਬੂਰ ਹੋ ਰਹੇ ਹਨ ।ਇਸ ਦੌਰਾਨ ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਇਹ ਵੀ ਕਿਹਾ ਕਿ ਕਸ਼ਮੀਰ ਵੈਲੀ ਦੇ ਸਿੱਖ ਹਮੇਸ਼ਾਂ ਹੀ ਵੱਡੇ ਇਮਤਿਹਾਨ ਅੰਦਰੋਂ ਗੁਜ਼ਰਦੇ ਆਏ ਹਨ, ਪਰ ਉਹਨਾ ਨੇ ਹਮੇਸ਼ਾ ਹੀ ਹਰ ਵੱਡੇ ਇਮਤਿਹਾਨ ਦਾ ਡੱਟ ਕੇ ਮੁਕਾਬਲਾ ਕੀਤਾ ਹੈ ਤੇ ਆਪਣੀ ਸਰਦਾਰੀ ਕਾਇਮ ਰੱਖੀ ਹੈ । ਜਿਸ ਕਾਰਨ ਅੱਜ ਵੀ ਸਮੁੱਚੀ ਕਸ਼ਮੀਰ ਵਾਦੀ ਅੰਦਰ ਸਿੱਖੀ ਦਾ ਝੰਡਾ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਬੁਲੰਦ ਹੈ ।ਇਸੇ ਮੁੱਦੇ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਸ਼੍ਰੀਨਗਰ ਦੇ ਰਹਿਣ ਵਾਲੇ ਦਾਰਾ ਸਿੰਘ ਨੇ ਆਪਣੇ ਵਿਚਾਰਾਂ ਦੀ ਸਾਂਝ ਕਰਦਿਆਂ ਹੋਇਆਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਵਾਦੀ ਦੇ ਸਿੱਖਾਂ ਦੇ ਹੱਕਾਂ ਨੂੰ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਅਣਗੌਲਿਆਂ ਕਰਨ ਦੇ ਲਈ ਸਮੇਂ ਦੀਆਂ ਸਰਕਾਰਾਂ ਵੱਲੋਂ ਸਿੱਖਾਂ ਦੇ ਕਲਚਰ ਤੇ ਮਾਂ ਬੋਲੀ ਪੰਜਾਬੀ ਨੂੰ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਢਾਹ ਲਾਉਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ਾਂ ਨਿਰੰਤਰ ਜਾਰੀ ਹਨ । ਜਿਸ ਕਾਰਨ ਵਾਦੀ ਦੇ ਸਿੱਖ ਆਪਣੇ ਆਪ ਅੰਦਰ ਬੇਗਾਨਗੀ ਦੀ ਭਾਵਨਾ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰਦੇ ਹਨ ।ਉਹਨਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਜੇਕਰ ਕੇਂਦਰ ਤੇ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਕਸ਼ਮੀਰੀ ਸਿੱਖ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਨੂੰ ਸਾਰ ਲੈਣ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸੁਹਿਰਦ ਹੈ ਤਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਸਿਆਸੀ ਸੋਚ ਬਦਲਣੀ ਪਵੇਗੀ, ਤੇ ਪਹਿਲ ਦੇ ਅਧਾਰ ਤੇ ਘੱਟ ਗਿਣਤੀ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਤ ਕਸ਼ਮੀਰੀ ਸਿੱਖਾਂ ਦੇ ਲਈ ਨੌਕਰੀਆਂ ਤੇ ਉਚ ਪੜ੍ਹਾਈ ਦੇ ਲਈ ਆਪਣੀਆਂ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀਆਂ ਅੰਦਰ ਰਾਖਵੀਆਂ ਸੀਟਾਂ ਰੱਖਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਹੀ ਕਸ਼ਮੀਰ ਵੈਲੀ ਦੇ ਸਿੱਖ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰਨਗੇ ।ਇਸੇ ਮੁੱਦੇ ਤੇ ਗਿਆਨੀ ਰਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਆਪਣੀ ਗੱਲਬਾਤ ਦੌਰਾਨ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸਮੁੱਚੀ ਕਸ਼ਮੀਰ ਵਾਦੀ ਦੇ ਸਿੱਖ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਅਮਨ ਪੰਸਦ ਸ਼ਹਿਰੀ ਹਨ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਹਮੇਸ਼ਾ ਹੀ ਸੂਬੇ ਨੂੰ ਆਰਥਿਕ ਪੱਖੋਂ ਖੁਸ਼ਹਾਲ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਆਪਣਾ ਬਣਦਾ ਯੋਗਦਾਨ ਪਾਇਆ ਹੈ ।ਪਰ ਬਹੁਤ ਅਫਸੋਸ ਦੀ ਗੱਲ ਹੈ ਕਿ ਜੰਮੂ ਕਸ਼ਮੀਰ ਦੀਆਂ ਸਰਕਾਰਾਂ ਨੇ ਕਦੇ ਵੀ ਕਸ਼ਮੀਰੀ ਸਿੱਖਾਂ ਦੇ ਜੀਵਨ ਪੱਧਰ ਨੂੰ ਉਪਰ ਚੁੱਕਣ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਆਰਥਿਕ ਪੱਖੋਂ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਮਦਦ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਅਣਦੇਖੀ ਕੀਤੀ ਹੈ । ਜਿਸ ਕਾਰਨ ਅੱਜ ਸਮੁੱਚੀ ਕਸ਼ਮੀਰ ਵਾਦੀ ਦੇ ਸਿੱਖ ਨੌਜਵਾਨ ਵੱਡੀ ਗਿਣਤੀ ਵਿੱਚ ਪੜ੍ਹੇ ਲਿਖੇ ਹੋਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਬੇਰੁਜ਼ਗਾਰੀ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ ਜੋ ਕਿ ਕਸ਼ਮੀਰੀ ਸਿੱਖ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਇੱਕ ਬਹੁਤ ਵੱਡਾ ਮਜ਼ਾਕ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਸਰਕਾਰੀ ਨੌਕਰੀਆਂ ਬਹੁਗਿਣਤੀ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਤ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਹੀ ਮਿਲ ਰਹੀਆਂ ਹਨ । ਜਿਸ ਕਰਕੇ ਰਾਜ ਦੀਆਂ ਘੱਟ ਗਿਣਤੀ ਦੀਆਂ ਕੌਮਾਂ ਦੇ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਅੰਦਰ ਸਖਤ ਰੋਸ ਦੇਖਣ ਨੂੰ ਮਿਲ ਰਿਹਾ ਹੈ ।ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸਿੱਖਾਂ ਦੀ ਸਿਰਮੌਰ ਜੱਥੇਬੰਦੀ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਤੇ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਨੂੰ ਕਸ਼ਮੀਰ ਵਿੱਚ ਵੱਸਦੇ ਹੋਏ ਸਿੱਖਾਂ ਦੀ ਸਾਰ ਲੈਣ ਲਈ ਖੁੱਲ੍ਹ ਕੇ ਅੱਗੇ ਆਉਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਕਿ ਪਿਛਲੇ ਲੰਬੇ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਦਹਿਸ਼ਤਗਰਦੀ ਤੇ ਖੌਫ ਦੇ ਮਾਹੌਲ ਅੰਦਰ ਆਪਣਾ ਜੀਵਨ ਬਸਰ ਕਰ ਰਹੇ ਕਸ਼ਮੀਰੀ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਆਪਣੇ ਪਨ ਦਾ ਅਹਿਸਾਸ ਹੋ ਸਕੇ ।ਇਸ ਦੌਰਾਨ ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਸ਼੍ਰੀ ਨਰਿੰਦਰ ਮੋਦੀ ਨੂੰ ਵੀ ਜ਼ੋਰਦਾਰ ਅਪੀਲ ਕਰਦਿਆਂ ਹੋਇਆਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਜੇਕਰ ਉਹ ਵਾਦੀ ਵਿੱਚ ਵੱਸਦੀ ਬਹੁਗਿਣਤੀ ਭਾਈਚਾਰੇ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਤ ਵੀਰਾਂ ਦੇ ਮਸਲਿਆਂ ਨੂੰ ਹੱਲ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਰੁਚੀ ਦਿਖਾਉਂਦੇ ਹਨ ਤਾਂ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਵਾਦੀ ਦੀਆਂ ਘੱਟ ਗਿਣਤੀ ਦੀਆਂ ਕੌਮਾਂ ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਵਾਦੀ ਦੇ ਸਿੱਖ ਨੂੰ ਹੀ ਆਪਣੇ ਗੱਲ ਨਾਲ ਲਗਾਉਣ ਲਈ ਖੁੱਲ ਕੇ ਅੱਗੇ ਆਉਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਕਿ ਪਿਛਲੇ ਲੰਬੇ ਅਰਸੇ ਤੋਂ ਦਹਿਸ਼ਤਗਰਦੀ ਦੀ ਹਨੇਰੀ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰ ਰਹੇ ਵਾਦੀ ਦੇ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਰਾਹਤ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋ ਸਕੇ ।

ਆਰ.ਐਸ.ਖਾਲਸਾ
ਮੋਬਾ : 084372-00728
khalsaldh@gmail.com

ਸਰਕਾਰਾਂ ਨੇ ਕਦੀ ਵੀ ਕਸ਼ਮੀਰੀ ਸਿੱਖਾਂ ਦੀਆਂ ਕੁਰਬਾਨੀਆਂ ਦਾ ਮੁੱਲ ਨਹੀਂ ਪਾਇਆ - ਜਗਮੋਹਨ ਸਿੰਘ ਰੈਨਾ

ਕਸ਼ਮੀਰ ਵਾਦੀ 'ਚ ਵੱਸਦੇ ਸਿੱਖਾਂ ਨੇ ਹਮੇਸ਼ਾ ਹੀ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਏਕਤਾ ਅਤੇ ਅਖੰਡਤਾ ਨੂੰ ਕਾਇਮ ਰੱਖਣ ਲਈ ਆਪਣਾ ਬਣਦਾ ਯੋਗਦਾਨ ਪਾਇਆ, ਖਾਸ ਕਰਕੇ 1947 ਤੇ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਭਾਰਤ-ਪਾਕਿ ਦਰਮਿਆਨ ਹੋਈਆਂ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਜੰਗਾਂ ਅੰਦਰ ਦੁਸ਼ਮਣ ਦੇਸ਼ ਦੀਆਂ ਫੌਜਾਂ ਨੂੰ ਖੰਦੇੜਨ ਵਿੱਚ ਹਰ ਪੱਖੋਂ ਆਪਣੀ ਸਰਗਰਮ ਭੂਮਿਕਾ ਨਿਭਾਈ ।ਪਰ ਬਹੁਤ ਅਫਸੋਸ ਦੀ ਗੱਲ ਹੈ ਕਿ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਤਾਜ ਵੱਜੋਂ ਜਾਣੇ ਜਾਂਦੇ ਕਸ਼ਮੀਰ ਨੂੰ ਬਚਾਉਣ ਦੇ ਲਈ ਵੱਡੀ ਪੱਧਰ ਤੇ ਕਸ਼ਮੀਰੀ ਸਿੱਖਾਂ ਵੱਲੋਂ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਕੁਰਬਾਨੀਆਂ ਦਾ ਕੇਂਦਰ ਤੇ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰਾਂ ਨੇ ਕਦੇ ਵੀ ਯੋਗਮੁੱਲ ਨਹੀਂ ਪਾਇਆ ਸਗੋਂ ਹਮੇਸ਼ਾ ਹੀ ਕਸ਼ਮੀਰ ਵਾਦੀ ਦੇ ਸਿੱਖਾਂ ਦੇ ਹੱਕਾਂ ਨੂੰ ਅੱਖੋਂ ਪਰੋਖੇ ਕੀਤਾ ਹੈ ।ਇਨ੍ਹਾਂ ਸ਼ਬਦਾਂ ਦਾ ਪ੍ਰਗਟਾਵਾ ਪਿਛਲੇ ਦਿਨੀਂ ਆਪਣੀ ਕਸ਼ਮੀਰ ਫੇਰੀ ਦੌਰਾਨ ਲੇਖਕ ਨਾਲ ਉਚੇਚੇ ਤੌਰ ਤੇ ਗੱਲਬਾਤ ਕਰਦਿਆਂ ਆਲ ਪਾਰਟੀ ਸਿੱਖ ਕੋਆਰਡੀਨੇਸ਼ਨ ਕਮੇਟੀ ਜੰਮੂ ਕਸ਼ਮੀਰ ਦੇ ਚੇਅਰਮੈਨ ਜਗਮੋਹਨ ਸਿੰਘ ਰੈਨਾ ਨੇ ਕੀਤਾ ।ਸ. ਰੈਨਾ ਨੇ ਆਪਣੀ ਗੱਲਬਾਤ ਦੌਰਾਨ ਕਿਹਾ ਕਿ ਕਸ਼ਮੀਰ ਵਿੱਚ ਸਿੱਖਾਂ ਤੇ ਮੁਸਲਿਮ ਭਾਈਚਾਰੇ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਤ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਆਪਸੀ ਸੰਬੰਧ ਬਹੁਤ ਹੀ ਸੁਖਾਵੇਂ ਹਨ। ਪਰ ਕੁੱਝ ਕੱਟੜਪੰਥੀ ਤਾਕਤਾਂ ਤੇ ਸਰਕਾਰੀ ਏਜੰਸੀਆਂ ਨੂੰ ਸਾਡਾ ਆਪਸੀ ਪਿਆਰ ਤੇ ਏਕਤਾ ਰਾਸ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦੀ ਤੇ ਉਹ ਕਿਸੇ ਨਾ ਕਿਸੇ ਤਰੀਕੇ ਸਾਨੂੰ ਹਿੰਦੂ ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਵਾਂਗ ਕਸ਼ਮੀਰ ਵਾਦੀ ਛੱਡਣ ਦੀਆਂ ਕੋਝੀਆਂ ਸਾਜਸ਼ਾਂ ਖੇਡਦੇ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ ।ਪਰ ਇਸਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਕਸ਼ਮੀਰ ਵਾਦੀ ਦੇ ਸਿੱਖ ਕਿਸੇ ਵੀ ਕੀਮਤ ਤੇ ਆਪਣਾ ਘਰ ਬਾਰ ਛੱਡਣ ਨੂੰ ਤਿਆਰ ਨਹੀਂ ਹਨ ।ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਰੋਸ ਦਾ ਪ੍ਰਗਟਾਵਾ ਕਰਦਿਆਂ ਹੋਇਆਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਕਸ਼ਮੀਰ ਵਾਦੀ ਵਿੱਚ ਅਮਨ ਸ਼ਾਂਤੀ ਨੂੰ ਬਹਾਲ ਰੱਖਣ ਵਿੱਚ ਕਸ਼ਮੀਰੀ ਸਿੱਖਾਂ ਨੇ ਆਪਣੀ ਬਣਦੀ ਭੂਮਿਕਾ ਨਿਭਾਈ ਹੈ ਪਰ ਇਸਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਤੇ ਜੰਮੂ ਕਸ਼ਮੀਰ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਕਦੇ ਵੀ ਕਸ਼ਮੀਰੀ ਸਿੱਖਾਂ ਦੀ ਬਾਂਹ ਨਹੀਂ ਫੜੀ ਤੇ ਨਾ ਹੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਵਾਦੀ ਵਿੱਚੋਂ ਹਿਜਰਤ ਕਰਕੇ ਹਿੰਦੂ ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਦੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕੋਈ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਰਾਹਤ, ਮੁਆਵਜਾ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਪੜ੍ਹੇ ਲਿਖੇ ਸਿੱਖ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਨੂੰ ਸਰਕਾਰੀ ਨੌਕਰੀਆਂ ਦਿੱਤੀਆਂ ਹਨ ।ਜਿਸ ਕਾਰਨ ਅੱਜ ਕਸ਼ਮੀਰੀ ਸਿੱਖ ਨੌਜਵਾਨ ਸਰਕਾਰੀ ਨੌਕਰੀਆਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਲਈ ਦਰ-ਦਰ ਦੀਆਂ ਠੋਕਰਾਂ ਖਾ ਰਹੇ ਹਨ ।

(ਬਾਕੀ ਸਫਾ 21 'ਤੇ ਦੇਖੋ)

ਕਸ਼ਮੀਰੀ ਸਿੱਖ ਆਗੂ ਜਗਮੋਹਨ ਸਿੰਘ ਰੈਨਾ ਕਸ਼ਮੀਰੀ ਸਿੱਖਾਂ ਦੇ ਹਾਲਾਤਾਂ ਬਾਰੇ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦਿੰਦੇ ਹੋਏ।

ਸ. ਰੈਨਾ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਦੇਸ਼ ਅੰਦਰ ਘੱਟ ਗਿਣਤੀ ਦੀਆਂ ਕੌਮਾਂ ਦੇ ਹੱਕਾਂ ਦੀ ਰਾਖੀ ਕਰਨ ਲਈ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਘੱਟ ਗਿਣਤੀ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ ਕੀਤੀ ਹੋਈ ਹੈ। ਪਰ ਜੰਮੂ ਕਸ਼ਮੀਰ ਨੂੰ ਉਕਤ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੇ ਘੇਰੇ ਤੋਂ ਮੁਕਤ ਰੱਖਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਜਿਸ ਕਾਰਨ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਭਾਰੀ ਖੁਆਰੀ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰਨਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਕਰਕੇ ਸਰਕਾਰੀ ਨੌਕਰੀਆਂ ਦੇਣ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਜਾਣ ਬੁੱਝ ਕੇ ਸਿੱਖ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਨੂੰ ਅਣਗੌਲਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਜਿਸਦੇ ਰੋਸ ਵੱਜੋਂ ਉਹ ਆਪਣੇ ਸਾਥੀਆਂ ਸਮੇਤ ਪੂਰੇ ਪੁਖਤਾ ਸਬੂਤਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਜੰਮੂ ਕਸ਼ਮੀਰ ਦੇ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਵੀ ਮਿਲ ਚੁੱਕੇ ਹਨ। ਪਰ ਇਸਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਪਰਨਾਲਾ ਉਥੇ ਦਾ ਉਥੇ ਹੀ ਹੈ। ਕਸ਼ਮੀਰ ਮਾਮਲੇ ਦੇ ਹੱਲ ਸੰਬੰਧੀ ਇੱਕ ਪੁੱਛੇ ਗਏ ਸਵਾਲ ਦਾ ਜਵਾਬ ਦਿੰਦਿਆਂ ਹੋਇਆਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਕਸ਼ਮੀਰ ਦਾ ਮਸਲਾ ਕੋਈ ਬਹੁਤਾ ਪੇਚੀਦਾ ਨਹੀਂ ਹੈ ਪਰ ਆਪਣੀਆਂ ਸਿਆਸੀ ਰੋਟੀਆਂ ਸੇਕਣ ਵਾਲੇ ਰਾਜਸੀ ਲੀਡਰ ਤੇ ਸਮੇਂ ਦੀਆਂ ਸਰਕਾਰਾਂ ਕਸ਼ਮੀਰ ਵਾਦੀ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਨਿੱਜੀ ਸਵਾਰਥਾਂ ਲਈ ਵਰਤ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। ਇਸ ਦੌਰਾਨ ਸ. ਰੈਨਾ ਨੇ ਪਿਛਲੇ ਅਰਸੇ ਦੌਰਾਨ ਪੰਜਾਬ ਅੰਦਰ ਬਣੀ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਉਪਰ ਰੋਸ ਦਾ ਪ੍ਰਗਟਾਵਾ ਕਰਦਿਆਂ ਹੋਇਆਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸੱਤਾ ਦੇ ਵਿੱਚ ਆਉਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਸਿੱਖਾਂ ਦੀ ਸਿਰਮੌਰ ਪਾਰਟੀ ਨੇ ਸੱਚੇ ਦਿਲੋਂ ਕਸ਼ਮੀਰੀ ਸਿੱਖਾਂ ਦੀ ਬਾਂਹ ਨਹੀਂ ਫੜੀ। ਜਿਸ ਨੂੰ ਹਰ ਕਸ਼ਮੀਰੀ ਸਿੱਖ ਬੜੀ ਸ਼ਿੱਦਤ ਨਾਲ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਆਪਣੀ ਗੱਲਬਾਤ ਦੌਰਾਨ ਸ. ਜਗਮੋਹਨ ਸਿੰਘ ਰੈਨਾ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਜੰਮੂ ਕਸ਼ਮੀਰ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਰਾਜ ਦੇ ਸਕੂਲਾਂ ਤੇ ਕਾਲਜਾਂ ਅੰਦਰ ਪੰਜਾਬੀ ਭਾਸ਼ਾ ਨੂੰ ਦੂਜੀ ਭਾਸ਼ਾ ਦਾ ਦਰਜਾ ਦਿੱਤਾ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਪਰ ਜੰਮੂ ਕਸ਼ਮੀਰ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਅੰਦਰ ਪੰਜਾਬੀ ਭਾਸ਼ਾ ਨੂੰ ਮਾਨਤਾ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਜੋ ਕਿ ਸਿੱਧੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਕਸ਼ਮੀਰ ਵਿੱਚ ਰਹਿਣ ਵਾਲੇ ਸਿੱਖਾਂ ਨਾਲ ਧੱਕੇਸ਼ਾਹੀ ਹੈ। ਦੂਜੀ ਗੱਲ ਅਸੀਂ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਇਹ ਵੀ ਜ਼ੋਰਦਾਰ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ ਸੀ ਕਿ ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਕਾਲਜਾਂ ਅਤੇ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀਆਂ ਅੰਦਰ ਕਸ਼ਮੀਰ ਵਿੱਚੋਂ ਹਿਜਰਤ ਕਰ ਗਏ ਹਿੰਦੂ ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਦੇ ਬੱਚਿਆਂ ਲਈ ਇੱਕ ਇੱਕ ਸੀਟ ਰਾਖਵੀਂ ਰੱਖੀ ਗਈ ਹੈ ਉਸੇ ਹੀ ਤਰਜ ਤੇ ਰਾਜ ਦੀਆਂ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀਆਂ ਅੰਦਰ ਕਸ਼ਮੀਰੀ ਸਿੱਖਾਂ ਦੇ ਬੱਚਿਆਂ ਲਈ ਵੀ ਰਾਖਵੀਆਂ ਸੀਟਾਂ ਰੱਖੀਆਂ ਜਾਣ। ਦੂਜਾ ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜੰਮੂ ਕਸ਼ਮੀਰ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਤਿੰਨ ਸ਼ਹਿਰਾਂ ਅੰਦਰ ਕਸ਼ਮੀਰ ਤੋਂ ਆਏ ਲੋਕਾਂ ਲਈ ਉਚੇਚੇ ਤੌਰ ਤੇ ਕਸ਼ਮੀਰੀ ਹਾਊਸ ਬਣਾਏ ਗਏ ਹਨ। ਉਸੇ ਹੀ ਤਰਜ ਤੇ ਜੰਮੂ ਤੇ ਸ਼੍ਰੀਨਗਰ ਅੰਦਰ ਪੰਜਾਬ ਤੋਂ ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਲਈ ਸਰਕਾਰੀ ਤੌਰ ਤੇ ਪੰਜਾਬ ਹਾਊਸਾਂ ਦਾ ਨਿਰਮਾਣ ਵੀ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ। ਜਿਸਦੇ ਪ੍ਰਤੀ ਉਸ ਵੇਲੇ ਦੇ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਉਪ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਸ. ਸੁਖਬੀਰ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਨੇ ਸਾਨੂੰ ਪੂਰਨ ਭਰੋਸਾ ਦਿੱਤਾ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਇਸ ਸੰਬੰਧੀ ਜੰਮੂ ਕਸ਼ਮੀਰ ਦੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਤੇ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨਾਲ ਗੱਲਬਾਤ ਕਰਨਗੇ। ਪਰ ਅੱਜੇ ਤੱਕ ਉਸਦਾ ਕੁੱਝ ਵੀ ਸਿੱਟਾ ਨਹੀਂ ਨਿਕਲਿਆ। ਜੰਮੂ ਕਸ਼ਮੀਰ ਦੇ ਸਿੱਖਾਂ ਦੇ ਮਸਲਿਆਂ ਨੂੰ ਹੱਲ ਕਰਵਾਉਣ ਲਈ ਬਣਾਈ ਗਈ ਸਾਂਝੀ ਆਲ ਪਾਰਟੀ ਸਿੱਖ ਕੋਆਰਡੀਨੇਸ਼ਨ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਭੂਮਿਕਾ ਸੰਬੰਧੀ ਗੱਲ ਕਰਦਿਆਂ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਚੇਅਰਮੈਨ ਸ. ਜਗਮੋਹਨ ਸਿੰਘ ਰੈਨਾ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਸ ਕਮੇਟੀ ਦਾ ਮੁੱਖ ਮਨੋਰਥ ਸੌੜੀ ਸਿਆਸਤ ਤੋਂ ਉਪਰ ਉਠ ਕੇ ਕਸ਼ਮੀਰੀ ਸਿੱਖਾਂ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਤੱਕ ਆਵਾਜ਼ ਪਹੁੰਚਾਉਣੀ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਮਸਲਿਆਂ ਨੂੰ ਹੱਲ ਕਰਵਾਉਣਾ ਹੈ। ਇਸੇ ਮਿਸ਼ਨ ਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਲਈ ਅਸੀਂ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਅਤੇ ਜੰਮੂ ਕਸ਼ਮੀਰ ਦੇ ਗਵਰਨਰ ਨੂੰ ਵੀ ਮਿਲ ਚੁੱਕੇ ਹਾਂ ਤਾਂ ਕਿ ਕਸ਼ਮੀਰ ਵਾਦੀ ਦੇ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਇਨਸਾਫ ਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਹੋ ਸਕੇ

ਕਸ਼ਮੀਰੀ ਸਿੱਖਾਂ ਦੀ ਸੱਚੇ ਦਿਲੋਂ ਹਮਦਰਦ ਬਣੀ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ

ਪਿਛਲੇ ਲੰਬੇ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਦਹਿਸ਼ਤਗਰਦੀ ਵਾਲੇ ਮਾਹੌਲ ਵਿੱਚ ਆਪਣਾ ਜੀਵਨ ਬਸ਼ਰ ਕਰ ਰਹੇ ਤੇ ਆਪਣੇ ਹੱਕਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਲਈ ਸ਼ਾਂਤਮਈ ਢੰਗ ਨਾਲ ਸੰਘਰਸ਼ ਕਰ ਰਹੇ ਕਸ਼ਮੀਰੀ ਸਿੱਖਾਂ ਦੀ ਸੱਚੇ ਦਿੱਲੋਂ ਹਰ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਮਦਦ ਕਰਨ ਲਈ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਇੱਕ ਸੱਚੇ ਹਮਦਰਦ ਦੇ ਰੂਪ ਵੱਜੋਂ ਵਿਚਰੀ ਹੈ। ਜਿਸ ਨੇ ਹਰ ਔਖੇ ਸਮੇਂ ਕਸ਼ਮੀਰ ਵਾਦੀ ਵਿੱਚ ਵੱਸਦੇ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਸਿੱਖਾਂ ਦੀ ਬਾਂਹ ਫੜ ਕੇ ਆਪਣੀ ਸੁਹਿਰਦ ਸੋਚ ਦਾ ਪ੍ਰਗਟਾਵਾ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਉਪਰੋਕਤ ਮੁੱਦੇ ਦੇ ਸਬੰਧ 'ਚ ਜਦੋਂ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨਾਲ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ ਤੇ ਗੱਲਬਾਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਸਪਸ਼ੱਟ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ ਕਿ ਕਸ਼ਮੀਰ ਵਾਦੀ ਅੰਦਰ ਵੱਸਦੇ ਸਿੱਖ ਸਮੁੱਚੇ ਪੰਥ ਦਾ ਇੱਕ ਅਹਿਮ ਅੰਗ ਹਨ। ਜਿੰਨਾਂ ਨੇ ਹਮੇਸ਼ਾ ਹੀ ਕਸ਼ਮੀਰ ਨੂੰ ਹਰ ਪੱਖੋਂ ਆਰਥਿਕ ਤੌਰ ਤੇ ਖੁਸ਼ਹਾਲ ਬਣਾਉਣ ਵਿੱਚ ਜਿੱਥੇ ਆਪਣਾ ਬਣਦਾ ਯੋਗਦਾਨ ਪਾਇਆ ਉਥੇ ਨਾਲ ਹੀ ਦਹਿਸ਼ਤਗਰਦੀ ਦੇ ਮਾਹੌਲ ਵਿੱਚ ਰਹਿ ਕੇ ਵੀ ਆਪਣੀ ਅਣਖ ਤੇ ਗੈਰਤ ਨੂੰ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਿਆ। ਪਰ ਅਫਸੋਸ ਦੀ ਗੱਲ ਹੈ ਕਿ ਜੰਮੂ ਕਸ਼ਮੀਰ ਦੀਆਂ ਸਰਕਾਰਾਂ ਨੇ ਹਮੇਸ਼ਾ ਹੀ ਆਪਣੇ ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਵੱਸਦੀਆਂ ਘੱਟ ਗਿਣਤੀ ਦੀਆਂ ਕੌਮਾਂ ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਕਸ਼ਮੀਰੀ ਸਿੱਖਾਂ ਦੇ ਹੱਕਾਂ ਨੂੰ ਵਿਸਾਰਿਆ ਹੈ। ਜਿਸਦਾ ਦਰਦ ਕਸ਼ਮੀਰ ਵਾਦੀ ਵਿੱਚ ਵੱਸਦੇ ਹਰ ਸਿੱਖ ਦੇ ਚਿਹਰੇ ਤੋਂ ਸਾਫ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਪੜ੍ਹਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਆਪਣੀ ਗੱਲਬਾਤ ਦੌਰਾਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸਿੱਖੀ ਦਾ ਪ੍ਰਚਾਰ ਤੇ ਪ੍ਰਸਾਰ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਪੰਥ ਦੀ ਸਿਰਮੌਰ ਸੰਸਥਾ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਹਰ ਔਖੇ ਸਮੇਂ ਕਸ਼ਮੀਰੀ ਸਿੱਖਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਮੋਢੇ ਨਾਲ ਮੋਢਾ ਜੋੜ ਕੇ ਖੜੀ ਹੈ। ਮਾਮਲਾ ਚਾਹੇ ਕਸ਼ਮੀਰੀ ਸਿੱਖਾਂ ਦੀ ਜਾਨ - ਮਾਲ ਦੀ ਰਾਖੀ ਦਾ ਹੋਵੇ ਜਾਂ ਕਸ਼ਮੀਰੀ ਸਿੱਖ ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਪੜ੍ਹਾਈ ਦਾ ਜਾਂ ਹੜ੍ਹਾ ਦੀ ਤਰਾਸਦੀ ਵੇਲੇ ਮਦੱਦ ਕਰਨ ਦਾ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਨੇ ਹਮੇਸ਼ਾ ਹੀ ਆਪਣੀ ਸਰਗਰਮ ਭੂਮਿਕਾ ਨਿਭਾਈ ਹੈ। ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦਿੰਦਿਆਂ ਹੋਇਆਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਕਸ਼ਮੀਰ ਵਾਦੀ ਵਿੱਚ ਵੱਸਦੇ ਸਿੱਖ ਭਾਈਚਾਰੇ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਅੰਮ੍ਰਿਤਧਾਰੀ ਗੁਰਸਿੱਖ ਲੜਕੀਆਂ ਨੂੰ ਨਿਸ਼ਕਾਮ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਉਚੱ ਪੱਧਰ ਦੀ ਸਿੱਖਿਆ ਦਿਵਾਉਣ ਦੇ ਲਈ ਜਿੱਥੇ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਵੱਲੋਂ ਆਪਣੇ ਕਾਲਜਾਂ ਤੇ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਦੇ ਅੰਦਰ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਪੜ੍ਹਾਈ ਦੇ ਲਈ ਪੁਖਤਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ, ਉਥੇ ਨਾਲ ਹੀ ਕਸ਼ਮੀਰੀ ਅੰਮ੍ਰਿਤਧਾਰੀ ਸਿੱਖ ਬੱਚੀਆਂ ਨੂੰ 10+2 ਤੱਕ ਫ੍ਰੀ ਵਿੱਦਿਆ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਵੱਲੋਂ ਆਪਣੇ ਖਰਚੇ ਤੇ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ ਤਾਂ ਕਿ ਉਹ ਵੀ ਸਮੇਂ ਦੀਆਂ ਹਾਣੀ ਬਣ ਸਕਣ। ਇਸ ਦੌਰਾਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਇਹ ਵੀ ਖੁਲਾਸਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਜੰਮੂ ਕਸ਼ਮੀਰ ਦੀਆਂ ਸਿੱਖ ਸੰਗਤਾਂ ਦੀ ਮੰਗ ਨੂੰ ਮੁੱਖ ਰੱਖਦਿਆਂ ਹੋਇਆਂ ਕਸ਼ਮੀਰ ਦੇ ਇਲਾਕੇ ਚਿੱਠੀ ਸਿੰਘਪੁਰਾ ਵਿਖੇ ਚੱਲ ਰਹੇ ਖਾਲਸਾ ਹਾਈ ਸਕੂਲ ਦੀ ਨਵੀਂ ਇਮਾਰਤ ਉਸਾਰੀ ਗਈ ਹੈ। ਇਸਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਬਾਰਾਮੂਲਾ ਦੇ ਖਾਲਸਾ ਸਕੂਲ ਵਿਖੇ ਪੜ੍ਹ ਰਹੇ ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਸਹਾਇਤਾ ਲਈ ਦੋ ਲੱਖ ਰੁਪਏ ਦੀ ਸਹਾਇਤਾ ਰਾਸ਼ੀ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ।

ਸ਼੍ਰੀ ਨਗਰ ਦੇ ਲਾਲ ਚੌਂਕ ਦੀ ਸ਼ਾਨ ਅੱਜ ਵੀ ਬਰਕਾਰ

ਬੇਸ਼ੱਕ ਸਮੇਂ ਦੇ ਚੱਲਦੇ ਚੱਕਰ ਅਨੁਸਾਰ ਜੰਮੂ ਕਸ਼ਮੀਰ ਦੀ ਰਾਜਧਾਨੀ ਸ਼੍ਰੀਨਗਰ ਸ਼ਹਿਰ ਦੇ ਦਿਲ ਵੱਜੋਂ ਜਾਣੇ ਜਾਂਦੇ ਇਲਾਕੇ ਲਾਲ ਚੌਂਕ ਅੰਦਰ ਹਰ ਪਾਸੇ ਚਹਿਲ-ਪਹਿਲ ਵਾਲਾ ਮਾਹੌਲ, ਸ਼ਾਂਤੀ ਅਤੇ ਸਥਾਨਕ ਲੋਕਾਂ ਸਮੇਤ ਬਾਹਰੋਂ ਆਏ ਹੋਏ ਸੈਲਾਨੀਆਂ ਦੇ ਚੇਹਰਿਆਂ ਦੇ ਉਪਰ ਰੌਣਕ ਨਜ਼ਰ ਆਉਂਦੀ ਦਿਖਾਈ ਦਿੰਦੀ ਹੈ। ਪਰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਰੌਣਕ ਭਰਪੂਰ ਚੇਹਰਿਆਂ ਦੇ ਪਿੱਛੇ ਲੁਕਿਆ ਹੋਇਆ ਦਹਿਸ਼ਤ ਤੇ ਖੌਫ ਦਾ ਮਾਹੌਲ ਅੱਜ ਵੀ ਕਾਇਮ ਹੈ। ਇਹ ਸਮੁੱਚਾ ਨਜ਼ਾਰਾ ਲੇਖਕ ਨੇ ਬੀਤੇ ਦਿਨੀਂ ਵਾਦੀ-ਏ-ਕਸ਼ਮੀਰ ਦੇ ਸ਼ਹਿਰ ਸ਼੍ਰੀਨਗਰ ਦੇ ਮੁੱਖ ਬਜ਼ਾਰ ਵਿਖੇ ਸਥਿਤ ਲਾਲ ਚੌਂਕ ਦੇ ਦੋਰੇ ਦੌਰਾਨ ਦੇਖਿਆ। ਇਸ ਦੌਰਾਨ ਸ਼੍ਰੀਨਗਰ ਦੇ ਲਾਲ ਚੌਂਕ ਵਿਖੇ ਖਰੀਦੋ-ਫਰੋਖਤ ਕਰ ਰਹੇ ਕਸ਼ਮੀਰੀ ਲੋਕਾਂ ਤੇ ਬਾਹਰੋਂ ਆਏ ਹੋਏ ਸੈਲਾਨੀਆਂ ਨਾਲ ਉਚੇਚੇ ਤੌਰ ਤੇ ਗੱਲਬਾਤ ਕੀਤੀ ਤਾਂ ਇੱਕ ਪੱਖ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ ਤੇ ਉਭਰ ਕੇ ਸਾਹਮਣੇ ਆਇਆ ਕਿ ਹਰ ਵਿਅਕਤੀ ਦਹਿਸ਼ਤ ਗਰਦੀ ਅਤੇ ਸੁਰੱਖਿਆ ਬਲਾਂ ਵੱਲੋਂ ਤਾਣੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸੰਗੀਨਾ ਦੇ ਮਾਹੌਲ ਤੋਂ ਮੁਕਤੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਕੇ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਖੁਸ਼ੀ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਕਸ਼ਮੀਰੀ ਲੜਕੀਆਂ ਤੇ ਔਰਤਾਂ ਕੱਟੜਪੰਥੀ ਜੱਥੇਬੰਦੀਆਂ ਵੱਲੋਂ ਲਗਾਈਆਂ ਗਈਆਂ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਪਾਬੰਦੀਆਂ ਤੇ ਦਬਾਵਾਂ ਤੋਂ ਮੁਕਤ ਹੋ ਕੇ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਆਜ਼ਾਦ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। ਇਸ ਦੌਰਾਨ ਲਾਲ ਚੌਂਕ ਦੇ ਨੇੜੇ ਸਥਿਤ ਪਿੱਛਲੇ 40 ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਡਰਾਈ ਫਰੂਟ ਦਾ ਕਾਰੋਬਾਰ ਕਰ ਰਹੇ ਦਿਲਬਾਗ ਸਿੰਘ ਨੇ ਟੀਮ ਦੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨਾਲ ਗੱਲਬਾਤ ਕਰਦਿਆਂ ਹੋਇਆਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਵਾਦੀ ਵਿੱਚ ਚੱਲੀ ਦਹਿਸ਼ਤਗਰਦੀ ਦੀ ਹਨੇਰੀ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਕਾਰੋਬਾਰ ਪਿੱਛਲੇ ਅਰਸੇ ਦੌਰਾਨ ਬਹੁਤ ਹੀ ਬੁਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ। ਪਰ ਹੁਣ ਹਾਲਾਤ ਬੜੀ ਤੇਜ਼ੀ ਨਾਲ ਬਦਲ ਚੁੱਕੇ ਹਨ ਅਤੇ ਸਾਡਾ ਕਾਰੋਬਾਰ ਮੁੜ ਲੀਹਾਂ ਤੇ ਆਉਣਾ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ। ਜੋ ਕਿ ਇੱਕ ਸੁਖਦ ਸੰਦੇਸ਼ ਹੈ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਲਾਲ ਚੌਂਕ ਵਿਖੇ ਕਸ਼ਮੀਰੀ ਸ਼ਾਲਾਂ ਦਾ ਕਾਰੋਬਾਰ ਕਰ ਰਹੇ ਮੀਆਂ ਮਨਸੂਰ ਰਹਿਮਾਨ ਨੇ ਆਪਣੀ ਗੱਲਬਾਤ ਦੌਰਾਨ ਕਿਹਾ ਕਿ ਕਸ਼ਮੀਰ ਵਾਦੀ ਵਿੱਚ ਦਹਿਸ਼ਤ ਗਰਦੀ ਦਾ ਮਾਹੌਲ ਖਤਮ ਹੋਣ ਦੇ ਨਾਲ ਵੱਡੀ ਗਿਣਤੀ ਵਿੱਚ ਸੈਲਾਨੀ ਕਸ਼ਮੀਰ ਵਾਦੀ ਵਿੱਚ ਪਹੁੰਚ ਰਹੇ ਹਨ। ਜਿਸ ਨਾਲ ਰਾਜ ਦੀ ਲੀਹੋਂ ਲੱਥੀ ਆਰਥਿਕਤਾ ਮੁੜ ਪਟੜੀ ਤੇ ਪੈਂਦੀ ਹੋਈ ਨਜ਼ਰ ਆਉਂਦੀ ਹੈ। ਸ਼੍ਰੀ ਰਹਿਮਾਨ ਨੇ ਆਪਣੀ ਗੱਲਬਾਤ ਦੌਰਾਨ ਕਿਹਾ ਕਿ ਬੇਸ਼ੱਕ ਅਜੇ ਸਮੁੱਚੀ ਵਾਦੀ ਅੰਦਰ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸ਼ਾਂਤੀ ਵਾਲਾ ਮਾਹੌਲ ਕਾਇਮ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਪਰ ਫਿਰ ਵੀ ਅਸੀਂ ਬਦਲੇ ਹੋਏ ਹਾਲਾਤਾਂ ਤੋਂ ਖੁਸ਼ ਹਾਂ ਅਤੇ ਸਾਡੇ ਸ਼ਾਲਾਂ ਦੇ ਕਾਰੋਬਾਰ ਅੰਦਰ ਮੁੜ ਤੇਜ਼ੀ ਆ ਗਈ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ ਇੱਕ ਚੰਗੇ ਸਮੇਂ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਹੈ। ਇਸ ਦੌਰਾਨ ਲਾਲ ਚੌਂਕ ਨਿਵਾਸੀ ਸ਼ੇਖ ਮੁਹੰਮਦ ਅਲੀ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਲਾਲ ਚੌਂਕ ਦੇ ਇਲਾਕੇ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਵੇਲੇ ਦਹਿਸ਼ਤਗਰਦੀ ਤੇ ਖੌਫ ਦਾ ਇਲਾਕਾ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਸੀ। ਪਰ ਅੱਜ ਹਾਲਾਤ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਬਦਲ ਗਏ ਹਨ ਅਤੇ ਹਰ ਪਾਸੇ ਸ਼ਾਂਤੀ ਤੇ ਅਮਨ ਵਾਲਾ ਮਾਹੌਲ ਨਜ਼ਰ ਆਉਂਦਾ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਕਸ਼ਮੀਰ ਵਿੱਚ ਵੱਸਦੇ ਮੁਸਲਮਾਨ ਹਮੇਸ਼ਾ ਹੀ ਸ਼ਾਂਤੀ ਤੇ ਅਮਨ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਪਰ ਸਮੇਂ ਦੀਆਂ ਸਰਕਾਰਾਂ ਵੱਲੋਂ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਜਾਦਤੀਆਂ ਦੇ ਕਾਰਨ ਹੀ ਪਿੱਛਲੇ ਅਰਸੇ ਦੌਰਾਨ ਮਾਹੌਲ ਖਰਾਬ ਹੋਇਆ ਹੈ ਅਤੇ ਸਾਡੇ ਕਾਰੋਬਾਰ ਨੂੰ ਵੀ ਜ਼ਬਰਦਸਤ ਨੁਕਸਾਨ ਉਠਾਉਣਾ ਪਿਆ ਹੈ। ਪਰ ਅੱਲ੍ਹਾ ਦਾ ਸ਼ੁੱਕਰ ਹੈ ਕਿ ਸਮੇਂ ਦੀ ਹਕੂਮਤ ਵੱਲੋਂ ਉਠਾਏ ਗਏ ਸਖਤ ਕਦਮਾਂ ਦੇ ਸਦਕਾਂ ਅੱਜ ਲਾਲ ਚੌਂਕ ਦੇ ਇਲਾਕੇ ਅੰਦਰ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸ਼ਾਂਤੀ ਦਾ ਮਾਹੌਲ ਹੈ। ਲਾਲ ਚੌਂਕ ਵਿਖੇ ਮਨਿਆਰੀ ਦਾ ਕਾਰੋਬਾਰ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਸ਼੍ਰੀ ਖੇਮ ਚੰਦ ਨੇ ਆਪਣੀ ਗੱਲਬਾਤ ਦੌਰਾਨ ਕਿਹਾ ਕਿ ਕਿਸੇ ਵੇਲੇ ਲਾਲ ਚੌਂਕ ਦੇ ਇਲਾਕੇ ਅੰਦਰ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਹਿਸ਼ਤਗਰਦੀ ਵਾਲਾ ਮਾਹੌਲ ਹੁੰਦਾ ਸੀ ਅਤੇ ਦੁਕਾਨਾਂ ਕਈ-ਕਈ ਅਰਸਾ ਬੰਦ ਰਹਿੰਦੀਆਂ ਸਨ। ਜਿਸ ਕਾਰਨ ਸੈਲਾਨੀਆਂ ਦੀ ਆਮਦ ਨਾ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਅਸੀਂ ਆਪਣਾ ਕਾਰੋਬਾਰ ਸਮੇਟ ਕੇ ਜੰਮੂ ਚਲੇ ਗਏ ਸੀ। ਪਰ ਪਿੱਛਲੇ ਕੁੱਝ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਕੇਂਦਰ ਤੇ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਉਠਾਏ ਗਏ ਸਖਤ ਸੁਰੱਖਿਆ ਕਦਮਾਂ ਦੇ ਸਦਕਾ ਕਸ਼ਮੀਰ ਵਾਦੀ ਅੰਦਰ ਮੁੜ ਰੌਣਕ ਦੁਬਾਰਾ ਦੇਖਣ ਨੂੰ ਮਿਲ ਰਹੀ ਹੈ, ਜਿਸ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਅਸੀਂ ਮੁੜ ਆਪਣਾ ਕਾਰੋਬਾਰ ਕਰਨ ਲਈ ਵਾਪਸ ਆ ਗਏ ਹਾਂ। ਪਰ ਸਾਡੇ ਮਨ ਦੇ ਅੰਦਰ ਇਹ ਬਾਰ-ਬਾਰ ਖਿਆਲ ਆਉਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਾ ਸ਼ਾਂਤੀ ਪੂਰਨ ਮਾਹੌਲ ਸਦਾ ਲਈ ਕਾਇਮ ਰਹੇਗਾ ਕਿ ਕੁੱਝ ਸਮੇਂ ਲਈ? ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਲੇਖਕ ਨੇ ਸਮੁੱਚੇ ਲਾਲ ਚੌਂਕ ਦਾ ਦੌਰਾ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਦੇਖਿਆ ਕਿ ਕਸ਼ਮੀਰ ਵਾਦੀ ਦੇ ਲੋਕ ਤੇ ਕਾਰੋਬਾਰੀ ਵਿਅਕਤੀ ਦਹਿਸ਼ਤਗਰਦੀ ਦੇ ਮਾਹੌਲ ਤੋਂ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਉਕਤਾ ਚੁੱਕੇ ਹਨ ਅਤੇ ਉਹ ਹਰ ਹਾਲਤ ਵਿੱਚ ਕਸ਼ਮੀਰ ਨੂੰ ਮੁੜ ਸਵਰਗ ਬਣਾਉਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਪਰ ਦੇਖਣ ਵਾਲੀ ਗੱਲ ਹੁਣ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਕਸ਼ਮੀਰ ਵਾਦੀ ਵਿੱਚ ਵੱਸਦੇ ਲੋਕਾਂ ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਘੱਟ ਗਿਣਤੀ ਦੀਆਂ ਕੌਮਾਂ ਦੇ ਸੁਪਨਿਆਂ ਨੂੰ ਸਾਕਾਰ ਕਰਨ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਭਵਿੱਖ ਨੂੰ ਸੁਧਾਰਨ ਵਿੱਚ ਕੇਂਦਰ ਅਤੇ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ (ਗਵਰਨਰੀ ਰਾਜ) ਆਪਣੀ ਕੀ ਭੂਮਿਕਾ ਨਿਭਾਉਂਦੀ ਹੈ?

ਧਰਤੀ ਦਾ ਸਵਰਗ ਕਸ਼ਮੀਰ.......

ਸ਼੍ਰੀਨਗਰ ਦੀ ਡਲ ਝੀਲ ਅੰਦਰ ਸ਼ਿਕਾਰੇ ਦੀ ਸਵਾਰੀ ਦਾ ਲੁਤਫ ਉਠਾਉਂਦਾ ਹੋਇਆ ਸੈਲਾਨੀ।
ਫੋਟੋ ਤੇ ਵੇਰਵਾ: ਆਰ.ਐੈਲ.ਖਾਲਸਾ

ਖੁਸ਼ੀ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਹੋਣ ਤੇ ਮਿਲੇਗੀ

ਬਿਲਕੁੱਲ,ਹਰ ਬੰਦਾ ਖੁਸ਼ ਰਹਿਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੈ ਪਰ ਖੁਸ਼ ਰਹਿੰਦਾ ਨਹੀਂ।ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਖੁਸ਼ ਕਿਵੇਂ ਰਹਿਣਾ ਹੈ ਅਤੇ ਖੁਸ਼ੀ ਕਿਵੇਂ ਮਿਲਦੀ ਹੈ ਇਸਦੀ ਹੀ ਸਮਝ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦੀ।ਦੂਸਰੇ ਪਾਸੇ ਇਹ ਵੀ ਹੈ ਕਿ ਜੇਕਰ ਖੁਸ਼ ਰਹਿਣਾ ਆ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਵੀ ਹੋ ਜਾਵਾਂਗੇ।ਪਿਉ ਸੀਰੋਸਟਨ ਅਨੁਸਾਰ, "ਖੁਸ਼ੀ ਉਦੋਂ ਹੀ ਹਾਸਲ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਜਦੋਂ ਅਸੀਂ ਆਪਣੇ ਵਿਭਾਗਾਂ ਅਤੇ ਦਿਲਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਸਮਰਥਾ ਦੀਆਂ ਹੱਦਾਂ ਤੱਕ ਖਿੱਚ ਲੈਂਦੇ ਹਾਂ "ਸਿਆਣੇ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਖੁਸ਼ੀ,ਪਿਆਰ,ਹਾਸੇ ਅਤੇ ਗਿਆਨ ਜਿੰਨਾ ਵੰਡੋਗੇ ਉਨਾ ਵਧੇਰੇ ਤੁਹਾਡੇ ਕੋਲ ਭੱਜ ਭੱਜ ਆਇਗਾ।ਤੁਹਾਡੇ ਕੋਲ ਕੀ ਹੈ ਉਹ ਸਿਰਫ਼ ਤੁਹਾਡੇ ਲਈ ਮਹੱਤਵ ਰੱਖਦਾ ਹੈ। ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਤਾਂ ਹਰ ਹਾਲਤ ਵਿੱਚ ਕੁੱਝ ਨਾ ਕੁੱਝ ਬੋਲਣਾ ਅਤੇ ਕਹਿਣਾ ਹੀ ਹੈ।ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਇਹ ਸੰਤੁਸ਼ਟੀ ਹੋਵੇ ਕਿ ਮੈਂ ਗਲਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਤਾਂ ਤੁਹਾਡੇ ਅੰਦਰ ਕੋਈ ਕਸ਼ਮਕਸ਼ ਨਹੀਂ ਹੋਏਗੀ।ਜਦੋਂ ਕੋਈ ਇਵੇਂ ਦੀ ਸੁਵਿਧਾ ਨਹੀਂ ਹੋਏਗੀ ਤਾਂ ਅਸੀਂ ਹਲਕਾ ਫੁਲਕਾ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰਾਂਗੇ ਅਤੇ ਖੁਸ਼ ਰਹਾਂਗੇ ਅਤੇ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰਾਂਗੇ ? ਖੁਸ਼ੀ ਵਧੇਰੇ ਪੈਸੇ ਨਾਲ ਨਹੀਂ ਮਿਲ ਸਕਦੀ ਅਤੇ ਨਾ ਵੱਡੇ ਰੁਤਬਿਆਂ ਨਾਲ।ਖੁਸ਼ ਰਹਿਣ ਅਤੇ ਦੂਸਰਿਆਂ ਨੂੰ ਖੁਸ਼ ਰੱਖਣ ਨਾਲ ਖੁਸ਼ੀ ਮਿਲਦੀ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਅਸੀਂ ਆਪ ਖੁਸ਼ ਹੋਵਾਂਗੇ ਤਾਂ ਹੀ ਦੂਸਰਿਆਂ ਨੂੰ ਖੁਸ਼ੀਆਂ ਦੇ ਸਕਾਂਗੇ। ਆਰ ਡਬਲਿਊ ਇਮਰਾਨ ਅਨੁਸਾਰ, "ਖੁਸ਼ੀ ਉਹ ਇਤਰ ਹੈ ਜਿਹੜੀ ਤੁਸੀਂ ਦੂਸਰਿਆਂ ਉੱਪਰ ਤੱਦ ਤੱਕ ਹੀ ਛਿੜਕ ਸਕਦੇ ਹੋ ਜੇ ਤੁਹਾਡੇ ਆਪਣੇ ਕੋਲ ਵੀ ਉਸਦੀਆਂ ਕੁੱਝ ਬੂੰਦਾਂ ਮੌਜੂਦ ਹੋਣ।" ਖੁਸ਼ ਰਹਿਣ ਨਾਲ ਕੰਮ ਕਰਨ ਦੀ ਊਰਜਾ ਵੱਧਦੀ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਮਾਹੌਲ ਵਧੀਆ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਕੰਮ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਕੰਮ ਕਰਨ ਦੀ ਇੱਛਾ ਵੱਧਦੀ ਹੈ। ਹਰ ਵੇਲੇ ਖਿੱਝਣ ਨਾਲ ਮਾਨਸਿਕ ਅਤੇ ਸਰੀਰਕ ਨੁਕਸਾਨ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।

ਦੂਸਰੇ ਪਾਸੇ ਵੇਖੀਏ ਤਾਂ ਖੁਸ਼ੀ ਆਪਣੀ ਸੋਚ ਤੇ ਵੀ ਨਿਰਭਰ ਕਰਦੀ ਹੈ।ਅੱਜ ਕੱਲ੍ਹ ਵਿਖਾਵੇ ਦੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਹੀ ਵਧੇਰੇ ਕਰਕੇ ਜਿਊਣ ਰਹੇ ਹਾਂ। ਜੋ ਹੈ ਉਸ ਦੀ ਖੁਸ਼ੀ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ ਸਗੋਂ ਜੋ ਨਹੀਂ ਹੈ ਉਸ ਨੂੰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਲਈ ਦਿਨ ਰਾਤ ਭੱਜੀ ਜਾਂਦੇ ਹਾਂ।ਹਕੀਕਤ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਦੂਸਰੇ ਨੂੰ ਵਿਖਾਉਣ ਦੀ ਖਾਤਰ ਅਸੀਂ ਆਪਣੀਆਂ ਖੁਸ਼ੀਆਂ ਖਤਮ ਕਰ ਲੈਂਦੇ ਹਾਂ। ਮੈਂ ਇੱਕ ਆਪਣਾ ਨਿੱਜੀ ਤਜਰਬੇ ਸਾਂਝਾ ਕਰਦੀ ਹਾਂ।ਉਸਨੇ ਮੈਨੂੰ ਇੱਕ ਸਿਖਿਆ ਦਿੱਤੀ। ਮੈਂ ਅਤੇ ਮੇਰੇ ਪਤੀ ਕਾਰ ਵਿੱਚ ਆ ਰਹੇ ਸੀ।ਗਰਮੀ ਦਾ ਮੌਸਮ ਸੀ।ਕਾਰ ਦਾ ਏ ਸੀ ਚੱਲ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਪਰ ਮੈਨੂੰ ਬਾਹਰ ਵਾਲੀ ਧੁੱਪ ਤਿੱਖੀ ਲੱਗ ਰਹੀ ਸੀ।ਸੜਕ ਤੇ ਮੈਂ ਕੋਈ ਦੋ ਕੁ ਸਾਲ ਦਾ ਬੱਚਾ ਵੇਖਿਆ। ਉਹ ਬਿਲਕੁੱਲ ਨੰਗਾ ਸੀ। ਸ਼ਾਇਦ ਸਿਰ ਨੂੰ ਗਰਮੀ ਲੱਗ ਰਹੀ ਸੀ।ਉਸ ਨੇ ਆਪਣੀ ਨਿਕਲ ਸਿਰ ਤੇ ਪਾਈ ਹੋਈ ਸੀ।ਪੈਰਾਂ ਤੋਂ ਨੰਗਾ,ਧੜ ਤੋਂ ਨੰਗਾ ਪਰ ਉਸਦੇ ਚਿਹਰੇ ਤੇ ਹਾਸਾ ਸੀ।ਉਸ ਦਿਨ ਮੈਨੂੰ ਲੱਗਾ ਕਿ ਖੁਸ਼ੀ ਕਾਰ ਵਿੱਚ ਬੈਠਕੇ ਨਹੀਂ,ਖੁਸ਼ੀ ਸੋਚ ਅਤੇ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਹੈ। ਕਿਨ੍ਹਾਂ ਹੁੱਬਾਰਡ ਅਨੁਸਾਰ,"ਇਹ ਦੱਸਣਾ ਕਾਫੀ ਮੁਸ਼ਕਿਲ ਹੈ ਕਿ ਖੁਸ਼ੀ ਕਿਸ ਚੀਜ਼ ਨਾਲ ਮਿਲਦੀ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਗਰੀਬੀ ਅਤੇ ਅਮੀਰੀ ਦੋਵੇਂ ਹੀ ਇਸ ਖੇਤਰ ਫੇਲ ਹੋ ਚੁੱਕੀਆਂ ਹਨ "।

ਖੁਸ਼ੀ ਵਾਸਤੇ ਸੱਭ ਤੋਂ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਕਿ ਦੂਸਰਿਆਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਨਾ ਕਰੋ। ਥੋੜ੍ਹੇ ਵਿੱਚ ਅਤੇ ਸਲੀਕੇ ਨਾਲ ਰਹਿਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।ਹਮੇਸ਼ਾਂ ਚਾਦਰ ਵੇਖਕੇ ਪੈਰ ਪਸਾਰੋ।ਦੂਸਰਿਆਂ ਦੀਆਂ ਖੁਸ਼ੀਆਂ ਵਿੱਚ ਖੁਸ਼ ਹੋਵੋ।ਮਿਹਨਤ ਕਰੋ ਪਰ ਜੋ ਆਪਣੇ ਕੋਲ ਹੈ ਉਸ ਤੋਂ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਰਹਿਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਹੋਰ ਹੋਰ ਅਤੇ ਵਿਖਾਵਾ ਮਾਨਸਿਕ ਦਬਾਅ ਵਧਾਉਂਦਾ ਹੈ।ਆਪਣੇ ਫਾਲਤੂ ਖਰਚਿਆ ਤੇ ਕੰਟਰੋਲ ਕਰਨਾ ਬਹੁਤ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ। ਰੱਬ ਦਾ ਸ਼ੁਕਰੀਆ ਵੀ ਤਾਂ ਹੀ ਕਰਾਂਗੇ ਜੇਕਰ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਹੋਵਾਂਗੇ। ਖੁਸ਼ੀ ਤਾਂ ਹੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਵਿੱਚ ਮਿਲੇਗੀ ਜੇਕਰ ਅਸੀਂ ਆਪਣੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਵਿੱਚ ਸੰਤੁਸ਼ਟੀ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰਾਂਗੇ ਅਤੇ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਰਹਾਂਗੇ।

ਪ੍ਰਭਜੋਤ ਕੌਰ ਢਿੱਲੋਂ ਮੁਹਾਲੀ
9815030221

ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦੀ ਬੁਨਿਆਦ ਰਿਸ਼ਤਿਆਂ 'ਤੇ ਟਿਕੀ

ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦੀ ਬੁਨਿਆਦ ਰਿਸ਼ਤਿਆਂ 'ਤੇ ਟਿਕੀ ਹੋਈ ਹੈ। ਇਹ ਰਿਸ਼ਤੇ ਹੀ ਹਨ ਜੋ ਇੱਕ - ਦੂਸਰੇ ਦੀ ਪਰਵਾਹ ਕਰਨਾ ਸਿਖਾਉਂਦੇ ਹਨ। ਜੇਕਰ ਦੁਨੀਆਂ ਵਿੱਚ ਰਿਸ਼ਤੇ ਨਾ ਹੁੰਦੇ ਤਾਂ ਸਾਡੇ ਕੋਲ਼ ਕੋਮਲ - ਭਾਵਨਾਵਾਂ ਤੇ ਅਹਿਸਾਸ ਨਾ ਹੁੰਦੇ , ਨਾ ਕਲਪਨਾ ਦੀ ਕੋਈ ਉਡਾਰੀ ਹੁੰਦੀ। ਅਜਿਹੀਆਂ ਭਾਵਨਾਵਾਂ - ਵਿਹੂਣੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਮਨੁੱਖ ਨੂੰ ਸਮਾਜਿਕ ਪ੍ਰਾਣੀ ਨਾ ਬਣਨ ਦਿੰਦੀ ਤੇ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਨਾਲ ਕੋਈ ਲਗਾਓ , ਫਿਕਰ , ਪਿਆਰ , ਮੁਹੱਬਤ ਤੇ ਪ੍ਰਵਾਹ ਨਾ ਹੁੰਦੀ। ਰਿਸ਼ਤਿਆਂ ਦੀ ਨਾਜ਼ੁਕ ਡੋਰ ਹੀ ਮਨੁੱਖ ਨੂੰ ਸਮਾਜਿਕ ਪ੍ਰਾਣੀ ਬਣਾ ਕੇ ਉਸ ਦੇ ਜੀਵਨ ਨੂੰ ਸੁਖਾਲਾ ਬਣਾਉਂਦੀ ਹੈ। ਰਿਸ਼ਤਿਆਂ ਦੀਆਂ ਕੋਮਲ ਤੰਦਾਂ ਸਦਕਾ ਹੀ ਮਨੁੱਖ, ਮਨੁੱਖ ਬਣਿਆ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ। ਇਹਨਾਂ ਮਹਿਕਦੇ ਰਿਸ਼ਤਿਆਂ ਨੇ ਹੀ ਸਾਡਾ ਜੀਵਨ ਰੁਸ਼ਨਾਇਆ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਰਿਸ਼ਤਿਆਂ ਦੇ ਸੁੱਚੇ ਮੋਤੀਆਂ ਵਿੱਚ ਨੂੰਹ - ਸੱਸ ਦਾ ਰਿਸ਼ਤਾ ਬਹੁਤ ਅਹਿਮ ਤੇ ਘਰ ਦੀ ਬੁਨਿਆਦ ਸਮਝਿਆ ਜਾਣ ਵਾਲਾ ਰਿਸ਼ਤਾ ਹੈ। ਲੜਕੀ ਜਦੋਂ ਪੇਕੇ - ਘਰ ਤੋਂ ਵਿਆਹ ਹੋ ਕੇ ਸਹੁਰੇ - ਘਰ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਉਸ ਲਈ ਇੱਕ ਨਵਾਂ ਜਨਮ ਹੁੰਦਾ ਹੈ , ਉਸ ਲਈ ਮਾਪਿਆਂ ਦਾ ਘਰ ਹੁਣ ਪਰਾਇਆ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਤੇ ਸਹੁਰਾ - ਘਰ ਹੀ ਉਸ ਦਾ ਅਸਲ ਘਰ ਬਣ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।ਇਹ ਇੱਕ ਵਚਿੱਤਰ ਸਮਾਜਿਕ - ਦੁਨਿਆਵੀ ਘਟਨਾ ਇੱਕ ਲੜਕੀ ਦੇ ਜੀਵਨ ਵਿੱਚ ਘਟਦੀ ਹੈ , ਜੋ ਕਿ ਉਸ ਦੇ ਜੀਵਨ ਦੀ ਬਹੁਤ ਵੱਡੀ , ਅਹਿਮ , ਭਵਿੱਖਤ, ਕੌੜੀ - ਕੁਸੈਲੀ ਤੇ ਤਬਦੀਲੀਦਾਇਕ ਘਟਨਾ ਤੇ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦਾ ਮੋੜ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਸਹੁਰੇ ਘਰ ਵਿੱਚ ਆ ਕੇ ਉਸ ਲਈ ਤੇ ਉਸਦੇ ਸਹੁਰੇ ਪਰਿਵਾਰ ਲਈ ਕਈ ਨਵੇਂ ਰਿਸ਼ਤਿਆਂ ਦਾ ਜਨਮ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਰਿਸ਼ਤੇ ਉਸ ਦੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦਾ ਆਧਾਰ ਬਣ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਇਹਨਾਂ ਰਿਸ਼ਤਿਆਂ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਰਿਸ਼ਤਾ ਹੈ : ਨੂੰਹ ਤੇ ਸੱਸ ਦਾ ਰਿਸ਼ਤਾ। ਪਰਿਵਾਰਕ ਤੇ ਸਮਾਜਿਕ ਨਜ਼ਰੀਏ ਤੋਂ ਇਹ ਨਾਜ਼ੁਕ ਤੇ ਸ਼ਿਸ਼ਟਤਾ ਭਰਿਆ ਰਿਸ਼ਤਾ ਹੈ , ਜੋ ਸਮੁੱਚੇ ਪਰਿਵਾਰ ਦੀ ਤਰੱਕੀ , ਸ਼ਾਂਤੀ , ਉੱਨਤੀ , ਏਕਤਾ ਤੇ ਆਪਸੀ ਪਿਆਰ ਦੀ ਬੁਨਿਆਦ ਹੋ ਨਿੱਬੜਦਾ ਹੈ , ਪਰ ਕਈ ਵਾਰ ਛੋਟੇ ਜਿਹੇ ਮੱਤਭੇਦ ਜਾਂ ਮਨ - ਮੁਟਾਵ ਤੇ ਗ਼ਲਤ - ਫਹਿਮੀ ਕਰਕੇ ਇਸ ਅਹਿਮ ਤੇ ਪਵਿੱਤਰ ਰਿਸ਼ਤੇ ਦੇ ਅਹਿਸਾਸਾਂ ਅਤੇ ਸੰਬੰਧਾਂ 'ਤੇ ਭਰਮ - ਭੁਲੇਖਿਆਂ ਤੇ ਕੁੜੱਤਣ ਦੀ ਧੂੜ ਜੰਮ ਜਾਂਦੀ ਹੈ , ਜੋ ਕਿ ਪਰਿਵਾਰਕ ਸਾਂਝ , ਪਿਆਰ , ਏਕੇ , ਅਖੰਡਤਾ , ਸਮਰਪਣ ਭਾਵਨਾ , ਸੁਹਿਰਦਤਾ ਤੇ ਕੋਮਲ ਭਾਵਨਾਵਾਂ ਨੂੰ ਖੰਡਿਤ ਕਰਨ ਲੱਗ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।ਇਸ ਵਿਕਟ ਸਥਿਤੀ ਤੋਂ ਬਚਣ ਲਈ ਦੋਵਾਂ ਰਿਸ਼ਤਿਆਂ (ਨੂੰਹ ਅਤੇ ਸੱਸ) ਨੂੰ ਆਪਸੀ ਪਿਆਰ - ਮੁਹੱਬਤ ਅਤੇ ਸੌਹਾਰਦ ਭਰਪੂਰ ਵਿਹਾਰ ਬਣਾਈ ਰੱਖਣ ਲਈ ਆਪਸ ਵਿੱਚ ਛੋਟੀ ਤੋਂ ਛੋਟੀ ਗੱਲ ਨੂੰ ਸਾਂਝਾ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ , ਮਨ - ਮੁਟਾਵ ਆਪਸ ਵਿੱਚ ਦੂਰ ਕਰ ਲੈਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ , ਕਿਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਗਿਲੇ - ਸ਼ਿਕਵੇ ਮਨ ਵਿੱਚ ਦਬਾ ਕੇ ਨਹੀਂ ਰੱਖਣੇ ਚਾਹੀਦੇ , ਨਵੀਂ - ਨਵੇਲੀ ਦੁਲਹਨ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਘਰ ਦੀ ਹਰ ਛੋਟੀ - ਵੱਡੀ ਗੱਲ , ਸੁਭਾਅ , ਰੁਚੀ , ਭਾਵਨਾ , ਪਸੰਦ , ਨਾ - ਪਸੰਦ , ਵਿਸ਼ਵਾਸ , ਰਹਿਣ - ਸਹਿਣ ,ਵਰਤੋਂ - ਵਿਹਾਰ ਆਦਿ ਬਾਰੇ ਜਾਣੂੰ ਕਰਵਾਉਂਦੇ ਰਹਿਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਨੂੰਹ ਨੂੰ ਵੀ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਪਰਿਵਾਰ ਦੇ ਸਾਰੇ ਜੀਆਂ ਦਾ ਯਥਾਯੋਗ ਸਤਿਕਾਰ ਕਰੇ , ਚੰਗੀ ਸੇਧ ਨੂੰ ਅਪਣਾਉਣ ਤੋਂ ਗੁਰੇਜ਼ ਨਾ ਕਰੇ , ਸ਼ੰਕਾ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਸਮੇਂ ਪਰਿਵਾਰ ਤੇ ਸੱਸ - ਮਾਤਾ ਦੀ ਸਲਾਹ ਲੈ ਲਵੇ।ਸੱਸ - ਨੂੰਹ ਦੇ ਰਿਸ਼ਤੇ ਦੀ ਪਰਿਵਾਰਕ ਬੁਨਿਆਦ ਨੂੰ ਮਜ਼ਬੂਤ , ਭਰੋਸੇਯੋਗ ਤੇ ਚਿਰ - ਸਥਾਈ ਰੱਖਣ ਲਈ ਦੋਵਾਂ (ਸੱਸ ਤੇ ਨੂੰਹ) ਨੂੰ ਆਪਸ ਵਿੱਚ ਚੰਗੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਸਾਂਝਾ ਕਰਦੇ ਰਹਿਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਦੋਵੇਂ ਰਿਸ਼ਤਿਆਂ ਵਿੱਚ ਪਿਛੋਕੜ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪਰਿਵਾਰਕ ਵਖਰੇਵਾਂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ , ਇਸ ਵਿਚਾਰਧਾਰਕ ਅਤੇ ਸੋਚ ਦੇ ਵਖਰੇਵੇਂ ਦੀ ਖਾਈ ਨੂੰ ਪੂਰਨ ਲਈ ਕੁੱਝ ਸਮਾਂ ਜ਼ਰੂਰ ਲੱਗ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਦੇ ਲਈ ਸਕਾਰਾਤਮਕ , ਸਾਰਥਕ ਤੇ ਉਚੇਚੇ - ਨਜ਼ਰੀਏ ਨੂੰ ਅਪਣਾਉਂਦੇ ਹੋਏ , ਆਪਸੀ ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਅਤੇ ਪਰਿਵਾਰਕ ਮੱਤਭੇਦਾਂ , ਵਿਚਾਰਾਂ, ਸੋਚ, ਰਹਿਣੀ - ਬਹਿਣੀ ਅਤੇ ਦਿਨ - ਚਰਿਆ ਅਤੇ ਵਰਤੋ - ਵਿਹਾਰ ਨੂੰ ਸਾਂਝਾ ਕਰਨਾ , ਸਮਝਣਾ ਤੇ ਉਸ ਵਿੱਚ ਯਥਾਸੰਭਵ ਲੋੜੀਂਦਾ ਬਦਲਾਓ ਲਿਆਉਣ ਲਈ ਆਨਾਕਾਨੀ ਨਹੀਂ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ , ਸਗੋਂ ਤੱਤਪਰ ਰਹਿਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਨੂੰਹ ਨੂੰ " ਧੀ - ਵਰਗੀ " ਦੀ ਥਾਂ 'ਤੇ " ਧੀ " ਅਤੇ ਸੱਸ ਨੂੰ ਸੱਸ ਦੇ ਸਥਾਨ 'ਤੇ " ਮਾਂ " ਸਮਝਿਆ ਜਾਣਾ , ਅਪਣਾਉਣਾ , ਉਸ ਅਨੁਸਾਰ ਆਚਰਣ ਕਰਨਾ ਤੇ ਵਿਚਰਨਾ ਹੀ ਸਹੀ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਸੱਸ - ਨੂੰਹ ਜਾਂ ਨੂੰਹ - ਸੱਸ ਦਾ ਰਿਸ਼ਤਾ ਨਾ ਹੋ ਕੇ , ਘਰੇਲੂ ਬੁਨਿਆਦਕ ਰਿਸ਼ਤਾ " ਮਾਂ - ਧੀ " ਦਾ ਰਿਸ਼ਤਾ ਬਣ ਸਕਦਾ ਹੈ , ਜੋ ਕਿ ਪਰਿਵਾਰਕ , ਸਮਾਜਿਕ ਤੇ ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸੁੱਖ , ਸ਼ਾਂਤੀ , ਸਮ੍ਰਿੱਧੀ , ਤਰੱਕੀ , ਖੁਸ਼ੀ , ਖੁਸ਼ਹਾਲੀ ਤੇ ਏਕੇ ਦਾ ਪ੍ਰਤੀਕ ਹੋ ਕੇ ਸਕੇਗਾ , ਜੋ ਕਿ ਸੋਨੇ 'ਤੇ ਸੁਹਾਗੇ ਵਾਲੀ ਗੱਲ ਹੋ ਨਿੱਬੜੇਗੀ।ਇਸ ਬਾਰੇ ਕਿਸੇ ਨੇ ਕਿਹਾ ਵੀ ਹੈ :

" ਘਰ ਵਿੱਚ ਹੱਸੇ ਜੇ ਜਨਾਨੀ ਦੋਸਤੋ !
ਸੋਨੇ 'ਤੇ ਸੁਹਾਗੇ ਦੀ ਨਿਸ਼ਾਨੀ ਦੋਸਤੋ !!"

ਮਾਸਟਰ ਸੰਜੀਵ ਧਰਮਾਣੀ
ਸ੍ਰੀ ਅਨੰਦਪੁਰ ਸਾਹਿਬ
9478561356

Preetnama

Khara Sach

ਪ੍ਰੀਤਨਾਮਾ

ਖ਼ਰਾ ਸੱਚ

On our English language New Website
WWW.PREETNEWS.COM

Chief Editor
Pritpal Kaur
+1 201-312-4180

Vol 4, Issue 355 | Website: www.preetnama.com Email preetnamausa@gmail.com | 29 MAY TO 04 JUNE, 2026

ਇੱਕ ਦਿਨ ਦਾ ਸਤਿਕਾਰ-ਨਿਰਾ ਦਿਖਾਵਾ

ਦਿਨ-ਤਿਉਹਾਰ ਮਨਾਉਣਾ ਸਾਡੀ ਸੱਭਿਅਤਾ ਦਾ ਇੱਕ ਅਹਿਮ ਹਿੱਸਾ ਹੈ। ਵੈਸੇ ਤਾਂ ਭਾਰਤੀ ਸੰਸਕ੍ਰਿਤੀ ਵਿੱਚ ਹਰ ਦਿਨ ਕੋਈ ਨਾ ਕੋਈ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਸਥਾਨ ਅਤੇ ਵਿਲੱਖਣ ਅਹਿਮੀਅਤ ਰੱਖਦਾ ਹੈ। ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਤਿਉਹਾਰ ਸਾਡੀਆਂ ਪੁਰਾਤਨ ਪ੍ਰੰਪਰਾਵਾਂ ਨਾਲ ? ਜੁੜੇ ਹੋਏ ਹਨ ।ਕਈ ਤਿਉਹਾਰ ਸਾਡੇ ਪੁਰਖਿਆਂ ਦੇ ਵੇਲ ? ਤੋਂ ਪੀੜ੍ਹੀ ਦਰ ਪੀੜ੍ਹੀ ਚੱਲੇ ਆ ਰਹੇ ਹਨ ਅਤੇ ਕਈ ਤਿਉਹਾਰ ਵੱਖ ਵੱਖ ਧਰਮਾਂ ਅਤੇ ਸੱਭਿਆਚਾਰਾਂ ਨਾਲ ? ਜੁੜੇ ਹੋਏ ਹਨ। ਵਿਸ਼ਵੀਕਰਨ ਹੋਣ ਨਾਲ ਪੱਛਮੀ ਸਭਿਅਤਾ ਦੇ ਕੁਝ ਤਿਉਹਾਰਾਂ ਨੇ ਭਾਰਤੀ ਸੰਸਕ੍ਰਿਤੀ ਵਿੱਚ ਸ਼ਮੂਲੀਅਤ ਕੀਤੀ ਹੈ। 'ਨਿਊ ਯੀਅਰ ਈਵ',ਵੈਲੇਨਟਾਈਨ ਡੇ, ਮਾਂ ਦਿਵਸ,ਪਿਤਾ ਦਿਵਸ,ਧੀ ਦਿਵਸ, ਪਰਿਵਾਰ ਦਿਵਸ, ਗ੍ਰੈਂਡ ਪੇਰੇਂਟਸ ਦਿਵਸ, ਮਾਂ ਬੋਲੀ ਦਿਵਸ ਆਦਿਕ ਤਿਉਹਾਰਾਂ ਦੀ ਆਮਦ ਕੁਝ ਸਮਾਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਹੋਈ ਹੈ। ਇਹਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕੁਝ ਤਿਉਹਾਰ ਤਾਂ ਅੰਤਰਰਾਸ਼ਟਰੀ ਪੱਧਰ ਤੇ ਪ੍ਰਮਾਣਿਤ ਤਿਉਹਾਰ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਕੋਈ ਨਾ ਕੋਈ ਪਿਛੋਕੜ ਜਾਂ ਕੋਈ ਨਾ ਕੋਈ ਮਕਸਦ ਨੂੰ ਮੁੱਖ ਰੱਖ ਕੇ ਮਨਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਇੱਕ ਦਿਨ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਖਾਸ ਰਿਸ਼ਤੇ ਨੂੰ ਕਿਵੇਂ ਮਨਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਦ ਕਿ ਉਹ ਰਿਸ਼ਤਾ ਅਸੀਂ ਹਰ ਰੋਜ਼ ਨਿਭਾ ਰਹੇ ਹੁੰਦੇ ਹਾਂ। ਪਰਿਵਾਰਿਕ ਰਿਸ਼ਤਿਆਂ ਨਾਲ ? ਜੁੜੇ ਇਹ ਤਿਉਹਾਰ ਆਖ਼ਰ ਨੂੰ ਨਿਰਾ ਦਿਖਾਵਾ ਹੋ ਨਿਬੜਦੇ ਹਨ। ਚਾਹੇ ਸਾਰਾ ਸਾਲ ਇਹਨਾਂ ਰਿਸ਼ਤਿਆਂ ਵਿੱਚ ਸਤਿਕਾਰ ਜਾਂ ਪਿਆਰ ਦੀ ਕਮੀ ਰਹੀ ਹੋਵੇ ਪਰ ਇੱਕ ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਦਿਨ ਨੂੰ ਮਨਾਉਣ ਲਈ ਸੋਸ਼ਲ ਮੀਡੀਆ ਦਾ ਸਹਾਰਾ ਲਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਜਿਹੜੇ ਬੱਚੇ ਆਪਣੇ ਮਾਪਿਆਂ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਮੰਨਣ ਵਿੱਚ ਹਰ ਵੇਲੇ ਆਨਾਕਾਨੀ ਕਰਦੇ ਹੋਣ, ਉਹਨਾਂ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤੀਆਂ ਸਿੱਖਿਆਵਾਂ ਨੂੰ ਛਿੱਕੂ ਵਿੱਚ ਪਾ ਟੰਗਦੇ ਰਹੇ ਹੋਣ, ਆਪਣੇ ਵੱਡਿਆਂ ਦੇ ਦੱਸੇ ਮਾਰਗ ਤੇ ਚੱਲਣ ਦੀ ਬਿਜਾਏ ਉਸ ਤੋਂ ਉਲਟ ਰਸਤਾ ਅਪਣਾਉਂਦੇ ਰਹੇ ਹੋਣ,ਘਰ ਵਿੱਚ ਮਾਪਿਆਂ ਨਾਲ ? ਜ਼ੁਬਾਨ ਲੜਾਉਂਦੇ ਹੋਣ,ਉਹੀ ਬੱਚੇ ਮਾਂ ਜਾਂ ਪਿਤਾ ਦਿਵਸ ਨੂੰ ਮਨਾ ਕੇ ਸੋਸ਼ਲ ਮੀਡੀਆ ਰਾਹੀਂ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਿਤ ਕਰਦੇ ਹਨ ਜਿਵੇਂ ਉਹਨਾਂ ਜਿੰਨਾਂ ਆਗਿਆਕਾਰੀ ਸਪੁੱਤਰ ਜਾਂ ਸਪੁੱਤਰੀ ਦੁਨੀਆਂ ਵਿੱਚ ਹੋ ਹੀ ਨਹੀਂ ਸਕਦਾ। ਮਾਪੇ ਤਾਂ ਅਕਸਰ ਮਾਪੇ ਹੀ ਹੁੰਦੇ ਹਨ, ਉਹ ਇਸ ਇੱਕ ਦਿਨ ਦੇ ਸਤਿਕਾਰ ਨੂੰ ਵੀ ਖਿੜੇ ਮੱਥੇ ਸਵੀਕਾਰਦੇ ਹਨ ਤੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਇਹ ਤਿਉਹਾਰ ਮਨਾਉਣ ਵਿੱਚ ਯੋਗਦਾਨ ਪਾਉਂਦੇ ਹਨ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਗ੍ਰੈਂਡ ਪੇਰੈਂਟਸ ਡੇ ਵਾਲ ? ਦਿਨ ਉਹ ਮਾਪੇ ਆਪਣੇ ਬੱਚਿਆਂ ਤੋਂ ਆਪਣੇ ਦਾਦੇ ਦਾਦੀਆਂ ਨੂੰ ਵਧੀਆ ਵਧੀਆ ਤੋਹਫ਼ੇ ਦਿਵਾ ਕੇ ਲੋਕ ਵਿਖਾਵਾ ਕਰਦੇ ਹਨ,ਜਿਹੜੇ ਸਾਰਾ ਸਾਲ ਆਪਣੇ ਬਜ਼ੁਰਗਾਂ ਨੂੰ ਤਾਹਨੇ ਮਿਹਣੇ ਮਾਰਦੇ ਰਹੇ ਹੋਣ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਮੁੱਖ ਜ਼ਰੂਰਤਾਂ ਨੂੰ ਅਣਦੇਖਿਆ ਕਰਦੇ ਰਹੇ ਹੋਣ। ਜਿਹੜੇ ਪਰਿਵਾਰ ਦੇ ਚਾਰ ਜੀਅ ਸਾਰਾ ਸਾਲ ਕਦੇ ਆਪਸ ਵਿੱਚ ਸਿੱਧੇ ਮੂੰਹ ਗੱਲ ਨਾ ਕਰਦੇ ਰਹੇ ਹੋਣ,ਇੱਕ ਦੂਜੇ ਨੂੰ ਸਮਾਂ ਨਾ ਦੇਣ, ਇੱਕ ਦੂਜੇ ਦੀ ਗੱਲ ਮੰਨਣ ਨੂੰ ਤਿਆਰ ਨਾ ਹੋਣ,ਉਹੀ ਲੋਕ ਪਰਿਵਾਰ ਦਿਵਸ ਦੇ ਮੌਕੇ ਚੰਦ ਫ਼ੋਟੋਆਂ ਰਾਹੀਂ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਦੁਨੀਆਂ ਦਾ ਸਭ ਤੋਂ ਖ਼ੁਸ਼ਹਾਲ ਪਰਿਵਾਰ ਹੋਣ ਦਾ ਵਿਖਾਵਾ ਕਰਦੇ ਦਿਸਦੇ ਹਨ। ਮਾਂ ਬੋਲੀ ਦਿਵਸ ਨੂੰ ਸਰਕਾਰਾਂ ਵੱਡੇ ਵੱਡੇ ਦਾਅਵਿਆਂ ਅਤੇ ਵਾਅਦਿਆਂ ਨਾਲ ਲੱਖਾਂ ਰੁਪਏ ਖ਼ਰਚ ਕੇ ਵੱਡੇ ਵੱਡੇ ਸਮਾਗਮ ਕਰਵਾਉਂਦੀਆਂ ਹਨ, ਵੱਡੀਆਂ ਵੱਡੀਆਂ ਭਵਿੱਖੀ ਯੋਜਨਾਵਾਂ ਤਿਆਰ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ,ਪਰ ਬਾਕੀ ਦੇ ਤਿੰਨ ਸੌ ਚੌਂਹਠ ਦਿਨ ਇਹ ਸਭ ਕੁਝ ਖੋਖਲਾ ਹੋ ਨਿਬੜਦਾ ਹੈ।

ਦਿਨ ਤਿਉਹਾਰ ਮਨਾਉਣਾ ਬਹੁਤ ਚੰਗੀ ਗੱਲ ਹੈ ।ਇਸ ਨਾਲ ਸਾਰਿਆਂ ਅੰਦਰ ਇੱਕ ਨਵਾਂ ਉਤਸ਼ਾਹ ਤੇ ਜੋਸ਼ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਕੁਝ ਸਮਾਂ ਖ਼ੁਸ਼ੀਆਂ ਖੇੜਿਆਂ ਨਾਲ ਭਰਪੂਰ ਬਣ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਪਰ ਇਸ ਤੋਂ ਵੀ ਉੱਪਰ ਉਸ ਦਿਨ ਤਿਉਹਾਰ ਨੂੰ ਮਨਾਉਣ ਦੇ ਮਕਸਦ ਬਾਰੇ ਕਦੇ ਸੋਚਿਆ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਤਿਉਹਾਰ ਮਨਾਉਣ ਦਾ ਅਸਲੀ ਕਾਰਨ ਕੀ ਹੈ ? ਅੰਤਰਰਾਸ਼ਟਰੀ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਵੱਲੋਂ ਇੱਕ ਦਿਨ ਤਾਂ ਸਿਰਫ਼ ਜਾਗਰੂਕ ਕਰਨ ਲਈ ਰੱਖਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਇਸ ਦਿਨ ਦੇ ਪਿਛੋਕੜ ਅਤੇ ਅਹਿਮੀਅਤ ਨੂੰ ਸਮਝਿਆ ਜਾਵੇ ਅਤੇ ਪੂਰਾ ਸਾਲ ਉਸ ਉਪਰ ਅਮਲ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ ਪਰ ਸਾਡੇ ਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਇਸ ਤੋਂ ਉਲਟ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।

ਪਹਿਲਾਂ ਪਹਿਲ ਰਿਸ਼ਤਿਆਂ ਜਾਂ ਭਾਸ਼ਾਵਾਂ ਨਾਲ ? ਜੁੜੇ ਨਾ ਕੋਈ ਦਿਨ ਤਿਉਹਾਰ ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ ਤੇ ਨਾ ਹੀ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਇਹਨਾਂ ਗੱਲਾਂ ਬਾਰੇ ਕੋਈ ਬਹੁਤੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਸੀ ਤੇ ਨਾ ਹੀ ਉਦੋਂ ਕੋਈ ਸੋਸ਼ਲ ਮੀਡੀਆ ਸੀ ਜਿਸ ਰਾਹੀਂ ਉਹ ਲੋਕ ਵਿਖਾਵਾ ਕਰ ਸਕਦੇ। ਪਰ ਉਦੋਂ ਰਿਸ਼ਤੇ ਸੱਚੇ ਸਨ, ਭਾਵਨਾਵਾਂ ਪਵਿੱਤਰ ਸਨ ,ਦਿਲ ਵਿੱਚ ਸਭ ਲਈ ਸਤਿਕਾਰ ਤੇ ਪਿਆਰ ਸੀ। ਉਦੋਂ ਹਰ ਦਿਨ ਹੀ ਰਿਸ਼ਤਿਆਂ ਦੇ ਸਤਿਕਾਰ ਦਾ ਤਿਉਹਾਰ ਹੁੰਦਾ ਸੀ,ਹਰ ਦਿਨ ਹੀ ਆਪਣੀ ਵਿਰਾਸਤ ਅਤੇ ਸਭਿਆਚਾਰ ਨੂੰ ਸਮਰਪਿਤ ਹੁੰਦਾ ਸੀ। ਹਰ ਰਿਸ਼ਤੇ ਵਿੱਚ ਅਪਣੱਤ ਦੀ ਭਾਵਨਾ ਸੀ, ਆਪਣਿਆਂ ਦੇ ਦਰਦ ਨੂੰ ਆਪਣਾ ਦਰਦ ਤੇ ਆਪਣਿਆਂ ਦੀ ਖ਼ੁਸ਼ੀ ਵਿੱਚ ਆਪਣੀ ਖ਼ੁਸ਼ੀ ਸਮਝਿਆ ਜਾਂਦਾ ਸੀ। ਪੁਰਾਤਨ ਸਮਿਆਂ ਦੀਆਂ ਰਿਸ਼ਤਿਆਂ ਪ੍ਰਤੀ ਸੱਚੀਆਂ ਮੁਹੱਬਤਾਂ ਤੇ ਭਾਵਨਾਵਾਂ ਨੂੰ ਵੇਖ ਕੇ ਤਾਂ ਰਿਸ਼ਤਿਆਂ ਨੂੰ ਸਮਰਪਿਤ ਇੱਕ ਦਿਨ ਦੇ ਸਤਿਕਾਰ ਵਾਲ ? ਤਿਉਹਾਰ ਨਿਰਾ ਦਿਖਾਵਾ ਹੀ ਲੱਗਦੇ ਹਨ।

ਬਰਜਿੰਦਰ ਕੌਰ ਬਿਸਰਾਓ...
9988901324

ਪੰਜਾਬ ਦੀਆਂ ਪੈਲੀਆਂ 'ਚ ਹੜ੍ਹਾਂ ਦੇ ਜ਼ਖਮ ਹਾਰੇ !

ਪਿਛਲੇ ਸਾਲ ਆਏ ਹੜ੍ਹਾਂ ਨੇ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਅੰਦਰ ਕਿੰਨੀ ਤਬਾਹੀ ਮਚਾਈ, ਉਸ ਨੂੰ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ ਬਿਆਨ ਕਰਨਾ ਮੁਸ਼ਕਲ ਹੈ। ਪੰਜਾਬ, ਜਿਸ ਨੇ ਹਮੇਸ਼ਾ ਹੀ ਆਪਣੇ ਪਿੰਡੇ 'ਤੇ ਅਨੇਕਾਂ ਮੁਸੀਬਤਾਂ ਝੱਲੀਆਂ ਨੇ, ਪਰ ਹੜ੍ਹਾਂ ਵਰਗੀ ਮੁਸੀਬਤ ਨੇ ਕਿਸਾਨਾਂ ਨੂੰ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਨਿਚੋੜ ਕੇ ਰੱਖ ਦਿੱਤਾ। ਕਿਸਾਨਾਂ ਸਮੇਤ ਆਮ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਇਹਨਾਂ ਹੜ੍ਹਾਂ ਦੀ ਮਾਰ ਝੱਲੀ, ਪਰ ਅਫ਼ਸੋਸ ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਹੈ ਕਿ, ਨਾ ਤਾਂ ਇਸ ਦੇ ਵਿੱਚ ਸਰਕਾਰਾਂ ਨੇ ਕੁੱਝ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਸਿਸਟਮ ਨੇ। ਕਿਸਾਨਾਂ ਦੀਆਂ ਪੈਲੀਆਂ ਵਿੱਚ ਕਈ-ਕਈ ਫੁੱਟ ਰੇਤ ਜੰਮ ਗਈ ਅਤੇ ਉਹ ਰੇਤ ਨੇ ਕਿਸਾਨਾਂ ਦੀਆਂ ਪੈਲੀਆਂ ਨੂੰ ਪੂਰੀ ਤਰੀਕੇ ਦੇ ਨਾਲ ਖ਼ਤਮ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਕਈ ਥਾਵਾਂ 'ਤੇ ਤਾਂ ਕਿਸਾਨ ਹੜ੍ਹਾਂ ਦੇ ਕਾਰਨ ਕਣਕ ਵੀ ਨਹੀਂ ਬੀਜ ਸਕੇ, ਕਿਉਂਕਿ ਕਿਸਾਨਾਂ ਕੋਲ ਇੰਨਾ ਪੈਸਾ ਹੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕਿ, ਉਹ ਆਪਣੀ ਪੈਲੀ ਵਿੱਚੋਂ ਰੇਤ ਚੁੱਕ ਪਾਉਂਦੇ। ਵੱਡੇ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਹੜ੍ਹਾਂ ਦੀ ਮਾਰ ਸਰਹੱਦੀ ਇਲਾਕਿਆਂ ਨੂੰ ਹੀ ਝੱਲਣੀ ਪਈ। ਸਰਹੱਦੀ ਇਲਾਕੇ ਜਿਹੜੇ ਪਿਛਲੇ ਸਾਲ 2025 ਵਿੱਚ ਹੀ ਜੰਗ ਦੀ ਮਾਰ ਹੇਠਾਂ ਆਏ ਸਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕੁੱਝ ਮਹੀਨੇ ਬਾਅਦ ਹੀ ਕਥਿਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਰਕਾਰਾਂ ਦੁਆਰਾ ਪੈਦਾ ਕੀਤੇ ਗਏ 'ਹੜ੍ਹਾਂ' ਦੇ ਕਾਰਨ ਮਾਰ ਝੱਲਣੀ ਪਈ।

ਮਸਲਾ ਭਾਵੇਂ ਕੋਈ ਵੀ ਹੋਵੇ, ਪਰ ਮਰਦਾ ਆਖ਼ਿਰ ਕਿਸਾਨ ਹੀ ਹੈ। ਹੜ੍ਹਾਂ ਦੇ ਵਿੱਚ ਜਿੱਥੇ ਆਮ ਪਬਲਿਕ ਦਾ ਤਾਂ ਨੁਕਸਾਨ ਹੋਇਆ ਹੀ, ਉੱਥੇ ਹੀ ਜਿਹੜੀ ਰਿਪੋਰਟ ਹੁਣ ਸਾਹਮਣੇ ਆਈ ਹੈ, ਉਸ ਨੇ ਸਭਨਾਂ ਨੂੰ ਹੈਰਾਨ ਕਰਕੇ ਰੱਖ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਇਲਾਕਿਆਂ ਦੇ ਵਿੱਚ ਹੜ੍ਹਾਂ ਨੇ ਦਸਤਕ ਦਿੱਤੀ ਸੀ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਇਲਾਕਿਆਂ ਦੇ ਵਿੱਚ ਹਾਲੇ ਵੀ ਹੜ੍ਹਾਂ ਦੇ ਜ਼ਖਮ ਅੱਲੇ ਨੇ ਜਾਂ ਫਿਰ ਇਹ ਕਹਿ ਲਓ ਕਿ ਖੇਤਾਂ ਵਿੱਚ ਹੜ੍ਹਾਂ ਦੇ ਜ਼ਖਮ ਹਾਲੇ ਹਰੇ ਪਏ ਨੇ। ਹੜ੍ਹਾਂ ਦੇ ਕਹਿਰ ਦੇ ਚੱਲਦਿਆਂ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਖੇਤਾਂ ਵਿੱਚ ਇਸ ਵੇਲੇ ਹਰਿਆਲੀ ਨਹੀਂ, ਬਲਕਿ ਬਹੁਤੀ ਜਗ ?ਹਾ 'ਤੇ ਰੇਤ ਹੀ ਨਜ਼ਰ ਆਉਂਦੀ ਹੈ।

ਪਿਛਲੇ ਸਾਲ ਆਏ ਹੜ੍ਹਾਂ ਨੇ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਵੱਡੇ ਹਿੱਸੇ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਲਪੇਟ ਵਿੱਚ ਲਿਆ ਸੀ। ਕਰੀਬ 5 ਲੱਖ ਖੜ੍ਹੀ ਝੋਨੇ ਦੀ ਫ਼ਸਲ ਨੂੰ ਬਰਬਾਦ ਕਰਕੇ ਰੱਖ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਸੂਬੇ ਦੇ ਕੋਈ 2500 ਪਿੰਡ ਹੜ੍ਹਾਂ ਦੇ ਕਾਰਨ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਹੋਏ ਸਨ ਅਤੇ ਲਗਭਗ ਇਸ ਵਿੱਚ 4 ਲੱਖ ਦੇ ਕਰੀਬ ਲੋਕ ਸਨ। ਹੜ੍ਹਾਂ ਦੇ ਦੌਰਾਨ 50 ਤੋਂ ਵੱਧ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਜਾਨ ਚਲੀ ਗਈ ਸੀ, ਜੋ ਕਿ ਸਰਕਾਰੀ ਅੰਕੜਾ ਹੈ, ਪਰ ਜੇਕਰ ਇਸ ਅੰਕੜੇ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਜਾ ਕੇ ਵੇਖੀਏ ਤਾਂ ਗਿਣਤੀ ਸੈਂਕੜੇ ਤੋਂ ਵੀ ਪਾਰ ਹੈ। ਫ਼ਿਰੋਜ਼ਪੁਰ, ਫ਼ਾਜ਼ਿਲਕਾ, ਗੁਰਦਾਸਪੁਰ, ਪਠਾਨਕੋਟ, ਰੂਪਨਗਰ ਅਤੇ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਦੇ ਕੁੱਝ ਹਿੱਸਿਆਂ ਵਿੱਚ ਹੜ੍ਹਾਂ ਨੇ ਤਬਾਹੀ ਮਚਾਈ। ਤਾਜ਼ਾ ਰਿਪੋਰਟ ਇਹ ਕਹਿੰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਫ਼ਿਰੋਜ਼ਪੁਰ, ਫ਼ਾਜ਼ਿਲਕਾ ਅਤੇ ਗੁਰਦਾਸਪੁਰ ਦੇ ਬਹੁ-ਗਿਣਤੀ ਇਲਾਕੇ ਜਿਹੜੇ ਦਰਿਆਵਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਲੱਗਦੇ ਨੇ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਇਲਾਕਿਆਂ ਦੇ ਵਿੱਚ ਖੇਤ ਦੀ ਮੋਟੀ ਪਰਤ ਹਾਲੇ ਵੀ ਜੰਮੀ ਪਈ ਹੈ। ਬਹੁ-ਗਿਣਤੀ ਕਿਸਾਨ ਤਾਂ ਕਣਕ ਦੀ ਫ਼ਸਲ ਹੀ ਨਹੀਂ ਬੀਜ ਸਕੇ, ਜਿਸ ਦੇ ਕਾਰਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕੋਲ ਖਾਣ ਲਈ ਦਾਣੇ ਵੀ ਨਹੀਂ ਨੇ। ਬੇਸ਼ੱਕ ਸਰਕਾਰੀ ਅੰਕੜੇ ਕੁੱਝ ਵੀ ਕਹਿੰਦੇ ਹੋਣ, ਪਰ ਅਸਲੀਅਤ ਇਹੋ ਹੈ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਵਿੱਚ ਇਸ ਵਾਰ ਜਿੱਥੇ ਬੇਮੌਸਮੀ ਬਰਸਾਤ ਨੇ ਕਈ ਕਿਸਾਨਾਂ ਨੂੰ ਝੰਬਿਆ ਅਤੇ ਕਣਕਾਂ ਦੇ ਝਾੜ 'ਤੇ ਅਸਰ ਪਾਇਆ, ਉੱਥੇ ਹੀ ਹੜ੍ਹਾਂ ਦੀ ਮਾਰ ਝੱਲ ਰਹੇ ਕਿਸਾਨ ਕਣਕਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਤਰਸ ਰਹੇ ਨੇ। ਯਾਨੀ ਕਿ ਖਾਣ ਵਾਸਤੇ ਅਨਾਜ ਨੂੰ ਵੀ ਤਰਸ ਰਹੇ ਨੇ।

ਸਿੱਧੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ ਕਹੀਏ ਤਾਂ ਕਿਸਾਨਾਂ ਕੋਲ ਪੈਲੀਆਂ ਤਾਂ ਹਨ, ਪਰ ਅਸਲੀਅਤ ਇਹੋ ਹੈ ਕਿ ਕਿਸਾਨਾਂ ਕੋਲ ਖਾਣ ਵਾਸਤੇ ਦਾਣੇ ਨਹੀਂ ਨੇ। ਸਿੱਧੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ ਇਹ ਵੀ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਕਿ ਉਹ ਭੁੱਖੇ ਮਰ ਰਹੇ ਨੇ। ਪੰਜਾਬ ਅਜਿਹਾ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਕਿਸਾਨਾਂ ਦੀ ਇੱਧਰੋਂ ਉਧਰੋਂ ਲੋਕ ਮਦਦ ਤਾਂ ਹੋ ਰਹੀ ਹੈ, ਪਰ ਜਿਹੜੀਆਂ ਜ਼ਮੀਨਾਂ ਦੇ ਮਾਲਕ ਸੀ ਜਾਂ ਮਾਲਕ ਨੇ, ਉਹ ਜ਼ਮੀਨਾਂ ਇਸ ਵੇਲੇ ਸਿੱਧੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਆਖ ਲਈਏ ਤਾਂ ਉਸ ਪਹਾੜੀ ਰੇਤ ਦੀ ਲਪੇਟ ਵਿੱਚ ਨੇ, ਜਿਹੜੀ ਹੜ੍ਹਾਂ ਦੇ ਕਾਰਨ ਵਹਿ ਕੇ ਨਾਲ ਆਈ ਸੀ। ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਸਾਂਝੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਰਿਪੋਰਟ ਦੇ ਮੁਤਾਬਿਕ, ਇਸ ਵਾਰ ਕਣਕ ਦੀ ਆਮਦ ਅਤੇ ਖ਼ਰੀਦ 123.47 ਲੱਖ ਮੀਟਰਿਕ ਟਨ ਦੇ ਟੀਚੇ ਨੂੰ ਪਾਰ ਕਰ ਚੁੱਕੀ ਹੈ।

ਗੁਰਪ੍ਰੀਤ 9569820314

ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ, ਜੇਕਰ ਪਿਛਲੀਆਂ ਰਿਪੋਰਟਾਂ 'ਤੇ ਨਿਗਾਹ ਮਾਰੀਏ ਤਾਂ ਪਿਛਲੇ ਸਾਲ ਡੇਢ ਲੱਖ ਮੀਟਰਿਕ ਟਨ ਕਣਕ ਦੀ ਖ਼ਰੀਦ ਅਤੇ ਆਮਦਨ ਹੋਈ ਸੀ। ਦੱਸਦੇ ਚੱਲੀਏ ਕਿ ਹੜ੍ਹਾਂ ਕਾਰਨ ਹੋਏ ਨੁਕਸਾਨ ਦਾ ਪਿਛਲੇ ਸਾਲ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਆਪਣਾ ਸਰਵੇ ਕਰਕੇ 13,800 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦਾ ਅਨੁਮਾਨ ਲਗਾਇਆ ਸੀ ਅਤੇ ਕੇਂਦਰ ਕੋਲੋਂ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਰਾਹਤ ਪੈਕੇਜ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਕਿਸਾਨਾਂ ਨੂੰ ਰਾਹਤ ਦੇਣ ਵਾਸਤੇ ਖੇਤਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਰੇਤ ਚੁਕਵਾਉਣ ਲਈ ਇੱਕ ਪਾਲਿਸੀ ਵੀ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਲਿਆਂਦੀ। ਉਸ ਪਾਲਿਸੀ ਦੇ ਤਹਿਤ ਕਿਸਾਨ ਆਪਣੀ ਜ਼ਮੀਨ ਵਿੱਚੋਂ ਰੇਤ ਚੁੱਕ ਸਕਦੇ ਸਨ, ਪਰ ਉਸ ਵੇਲੇ ਵੱਡੀ ਸਮੱਸਿਆ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਕਿਸਾਨਾਂ ਦੇ ਕੋਲ ਆਪਣੇ ਟਰੈਕਟਰ ਨਹੀਂ ਨੇ, ਉਹ ਕਿਸਾਨ ਆਪਣੀ ਖੇਤ ਵਿੱਚੋਂ ਰੇਤ ਕਿਵੇਂ ਚੁੱਕਣਗੇ ?

ਜਿਹੜੇ ਸਰਕਾਰੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਟਰੈਕਟਰ ਜਾਂ ਫਿਰ ਜੇ.ਸੀ.ਬੀ ਮਸ਼ੀਨਾਂ ਲੱਗੀਆਂ ਸਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਵੀ ਆਪਣੇ ਸੱਜੇ ਖੱਬੇ ਕਰੀਬੀਆਂ ਦੀਆਂ ਜ਼ਮੀਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਹੀ ਰੇਤ ਚੁੱਕੀ, ਜਦੋਂ ਕਿ ਬਹੁ-ਗਿਣਤੀ ਗ਼ਰੀਬ ਅਤੇ ਛੋਟੇ ਕਿਸਾਨ ਚਾਰ ਪੰਜ ਕਿੱਲਿਆਂ ਵਾਲੇ ਆਪਣੀਆਂ ਪੈਲੀਆਂ 'ਚੋਂ ਰੇਤ ਚੁਕਾਉਣ ਤੋਂ ਵਾਂਝੇ ਰਹਿ ਗਏ। ਇਸ ਵੇਲੇ ਜਿਹੜੀ ਵੱਡੀ ਸਮੱਸਿਆ ਸਾਹਮਣੇ ਆ ਰਹੀ ਹੈ, ਉਹ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਕਿਸਾਨਾਂ ਦੇ ਕੋਲ ਖਾਣ ਵਾਸਤੇ ਦਾਣੇ ਵੀ ਨਹੀਂ ਹਨ। ਕਿਸਾਨ ਕਹਿ ਰਹੇ ਨੇ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਕੋਲ ਜ਼ਮੀਨ ਹੋਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਉਹ ਇਸ ਵਾਰ ਕਣਕ ਹੀ ਨਹੀਂ ਬੀਜ ਸਕੇ। ਹੋਰ ਤੇ ਹੋਰ ਸਮੱਸਿਆ ਇੱਥੇ ਤੱਕ ਆਣ ਖੜੀ ਹੈ ਕਿ ਕਿਸਾਨ ਜਿੱਥੇ ਆੜ੍ਹਤੀਆਂ ਦੇ ਕੋਲੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਕਰਜ਼ੇ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਪੈਸੇ ਲੈਂਦੇ ਹੁੰਦੇ ਸਨ, ਉੱਥੇ ਹੀ ਹੁਣ ਉਹ (ਕਿਸਾਨ) ਕਰਜ਼ੇ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਆੜ੍ਹਤੀਆਂ ਕੋਲੋਂ ਕਣਕ ਲੈ ਕੇ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ।

ਬਹੁ-ਗਿਣਤੀ ਜਗ ?ਹਾ 'ਤੇ ਲਿਫ਼ਟਿੰਗ ਪੂਰੀ ਹੋਣ ਦੇ ਕਾਰਨ ਕਿਸਾਨਾਂ ਨੂੰ ਕਣਕ ਵੀ ਨਹੀਂ ਮਿਲ ਰਹੀ। ਕਿਸਾਨ ਕਹਿ ਰਹੇ ਨੇ ਕਿ ਜ਼ਮੀਨਾਂ ਵਿੱਚ ਰੇਤ ਜੰਮੀ ਹੋਣ ਦੇ ਕਾਰਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਉੱਪਰਲੀ ਪਰਤ 'ਤੇ ਕਣਕ ਉਗਾਉਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਸੀ, ਪਰ ਉਹ ਸੜ ਬਲ ਗਈ। ਕੁੱਝ ਮਰਲੇ ਜਿਹੜੀ ਕਣਕ ਬਚੀ ਵੀ, ਉਸ 'ਤੇ ਮੌਸਮ ਦੀ ਮਾਰ ਪੈ ਗਈ। ਹੁਣ ਸਮੱਸਿਆ ਇੱਥੇ ਆ ਕੇ ਖੜ੍ਹ ਗਈ ਹੈ ਕਿ ਜ਼ਮੀਨਾਂ ਵਾਲੇ ਲੋਕ ਆਖ਼ਰ ਕਿੱਥੋਂ ਮੰਗ ਕੇ ਖਾਣਗੇ ? ਇਹ ਕਹਾਣੀ ਇਕੱਲੇ ਫ਼ਿਰੋਜ਼ਪੁਰ, ਫ਼ਾਜ਼ਿਲਕਾ, ਗੁਰਦਾਸਪੁਰ, ਪਠਾਨਕੋਟ ਦੀ ਨਹੀਂ, ਬਲਕਿ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਬਹੁਗਿਣਤੀ ਹੜ੍ਹ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਇਲਾਕਿਆਂ ਦੀ ਹੈ। ਜਿਹੜੇ ਇਲਾਕੇ ਹੜ੍ਹਾਂ ਦੀ ਮਾਰ ਹੇਠ ਆਏ ਸਨ, ਉਹ ਅੱਜ ਵੀ ਪਰੇਸ਼ਾਨ ਨੇ ਅਤੇ ਬਹੁਤੇ ਲੋਕ ਤਾਂ ਇਹਨਾਂ ਹੜ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਸੁਣ ਕੇ ਹੀ ਰੋ ਪੈਂਦੇ ਨੇ।

ਖ਼ੈਰ, ਵੇਖਿਆ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਭਾਵੇਂ ਪੰਜਾਬ ਦਾ ਅੰਨਦਾਤਾ ਅਖਵਾਉਣ ਵਾਲਾ ਹਮੇਸ਼ਾ ਆਪਣੇ ਚਿਹਰੇ 'ਤੇ ਦੁੱਖਾਂ ਦੇ ਹੋਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਪੀੜਾ ਸਾਹਮਣੇ ਨਹੀਂ ਲੈ ਕੇ ਆਉਂਦਾ, ਪਰ ਅਸਲ ਕਹਾਣੀ ਇਹੋ ਹੈ ਕਿ ਕਿਸਾਨਾਂ ਕੋਲ ਇਸ ਵੇਲੇ ਖਾਣ ਨੂੰ ਦਾਣੇ ਵੀ ਨਹੀਂ ਨੇ। ਵੱਡੇ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਕਿਸਾਨ ਸਰਕਾਰ ਅਤੇ ਸਮਾਜ ਸੇਵੀ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਤੋਂ ਮੰਗ ਕਰ ਰਹੇ ਨੇ ਕਿ ਖੇਤ ਵਿੱਚੋਂ ਰੇਤ ਹੀ ਹਟਾ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਜੋ ਉਹ ਦੁਬਾਰਾ ਖੇਤੀ ਕਰਨ ਜੋਗੇ ਹੋ ਸਕਣ।

ਪਠਾਨਕੋਟ ਦੇ ਕੁੱਝ ਕਿਸਾਨਾਂ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਭਾਵੇਂ ਹੀ ਖੇਤਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਰੇਤ ਚੁਕਾਉਣ ਦੀਆਂ ਸਕੀਮਾਂ ਚਲਾਈਆਂ, ਪਰ ਅਫ਼ਸੋਸ ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਤੱਕ ਕੋਈ ਵੀ ਸਕੀਮ ਨਹੀਂ ਪਹੁੰਚ ਸਕੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਆਪਣੀ ਜ਼ਮੀਨ ਵਿੱਚੋਂ ਖ਼ੁਦ ਰੇਤ ਚੁੱਕੀ ਅਤੇ ਫ਼ਸਲ ਉਗਾਉਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ, ਪਰ ਹਾਲਾਤ ਇਹ ਬਣੇ ਕਿ ਪਹਾੜੀ ਮਿੱਟੀ ਜੰਮੀ ਹੋਣ ਦੇ ਕਾਰਨ ਜਿੱਥੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਫ਼ਸਲ ਪੂਰੀ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਹੋ ਨਹੀਂ ਸਕੀ, ਉੱਥੇ ਹੀ ਮੌਸਮ ਦੀ ਪਈ ਮਾਰ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਉਜਾੜ ਕੇ ਰੱਖ ਦਿੱਤਾ।

ਕਿਸਾਨਾਂ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਜੇਕਰ ਉਹ ਆਪਣੀ ਜ਼ਮੀਨ ਵਿੱਚੋਂ ਰੇਤ ਚੁਕਵਾਉਂਦੇ ਵੀ ਸਨ, ਤਾਂ 15 ਤੋਂ 17 ਹਜ਼ਾਰ ਰੁਪਏ ਖ਼ਰਚ ਆਉਂਦਾ ਸੀ, ਪਰ ਉਹ ਕਰ ਵੀ ਕੀ ਸਕਦੇ ਸਨ, ਅਗਲੀ ਫ਼ਸਲ ਉਗਾਉਣ ਦਾ ਫ਼ਿਕਰ ਸੀ। ਪਰ ਅਗਲੀ ਫ਼ਸਲ ਉਗਾ ਕੇ ਉਹ ਆਪਣੇ ਕਰਜ਼ੇ ਉਤਾਰਦੇ, ਪਰ ਹੋਇਆ ਕੁੱਝ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕੋਲ ਤਾਂ ਆਪਣੇ ਲਈ ਖਾਣ ਨੂੰ ਦਾਣੇ ਨਹੀਂ ਹਨ।

ਮਤਲਬ ਸਾਫ਼ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਵੇਲੇ ਜ਼ਮੀਨਾਂ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਵੀ ਦਿਹਾੜੀਆਂ ਕਰਨੀਆਂ ਪੈ ਰਹੀਆਂ ਨੇ। ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਕਿਸਾਨਾਂ ਦੀ ਅਜਿਹੀ ਹਾਲਤ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਦੇਖਣ ਨੂੰ ਮਿਲੀ ਹੈ ਕਿ, ਕਿਸਾਨ ਇਸ ਵੇਲੇ ਭਾਰੀ ਪੀੜਾ ਵਿੱਚੋਂ ਲੰਘ ਰਹੇ ਨੇ। ਕਿਸਾਨ ਜਥੇਬੰਦੀਆਂ ਵੱਡੇ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਬਹੁ ਗਿਣਤੀ ਕਿਸਾਨਾਂ ਦੀ ਮਦਦ ਵੀ ਕਰ ਰਹੀਆਂ ਨੇ, ਪਰ ਜਿਹੜਾ ਕੰਮ ਸਰਕਾਰ ਜਾਂ ਫਿਰ ਰਿਲੀਫ ਫ਼ੰਡ ਦੇ ਜ਼ਰੀਏ ਹੋਣਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਉਹ ਨਹੀਂ ਹੋ ਰਿਹਾ।

ਇੱਕ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦੇ ਮੁਤਾਬਿਕ ਸਤਲੁਜ ਦਰਿਆ ਨੇ ਸਸਰਾਲੀ ਵਿਖੇ ਪਿਛਲੇ ਸਾਲ ਕਈ ਏਕੜ ਫ਼ਸਲ ਆਪਣੇ ਵਿੱਚ ਸਮੇਟ ਲਈ ਸੀ। ਦਰਿਆ ਜ਼ਮੀਨ ਖਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਭਾਵੇਂ ਕਿ ਵੇਖਣ ਵਿੱਚ ਇੰਝ ਲੱਗਦਾ ਸੀ ਕਿ ਦਰਿਆ ਜ਼ਮੀਨ ਕਿਵੇਂ ਖਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਦਰਿਆ ਨੇ ਆਪਣਾ ਰਸਤਾ ਨਵਾਂ ਬਣਾ ਲਿਆ ਸੀ, ਜ਼ਮੀਨਾਂ ਦੇ ਵਿੱਚੋਂ ਨਿਕਲੇ ਦਰਿਆ ਦੇ ਨਵੇਂ ਰਸਤੇ ਨੇ ਬਹੁਤ ਗਿਣਤੀ ਕਿਸਾਨਾਂ ਦੀਆਂ ਜ਼ਮੀਨਾਂ ਨੂੰ ਹੀ ਖ਼ਤਮ ਕਰ ਦਿੱਤਾ, ਪਰ ਮਾਲ ਵਿਭਾਗ ਦੇ ਰਿਕਾਰਡ ਵਿੱਚੋਂ ਜ਼ਮੀਨਾਂ, ਦਰਿਆ ਦੇ ਵਿੱਚ ਵਹਿ ਗਈਆਂ। ਇਹ ਸਮੱਸਿਆ ਬਹੁਤ ਵੱਡੀ ਹੈ। ਬਾਕੀ ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਸਮੇਂ ਵਿੱਚ ਦੇਖਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਕੀ ਬਣਦਾ ਹੈ, ਪਰ ਇਸ ਵੇਲੇ ਅਸਲੀਅਤ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਜ਼ਮੀਨਾਂ ਵਾਲੇ ਕਿਸਾਨ ਵੀ ਰੋਟੀ ਨੂੰ ਤਰਸ ਰਹੇ ਨੇ।

ਮਿੰਨੀ ਕਹਾਣੀ

ਚਲਾਨ

ਈਰਾਨ-ਅਮਰੀਕਾ ਵਿਚਕਾਰ ਜੰਗ ਚੱਲ ਰਹੀ ਸੀ। ਕੋਈ ਵੀ ਦੇਸ਼ ਪਿੱਛੇ ਹਟਣ ਨੂੰ ਤਿਆਰ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਹਰ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸ਼ਾਂਤੀ ਸਮਝੌਤੇ ਅਸਫ਼ਲ ਹੋ ਰਹੇ ਸਨ। ਭਾਰਤ ਸਮੇਤ ਹੋਰ ਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿੱਚ ਪੈਟਰੋਲ, ਡੀਜ਼ਲ, ਗੈਸ ਦਾ ਬੁਰਾ ਹਾਲ ਸੀ। ਸੋਨੇ-ਚਾਂਦੀ ਦੀਆਂ ਕੀਮਤਾਂ ਅਸਮਾਨੀਂ ਚੜ੍ਹ ਗਈਆਂ ਸਨ। ਹੋਰ ਤਾਂ ਹੋਰ ਅਮਰੀਕਾ ਵਰਗੇ ਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿੱਚ ਵੀ ਤੇਲ-ਗੈਸ ਮਹਿੰਗੇ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਹਾਹਾਕਾਰ ਮੱਚੀ ਹੋਈ ਸੀ। ਦੇਸ਼ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨਮੰਤਰੀ ਅਤੇ ਸੂਬਾ ਸਰਕਾਰਾਂ ਵੱਲੋਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਣ ਲਈ ਕਈ ਯੋਜਨਾਵਾਂ ਉਲੀਕੀਆਂ ਗਈਆਂ। ਤੇਲ-ਗੈਸ ਦੀ ਖਪਤ ਘਟਾਉਣ ਅਤੇ ਸੋਨਾ-ਚਾਂਦੀ ਨਾ ਖਰੀਦਣ ਦੀਆਂ ਸੂਚਨਾਵਾਂ ਜਾਰੀ ਹੋਈਆਂ। ਆਮ ਲੋਕ ਸੋਨਾ-ਚਾਂਦੀ ਤਾਂ ਘੱਟ ਖਰੀਦ ਲੈਣਗੇ, ਪਰ ਤੇਲ-ਗੈਸ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਕਿਵੇਂ ਸਰੇਗਾ ! ਸਰਕਾਰਾਂ ਨੇ ਇਹਦਾ ਹੱਲ ਇਹ ਸੋਚਿਆ ਕਿ ਸਾਰੇ ਦਫ਼ਤਰ ਹਫ਼ਤੇ ਵਿੱਚ ਦੋ ਦਿਨ ਘਰੋਂ ਆਨਲਾਈਨ ਕੰਮ ਕਰਨਗੇ, ਵ ?ਹੀਕਲਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਘੱਟ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇ- ਯਾਨੀ ਪੈਟਰੋਲ, ਡੀਜ਼ਲ ਨੂੰ ਸੰਕੋਚ ਕੇ ਵਰਤਿਆ ਜਾਵੇ, ਸਾਈਕਲ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇ।...

ਹਰਿੰਦਰ ਨੇ ਆਪਣੇ ਦੋਸਤਾਂ ਸੰਜੀਵ ਅਤੇ ਮਨਦੀਪ ਨਾਲ ਫ਼ੋਨ ਤੇ ਗੱਲ ਕੀਤੀ, ÷ਯਾਰ, ਆਪਾਂ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ 'ਚ ਅੱਡ-ਅੱਡ ਜਾਣ ਦੀ ਥਾਂ ਇਕੱਠੇ ਹੀ ਨਾ ਚੱਲਿਆ ਕਰੀਏ ! ਕਦੇ ਇੱਕ ਜਣਾ ਆਪਣਾ ਮੋਟਰਸਾਈਕਲ ਕੱਢ ਲਿਆ ਕਰੇ, ਕਦੇ ਦੂਜਾ।÷ ÷ਗੱਲ ਤਾਂ ਤੇਰੀ ਠੀਕ ਹੈ, ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਆਪਾਂ ਤੇਲ ਦੀ ਖਪਤ ਘੱਟ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਆਪਣਾ ਯੋਗਦਾਨ ਪਾ ਸਕਾਂਗੇ।÷ ਸੰਜੀਵ ਤੇ ਮਨਦੀਪ ਨੇ ਆਪਣੀ ਸਹਿਮਤੀ ਪ੍ਰਗਟਾਈ। ਇੱਕ ਦਿਨ ਰਾਹ ਵਿੱਚ ਪੁਲੀਸ ਨਾਕੇ ਤੇ ਟ ?ਰੈਫ਼ ?ਕ ਪੁਲੀਸ ਨੇ ਰੋਕ ਕੇ ਇੱਕੋ ਮੋਟਰਸਾਈਕਲ ਤੇ ਤਿੰਨ ਜਣੇ ਬੈਠੇ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਚਲਾਨ ਕੱਟ ਦਿੱਤਾ, ਤਾਂ ਸੰਜੀਵ ਝੱਟ ਬੋਲਿਆ, ÷ਵੇਖੋ ਜਨਾਬ, ਅਸੀਂ ਤਾਂ ਪੈਟਰੋਲ ਬਚਾਉਣ ਦੇ ਮੰਤਵ ਵਜੋਂ ਹੀ ਇਹ ਕਦਮ ਉਠਾਇਆ ਹੈ। ਸਾਡੇ ਬਾਕੀ ਕਾਗਜ਼-ਪੱਤਰ ਪੂਰੇ ਹਨ, ਹੈਲਮੈਟ ਵੀ ਸਾਡੇ ਸਿਰਾਂ ਤੇ ਹਨ। ਜੇ ਸਰਕਾਰੀ ਮੁਲਾਜ਼ਮ ਹੀ ਪੈਟਰੋਲ ਬਚਾਉਣ ਦੇ ਕੰਮਾਂ ਵਿੱਚ ਰੁਕਾਵਟ ਬਣਨਗੇ ਤਾਂ ਅਸੀਂ ਅੱਗੇ ਤੋਂ ਆਪੋ-ਆਪਣੇ ਮੋਟਰਸਾਈਕਲਾਂ ਤੇ ਆ ਜਾਇਆ ਕਰਾਂਗੇ...।÷ ਟ ?ਰੈਫ਼ ?ਕ ਪੁਲੀਸ ਦੁਬਿਧਾ ਵਿੱਚ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਚਲਾਨ ਕੱਟੇ ਜਾਂ ਨਾ...।

ਪ੍ਰੋ. ਨਵ ਸੰਗੀਤ ਸਿੰਘ
 # 1, ਲਤਾ ਗਰੀਨ ਐਨਕਲੇਵ, ਪਟਿਆਲਾ-147002.
(9417692015)

ਪ੍ਰੀਤ ਫੁਲਵਾੜੀ

ਲੱਗਦੈ ਦੇਸ਼ ਦਾ ਬੇੜਾ ਗਰਕ ਗਿਆ

ਭ੍ਰਿਸਟਾਚਾਰ,ਬੇਰੁਜਗਾਰੀ,
ਮਹਿੰਗਾਈ ਅੱਤ ਮਚਾਈ।
ਚੁਫੇਰੇ ਝੂਠ ਦਾ ਹੋਇਆ ਪਸਾਰਾ,
ਛੁਪ ਗਈ ਕਿਤੇ ਜਾ ਸਚਾਈ।
ਕਹਿਣੀ ਤੇ ਕਰਨੀ ਵਿੱਚ ਵਜੀਰਾਂ ਦੇ,
ਪੈ ਯਾਰੋ ਹੁਣ ਫਰਕ ਗਿਆ।
ਲਗਦੈ ਦੇਸ ਦਾ ਬੇੜਾ ਗਰਕ ਗਿਆ।
ਲਗਦੈ ਮੁੜ ਲੀਹੇ ਇਹ ਚੜ੍ਹਨਾ ਨਾਹੀਂ।
ਹੱਥ ਕਿਸੇ ਨੇ ਹੁਣ ਫੜਨਾ ਨਾਹੀਂ।
ਔਝੜਾ ਦੇ ਵਿੱਚ ਰੁੜਿਆ ਜਾਂਵਦਾ,
ਵਤਨ ਦਾ ਗੱਡਾ ਰਸਤੇ ਤੋਂ ਸਰਕ ਗਿਆ।
ਲੱਗਦੈ ਦੇਸ ਦਾ ਬੇੜਾ ਗਰਕ ਗਿਆ।
ਅੱਖਾਂ ਤੇ ਬੰਨ੍ਹ ਪੱਟੀਆਂ ਲੋਕ ਭੇਡਾਂ ਹੋ ਗਏ।
ਦੁੱਖ ਜਨਤਾ ਦੇ ਸਰਕਾਰ ਲਈ ਚਹੇਡਾਂ ਹੋ ਗਏ।
ਜਿਧਰ ਚਹੁੰਦਾ ਨਿਜਾਮ ਭਜਾਈ ਜਾਂਦਾ,
ਜਾਪੇ ਜਨਤਾ ਦੇ ਜਿ਼ਹਨ 'ਚੋਂ ਨਾਨਕ ਦਾ ਤਰਕ ਗਿਆ।
ਲੱਗਦੈ ਦੇਸ ਦਾ ਬੇੜਾ ਗਰਕ ਗਿਆ।
ਹਰ ਪਾਸੇ ਨੇਤਾ ਜੀ ਨੇ ਲੁੱਟ ਮਚਾਈ।
ਸੱਚ ਬੋਲਣ ਤੇ ਨੀਤੀ ਨਵੀਂ ਕੁੱਟ ਚਲਾਈ।
ਲੱਗਦੈ ਢਾਂਚਾ ਮੇਰੇ ਮੁਲਕ ਦਾ ਚੂਲ ਤੋਂ ਜਰਕ ਗਿਆ।
ਲੱਗਦੈ ਦੇਸ ਦਾ ਬੇੜਾ ਗਰਕ ਗਿਆ।
ਖਾਲੀ ਪਿਆ ਹਾਕਮ ਕਹੇ ਖਜਾਨਾ।
ਸੁਣ ਮਖੌਲਾਂ ਕਰਦਾ ਕੁੱਲ ਜਮਾਨਾ।
ਸੋਨ ਚਿੜੀ ਪੰਜਾਬ ਓ ਮੇਰਾ
ਯਾਰੋ ਬਣ ਹੁਣ ਨਰਕ ਗਿਆ।
ਲੱਗਦੈ ਦੇਸ ਦਾ ਬੇੜਾ ਗਰਕ ਗਿਆ।
ਵਿੱਚ ਦਰਬਾਰ ਕੰਜਰੀਆਂ ਰੋਜ ਨਚਾਉਂਦਾ,
ਨਾਲੇ ਸਰਾਬਾਂ ਦੇ ਦੌਰ ਚਲਾਉਂਦਾ।
ਸੁਣਿਐ ਬਾਦਸਾਹ ਮੇਰੇ ਮੁਲਕ ਦਾ
ਬੁੱਢੇ ਵਰ੍ਹੇ ਹੁਣ ਠਰਕ ਗਿਆ।
ਲੱਗਦੈ ਦੇਸ ਦਾ ਬੇੜਾ ਗਰਕ ਗਿਆ।

ਜਗਦੀਪ ਸਿੰਘ 'ਦੀਪ'
ਮੋਬਾ: 9876004714

ਗੋਲ ਮਾਲ

ਕੱਠੇ ਹੋਏ ਨੇਤਾ ਸਕੀਮਾਂ ਕਰਨ ਲੱਗੇ,
ਐਂਤਕੀ ਚੱਲੀਏ ਨਵੀਂ ਕੋਈ ਚਾਲ ਆਪਾਂ।
ਪਤਾ ਸਭ ਨੂੰ ਅੰਦਰੋਂ ਆਪਾਂ ਇੱਕ ਹੋਏ,
ਚਾਹੇ ਝੰਡੇ ਰੱਖੀਏ ਵੱਖਰੇ ਨਾਲ ਆਪਾਂ।
ਨਾਅਰਾ ਧਰਮ ਦਾ ਲਾਇਆ ਜਾਂ ਕਿਰਤੀਆਂ ਦਾ,
ਖੜਾ ਕਰਦੇ ਸੀ ਕੋਈ ਨਾ ਕੋਈ ਬਬਾਲ ਆਪਾਂ।
ਤੂੰ ਉੱਤਰ ਕਾਟੋ ਮੇਰੀ ਹੁਣ ਆਈ ਵਾਰੀ,
ਮੌਜਾਂ ਕਰਦੇ ਸੀ ਪੰਜ ਸਾਲ ਆਪਾਂ।
ਲੋਕ ਜਾਣਗੇ ਆਪਣੇ ਝੂਠੇ ਲਾਰਿਆਂ ਨੂੰ,
ਲੱਗਦਾ ਹੁਣ ਸਤਾ ਤੋਂ ਕਰਵਾਵਾਂਗੇ ਕਾਲ ਆਪਾਂ।
ਸਿਆਣੇ ਵੋਟਰ ਵੀ ਅੱਗੇ ਨਾਲੋਂ ਹੋਰ ਹੋਗੇ,
ਫੇਲ੍ਹ ਕਰਨਗੇ ਸਕੀਮ ਜੋ ਰੱਖੀ ਭਾਲ ਆਪਾਂ।
'ਵੋਟਰੋ' ! ਇਹ ਸਮਝਗੇ ਤੁਸੀ ਵੀ ਸਮਝ ਜਾਇਓ,
ਤੀਜਾ ਬਦਲ ਕਰਨਾ ਹਰ ਹਾਲ ਆਪਾਂ।
ਹਰਪ੍ਰੀਤ ਪੱਤੋ, ਲੀਹ ਇਹ ਤੋੜ ਦੇਣੀ,
ਖਤਮ ਕਰ ਦੇਣਾ ਗੋਲ ਮਾਲ ਆਪਾਂ।

ਹਰਪ੍ਰੀਤ ਪੱਤੋ ਪਿੰਡ
ਪੱਤੋ ਹੀਰਾ ਸਿੰਘ ਮੋਗਾ ਫੋਨ ਨੰਬਰ
94658-21417

ਧੀਆਂ ਪੁੱਤਰ

ਕਾਰਾਂ ਕੋਠੀਆਂ ਤਾਂ ਲੱਭ ਦਿੰਦੇ ਨੇ ਵਥੇਰੇ ਮਾਪੇ
ਕੋਈ ਕੋਈ ਬਣਾਉਂਦੈ ਪਰ ਚੱਜ ਦੀਆਂ ਜੋੜੀਆਂ .
ਬਹੁਤੀਆਂ ਦੇ ਪੱਲੇ ਤਾਂ ਵੀ ਸੂਰਤਾਂ ਹੀ ਪੈਂਦੀਆਂ ਨੇ
ਦੁਨੀਆਂ 'ਤੇ ਚੱਜ ਦੀਆਂ ਸੀਰਤਾਂ ਨੇ ਥੋੜ੍ਹੀਆਂ .
ਤੱਪੜਾਂ 'ਤੇ ਬੈਠ ਕੇ ਵੀ ਧੀਆਂ ਪੜ੍ਹ ਜਾਂਦੀਆਂ ਨੇ
ਮਹਿੰਗਿਆਂ ਸਕੂਲਾਂ ਵਿੱਚ ਪੁੱਤਾਂ ਤੋਂ ਨਾ ਪੜ੍ਹ ਹੋਵੇ ,
ਪੁੱਤਰਾਂ ਦੀ ਲੋਹੜੀ ਤਾਂ ਮਨਾਉਂਦਾ ਜੱਗ ਵੇਖਿਆ ਏ
ਪਰ ਕੋਈ ਕੋਈ ਵੰਡਦਾ ਏ ਧੀਆਂ ਦੀਆਂ ਲੋਹੜੀਆਂ .

ਮੂਲ ਚੰਦ ਸ਼ਰਮਾ .

ਪੈਸਾ

ਕਿਉਂ ਪੈਸਾ ਪੈਸਾ ਬੰਦਿਆਂ ਕਰਦਾ ਰਹਿੰਨਾ
ਬਿਨ ਆਈ ਮੌਤ ਕਿਉਂ ਮਰਦਾ ਰਹਿੰਨਾ
ਵੇਖ ਤਰੱਕੀ ਹੋਰਾਂ ਦੀ ਅੰਦਰੋ ਅੰਦਰੀ ਸੜਦਾ ਰਹਿੰਨਾ
ਜਿਵੇਂ ਦੁੱਧ ਕਾੜਨੀ ਕੜਦਾ ਉਵੇਂ ਕੜਦਾ ਰਹਿੰਨਾ
ਝੂਠ ਫਰੇਬ ਆਪਣਿਆਂ ਤੇ ਹੀ ਜੜਦਾ ਰਹਿੰਨਾ
ਨਿੱਤ ਪਾਪ ਦੀ ਪੌੜੀ ਚੜਦਾ ਰਹਿੰਨਾ
ਨਾਲ ਕੌਣ ਲੈ ਗਿਆ
ਕਿਸਨੇ ਗੱਠਾਂ ਲੈ ਕੇ ਜਾਣੀਆਂ
ਧੰਨ ਦੌਲਤ ਦੀਆਂ ਪੰਡਾਂ
ਸੰਧੂਆਂ ਏਥੇ ਹੀ ਨੇ ਰਹਿ ਜਾਣੀਆਂ।
ਆਈ ਚਲਾਈ ਜਿਹੀ
ਚੱਲੀ ਜਾਏ ਬੱਸ ਏਨਾਂ ਬਹੁਤ ਬਥੇਰਾ ਏ
ਐ ਦੁਨੀਆਂ ਵਾਲਿਓ
ਇਹ ਪੈਸਾ ਨਾ ਤੇਰਾ ਏ ਨਾ ਮੇਰਾ ਏ ।।

ਬਲਤੇਜ ਸਿੰਘ ਸੰਧੂ ਬੁਰਜ
9465818158

ਭੁਲੇਖੇ ਲੋਕਾਂ ਦੇ

ਦੁੱਖ ਤਾਂ ਜਨਤਾ ਨੂੰ ਬਥੇਰੇ ਨੇ ,
ਪਾਏ ਮੁਸੀਬਤਾਂ ਨੇ ਵੀ ਘੇਰੇ ਨੇ।
ਕਰੇ ਉਡੀਕ ਕਿ ਕੋਈ ਆਵੇਗਾ ,
ਜਿਹੜਾ ਸੂਤੇ ਭਾਗ ਜਗਾਵੇਗਾ ।
ਖੋਲ੍ਹ ਕਿਸਮਤ ਦੀ ਪੋਟਲੀ ਨੂੰ ,
ਭਰ ਦੇਵਾਗਾ ਉਸਦੀ ਝੋਲੀ ਨੂੰ ।
ਕੱਟੀ ਜਾਵੇਗੀ ਫਿਰ ਚੁਰਾਸੀ ,
ਫਿਰ ਨਾ ਰਹਿਣੀ ਕੋਈ ਉਦਾਸੀ ।
ਆਸ ਲਗਾਏ, ਨੱਕ ਰਗੜ੍ਹ ਦੇ ਵੇਖੇ ਨੇ,
ਭੁਲੇਖੇ ਨੇ ਜੀ, ਬਹੁਤ ਹੀ ਭੁਲੇਖੇ ਨੇ
ਆਮ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਏਥੇ ਬਹੁਤ ਭੁਲੇਖੇ ਨੇ ।
ਲੋਕਤੰਤਰ ਮੇਰੇ ਦੇਸ ਦੀ ਸਾਨ ਹੈ ,
ਇਤਿਹਾਸ ਬੜਾ ਯਾਰੋ ਮਹਾਨ ਹੈ ।
ਲੋਕਾਂ ਦੁਆਰਾ ਚੁਣੀ ਸਰਕਾਰ ਹੈ ,
ਐਪਰ ਗਰੀਬੀ ਦੀ ਭਰਮਾਰ ਹੈ ।
ਸਰਕਾਰਾਂ ਸੁਣਨ ਸਰਮਾਏਦਾਰਾਂ ਦੀ ,
ਜੂਨ ਸੁਧਾਰਨ ਇਹ ਰਿਸਤੇਦਾਰਾਂ ਦੀ ।
ਅੱਛੇ ਦਿਨੋ ਕਾ ਵੇਖ ਕੇ ਖਾਬ ,
ਪਾਉਣ ਵੋਟਾਂ ਲੋਕ ਬੇ-ਹਿਸਾਬ ।
ਅੱਖ ਖੁੱਲਦੀ ਜਦੋਂ ਪੈਂਦੇ ਧੱਕੇ ਨੇ ,
ਵੋਟਰਾਂ ਦੇ ਮਨਾਂ 'ਚ ਹੁੰਦੇ ਬਹੁਤ ਭੁਲੇਖੇ ਨੇ ,
ਭੁਲੇਖੇ ਨੇ ਜੀ, ਬਹੁਤ ਹੀ ਭੁਲੇਖੇ ਨੇ ,
ਆਮ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਏਥੇ ਬਹੁਤ ਭੁਲੇਖੇ ਨੇ ।

ਮਨਦੀਪ ਗਿੱਲ ਧੜਾਕ
9988111134

ਚੰਗਾ ਲਿਖਦੈ ਸੱਜਣਾ

ਚੰਗਾ ਲਿਖਦੈ ਸੱਜਣਾ ,
ਕਦੇ ਬਹਿ ਕੇ ਮੇਰੇ ਕੋਲ ਲਿਖੀ ।
ਕੁੱਝ ਮੈ ਕਹੁ ,ਕੁੱਝ ਤੂੰ ਬੋਲੀ
ਕਿੰਝ ਦਿਲ ਵਿੱਚ ਪੈਂਦੇ ਹੋਲ ਲਿਖੀ
ਚੰਗਾ ਲਿਖਦੈ ਸੱਜਣਾ ,
ਕਦੇ ਬਹਿ ਕੇ ਮੇਰੇ ਕੋਲ ਲਿਖੀ ।
ਤੂੰ ਆਪਣਾ ਕੋਈ ਖੋਇਆ ਏ ,
ਕਿੰਨਾਂ ਕੁ ਤੂੰ ਰੋਇਆ ਏ ,
ਦਿਲ ਦੇ ਜਖਮ ਸਾਰੇ ਫਰੋਲ ਲਿਖੀ ,
ਚੰਗਾ ਲਿਖਦੈ ਸੱਜਣਾ ,
ਕਦੇ ਬਹਿ ਕੇ ਮੇਰੇ ਕੋਲ ਲਿਖੀ ।
ਮੇਰੇ ਵਾਂਗ ਬੇਵਕਤ ਕਿਸੇ ਸਤਾਇਆ ਹੋਣਾ,
ਜਾ ਫਿਰ ਰੋਂਦੇ ਨੂੰ ਹਸਾਇਆ ਹੋਣਾ ,
ਸੰਗੀ ਨਾ ਦਿਲ ਦੀ ਕੁੰਡੀ ਖੋਲ ਲਿਖੀ ,
ਚੰਗਾ ਲਿਖਦੈ ਸੱਜਣਾ ,
ਕਦੇ ਬਹਿ ਕੇ ਮੇਰੇ ਕੋਲ ਲਿਖੀ ।
ਹੁਣ ਪਤਾ ਲੱਗਿਆ ਭੇਤੀ
ਸਭ ਕੁੱਝ ਲੁੱਟਦਾ ਏ,
ਤੇਰਾ ਭੀੜ ਵਿੱਚ
ਦਮ ਜਿਹਾ ਘੁੱਟਦਾ ਏ,
ਕੀ-ਕੀ ਬੀਤੀ ਨਾਲ
ਤੇਰੇ ਸਭ ਕੁੱਝ ਟੋਲ ਲਿਖੀ ,
ਚੰਗਾ ਲਿਖਦੈ ਸੱਜਣਾ ,
ਕਦੇ ਬਹਿ ਕੇ ਮੇਰੇ ਕੋਲ ਲਿਖੀ ।
ਸੱਜਣਾ ਥੋੜ੍ਹੀ ਬਹੁਤੀ
ਯਾਦ ਤਾਂ ਆਉਦੀ ਹੋਣੀ ,
ਰਾਤਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਸਤਾਉਂਦੀ ਹੋਣੀ ,
ਗਗਨ ਕਦੇ ਹਾਰੀ ਨਾ ਹੋਕੇ ਅਡੋਲ ਲਿਖੀ ,
ਚੰਗਾ ਲਿਖਦੈ ਧਾਲੀਵਾਲ ,
ਕਦੇ ਬਹਿ ਕੇ ਮੇਰੇ ਕੋਲ ਲਿਖੀ ।

ਗਗਨਦੀਪ ਧਾਲੀਵਾਲ ।

ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਕੰਮ

ਦਿਨ ਵੀ ਲੰਘੀ ਜਾਣੇ
ਅਤੇ ਰਾਤਾਂ ਵੀ ਲੰਘਣਗੀਆਂ ,
ਤੇਰੀ ਫਿੱਕੀ ਪੈ ਗਈ
ਜਿੰਦੜੀ ਨੂੰ ਮੇਹਨਤਾਂ ਰੰਗਣਗੀਆਂ ।
ਪਲ ਪਲ ਪਿੱਛੋਂ ਸੋਚਾਂ ਵਿੱਚ
ਨਾ ਡੁੱਬਿਆ ਰਿਹਾ ਕਰ ਤੂੰ ,
ਸੋਚਾਂ ਬੰਦੇ ਨੂੰ ਖਾ ਜਾਵਣ
ਰਹਿ ਬਚ ਕੇ ਤੈਨੂੰ ਡੰਗਣਗੀਆ ।
ਮੰਜਿ਼ਲ ਤੇਰਾ ਰਾਹ ਉਡੀਕੇ
ਬਸ ਮੇਹਨਤ ਥੋੜ੍ਹੀ ਹੋਰ ਕਰੀਂ,
ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਕੰਮ ਭੰਡੀ ਜਾਣਾ
ਤੂੰ ਲੋਕਾਂ ਵੱਲ ਨਾ ਗੌਰ ਕਰੀ।
ਤੂੰ ਹੁੰਦਾ ਹੁੰਦਾ ਜਦ ਥੋੜ੍ਹੇ ਤੋਂ
ਇੱਕ ਦਿਨ ਬਹੁਤ ਹੋ ਗਿਆ ,
ਤੂੰ ਬਣਦਾ ਬਣਦਾ ਸਿੱਕੇ ਤੋਂ
ਇੱਕ ਦਿਨ ਜਦ ਨੋਟ ਹੋ ਗਿਆ।
ਜਦ ਛੱਡ ਜਾਣ ਵਾਲੇ
ਫੇਰ ਤੋਂ ਤੈਨੂੰ ਬੁਲਾਉਣ ਲੱਗ ਗਏ,
ਤੂੰ ਮੰਨ ਸਕਦਾ ਏਂ ਤੇਰਾ
ਹੁਣ ਕੰਮ ਪੂਰਾ ਲੋਟ ਹੋ ਗਿਆ।
ਤੇਰੀ ਕਾਮਯਾਬੀ ਨੇ ਸਭ ਨੂੰ ਚੁੱਪ
ਕਰਵਾ ਹੀ ਦੇਣਾ ਹੈ,
ਹੁਣ ਬਹੁਤੀ ਦੇਰ ਨਾ ਲਾਵੀਂ
ਤੂੰ ਤੇਜ਼ ਆਪਣੀ ਤੋਰ ਕਰੀਂ।
ਮੰਜਿ਼ਲ ਤੇਰਾ ਰਾਹ ਉਡੀਕੇ
ਬਸ ਮੇਹਨਤ ਥੋੜ੍ਹੀ ਹੋਰ ਕਰੀਂ ,
ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਕੰਮ ਭੰਡੀ ਜਾਣਾ
ਤੂੰ ਲੋਕਾਂ ਵੱਲ ਨਾ ਗੌਰ ਕਰੀ॥

ਲੇਖਕ -ਮਨਦੀਪ ਖਾਨਪੁਰੀ
ਖਾਨਪੁਰ ਸਹੋਤਾ ਹੁਸ਼ਿਆਰਪੁਰ
9779179060

ਚੀਨੀ ਡੋਰ

ਚਾਇਨਾ ਡੋਰ ਦਾ ਜਾਰੀ ਹੈ ਕਹਿਰ,
ਲਪੇਟ ਵਿੱਚ ਆਏ ਪਿੰਡ ਤੇ ਸ਼ਹਿਰ।
ਦੂਸਰਾ ਨਾਮ ਆਖ ਸਕਦੇ ਹਾਂ ਡੈਨ,
ਖੁੱਲੇਆਮ ਵਿੱਕ ਰਹੀ ਬਾਵਜੂਦ ਬੈਨ।
ਦੋ ਨੰਬਰ ਵਿੱਚ ਦੁਕਾਨਦਾਰ ਵੇਚਣ,
ਓਹ ਕੇਵਲ ਅਪਣਾ ਨਫ਼ਾ ਹੀ ਵੇਖਣ।
ਹੱਥਾਂ ਦੀਆਂ ਉਗਲੀਆਂ ਦਿੰਦੀ ਚੀਰ,
ਚੁੱਭਦੀ ਇਸ ਤਰਾਂ ਜਿਵੇਂ ਹੋਵੇ ਤੀਰ।
ਬੱਚਿਓ, ਚਾਇਨਾ ਡੋਰ ਨੂੰ ਦਿਓ ਛੱਡ,
ਉੱਡਦੇ ਪੰਛੀਆਂ ਦਾ ਗਲ ਦਿੰਦੀ ਵੱਢ।
ਬਿਨ੍ਹਾਂ ਗੁਨਾਹ ਮਿਲੀ ਮੌਤ ਦੀ ਸਜ਼ਾ,
ਖਤਮ ਕਰੋ ਚੀਨੀ ਡੋਰ ਵਾਲਾ ਮਜ਼ਾ।
ਅਕਸਰ ਪੜ੍ਹਦੇ ਰਹਿੰਦੇ ਅਸੀਂ ਖਬਰਾਂ,
ਚਾਇਨਾ ਡੋਰ ਖੋਦ ਰਹੀ ਹੈ ਕਬਰਾਂ।
ਪਤੰਗ ਉਡਾਓ ਸਦਾ ਸਾਦੀ ਡੋਰ ਨਾਲ,
ਬਣਦੀ ਨਹੀਂ ਜੋ ਕਿਸੇ ਜੀਵ ਦਾ ਕਾਲ। ,
ਬੱਚਿਓ, ਜ਼ਰਾ ਕੁ ਸਮਝਦਾਰੀ ਦਿਖਾਓ,
ਖੂਨੀ ਚਾਇਨਾ ਡੋਰ ਨਾ ਕਦੇ ਲਿਆਓ।
'ਚਮਨ' ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਵੱਡੀ ਜੁੰਮੇਵਾਰੀ,
ਤਰੁੰਤ ਸਮਾਪਤ ਕਰੇ ਸਮੱਸਿਆ ਸਾਰੀ।

ਚਮਨਦੀਪ ਸ਼ਰਮਾ, ਮਹਾਰਾਜਾ ਯਾਦਵਿੰਦਰਾ ਐਨਕਲੇਵ, ਨਾਭਾ ਰੋਡ, ਪਟਿਆਲਾ
ਸੰਪਰਕ ਨੰਬਰ- 95010 33005

ਇਬਾਦਿਤ ਰੱਬ ਦੀ

ਇੱਕ ਬਾਤ-- ਮੁਹੱਬਤ ਦੀ
ਜੋ ਉੱਸ ਰੰਗ ਵਿੱਚ -- ਰੰਗ ਦੇਵੇ
ਜਿ਼ੰਦਗੀ ਨੂੰ-- ਜੀਣੇਦਾ
ਸਿਖਾ ਇੱਕ -- ਨਵਾਂ--
ਢੱਗ ਦੇਵੇ
ਜੋ ਪਾਕ-- ਪਵਿੱਤਰ ਨੇ
ਉੱਹ -- ਕੱਲਮੇ ਪੱੜ੍ਹਦੇ ਨੇ
ਤੱਕ ਚਿਹਰੇ ਉੱਸਦੇ ਨੂੰ
ਝੁੱਕ ਸਿਜਦੇ ਕਰਦੇ ਨੇ
ਮੈਂ ਮੁਰੀਦ ਹਾਂ
ਆਪਣੇ ਉੱਸ -- ਮੁਰਸਦ ਦਾ
ਜੋ ਮਾਲਿਕ ਏ -- ਅਰਸ਼ਾਂ ਦਾ
ਜੋ ਪੱਲ ਵਿੱਚ ਪੱਲਟ ਦੇਵੇ
ਪਾਸਾ -- ਤਾਜ਼ਾ ਤੇ -- ਤੱਖਤਾਂ ਦਾ
ਸੱਭ -- ਉੱਡਦੇ ਫਿਰਦੇ ਨੇ
ਪੱਤੇ ਜਿਵੇਂ ਰੁੱਖਾਂ ਦੇ
ਕੁੱਝ ਸੌਖੀ ਕੱਟ ਜਾਂਦੇ
ਕੁੱਝ ਕੱਟਦੇ ਵਿੱਚ ਦੁੱਖਾਂ ਦੇ
ਸਾਬ-- ਇਹ ਜਿੰਦ
ਹਉਮੈਂ ਦੀ ਗੁੱਡੀ ਏ
ਪਤਾ ਨੀ--- ਰੱਬ
ਕਦੋਂ-- ਕੱਟ ਸਾਹਾਂ ਦੀ
ਤੰਦ ਦੇਵੇ
ਇੱਕ ਬਾਤ -- ਮੁਹੱਬਤ ਦੀ
ਜੋ ਉੱਸ ਰੰਗ -- ਵਿੱਚ ਰੰਗ ਦੇਵੇ
ਇੱਕ ਬਾਤ -- ਮੁਹੱਬਤ ਦੀ
ਜੋ ਉੱਸ ਰੰਗ -- ਵਿੱਚ ਰੰਗ ਦੇਵੇ

ਕੁੱਲਦੀਪ ਸਿੰਘ ਸਾਬਾ ਮੱਰੜੀ ਕਲਾਂ
99142-26365

ਸੱਧਰਾਂ ਤੋਂ ਜ਼ਜ਼ਬਾਤਾਂ ਤੱਕ

ਸਾਨੂੰ ਤੇਰੀ ਸੀ ਉਡੀਕ ,
ਜਾਗੇ ਸਾਰੀ ਸਾਰੀ ਰਾਤ .
ਸਾਡੇ ਨਿੱਘੇ ਨਿੱਘੇ ਸਾਹਾਂ ਨੇ ,
ਪਾਈ ਉਹੋ ਬਾਤ .
ਜਿਹੜੀ ਮੁੱਕਣੀ ਸੀ ਕਦੇ ,
ਤੇਰਿਆਂ ਹੁੰਗਾਰਿਆਂ ਦੇ ਨਾਲ ...
ਸਾਡੇ ਬੁੱਲ੍ਹਾ ਉਤੇ ਗੀਤ ,
ਸਾਡੇ ਮਨਾਂ 'ਚ ਸਵੇਰ .
ਸਦਾ ਰਿਹਾ ਸਾਨੂੰ ਦਿਖਦਾ ,
ਉਹ ਮੱਸਿਆ ਦਾ ਹਨੇਰ .
ਅਸੀਂ ਨਜ਼ਰਾਂ ਮਿਲਾਈਆਂ ,
ਜਦੋਂ ਤਾਰਿਆਂ ਦੇ ਨਾਲ ...
ਸਾਨੂੰ ਦਿਸੇ ਨਾ ਪੜਾਅ ,
ਤੂੰ ਬਦਲੇ ਜੋ ਰਾਹ .
ਸਾਡੀ ਕਿਸ਼ਤੀ ਵੀ ਡੁੱਬੀ ,
ਕੋਈ ਦਿਸੇ ਨਾ ਮਲਾਹ .
ਜੋ ਪਾਰ ਸਾਨੂੰ ਲਾ ਦੇਵੇ ,
ਕਿਨਾਰਿਆਂ ਦੇ ਨਾਲ ...
ਵਗੇ ਮੱਠੀ ਮੱਠੀ 'ਵਾ ,
ਅਸੀਂ ਤੁਰੇ ਜਿਹੜੇ ਰਾਹ .
ਉਹਨੇ ਬਦਲ ਲਈ ਮੰਜ਼ਿਲ ,
ਸਾਂਝੇ ਸੀ ਜਿਹਦੇ ਨਾਲ ਸਾਹ .
ਹੋਇਆ ਨਿੱਤ ਸਾਡਾ ਮੇਲ ,
ਉਹ ਹਵਾ ਦੇ ਬੁਲ੍ਹੇ ਅਵਾਰਿਆਂ ਦੇ ਨਾਲ ...
ਉੱਠੇ ਦਿਲ 'ਚ ਉਮੰਗ ,
ਕਿੰਨੇ ਬਦਲੇ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਨੇ ਰੰਗ .
ਹੁਣ ਹੋ ਗਏ ਬੇਪਰਵਾਹ ,
ਲੱਭ ਲਿਆ ਨਵਾਂ ਢੰਗ .
" ਸਰਬਜੀਤ " ਪਾ ਲਈ ਸਾਂਝ ,
ਹੁਣ ਅਸੀਂ ਹੰਝੂ ਖਾਰਿਆਂ ਦੇ ਨਾਲ...

ਸਰਬਜੀਤ ਸਿੰਘ ਭਾਟੀਆ
ਪਿੰਡ :- ਮਹਿਣਾ (ਮੋਗਾ)
ਮੋਬਾਇਲ :- 76967-08575

ਵੋਟ ਸੋਚ ਸਮਝ ਕੇ ਪਾਇਓ

ਪਹਿਲਾਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਅਸੀਂ ਕਈ ਵਾਰ ਵੇਖਿਆ
ਵੇਖ ਲਓ ਤੰਦੂਰ ਵਾਂਗੂੰ ਸੀਨਾ ਪਿਆ ਸੇਕਿਆ
ਕੌਣ ਕਰੂੰਗਾ ਯਕੀਨ ਸੌਂਹਾਂ ਖਾਨ ਵਾਲਿਆ ਤੇ
ਸੌਂਹ ਖਾਣ ਵਾਲੇ ਛੱਡ ਕੇ ਮੈਦਾਨ ਭੱਜ ਗਏ
ਸਿਵਿਆ ਦੇ ਵਿੱਚ ਰਹੇ ਨੌਜਵਾਨ ਸੜਦੇ
ਨਸ਼ਿਆਂ ਦੇ ਵਪਾਰੀ ਚੰਗੀ ਤਰਾਂ ਰੱਜ ਗਏ
ਸਿਵਿਆ ਦੇ ਵਿੱਚ ਮਾਪੇ ਰਹੇ ਪਿੱਟਦੇ
ਨਸ਼ਿਆਂ ਦੇ ਵਪਾਰੀ ਚੰਗੀ ਤਰਾਂ ਰੱਜ ਗਏ
ਪੰਜ ਸਾਲ ਡਾਂਗਾਂ ਨਾਲ ਰਹੇ ਕੁੱਟਦੇ
ਲਾਹ ਲਾਹ ਪੱਗਾਂ ਤੇ ਵਾਲ ਰਹੇ ਪੁੱਟਦੇ
ਮੂੰਹ ਕਰ ਦਿੱਤੇ ਬੰਦ ਜਿਹੜੇ ਮੰਗਦੇ ਸੀ ਹੱਕ
ਕਈਆਂ ਘਰਾਂ ਦੇ ਤਾਂ ਬੂਹੇ ਪੱਕੇ ਵੱਜ ਗਏ
ਸਿਵਿਆ ਦੇ ਵਿੱਚ ਰਹੇ ਨੌਜਵਾਨ ਸੜਦੇ
ਨਸ਼ਿਆਂ ਦੇ ਵਪਾਰੀ ਚੰਗੀ ਤਰਾਂ ਰੱਜ ਗਏ
ਬੰਦ ਕਰਕੇ ਵਿਕਾਸ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਏ ਵਿਨਾਸ
ਕਈ ਤੁਰ ਗਏ ਬਾਹਰ ਇਥੋਂ ਲਾਹ ਕੇ ਆਸ
ਭੈਣਾਂ ਦੇ ਹੱਥਾਂ ਵਿੱਚ ਰਹਿ ਗਈਆਂ ਰੱਖੜੀਆਂ
ਕਰਜ਼ੇ ਦੇ ਮਾਰੇ ਕਈ ਭਰਾ ਮੂੰਹ ਕੱਜ ਗਏ
ਸਿਵਿਆ ਦੇ ਵਿੱਚ ਰਹੇ ਨੌਜਵਾਨ ਸੜਦੇ
ਨਸ਼ਿਆਂ ਦੇ ਵਪਾਰੀ ਚੰਗੀ ਤਰਾਂ ਰੱਜ ਗਏ
ਦਿਲ ਦੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਹੁਣ ਕਰ ਲਓ ਖੋਲ ਕੇ
ਚੁੱਪ ਨਾ ਰਹਿਓ ਦੁੱਖ ਦੱਸ ਦਿਓ ਫਰੋਲ ਕੇ
ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਪੰਜ ਸਾਲ ਅਗਲੇ ਇਹੋ ਕੁੱਝ ਹੋਣਾ
ਜੇ ਜਸਵਿੰਦਰਾ ਨਾ ਹੁਣ ਬੋਲਿਆ ਗੱਜ ਕੇ
ਸਿਵਿਆ ਦੇ ਵਿੱਚ ਰਹੇ ਨੌਜਵਾਨ ਸੜਦੇ
ਨਸ਼ਿਆਂ ਦੇ ਵਪਾਰੀ ਚੰਗੀ ਤਰਾਂ ਰੱਜ ਗਏ

ਸੂਬੇਦਾਰ ਜਸਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ
ਭੁਲੇਰੀਆ ਮਮਦੋਟ

Preetnama

ਪ੍ਰੀਤਨਾਮਾ ਖ਼ਰਾ ਸੱਚ

Khara Sach

On our English language New Website WWW.PREETNEWS.COM

Chief Editor Pritpal Kaur +1 201-312-4180

Vol 4, Issue 355 | Website: www.preetnama.com Email preetnamausa@gmail.com | 29 MAY TO 04 JUNE, 2026

PREETNAMA ਪ੍ਰੀਤਨਾਮਾ ਖਰਾ ਸੱਚ

Preetnama

PREETNAMA ONLINE AND PRINT MEDIA KHARA SACH CHIEF EDITOR : PRITPAL KAUR +1 201-312-4180 Preetnama TV

is a leading International Media Company.

Publishing a renowned newspaper in three language and operations a prominent TV channel.

With a global reach and diverse audience, Preetnama Provides in dept coverage of Current Events,

News, and Analysis, Catering to a broad spectrum of interests and persp.

Preetnama TV Provides you best services.

We promote your business worldwide.
We promote and do coverage all Kind Events.

Pritpal Kaur (CEO and Founder)

001 (201) 312 4180

Email: Preetnamausa@gmail.com,

www.preetnama.com www.preetnews.com